

19/7 NUMARALI DÜVEL-İ ECNEBİYE DEFTERİ'NİN
TRANSKRİPSİYON VE İNCELEMESİ

ÖZKAN ÖZER KESKİN

YÜKSEK LİSANS

TARİH ANABİLİM DALI / YENİÇAĞ BİLİM DALI

**T.C.
ORDU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**19/7 NUMARALI DÜVEL-İ ECNEBİYE DEFTERİ'NİN TRANSKRİPSİYON
VE İNCELEMESİ**

ÖZKAN ÖZER KESKİN

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
TARİH ANABİLİM DALI / YENİÇAĞ BİLİM DALI**

**AKADEMİK DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Ayşe PUL**

ORDU – 2013

T.C.
ORDU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Bu çalışma jürimiz tarafından 29/07/2013 tarihinde yapılan sınav ile **TARİH**
Anabilim Dalı, YENİÇAĞ Bilim Dalı'nda **YÜKSEK LİSANS** tezi olarak kabul
edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Fatih ÜNAL

Üye : Yrd. Doç. Dr. Muhammet KUZUBAŞ

Üye : Yrd. Doç. Dr. Ayşe PUL

ONAY :

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

29/07/2013

Doç. Dr. Serhat YENER
Sosyal Bilimleri Enstitüsü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya, kullandığım başka yazarlara ait her özgün fikre kaynak gösterdiğimi bildiririm.

29 07 2013

İmza

Öğrencinin adı soyadı

Osman Özer KEŞKİ

ÖZET

[KESKİN, Özkan Özer],[19/7 *Düvel-i Ecnebiye Defteri 'nin Transkripsiyon ve İncelemesi*], [Yüksek Lisans Tezi], Ordu, [2013].

Osmanlı Devleti ile Dubrovnik arasındaki ilk münasebetlerin ne zaman başladığı konusu ihtilaflıdır. Bazılarına göre, I. Murad zamanında Dubrovnikliler, Osmanlı Devleti'nden kendilerini koruma sözü almıştı ve kendilerine I. Murad tarafından 1365 tarihli bir ahidname dahi verilmişti. Hatta, bu ahidname hem Yıldırım Bayezid, hem de Çelebi Mehmed tarafından da yenilenmişti.

Dubrovnik'in, Osmanlı Devleti ile olan ilk münasebetini, Yıldırım Bayezid zamanında başladığını kabul edenler de mevcuttur. 12 Mayıs 1392'de Osmanlı Devleti'nin elinde esir olan tüccarları kurtarmak amacıyla İstanbul'a gitmek üzere Dubrovnik Senatosu tarafından bir asilzade görevlendirilmişti. 1397'de Yıldırım Bayezid Dubrovniklilere Osmanlı topraklarında ticaret yapma izni verdiği gibi, 1399'da bir Osmanlı görevlisi ilk kez Dubrovnik'e gönderilmişti.

XV. yüzyılın ilk yarısından itibaren Dubrovnik üzerinde Osmanlı etkisi hissedilmeye başlandı. Çünkü Dubrovnik'in ticari faaliyet sahası olan Balkanlar, tedricen Osmanlı Devleti tarafından ele geçiriliyordu.

Bu çerçevede Dubrovnik ile ilişkilerin etraflı olarak ortaya konulmasında Osmanlı arşiv belgelerinin önemi büyüktür. Bununla birlikte Osmanlı-Dubrovnik ilişkilerinin ihmal edilen konularından biri ticari ilişkilerdir. Bu çerçevede Osmanlı arşivlerinde bulunan transkripsiyonunu yaptığımız *Düvel-i Ecnebiye Defteri* önem arz etmektedir. Yaptığımız bu çalışma *Düvel-i Ecnebiye Defterlerinden* olan 19/7 Dubrovnik *Düvel-i Ecnebiye Defteri'nin* transkripsiyonundan ve değerlendirmesinden oluşmaktadır. Bu defter 1779-1806 yıllarında Osmanlı Devleti ile Dubrovnik arasında başta ticaret olmak üzere, diplomatik, siyasi, sosyal ilişkilere ve ortaya çıkan sorunların antlaşmalar çerçevesinde halledilmesine dair hükümleri ihtiva etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı, Dubrovnik, Ticaret, Karadeniz, *Düvel-i Ecnebiye*.

ABSTRACT

[KESKİN, Özkan Özer],[*Transcription and Analysis of Registry of Düvel-i Ecnebiye Numbered 19/7*], [Master Thesis], Ordu, [2013].

There are debates about when to start the first relationships between Ottomans and Dubrovnik. According to some historians, Dubrovnik was put under protection by Ottoman State in the reign of the I. Murad as well as *Ahidnâme* dated 1396 was given by I. Murad to Dubrovnik. This also was renewed by Yıldırım Bayezid and Çelebi Mehmed.

Despite of all these, some historians have accepted the first relationships of Ottoman and Dubrovnik for the first time starting during the reign of the Yıldırım Bayezid. Dubrovnik nobleman was charged with task of attendance at İstanbul for rescue of traders who was taken captured by the Ottoman State in 12 May 1392. Dubrovnik was received authorization of trade on the Ottoman Empire lands in 1397 as well as this Ottoman officer was sent to Dubrovnik for the first time.

From the first half of the XV. Century, Influence of Ottoman began to be felt on the Dubrovnik due to the gradual conquest of Balkans, which was the main field of Dubrovnik's commercial activity, by the Ottoman Empire.

Commercial relationships of Ottoman and Dubrovnik is neglected subjects of this area. In this context, *Registry of Düvel-İ Ecnebiye, which was transcribed, has great importance.* This study consists of transcription and analysis of Registry of Düvel-i Ecnebiye Numbered 19/7. Registry of Düvel-İ Ecnebiye Numbered 19/7 contains commercial, politic and social relationships, diplomatic affairs between Ottoman Empire and Dubrovnik.

Key Words: Ottoman, Dubrovnik, Trade, Black Sea, Düvel-i Ecnebiye.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı :	Özkan Özer KESKİN
Doğum Yeri ve Tarihi :	Samsun / 28.03.1988
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi :	Ordu Üniversitesi
Yüksek Lisans Öğrenimi :	Ordu Üniversitesi
Bildiği Yabancı Diller :	İngilizce
Bilimsel Etkinlikleri :	TTK 1. Sosyal Bilimler Seminerleri.
İş Deneyimi	
Uygulamalar :	
Projeler:	
Çalıştığı Kurumlar:	
İletişim	
E-Posta Adresi :	ozkanozerkeskin61@hotmail.com
Telefon:	
İş:	
Ev:	
Cep:	0546 247 30 44
Tarih ve İmza:	

ÖNSÖZ

Tarih araştırmalarında, gerek Osmanlı gerekse Dünya tarihine ait çalışmaların günümüz Türkçesine aktarılarak bilim dünyasının hizmetine sunulması çok önemli bir husustur. Bu konuda pek çok eski yazı eser halen yeni yazıya evrilmeyi beklemektedir. Bu eserlerin de bir an evvel tarihiliğimize kazandırılması gerekmektedir.

Bu bağlamda Osmanlı tarihinin aydınlatılmasında Osmanlı arşiv kaynaklarında bulunan çeşitli defterlerin değerlendirilmesi önemlidir. Bunlar içerisinde Divân-ı Hümayûna bağlı kalemlerden Âmedî Kalemî'nin, her çeşit antlaşma ve ahidnâme metinlerini, görüşme mazbatalarını, protokolleri, yabancı elçilere, konsoloslara ve tüccarlara ait yazıları tanzim ettiği defterler de mühimdir. Yabancı devletlere ait gemilerin Osmanlı limanlarından yararlanmaları için gerekli izinlerin verilmesi ve bu izinlerin de muntazam olarak takibi ve yabancı devletler ile ilgili muhtelif konulardaki havadisler de bu kalemde bulunmaktadır.

Bu kalemde tutulan defterlerden bir kısmına Ecnebî (Düvel-i Ecnebiye) Defterleri adı verilir. Diğer devletlerle ilgili ahidnâmelerin yanı sıra ahkâm, nişan, konsolosluk beratlarına dair kayıtlar bu defterlerde tutulurdu. Konsolos, yabancı tüccarlar, yabancı elçilerden gelen her türlü yazışmalar burada muhafaza edilmiştir.

Bu defterlerde, yukarıda bahsedilen konuların yanı sıra menzil ve yol hükümleri, tüccar beratları, bazı nizamnamelerin kayıtları da yer almaktadır. Son dönemde elçi, konsolos ve tercümanların oğullarına ve yardımcılara tanınan imtiyazlar, giyecek yiyecek ve içeceklerine karışılmaması, çeşitli vergilerden muaf tutulmaları, miras davaları, alacak verecek meseleleri, özel mahkemelerde yargılanmaları gibi konuları ihtiva eden hüküm ve beratlar da Düvel-i Ecnebiye Defterleri'nin konuları arasında yer alır.

Kısacası Osmanlı arşiv kayıtları arasında bulunan bu “*Düvel-i Ecnebiye Defterleri*” Osmanlı-Dubrovnik/Osmanlı-Venedik ilişkileri ve Akdeniz tarihinin aydınlatılabilmesi için çok büyük önem arz etmektedir.

Çalışmam boyunca destek ve yardımlarını esirgemeyen, engin bilgileriyle beni yönlendiren tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Ayşe PUL’a, bölümümüz içinde rahat bir çalışma ortamı sağlayan bölüm başkanımız Ergin AYAN’a, bilhassa Osmanlıca metinlerin transkripsiyonu esnasında çok büyük emeği dokunan Mustafa ÇAKICI’ya, Yrd. Doç. Dr. Sadullah GÜLTEN’e, tez konusu tespitinde yardımcı olan M. Emre KILIÇASLAN ve bölüm hocalarıma, tez süresince emeklerini esirgemeyen Gülaycan POLAT’a, kıymetli dostlarım Murat ÖZKAN, Halim KILIÇ, Mesut KARAKULAK’a ve tüm bu süreç boyunca maddi manevi desteklerini esirgemeyen aileme teşekkürlerimi sunarım.

Özkan Özer Keskin
Ordu 2013

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTRACT	II
ÖZGEÇMİŞ	III
ÖNSÖZ	IV
İÇİNDEKİLER	VI
KISALTMALAR	VIII
GİRİŞ	1

1. BÖLÜM

OSMANLI-DUBROVNIK İLİŞKİLERİNE GENEL BAKIŞ

1.1. Dubrovnik'in Adı ve Coğrafi Yeri	5
1.2. Osmanlı Hâkimiyetine Kadar Dubrovnik Tarihi	6
1.3. Dubrovnik'in Osmanlı Hakimiyyetine Girmesi	8
1.4. Avrupa Devletleriyle Olan Diplomatik Münasebetlerde Dubrovnik'in Rolü	12
1.5. Osmanlı Devleti'nde Bulunan Dubrovnikli Görevliler	13

2. BÖLÜM

19/7 NUMARALI DÜVEL-İ ECNEBİYE DEFTERİ

2.1.19/7 Numaralı Düvel-i Ecnebiye Defterinin Hüküm Özetleri	15
2.2.19/7 Numaralı Düvel-i Ecnebiye Defterinin Trankripti	28

3. BÖLÜM

DEFTERİN DEĞERLENDİRMESİ

3.1. Dubrovniklilere Verilen Ticaret İzinleri	153
3.2. Dubrovniklilere Verilen Ticari İzinlerin İçeriği	153
3.3. Kaptanlık İzinlerinin Kontrolü ve Yeni Kaptanlık İzinleri İstenmesi	154
3.4. Dubrovniklilerin Ticari Faaliyetlerde Buldukları Yerler	154
3.5. Dubrovnikliler'e Tereke Yardımı	155
3.6. Osmanlı Topraklarında Yaşayan Dubrovnikli Tüccarlar	155

3.7.Fazladan Gümrük Resmi Talep Edilmesi	156
3.8.Dubrovniklilerin Ödenmeyen Alacakları.....	156
3.9. Miras Konuları	156
3.10. Osmanlı-Dubrovnik Arasında Yaşanan Vergi Meseleleri.....	157
SONUÇ	158
BİBLİYOGRAFYA.....	159
EKLER	
EK 1: III. Murad'ın Dubrovnik'e Verdiği Ahidnâme (1575)	161
EK 2: Haritalar.....	163

KISALTMALAR

a.g.e. : Adı geçen eser

a.g.m. : Adı geçen makale

a.g.t. : Adı geçen tez

bkz : Bakınız

BOA : Başbakanlık Osmanlı Arşivi

C: Cilt

DİA: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi

haz. : Hazırlayan

EI² : Encyclopaedia of Islam

nu : Numara

p. : Page (sayfa)

s. : Sayfa

S. : Sayı

GİRİŞ

Dubrovnik Cumhuriyeti VII. yüzyıldan itibaren çok uzun süre ayakta kalmayı başarmış, sahip olduğu coğrafi konumu sayesinde her dönemin büyük devletleri için vazgeçilmez bir saha olmuştur. Uzun süre Bizans Devleti'nin kontrolünde bulunan Dubrovnik sonrasında sırasıyla Venedik, Macaristan ve en sonunda da Osmanlı Devleti'nin himayesini kabul etmiştir. Dar bir kıyı şeridi ve birkaç adacıktan meydana gelen bu küçük devlet, Osmanlı Devleti'nin Avrupa'ya açılmasında ve Avrupalılar ile olan münasebetlerinde bir arabulucu, haber kaynağı ve sınır karakolu görevlerini üstlenmesi bakımından önem teşkil etmektedir.

İslam dünyası ile Dubrovnik ilişkileri ise başlangıçta tamamen düşmanca olmuştur. Arap istilaları IX. yüzyılda Sicilya'ya ulaştığında ve İtalya ana karasında Bari (Apulia) kurulduktan sonra, Dubrovnik üzerine de baskı başlamış ve bir kuşatma gerçekleştirilmiştir. Dubrovnik, kuşatmadan Bizans İmparatoru I. Basil'in gönderdiği donanma sayesinde kurtulmuştur. Bundan sonraki süreçte Dubrovnik ile İslam dünyası arasındaki ilişkiler daha barışçı bir şekilde gelişmiş, bu sayede Dubrovniklilerin ticarî bağları Suriye ve Mısır, Tunus ve Karadeniz kıyılarına kadar ulaşmıştır. XIV. yüzyılda tahılın Anadolu limanlarından Dubrovnik'e ihraç edilmesinden dolayı bu dönemde Anadolu Beylikleri ile iyi ilişkiler kurulmuştur.

Osmanlı- Dubrovnik ilişkilerine dair ilk kayıtlar ise Yıldırım Bayezid devrine aittir. Dubrovnikliler için Balkanlar'da genişleme gösteren Osmanlı Devleti ile iyi ilişkiler kurmak, ticaretlerini sürdürmeleri için bir zorunluluk olarak görünüyordu. Osmanlı- Dubrovnik ticareti, Osmanlı Devleti'nin hâkimiyetine giren Balkanlar'da gelişmiştir. Osmanlılar tarafından vergilerin düşürülmesi ve tek tip hale getirilmesi bu ticareti canlandıran en önemli etmenlerden olmuştur. Dubrovnik ile yapılan ticaretteki başlıca emtia kumaş, madenî eşyalar, sabun, cam, bal mumu ve Balkan Yarımadası'nda ihtiyaç duyulan ve İtalya'dan ithal edilen ürünlerdi. Dubrovnik (Raguza) ile yapılan kara ticaret yolu, Trebinje üzerinden Foça, Novipazar, Niş, Sofya, Plovdiv ve nihayetinde İstanbul'a ulaşıyordu. Bunun dışında Balkan Yarımadası'na yapılan ticarete Rudnik, Prizren, Priştina, İzvornik, Yenipazar, Sofya yolu gibi çok sayıda ticari hat vardı¹.

1430'da Dubrovnik'ten gelen elçiler, II. Murad'dan aldıkları ferman üzerine Osmanlı Devleti ile ilk resmi münasebetlerini başlatmış oldular. Geçmişteki ticari

---

¹ Franz Babinger, "Raghusa", **EI**, New Edition, C. VIII, Leiden 1995, s. 391 - 392

başarıları ve ticaret anlayışları Osmanlı Devleti ile olan münasebetlerinin de belkemiğini teşkil etmiştir. İki devlet arasında siyasi münasebetlerin gelişmesinde ticaret unsurunun etkisi büyük olmuş ve ticaretle ilgili faaliyetler bu ilişkilere yön vermiştir.

Dubrovnik, Osmanlı Devleti'ne her yıl gönderdiği haraç sayesinde serbestçe hareket ediyordu. XVI. yüzyılda Akdeniz'e ve Balkanlar'a hakim olan bir devletin himayesinde olmak kendilerine özellikle ticarete çok şey kazandırmıştır. Bunun farkında ve bilincinde olan yöneticiler, buldukları coğrafi sahada meydana gelen gelişmeleri Osmanlı Devleti'ne bildirmekten geri kalmadıkları gibi gerektiğinde kendilerine yapılan çağrılara uyarak insan ve malzeme yardımında da bulunmuşlardı. Ayrıca Bayezid örneğin, Ceneviz'den ve Dubrovnik'den mühendisler getirerek o zamana kadar Akdeniz'in gördüğü ilk iki büyük gemiyi inşa ettirmiştir. O ara Dubrovnik'te büyük deniz tersaneleri bulunmaktaydı. Yapılan bu iki muazzam geminin resimleri Kâtip Çelebi'nin Esfarü'l-Bihar'ına alınmıştır. Bu gemilerin inşası gösteriyor ki, artık Osmanlı Akdeniz'de hâkim olmak azmindedir². Ancak Dubrovnikliler bu tavırlarını sadece Osmanlılara değil, Osmanlıların düşmanı ama kendilerinin çıkar sahibi olduğu devletlere de sergilemişlerdir.

Osmanlı Devleti'nde tahıl ihracı ayrıcalığına yalnızca Dubrovnikliler sahipti. Onlar dışındaki millet mensuplarının tahıl ihraç etmeleri ve satın almaları yasaklanmıştı. Yasaklara rağmen Venedik ve Cenevizli tüccarların büyük miktarlardaki tahılı satın aldığı ve ihraç ettiği bir gerçektir. Ancak bu durum onların Osmanlı pazarındaki ticareti için oldukça riskli bir durum yaratıyordu. XV. yy'nin sonlarında Dubrovnik için tahılın çoğunluğu Osmanlı Arnavutluk'undan getirilerek satılıyordu. XVI. yüzyılda ise Patra Körfezi ve Volos bölgesi tercih edilen ihraç bölgeleridir. Bu açılardan Dubrovnik'in tahıl konusundaki Osmanlı Devleti'ne bağlılığı aynı zamanda sadakatini sürdürmesinin de en güçlü motivasyonlarından biri idi. Dubrovnik, tahıl dışında da bazı ihracı memnu malları ticarî meta olarak kullanma hakkına sahipti. Çeşitli türlerde deri, yün ve mum bunlardandı. Venedik, Ankona gibi İtalyan şehir devletlerinin yıllık binlerce duka ödediği bu ürünler sayesinde Dubrovnik, Balkanlar ve İtalya arasındaki ticarete pozitif bir denge sağlamıştır. İtalyan ürünlerinin fiyatı, bilhassa tekstil, Dubrovnik'in Osmanlı'dan ithal ettiği ürünler yüzünden XVI. yy'nin ikinci yarısı ve XVII. yüzyılın ilk çeyreğinde keskin bir şekilde düşüş yaşamıştır. Kumaş, yün, deri ve mumu Osmanlı Devleti'nden ucuz bir şekilde temin

---

²Halil İnalcık, "Osmanlı Deniz Egemenliği", **Türk Denizcilik Tarihi**, Ed. Bülent Arı, Ankara 2002, s.55.

eden Dubrovnikli tüccarlar bunları İtalyan şehir devletlerine yüksek bedellerden satarak oldukça yüklü karlar elde etmişlerdir³.

Bütün bu münasebetler çerçevesinde Düvel-i Ecnebiye defterlerinin önemi bir kat daha artmaktadır. Araştırmamıza esas olan temel kaynak bu Ecnebi Defterleri arasında yer alan *19/7 Numaralı Düvel-i Ecnebiye Defteri*'dir. Bu defter Dubrovnik ile ilgili bir defterdir. Defterde, XVIII. yüzyılın sonu ile XIX. yüzyılın başı arasında Dubrovnikli tüccarlara Osmanlı memleketlerinde ticaret yapabilmeleri için Divan-ı Hümayun'dan çıkan emirler toplanmıştır.

Defterin ebadı 42x15'dir. Defterde aslında hükümlere numara verilmemiştir. Ancak daha sonra tasnif esnasında arşiv görevlilerince numaralandırılmıştır. Defterde 336 adet hüküm vardır. Hükümlerin yanına şerhler düşülmüştür. Defterdeki hükümler tarihi kronolojiye göre dizilmiştir. Fakat üzerlerine tarihleri daha geç olan derkenarlar düşülmüştür. İlk hüküm tarihi Ekim 1779 senesinde, son hüküm ise 27 Mart 1806 senesindedir. Defterlerin sayfaları sağlamdır ve orijinalliğini muhafaza etmektedir. Yazı çeşidi "Dîvânî"dir. Sayfalarda silinme yada tahrifat olmadığından rahat okunulmaktadır.

Üç bölüme ayrılan tezimizin birinci bölümünde Dubrovnik hakkında genel bilgiler ve Osmanlı-Dubrovnik siyasî, diplomatik ve ticarî ilişkileri hakkında malûmat verilmeye çalışılmıştır.

Tezimizin ikinci bölümünün ilk kısmında araştırmacıya kolaylık sağlayacak olan 19/7 Numaralı Düvel-i Ecnebiye Defteri'nin hüküm özetleri yapıldı. İkinci kısmında ise 19/7 Numaralı Düvel-i Ecnebiye Defteri'nin transkripsiyonu yapılarak okuyucunun istifadesine sunulmuştur. Elbette ki tüm dikkate rağmen bazı hatalar olmuştur. Bunun için okuyucunun affına sığınıyoruz.

Tezimizin üçüncü ve son bölümünde ise çevirisini yaptığımız 19/7 Numaralı Düvel-i Ecnebiye Defteri'nin değerlendirilmesi yapıldı.

Çalışmamızda bazı hükümlerin kimlere yazıldığıının bulunması için başlıklar atılmıştır atılan başlıklar koyu punto ile verilmiştir. Okuyucunun hükümlerin içeriğine kolay bir şekilde erişebilmesi için hüküm özetleri kısmı oluşturulmuş hükümlerin ne ile ilgili olduğu orada belirtilmiştir. Defterde yazılan bazı kelimelerin eksik olduğu saptanmış ve [ ] köşeli parantez ile eksik yazılan kelimeler tamamlanmış, az sayıda da olsa

---

³ Zdenko Zlatar, **Dubrovnik's Merchants and in a Ottoman Empire (1520-1620)**, ISIS Press, İstanbul 2010, s. 96.

okunulamayan yerlere (...) konulmuştur. Defterin sonlarına doğru baktığımızda bazı hükümlerin üzerine *terkin* kaydı çekilmiş, terkin kaydı çekilmiş olan hükümlerin transkripsiyonu yapılarak sonuna “terkin” şeklinde not düşülmüştür. Mümkün olduğunca yer isimleri ve özel isimlerin orijinallerine sadık kalınmıştır. Orijinallerine ulaşılamayanlar da okunduğu gibi yazılmıştır. Okuyucuların zorlanmaması için ağır transkripsiyon kuralları yapılmamış, sadece şapka (^), ayın (?) işaretleri belirtilmiştir.

1.BÖLÜM

OSMANLI-DUBROVNIK İLİŞKİLERİNE GENEL BAKIŞ

1.1.Dubrovnik'in Adı ve Coğrafi Yeri

Dubrovnik'in bilinen diğer adı Ragusa'dır. Ragusa isminin Yunancada taş veya kaya manasına gelen "lav"dan ortaya çıktığı tahmin edilmektedir. Ragusa İtalyanlar ve Araplar tarafından kullanılmıştır. Osmanlı döneminde de Slav adlandırılması olan Dubrovnik yerine daha yaygın olan Ragusa ismi kullanılmıştır. Osmanlı İmparatorluğuna, Dubrovnik Devletinin her iki ucundan Adriyatik Denizi'ne çıkış imkânı sunan Neum ve Sutorina koridorları, Bosna Eyaleti'nin askerî manada kullandığı hiçbir kaynakta kayıtlı olmayan bir kıyı olagelmıştır⁴.

Dubrovnik kelimesinin kökü Slavca ağaç demek olan "Dubrova" dan gelmektedir. Slavlar tarafından çevresindeki ormanlar yüzünden ağaçlı manasına gelen Dubrovnik veya Dubravnik diye adlandırılmıştır⁵.

Zira Dalmaçya kıyıları Adriyatik Denizi'nin doğusunda uzanan dantel gibi oldukça girintili çıkıntılı yüzlerce koy ve körfezden oluşmaktadır. Bu koy ve körfezlerin ve burunların çoğu üzerinde günümüzde dahi ayakta durmakta olan Venedik kaleleri, bölgedeki çok sınırlı ve dar Osmanlı kıyılarının kayda değer bir fonksiyon kazanmasını; bu yüzlerce koy ve körfezi tehdit etmesini engelleyecek kadar yaygındır⁶.

Dubrovnik Balkanların batı, Hırvatistan'ın güney sahillerinde yer almaktadır. Adriyatik Denizi'ne kıyısı bulunan Dubrovnik kendi adı ile anılan şehir ve birkaç adadan oluşuyordu. Neretva Nehri'nin Adriyatik'e döküldüğü yerin doğusunda Konavli ve Kotor'u batısındadır. Kuzeyde Hersek ile sınırı olan Dubrovnik'e Pelsejac yarımadası ile Miljet ve Lastova adaları çok yakındır.

XVI. yüzyıla ait Osmanlı belgelerinde buranın ismi Dubrovnik olarak geçmektedir. Yazılışında zaman zaman farklılıklar olmakla birlikte hep Dubrovnik adı kullanılmıştır. Evliya Çelebi, burayı Dubrovenedik olarak adlandırmasına rağmen neden bu ismi kullandığını açıklamaz. Sadece, Bundukani Venedik diye belirttiği Venedik Devleti ile

⁴ Bekir Yüksel Hoş, "Bosna Hersek Siyasi Coğrafyasında Geçmişten Günümüze Kıyı Sınırındaki Değişimler Ve Denize Çıkış Sorunu", *The Journal of Academic Social Science Studies*, Volume 5 Issue 8, December 2012, s. 724.

⁵ Şerafettin Turan, "Dubrovnik", *DİA*, C.IX, İstanbul 1994, s.542.

⁶ Bekir Yüksel Hoş, *a.g.m.*, s. 724.

karıştırılmaması için buraya Dubrovenedik denildiğini açıklamaktadır. Dubrovnik'e isim benzerliği yüzünden, Venedik'le bir yakınlığının olduğunu veya buranın Venedik'e ait bir yer olduğunu zannedenler tarafından da Dubrovenedik denilmiştir. Ancak Dubrovnik'in, XVI. yüzyılda Venediklilerle siyasi ve ticari ilişkisi dışında herhangi bir bağı yoktur⁷.

Piri Reis, Kıt'ab-ı Bahriye'de burası için Dubrevonik demiş ve şehrin iki ayrı bölümden meydana geldiğini belirtmiştir. Dubrovnik kalesinin içinde kalan yer, Eski Ragusa bu kaleden on iki mil uzakta bulunan yer ise Yeni Dubrevonik olmaktadır. Bu iki yer arasında ise Muline adlı küçük bir körfez bulunmaktadır⁸. Bu haritaya daha genel bir açıdan bakacak olursak, Adriyatik'in en kuzeyinde bulunan Trieste limanından güneye doğru indiğimizde; Spalato (Split), Kotor, Durazzo (Draç), Nova (Castel Nuovo), Korfu, Zante, Mora gibi önemli limanların ve temas noktalarının yer aldığını görebiliriz⁹.

1.2.Osmanlı Hâkimiyetine Kadar Dubrovnik Tarihi

1365'ten itibaren Osmanlı Devleti'nin himayesinde bulunan ve 1806'ya kadar aynı adı taşıyan küçük bir Slav cumhuriyetinin merkezi durumunda olan şehir, VII. yüzyılda Avarlar'dan kaçan Mora'daki Epidauros'lular tarafından kayalık bir ada üzerinde kurulmuştur. Ada, buraya gelenler tarafından karaya bağlanarak bir yarımadaya dönüştürülmüştür. Daha sonra Dubrovnik'e Slavlar yerleşmişler ve Dubrovnik gittikçe Slavlaşmaya başlamıştır¹⁰.

IX. yüzyılda Bizans Devleti'ne bağlanan Dubrovnik, Sicilya'ya sahip olan Ağlebiler tarafından 867'de kuşatıldıysa da yardıma gelen Bizans donanması sayesinde kuşatmadan kurtulmuştur. Çok geçmeden Dubrovnikliler'in Araplarla olan münasebetleri, Mısır, Suriye ve Tunus'taki ticari faaliyetleri sayesinde düzelmiş ve sürekli gelişmiştir. X.

---

⁷ Metin Ziya Köse, **XVI. Yüzyılda Osmanlı Dubrovnik Münasebetleri**, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 1997, s.2. Ayrıca Bkz. Evliya Çelebi b. Mehmed Zillî, **Evliya Çelebi Seyahatnamesi**, C.VI, Haz. Seyit Ali Kahraman-Yücel Dağlı, YKY, İstanbul 2002, s.262.

⁸ Metin Ziya Köse, **a.g.t.**, s.2.

⁹ Güner Doğan, "Osmanlı – Venedik İlişkilerinde Bir "Tüccarın" (Abdurrahman Çelebi) Dünyası (1701-1702): Esaret, Çaresizlik Ve Özgürlük", **Edebiyat Fakültesi Dergisi**, C. 29, S. 1, Hacettepe Üniversitesi, Haziran 2012, s. 99.

¹⁰ Şerafettin Turan, **a.g.m.**, s.542. Ayrıca Bkz. Oleh Havrylyshyn and Nora Srzentic, "Economy of Ragusa, 1300-1800 The Tiger of mediaeval Mediterranean", **The Eighteenth Dubrovnik Economic Conference**, Dubrovnik June 2012, p. 5.

yüzyılda bir ara Bulgar saldırılarına maruz kalan Dubrovnikliler, bu tehlikeyi de kısa sürede atlattımlardır¹¹.

X. yüzyılın sonunda şehir, kârlı deniz ticareti sayesinde oldukça güçlenmiş ve zenginleşmiştir. 1204'ten 1358 yılına kadar bölge, çeşitli istilalar olsa da Venedik hâkimiyetinde kalmıştır. 1358 yılında şehrin hâkimiyeti Macaristan'a geçmiştir. Bundan sonraki süreçte aristokratik bir yönetim modeli ve serbest bir şehir idaresi geliştirilerek bölgedeki refah artırılmıştır. Bu dönemlerde şehrin yönetimi kırk beş üyesi olan aristokratik Büyük Meclis'te idi. Bu meclis tarafından on üyeli Küçük Meclis seçilmekteydi ve bunun üyeleri arasından da "Rector" unvanlı şehir idarecisi seçiliyordu¹².

Dubrovnik 998'de Venedik'e bağlanmış, daha sonra yeniden Bizans Devleti'nin hâkimiyetine girmiştir ve bir Bizans eyaleti haline getirilmiştir. 1081-1085 ve 1189-1190 yılları arasında Norman kontrolü altına girdiyse de Bizans etkisi devam etmiştir.

1204'te Venedik'in Balkanlardaki Bizans topraklarını tamamen kontrol altına alması üzerine tamamen Venedik'in hâkimiyeti altına girmiştir. Venedik hâkimiyetinin 1358 sona ermesinden sonra, Macar kontrolü altına girmesine rağmen Dubrovnik, bağımsız bir devlet gibi hareket etmiştir¹³.

Dubrovnik, Venedik hâkimiyeti ilk zamanlarında önemli bir geçiş limanı olmuştur. Akdeniz ve İtalya limanları ile olan ticari münasebetleri Dubrovnik'i XIV. yüzyıl sonlarında Venedik ve Ankona'dan sonra Akdeniz'de üçüncü önemli liman yapmıştır.

Bu dönemde, tuz, köle ve gümüş ticareti ile ilgilenen Dubrovniklileri, Adriyatik'ten Akdeniz'e, Karadeniz'den Mısır'a kadar her yerde görmek mümkündür. Ayrıca büyük bir ticaret filosuna da sahiptiler. Dubrovnik şehri de, Avrupa ve Asya mallarının ticaretinin yapıldığı önemli bir şehirdir¹⁴.

Venediklilerin Akdeniz'deki ticari faaliyetlerde Dubrovniklilere baskı yapmaları, onları yeni pazarlar aramaya sevk etmiştir. Böylece Balkanlar'a açılan Dubrovnikliler, Balkanlar'dan çeşitli metaller, kereste, ipek, deri ve köle ithal ederken, şarap, yağ, tuz, kumaş ve silah ihrac etmişlerdir. Özellikle, tuz ticaretinde kontrol hemen hemen Dubrovniklilerin elinde olmuştur¹⁵.

---

¹¹ Metin Ziya Köse, **a.g.t.** , s.3.

¹² Franz Babinger, **a.g.m.** , s. 391.

¹³ Metin Ziya Köse, **a.g.t.** , s.3.

¹⁴ Şerafettin Turan, **a.g.m.** , s.542.

¹⁵ Metin Ziya Köse, **Doğu Akdeniz'de Casuslar ve Tacirler-XVI. Yüzyılda Osmanlı Dubrovnik Münasebetleri**, İstanbul 1997, İstanbul 2009, s.15.

Dubrovnik, soylular tarafından yönetiliyordu. 300 soylu erkekten oluşan Büyük Konsey, yasama görevini yerine getirdiği gibi siyasi konularda da son sözü söylerdi. Her ay soylular arasından seçilen bir kişi (rektör veya knez) devlet başkanlığı yapardı. Kneze, memur atamaları, ekonomik düzenlemeler ve güvenlik işlerinde yardımcı olmak üzere 5 hâkim ve 6 danışmandan oluşan bir alt konsey yardımcı olurdu. Diğer önemli görevliler ise 45 kişilik Senato'da bulunuyordu. Senato, yine soylular arasından seçilirdi. Hayatları boyunca görevlerinde kalan senatörler, vergilerin toplanması, anlaşmaların onaylanması, elçilerin yetiştirilmesi ve görevlendirilmesi gibi konularla ilgilenirdi¹⁶.

Halk, XIII. yüzyıldan itibaren yarı serf durumundaydı. Genellikle, Dubrovnik'in etrafındaki dağlık kesimde yaşayanlar, XVI. yüzyılda, Dubrovnik'e gelerek hizmetçi olarak çalışıyorlardı. Evliya Çelebi, Dubrovnik'te yaşayan halkın oldukça kültürlü ve diğer bilimlerin yanında tarihe de ilgi duyduklarını yazmaktadır. Tarihe duydukları ilgiden olsa gerek oldukça zengin olan arşivleri günümüze kadar fazla tahribata uğramadan gelebilmiştir¹⁷.

1.3.Dubrovnik'in Osmanlı Hâkimiyetine Girmesi

Osmanlılar ile Dubrovnik arasındaki ilk münasebetlerin ne zaman başladığı konusu ihtilaflıdır. Bazılarına göre, I. Murad zamanında Dubrovnikliler, Osmanlı topraklarında serbestçe ticaret yapabiliyordu¹⁸ ve Osmanlı Devleti'nden kendilerini koruma sözü almıştı. Ayrıca kendilerine I. Murad tarafından 1365 tarihli bir ahidnâme dahi verilmişti. Hatta, bu ahidnâme hem Yıldırım Bayezid, hem de Çelebi Mehmed tarafından yenilenmişti.

Dubrovnik'in, Osmanlı Devleti ile olan ilk münasebetini, Yıldırım Bayezid zamanında başladığını kabul edenler de mevcuttur. İsmail Hakkı Uzunçarşılı ise bu münasebetleri Orhan Gazi zamanına dayandırmaktadır. 12 Mayıs 1392 yılında Dubrovnikli tüccarların esir edilmesi dolayısıyla Küçük Meclis tarafından Teodoro Gisle elçilikle görevlendirilerek İstanbul'a gönderilmiştir. 20 Haziran 1396 tarihinde Dubrovnikli tüccarlara aman tezkiresi (safe-conduct; litra securitatis) verilmiştir. 1397 yılında Yıldırım Bayezid, Dubrovnikli tüccarların tamamen serbest bir şekilde ticaret yapmalarına izin

---

¹⁶ Metin Ziya Köse, **a.g.e.** , s.16.

¹⁷ Metin Ziya Köse, **a.g.t.** , s. 5.

¹⁸ Şerafettin Turan, **Türkiye-İtalya İlişkileri**, İstanbul 1990, s. 205.

vermiştir. Bunlardan birkaç yıl sonra 1397 yılında ilk defa olarak Firuz Bey, elçilik görevi ile Dubrovnik'e gelmiştir¹⁹. 12 Mayıs 1392'de Osmanlı Devleti'nin elinde esir olan tüccarları kurtarmak amacıyla İstanbul'a gitmek üzere Dubrovnik Senatosu tarafından bir asilzade görevlendirilmiştir. 1397'de Yıldırım Bayezid Dubrovniklilere Osmanlı topraklarında ticaret yapma izni vermiştir. Bu ilk temaslardan sonra iki devlet arasında yüzyıllardır sürecek olan bir ilişki döneminin kapıları aralanmıştır. Öncelikli olarak ekonomik düzlemde başlayan yoğun temaslar daha sonraları gelişerek devam etmiştir²⁰.

Kesin olarak bilinen ilk resmi münasebet, 6 Aralık 1430'da II. Murad zamanında gerçekleşmiştir. Padişahın huzuruna çıkan Dubrovnik elçisi haraç ödemedi kendilerine Osmanlı topraklarında vergilerini ödemek kaydıyla serbestçe ticaret yapma iznini veren ahidnâmeyi almayı başarmıştır.

Şöyle ki; Dubrovnik, Osmanlı Devleti'nin Balkanlar'da sürekli ilerlemesine karşın 1427 yılında Sırbistan'ın Osmanlı Devleti tarafından fethinden kadar, Osmanlı ile ilişki kurma konusunda çekimser bir politika izlemiştir. II. Murad önce, Dubrovnik'ten Osmanlı ülkesine elçi göndermelerini ve ilişkilerin daha sağlıklı bir hale getirilmesini istemiştir. Bunun ardından Dubrovnik'den Osmanlı Devleti'ne iki elçi gönderilmiştir. Bunun ardından II. Murad, Dubrovnik'e aman tezkiresi vermiştir (6 Aralık 1430). Bu ferman ile Dubrovnikli tüccarlar Osmanlı topraklarında serbestçe ticaret yapma hakkına sahip olmalarına rağmen henüz bir ticarî ayrıcalığa sahip değillerdi ve Dubrovnik Cumhuriyeti henüz Osmanlı Devleti ile yakın ilişkiler kurmak konusunda istekli görünmüyordu. 1440 yılında Sultan'ın Dubrovnik'in ödediği yıllık vergide artış talebi Dubrovnik Cumhuriyeti tarafından reddedilmiştir. Bunun üzerine Osmanlı topraklarındaki tüm Dubrovnikli tüccarlar tutuklanmış ve mallarına el konmuştur. Nisan ve Eylül 1441 tarihleri arasında Osmanlı ve Dubrovnik ilişkileri donmuştur. Sonrasında başlayan müzakereler neticesinde Dubrovnik ile Osmanlı Devleti arasında yeni bir himaye antlaşması imzalanmıştır. Buna göre Dubrovnik tüccarları Osmanlı topraklarında %2 gümrük vergisi ile ticaret yapacak, anlaşmazlık durumlarında kendi kanun ve mahkemeleri yetkili olacak, Osmanlı

---

¹⁹ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, C. 4, XIII. Dizi, S. 16, s. 114.

²⁰ XV. Yüzyılın ilk yarısından itibaren Dubrovnik üzerinde Osmanlı etkisi hissedilmeye başlandı. Çünkü Dubrovnik'in ticari faaliyet sahası olan Balkanlar, tedricen Osmanlı Devleti tarafından ele geçiriliyordu.

topraklarında ölen Dubrovnikli bir tüccarın malına el konmayacaktı ve yıllık ödedikleri haraç 1.000 duka olacaktı²¹.

Osmanlı Devleti'nin Sırbistan'ı fethetmesinin ardından Dubrovnikli tüccarların Balkanlardaki bütün ticareti himaye altına alınmıştır. Bunun karşılığı olarak Dubrovnik, Osmanlı Devleti'ne yıllık bin gümüş düka haraç vermeyi kabul etmiştir. 1444 yılında Sırbistan'ın bağımsızlığının Vuk Brankovic tarafından yeniden sağlanmasının ardından bu haracın ödenmesinde bir kesinti yaşanmış ancak 1459 yılında kesin olarak Sırbistan, Osmanlı hâkimiyetine girmiştir. Takip eden süreçte Dubrovnik'in ödediği haraç miktarında tedricî bir artış yaşanarak 1481 yılında yıllık 15.000 dükaya ulaşmıştır²².

Dubrovnik devleti içinde bulunan anti-Türk klik, Osmanlı'ya karşı 1444 yılında oluşturulan Haçlı ittifakına destek vermiştir. 1444 ve 1451 yılları arasında Osmanlı Devleti'ne ödenmesi gereken yıllık haraç ödenmemiştir. Ancak Osmanlı Devleti'nin Varna'da galip gelmesi üzerine Osmanlı Devleti ile yeniden "status qua ante bellum-savaştan önceki durum" temelinde anlaşma imzalamak zorunda kalmışlardır. 1458 yılında II. Mehmed, Dubrovnikli tüccarların ayrıcalıklarını yeniden tanımış ancak yıllık vergi bir miktar arttırılarak 1.500 dükaya yükseltilmiştir. 1458 Fermanı sonrası, Osmanlı – Dubrovnik ilişkilerinde normalleşme süreci doğrusal bir çizgi takip etmemiştir. Arnavutluk'ta Fatih'e karşı direnç gösteren İskender Bey, Dubrovnik tarafından desteklenmiştir ve Dubrovnik'e iltica etmiştir. Fatih'in Bosna-Hersek'te uyguladığı fütihat politikası ise ilişkilerde bir başka gerginlik yaratan başat unsur olmuştur. Bu gergin süreçte Dubrovnik'in ödediği yıllık vergi de sürekli artışlar gündeme gelmiş, 1468 yılında 5.000 dükaya yükseltilmiş; 1471 yılında ise Dubrovnik'in Osmanlı'ya karşı Venedik'i desteklemesi nedeniyle bu miktar iki katına çıkarılmıştır. 1477 yılında ise Valona Limanı istisna olmak üzere, Osmanlı ülkesine, Dubrovnik limanları da dahil olmak üzere tüm limanlardan yapılan İtalyan tekstili ihracına ambargo konmuştur. 2 Mart 1478 yılında ise Dubrovnik tüccarlarının ödediği gümrük vergisi %5'e, yıllık haraç miktarı ise 12.500 dükaya yükselmiştir²³. Nihayetinde ise 7 Mayıs 1480 tarihli fermanla 15.000 düka ile ilişkiler boyunca en yüksek seviyeye çıkarılmıştır. Fatih Sultan Mehmed dönemi, Osmanlı-Dubrovnik ilişkileri açısından Dubrovnik'in Balkan ticaretindeki öneminin artmasına

---

²¹ Zdenko Zlatar, **a.g.e.** , s. 65-66.

²² Franz Babinger, **a.g.m.** , s. 391 – 392. Ayrıca Bkz. Zdenko Zlatar, **a.g.e.** , 68-70.

²³ Halil İnalçık, **Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ 1300-1600**, (çev. Ruşen Sezer), İstanbul 2010, s.142.

rağmen en gerilimli dönem olmuştur. Dubrovnik'in Balkanlardaki ticarî kolonileri Fatih'in, Sırbistan ve Bosna'ya yönelik seferleri dolayısıyla oldukça büyük zararlar görmüştür²⁴.

Fatih 1463'te Bosna-Hersek-i ilhak ederek Dubrovnik'ten İstanbul'a yeni ve dolaysız bir ticaret yolu açmıştır. Dubrovnik'ten gelen mallar papalık yoluyla Ancona'ya gider oradan da serbest piyasaya ulaşırdı²⁵. Böylece Dubrovnik, 1500-1700 arasında Akdeniz ticaretinde büyüyerek saygın bir yere gelmiştir²⁶.

Dolayısıyla Dubrovnik Cumhuriyeti'nin Osmanlı İmparatorluğu ile olan ilişkilerinde Bosna Beylerbeyiliği ve Hersek Sancağı'nın farklı bir rolü bulunmaktaydı. Diplomatik ve ticari münasebetler şeklinde gelişen bu ilişkinin ayrıca sınırdaşlık yönü de mevcuttu²⁷.

Bütün bunlara rağmen 1358'den sonra Dubrovnik'in Macarlara olan bağımlılığının, 1526'ya kadar devam ettiği şeklindeki görüş fazla doğru değildir. XV. yüzyılın ortalarına kadar Macar krallarının, Dubrovniklilere her defasında kendilerine bağlı oldukları hatırlatılmasına rağmen bu bağımlılık sözde kalmıştır. Çünkü Dubrovnik, 1458'de Fatih Sultan Mehmed zamanında kesin kararını vermiş ve Osmanlı Devleti'ne bağlı olduğunu bildirmişti. Nitekim Dubrovnik yıllık haraç ödeyerek Osmanlılara bağlı bir devlet haline gelmişti. Macarlarla olan bağlantılarını ise Dubrovnik'i diplomatik işbirliklerine bağlamak gerekir. Çünkü Dubrovnikliler, Osmanlı Devleti'ne hoş görünürken, Venedik ve İspanya ile de iyi geçinmek için her yola başvuruyordu. Aynı düşünce ile Macarlarla da ilişkilerini devam ettirmiş olabilirler²⁸.

Osmanlı İmparatorluğu ekonomisine bağımlı olan Dubrovnik Cumhuriyeti, imparatorluğun himayesinde ticaret ve deniz taşımacılığında büyük gelişme göstermiş, fakat 17. yüzyılda, imparatorluk ekonomisinin, gelişen Batı ülkelerine, Fransa ve İngiltere'ye bağımlılığı artınca, Dubrovnik de gerilemeye başlamıştır²⁹.

1683-1699 ve 1714-1718 savaşları sırasında Dubrovnik'in hinterlandı Venedikliler tarafından işgal edilmiştir. Ancak, Karlofça ve Pasarofça Antlaşmaları ile Dubrovnik, tekraren Osmanlı ve Avusturya himayesine alınmıştır³⁰.

---

²⁴ Zdenko Zlatar, **a.g.e.**, 66-68.

²⁵ Halil İnalçık, **a.g.e.**, s.141.

²⁶ F. W. Carter, "The Commerce of the Dubrovnik Republic 1500-1700", **The Economic History Review**, Volume 24, Issue 3, August 1971, p. 370.

²⁷ Metin Ziya Köse, "Dubrovnik İle Hersek Arasında Bir Diplomatik ve Ticari Probleme Dair İki Belgenin Tahlili (1606)", **History Studies**, Volume 3/2, 2011, s. 287.

²⁸ Metin Ziya Köse, **a.g.t.**, s.7.

²⁹ Halil İnalçık, **a.g.e.**, s.142.

³⁰ Franz Babinger, **a.g.m.**, s. 392.

1.4.Avrupa Devletleriyle Olan Diplomatik Münasebetlerde Dubrovnik'in Rolü

Dubrovnik devletlerarası diplomatik ilişkilerde adeta bir üs gibi de rol almıştır. Şöyleki; Avrupa devletlerinden gelen elçiler Osmanlı Devleti'nin topraklarına girmeden önce Dubrovnik'e geliyorlardı. Osmanlı Devleti ile yapacakları görüşmelerini tamamlayarak ülkelerine dönmek isteyen elçiler, Dubrovnik'e uğrayıp sonradan kendi memleketlerine gidiyorlardı. Bu da doğal olarak Dubrovnik'in tüm Avrupa'daki gelişmelerden haberdar olması sonucunu doğuruyordu.

1527 yılında Macaristan'dan İtalya'ya çıkan bütün ticaret yollarını fiilî olarak denetimi altına almış olan Avusturya da, bu transit ticaretin vergilendirilmesinden büyük kazançlar elde etmeye başlamıştı; ancak büyük baş hayvanlarla birlikte Macaristan'dan İtalya'ya ihraç edilen en önemli ticaret maddesi durumundaki derilerden³¹ alınan vergilerin sürekli yükseltilmesi, artık Avusturya'nın hâkimiyet alanı içerisindeki ticaret yolunun terkedilmesine ve 1555'ten başlayarak bu ticaret maddelerinin İtalya'ya, Osmanlı hâkimiyeti altındaki Bosna, Dubrovnik (Ragusa) veya Makarska yoluyla sevkedilmeye başlanmasına yol açmıştır³².

Ayrıca Venedik de kendi görevlilerinin ulaşım güvenliğini ve rahatını sağlamak konusunda Dubrovnik ile iletişim halindeydi. 9 Ocak 1560 (8 Rebiülâhir 967)'da İstanbul'da bulunan Venedik balyosu³³, bazı işleri halletmesi için Venedik'e gitmesi gereken görevlinin, Dubrovnik'e ulaşınca kadar rahat yolculuk yapmasını sağlayacak izni almıştı. 9 Haziran 1571 (14 Muharrem 979) tarihli bir hükme göre, bazı meseleleri görüşmek amacıyla Venedik'ten İstanbul'a gönderilen Venedikli tercümanın, geri dönüşünde Venedik'e dönmesini Dubrovnik beyleri temin edecekti³⁴.

1.5.Osmanlı Devleti'nde Bulunan Dubrovnikli Görevliler

18. yüzyıla gelindiğinde dünya düzeni artık tersine dönüyor ve çarklar Osmanlı Devleti'nin aleyhine dönmeye başlıyordu ve Osmanlı Devleti de bunun farkındaydı. Bu

³¹ F. W. Carter, **a.g.e.** , p. 370.

³² Numan Elibol, "XVI-XVIII. Yüzyıllarda Rumeli Ve Orta Avrupa Toprakları Arasındaki Ticaret Faaliyetleriyle İlgili Bazı Tespitler", **Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt: 5 Sayı: 2, Aralık 2004, s.43.

³³ "Balyos" Hakkında Ayrıntılı Bilgi İçin Bkz. Mahmut Şakiroğlu, "Balyos", **DİA**, C. 5, İstanbul 1992, s. 43-47.

³⁴ Metin Ziya Köse, **a.g.e.** , s. 29.

dönemden itibaren dış politikada yeni bir anlayışın ortaya çıktığını, önce yabancı ülkelere gönderilen fevkalade elçiler ile sonraları ise Avrupa’da daimi elçiliklerin açılması ile görmek mümkündür. Devlet aynı dönemde, özellikle Batıyla haber ağı sağlayan Eflak-Boğdan voyvodaları, Dubrovnik Cumhuriyeti yöneticileri, Kırım hanları ve Erdel beyleriyle daha aktif bir iletişime geçmiştir³⁵.

Osmanlı Devleti’nde bulunyan görevliler arasında elçiler mühim yer tutar. Dubrovnik elçileri, Dubrovnik ile Osmanlı Devleti arasındaki görüşmeleri sağlamakla yükümlü olan kimselerdi. İhtiyaç duyulduğunda Dubrovnik beyleri tarafından asiller ya da normal vatandaşlar arasından seçilen elçilerin vazife süreleri, görevlerini tamamlayıncaya kadar devam ediyordu. (*... her üç sene de bir elçiniz çıkub bir senelik cizyeniz olan on iki bin beş yüz altını getirüb teslim-i hazine-i amirem eylemek üzere...*) , seklinde yer alan ifadede gördüğümüz üzere elçiler Osmanlı Devleti’ne vergi de getiriyordu³⁶.

Dubrovnik konsolosları ise tüccarlarının çeşitli işlerini görüyor ve buldukları yerde Dubrovnik’i temsil ediyorlardı. Kanuni Sultan Süleyman’ın Mısır’da bulunan Dubrovnik, Venedik, İngiltere ve Fransa balyoslarına 1525 (931)’de verdiği ahidnâmede, her konsolos kendi işlerine bakma iznini almıştı. Fransa konsolosunun İskenderiye’ye gelen Dubrovnik tüccarlarından konsolos hakkı adı altında vergi istemesi Dubrovnik konsolosunun ve tüccarlarının şikâyetlerine sebep oluyordu. Konsoloslar Dubrovnik beyleri tarafından soylular arasından seçiliyorlardı. En az 30 yaşında olması gereken konsoloslar görev sürelerinin bitmesinden sonra yeniden konsolos olabilmek için üç yıl beklemek zorundaydılar. Konsoloslar, devletleri adına bazı özel vergilerin dışında gümrük resimlerini de alıyorlardı. Çeşitli anlaşmazlıklarda kendi tüccarlarını mahkeme edebiliyorlardı³⁷.

Osmanlı Devleti’nde bulunan bir başka görevli ise tercümanlardır. Dubrovnik tercümanları elçilerin yardımcıları durumundaydılar. Elçilerin İstanbul’a gelişlerini Osmanlı Devleti’ne önceden haber veren tercümanlar, elçilerin görüşeceği konuları da Osmanlı Devleti’ne iletiyorlardı. Elçilerin görüşmeleri esnasında hazır bulunan tercümanlar, bir nevi arabuluculuk görevini de üstleniyordu. Dubrovnik’te iken tercümanlar mahkemelerde çalışıyorlardı. Dubrovnik’te Müslümanlarla ilgili davalarda kullanılmak üzere İstanbul ve diğer yerlerden gönderilen bazı Türkçe belgeleri İtalyancaya

³⁵ Cafer Çiftçi, “Bâb-ı Âlî’nin Avrupa’ya Çevrilmiş İki Gözü: Eflak ve Boğdan’da Fenerli Voyvodalar (1711-1821)”, **Uluslararası İlişkiler**, Cilt 7, Sayı 26 (Yaz 2010), s. 31.

³⁶ BOA, A.DVN.DVE.d 19/7 Numaralı Düvel-i Ecnebiye Defteri, (Hüküm Numarası 41), s. 7.

³⁷ Metin Ziya Köse, **a.g.t.** , s.27-28.

çeviriyorlardı. *Türk Kalemi*'nde veya *Türk Sekreterliği*'nde bulunan tercümanlar yazdıkları ve tercüme ettikleri belgelerin muhafazasından da sorumluydular. Dubrovnik Cumhuriyeti'nin 1808'de çöküşüne kadar Dubrovnik'le Osmanlı'nın merkez ve Rumeli'deki bölge idareleriyle daimi bir ticari ve siyasi münasebet mevcuttu ve böylece Osmanlı ile Dubrovnik arasında olan yazışmalardan bir koleksiyon meydana geldi. Bu yazışmaların en büyük kısmı bugüne kadar muhafaza edilip Dubrovnik Devlet Arşivi'nde bulunmaktadır³⁸.

---

³⁸ Hazım Şabanoviç, "Dubrovnik Devlet Arşivindeki Türk Vesikaları", (çev. İsmail Eren), **Bellekten**, 30/59, Ankara 1966. s.392.

2. BÖLÜM

19/7 NUMARALI DÜVEL-İ ECNEBİYE DEFTERİ

2.1. 19/7 Numaralı Düvel-İ Ecnebiye Defteri'nin Hüküm Özetleri

- 1: Venecencü Di Cundepe Karabuke'ye ticaret izni.
- 2: Kaptanlık emri.
- 3: Vezir Gazi Hasan Paşa'ya kaptanlık emri.
- 4: Cozepe Pota'ya gemi izni.
- 5: Covanni Verini'ye gemi izni.
- 6: Rumeli vâlisine ve Narda ve Ergiri kadılarına ve zâbitan ve âyana Corci Zurik'in tercümanlığına dair hüküm.
- 7: Antonyo Di Antomromanu'ya kaptanlık emri.
- 8: Nikolu Merkoyan' kapudânlık emri.
- 9: İzmir tercümânına hüküm.
- 10: Mikoni Pavloyan'a gemi izni.
- 11: Mekile Maçi'ye kaptanlık emri.
- 12: Natale Grumuyan'a kaptanlık emri.
- 13: Antonyo Di Paskola Bosnik'e ticaret izni.
- 14: Peatrodı Antonyo Biranik'e yeniden emr-i şerif.
- 15: Ceku Modili Gekaz Bedri'ye gemi izni.
- 16: Papa Cumarteliti'ye gemi izni.
- 17: Civane Şoni'ye gemi izni.
- 18: Paya Civmarite İta'ya kaptanlık emri.
- 19: Francesko Giresbil ve Civani Kaznacik'e kaptanlık emri.
- 20: Frasio Frokinâli'ye kaptanlık emri.
- 21: Civane Piyale'ye kaptanlık emri.
- 22: Elçilerin korunmasına dair.
- 23: Vincice Polinka ve Keke'ye gemi izni.
- 24: Çozepe Pilatin'e gemi izni.
- 25: Luka Gurik' gemi izni.
- 26: Tomazoya Kaşık'e gemi izni.
- 27: Francesko Buruni ve Corciyo Fılpane'ye gemi izni.

- 28: Marco Magot'a ticaret izni.
- 29: Civani Parsih'e yeniden emr-i şerif.
- 30: Antonyo talberani ve Neçinco Poltika'ya gemi izni.
- 31: Matyahayo Tekovik'e kaptanlık emri.
- 32: Civani Di Can Bratik'e kaptanlık emri.
- 33: Rukayil Yakovik'e kaptanlık emri.
- 34: Tomazoya kaşık ve Badel Berayu'ya gemi izni.
- 35: Anderya Garmoliyeze'ye yeniden Kaptanlık emri.
- 36: Viçenço Pilatin'e yeniden emr-i şerif.
- 37: Boşko Biriya'ya ticaret izni.
- 38: Rako Mayestro'ya yeniden emr-i şerif.
- 39: Tereke yardımına dair.
- 40: Dubrovniklilerin ticaretini yaptıkları mallarına dair.
- 41: Simon Ganaldi ve Nikolo Goca'ya ticaret izni.
- 42: Say, Heves, Nerente, Makresya, Gabile İskelelerinde olan ahmal, zehayir, eşya ve tuz nakline dair.
- 43: Dubrovnik Beyleri ve Knezleri'nin verdikleri cizyeye dair.
- 44: Civane Sodarke, Tomazo Metrovik ve Cozepe Bote'ye gemi izni.
- 45: Françesko Di Antonyo Kavacevik'e yeniden kaptanlık emri.
- 46: Civane Domakin'e hüküm.
- 47: Selanik Sancağı mutasarrıfına ve mollasına hitaben zabt emri.
- 48: İsteryo ParabikFilo'nun Selanik'ten Siroz'a gönderilmesine dair.
- 49: Vasıliko Atanas'a hüküm.
- 50: Eşkıya saldırısıyla ilgili hüküm.
- 51: Eşkiyalık sebebiyle Dubrovnik İskelesi'nde terk edilen sefineye dair.
- 52: Corciyo Di Matyomagod'a hüküm.
- 53: Piyaco Marteliti'ye gemi izni.
- 54: Nikolo Rustan ve Peyatro Metrovik'e gemi izni.
- 55: Nikolo ve Peyatro Metrovik'e kaptanlık emri.
- 56: Sofya mollasına hüküm.
- 57: Natale Şişa'ya kaptanlık emri.
- 58: Poyatero Konik ve Vinçenço Politka'ya gemi izni.
- 59: Mekile Tâlrani ve Francesko Kavoi'k'e gemi izni.

- 60: Mekile Tâlırani'ye kaptanlık emri.
- 61: Cako Mobogoya'ya gemi izni.
- 62: Antonyo Tâlırani'ye gemi izni.
- 63: Cozepe Pota'ya Nikolo Barbarik
- 64: Deyantiyo Barbarik'e kaptanlık emri.
- 65: Nikolo Barbarik'e gemi izni.
- 66: Matyo Yocik'e kaptanlık emri.
- 67: Ölgünvar ahâlisinin yapacakları iskele için kereste tedarikine dair hüküm.
- 68: Kereste satımına dair.
- 69: İskenderiye mutasarrıfı Mahmud Paşa'nın dubrovniklileri hapsetmesine dair hüküm.
- 70: Antonyo Matyojope'ye kaptanlık emri.
- 71: Baldasar Tomaşe'ye gemi izni.
- 72: Matyo Gürişik'e gemi izni.
- 73: Nikolo Dispot ve Luka Perikevik'e kaptanlık emri.
- 74: Rokayil Hica'ya gemi izni.
- 75: Buğday ticaretine dair hüküm.
- 76: Makro Fenejevik'e kaptanlık emri.
- 76 A: İstefano Valyalu'ya kaptanlık emri.
- 77: Bartonomio Petre'ye kaptanlık emri.
- 78: İstefano Pilatin'e gemi izni.
- 79: Elyasa Lovoniyovik'e kaptanlık emri.
- 80: Beyaciyo Marteliti'ye gemi izni.
- 81: Voluk bölgesinde ticaret için denize çıkan eşyaya dair vergi hükmü.
- 82: Darphanede para basımına dair hüküm.
- 83: Corci Zurik'in verdiği vergiye ve ticaret esnasında korunmasına dair hüküm.
- 85: Corci Zurik ve adamlarına ticaret izni.
- 86: Fresto Frokimpaneli'ye gemi izni.
- 87: Civani Marinovik'e kaptanlık emri.
- 88: Rokail Hica'ya gemi izni.
- 89: Luka Di Civani Radik'e kaptanlık emri.
- 90: Cinçenço Pâlikoki'ye gemi izni.
- 91: Beyaciyo Marteliti'ye gemi izni.

- 92: Fîloryo Lucik'e ticaret emri.
- 93: Nikolo İzloşilo'ye gemi izni.
- 94: Natale Şişa ve Cako Moboşvik'e gemi izni.
- 95: Corci Zurik'in verdiği vergiye ve ticaret esnasında korunmasına dair hüküm.
- 96: Civane Sekovik'e gemi izni.
- 97: İstefano Fîlippaki'ye kaptanlık emri.
- 98: Dubrovnik tacirlerinin verdiği vergi ve ticaret esnasında korunmasına dair hüküm.
- 99: Matyo Boşık'e bazerganlık emri.
- 100: Cozeppe Ciconkovik'e bazerganlık emri.
- 101: Nikolo Gargik'e kaptanlık emri.
- 102: Boşko Di Mihaylosovik'e bazerganlık emri.
- 103: Hersek Sancağı'nda Popova Nahiyesi'nde olan rahiplere kiliselerinde kendi milletleriyle yaptığı ayinlere tanınan din serbestliği.
- 104: Vinçenço Pâlikoki'ye gemi izni.
- 105: Gazepa Roconik'e gemi izni.
- 106: Pavlo Pavlovik'e gemi izni.
- 107: Francesko Bakolik'e gemi izni.
- 108: Corci Zurik'in verdiği vergiye ve ticaret esnasında korunmasına dair hüküm.
- 109: Dubrovnik tacirlerinin verdiği vergi ve ticaret esnasında korunmasına dair hüküm.
- 110: Antonyo Di Cirilempo Posik ve Luka di Antonyo Kavacevik'e kaptanlık emri.
- 111: Mekile Karila Novik'e gemi izni.
- 112: Vinçenço Pâlikoki'e gemi izni.
- 113: Antonyo Papa'ya gemi izni.
- 114: Corci Zurik'e ticaret izni.
- 115: Migele Vivedik'e tekrardan yazılan kaptanlık emr-i şerifi.
- 116: Cinçenço Pâlikoki'ye gemi izni.
- 117: Sicilyateyn yasakçısına yazılan hükmün zayi olması sebebiyle tekrardan yazılan hüküm.
- 118: Mekile Karilanovik'e gemi izni.
- 119: Corci Zurik'e ticaret izni.
- 120: Corci Zurik'e konaklama ve ticaret izni.

- 121: Bartolimo Petra'ya gemi izni.
- 122: Cozepe Di Kırıstofır ve Kabuskovuk isimli kaptanlar ve adamlarının ticaret esnasında korunmalarına dair hüküm.
- 123: Ticaret izni.
- 124: Matyo Kazilari'ye gemi izni.
- 125: Corci Zurik'in ticaret esnasında korunmasına dair hüküm.
- 126: Migele Vivedik'e yeniden kaptanlık emri.
- 127: Peyatro Metrovik'e yeniden kaptanlık emri.
- 128: Hersek Sancağı'nda Popova Nahiyesi'nde olan rahiplere kiliselerinde kendi milletleriyle yaptığı ayinlere tanınan din serbestliği.
- 129: Peyatro Mervik'e gemi izni.
- 130: Dubrovnik tacirlerinin verdiği vergi ve ticaret esnasında korunmasına dair hüküm.
- 131: Dubrovnik tacirlerinin verdiği vergi ve ticaret esnasında korunmasına dair hüküm.
- 132: Antonyo Seltarik'e gemi izni.
- 133: Dubrovnik tacirlerinin verdiği vergi ve ticaret esnasında korunmasına dair hüküm.
- 134: Civani Radmille görevden ayrılmıştır.
- 135: Anderyâ Garmolyezi'ye gemi izni.
- 136: Vinçenço Bâli Koki'ye gemi izni.
- 137: Antonyo Papa'ye gemi izni.
- 138: Peyatro Terobani'ye gemi izni.
- 139: Dubrovnik tacirlerinin verdiği vergi ve ticaret esnasında korunmasına dair hüküm.
- 140: Luka Di İstefano Fevacevik'e eski emre müracaat olunarak tekrar yazılan emir.
- 141: Dubrovnik tacirlerinin verdiği vergi ve ticaret esnasında korunmasına dair hüküm.
- 142: Matyo Pokovik'e gemi izni.
- 143: Çako Mobogoya'ya gemi izni.

144: Bosna vâlisi ve İskenderiye Sancağı mutasarrıfı dame ikbalehuya ve Hersek ve İskenderiye Sancakları'nda vâki kadılarına vezikr olunan kazalarda vâki kıla dizdarlarına ve iskele eminlerine ve ayanı vilayet ve iş erlerine hüküm.

145: Tereke yardımına dair.

146: Cizye ödenmesine dair hüküm.

147: Alacak verecek meselesine dair.

148: Miras davasına dair hüküm.

149: Nikolo Papa'ya gemi izni.

149 A: İstolce kazasındaki hancının ettiği zulme dair hüküm.

150: Matyo Karaboke'ye gemi izni.

151: Dubrovnik tacirlerinin verdiği vergi ve ticaret esnasında korunmasına dair hüküm.

152: Cizye mütalebesine dair hüküm.

153: Dubrovniklilerin cizyelerini verdikten sonra rahat şekilde ticaret yapmalarına dair.

154: Dubrovnik tacirlerinin verdiği vergi ve ticaret esnasında korunmasına dair hüküm.

155: Peyatro Metrovik'e gemi izni.

156: Dubrovnik tacirlerinin verdiği vergi ve ticaret esnasında korunmasına dair hüküm.

157: Antonyo Marik'e yeniden yazılan emir.

158: Antonyo Marik'e gemi izni.

159: Mekile Kırılanovik'e gemi izni.

160: Vinçenço Pâli Kokinik ve Nikolo Barbarik'e gemi izni.

161: Natale Pojovik ve Çozeppe Di Fresto Freksekovik'e gemi izni.

162: Antonyo Roreti'ye ticaret izni.

163: Matyo Milik'e yeniden kaptanlık emri.

164: Dimyano Betondi'ye kaptanlık emri.

165: Matyo Conkovik Çako Motojovik Françesko Ruskovik Civeni Di Cakomo Kazilari'ye gemi izni.

166: Civani Di Cakomo Kazilari'ye verilen hükmün başka kaptana verilmesine dair.

167: Konsolos Matyo Lazarevik yerine konsolos Cakomo Di Luka Kazilari'nin atanmasına dair hüküm.

168: Civani Cince'ye gemi izni.

169: Cozepe Çapeti ve İstefano Pilatin'e gemi izni.

170: Civani Marteliti ve Vinçenço Karaboke'ye gemi izni.

171: Civani Konik ve Francesko Bakolik'e gemi izni.

172: Payaciyo Karılanovik ve Floryo Danicik'e gemi izni.

173: Peyatro Ratik ve Françesko Ruskovik'e gemi izni.

174: Marko Jopa yerine başka bir kaptanın geçmesine dair.

175: Mekile Garomovik'e ticaret izni.

176: Civane Di Cakomu Kazirari ve Cakomo Bojovik'e gemi izni.

177: Nikolo Despot'a gemi izni.

178: Payatro Metrovik'e gemi izni.

179: Luka Di Sefano Kavacevik'e gemi izni.

180: Nikolo Garigig'e gemi izni.

181: Civane Di Luka Şoderne'ye gemi izni.

182: Siroz kadısına ve Siroz voyvodasına miras davası hakkında hüküm.

183: İstefano Maci yerine başka bir kaptanın atanmasına dair hüküm.

184: Matyo Di Françesko Flori için yazılan eski emre müracaat ile.

185: Peyatro Di Civane Branik için yazılan eski emre müracaat ile.

186: Francesko Flori, İstefano Pilatin, Peyatro Di Civani Branik, Peyatrodi Antoni Branik'e gemi izni.

187: Civane Sekorik, Antonyo Tâlirani ve Margorik'e gemi izni.

188: Francesko Raskovik, Mekile Karılanovik ve Antonyo Marik'e gemi izni.

189: Peyatro Sekorik ve Nikolo Rustan'a gemi izni.

190: Tercüman İsteryo Taranik Filo yerine Acı Nikokla Ki Veledi Acı Manoli Papazoğlu'nun tayinine dair.

191: Tercümanlık emri.

192: Pandasi Veledi Manoli ölmüş yerine başkası için yazılmış emir.

193: Kaptanlar Baldasar ve Teroyani yerine başka kaptanın gelmesine dair.

194: Mekile Cengarya'ya yeniden kaptanlık emri.

195: Civani Gorik'e yeniden kaptanlık emri.

196: Miras hakkında hüküm.

197: Francesco Roskovik, Çakomo Boşovik, Cakomo Firitik ve Fîloryo Danicik'e gemi izni.

198: Antonyo Marik'e gemi izni.

199: Cozepe Kavovik'e yeniden kaptanlık emri verilmesine dair hüküm.

200: Luka Di Francesco Flori'ye gemi izni.

201: Kaptan Antonyo Biran yerine yeni kaptanın gelmesine dair hüküm.

202: Agustin Kazilari'ye ticaret izni.

203: Agustin Kazilari ve Nikola Rustan'a gemi izni.

204: Cirolombo Buruni, Çozepe Çapate ve Civani Şoderine'ye gemi izni.

205: Civani Kartacik ve Vinçenço Krabuke'ye gemi izni.

206: Matyo Fîristo Frokşikovik'e yeniden kaptanlık emri.

207: Tercüman tayinine dair hüküm.

208: İstidrati Veledi Corci Petrogokito isimli hizmetkar için hüküm.

209: Peyatro Bertenik, Anderyâ İvanovik ve Başkavale Di Vinçenço Vilenik'e gemi izni.

210: Başkavele Di Vinçenço Vilenik yerine başka kaptanın gelmesine dair hüküm.

211: Antonyo Marik ve Mekile Maci'ye gemi izni.

212: Kaznacik ve Antonyo Bozevik'e gemi izni.

213: Baldasar ve İsticevik isimli kaptanlar için keptanlık emri.

214: Nikolo Tomaşek' hüküm.

215: Matyolupi'ye gemi izni.

216: Rumeli valisi ve Özü ve Bosna valilerine ve Belgrad muhafızı vezire ve Niğbolu sancağı mutasarrافی olup Vidin muhafızı Vezire ve zikrolunan eyaletlerde vâki mir-i miran-ı kirama ve mevali-i fihama ve sancak beylerine ve kuzzat ve nüvvaba ve kılâ dizdarları ve derbent zabitleri ve iskele eminleri ve ayân-ı vilayet ve sâir iş yerlerine hüküm.

217: Matyo Kabri isimli bazerganın iflas edip kaçmasına dair hüküm.

218: Luka Francesco Flori'ye gemi izni.

219: Fîloryo Danicik kapudânın, Cirolombo Buruni ve Civani Şoderine'ye gemi izni.

220: Nikolo Rustan kapudânın, Cozepe Pote ve Piyatro Danicik'e gemi izni.

221: Antonyo Galaylo ve Cozepe Karivelye'ye yeniden kaptanlık emri.

222: Mekile Brandini'e gemi izni.

- 223: Civane Gorik'e gemi izni.
- 224: Antonyo Di Beyaciyolui'ye yeniden kaptanlık emri.
- 225: Nikolo Filadelfi'ye yeniden kaptanlık emri.
- 226: İstefano Valyalu, Nikola Kladigi, Frencesko Di Antonyo Kavacovik, Antonyo Menili ve Antonyo Seltarik'e gemi izni.
- 227: Dopluka Karnici'den cizye alınmayacağına dair hüküm.
- 228: Cizye ödenmesine dair hüküm.
- 229: Vinçenço Bâli Koki ve Peyatro Trobani'ye gemi izni.
- 230: Antonyodi Francesko Metili'ye kaptanlık emri.
- 231: Antonyodi Francesko Metili, Peyatro Danicik ve Beyaciyo Marteliti'ye kaptanlık emri.
- 232: Migele Melkovik'ye kaptanlık emri.
- 233: Cozepe Pota'ya kaptanlık emri.
- 234: Nikolo Di Civani Marasi'ye kaptanlık emri.
- 235: Marko Milikovik'in gasp olunan eşyasına dair hüküm.
- 236: Civani Mercik ve Antonyo Poşovik'e gemi izni.
- 237: Ticaret izni.
- 238: Antonyo Rodani'ye gemi izni.
- 239: Alacak verecek meselesine dair hüküm.
- 240: Peyatro Danicik, Antonyo Marik, Civani Bizar, İstefano Valyalu, Civani Klayik ve Antonyo Seltarik'e gemi izni.
- 241: Baldasar Voçiçe ve Antonyo Bojevik'e gemi izni.
- 242: Nikolo Rustan, Cozepe Pota, Civani Kazcık, Peyatro Trobani ve Civani Şoldena'ya gemi izni.
- 243: Antonyo Işık'a ticaret izni.
- 244: Baskale Vilenik'e gemi izni.
- 245: Anderyâ İstoyanovik ve Peyatro Cimirovik'e gemi izni.
- 246: Konsolos Antonyo Kırılankovik'in tayini ile ilgili hüküm.
- 247: Antonyo Kōracık'e yeniden kaptanlık izni.
- 248: Vezir Gazi Hasan Paşa'ya, Akdeniz'de olan kadılara, Sakız ve Lefkoşa Naibleri ve buralarda görevli olan iskele eminlerine hüküm.
- 249: Nikolo Fladelfi ve Matyolui'ye gemi izni.
- 250: Civani Di Lukla'ya yeniden kapzanlık izni.

- 251: İstefano Valyalu ve Cozepe Pota'ya gemi izni.
- 252: Vergi alınmayacağına dair hüküm.
- 253: Tereke yardımına dair.
- 254: Liya Soniyovik'e gemi izni.
- 255: Matyo Bokovik, Baldasar İstefani ve Peyatro Çomirovik'e gemi izni.
- 256: Alacak verecek meselesine dair hüküm.
- 257: Dubrovnik beylerine knezlerine cizye miktarının 12500 altın olduğunu belirleyen ve ticaret izni verilmesine dair hüküm.
- 258: Nikolo Gradi Virnardo Kapuga'nın ödeyeceği cizyeye dair hüküm.
- 259: Matyo Körşik'e gemi izni.
- 260: Nikolo Rustan ve Luka Di Antonyo Kavacevik'e gemi izni.
- 261: Cozepe Pota ve Francesco Matkonik'e gemi izni.
- 262: İstefano Valyalu'ya gemi izni.
- 263: Peyatro Karabolini ve Anderyâ İstoyanovik'e gemi izni.
- 264: Çozepe Zedeli ve Federiko Kiriko'ya kaptanlık emri.
- 265: Çozepe'ye gemi izni.
- 266: Rokayil Hice, Paskale Vilenik ve Francesco Bratik'e gemi izni.
- 267: Vezir Gazi Hasan Paşa'ya, Akdeniz'de olan kadırlara, Sakız ve Lefkoşa Naibleri ve buralarda görevli olan iskele eminlerine hüküm.
- 268: Nikolo Paskoşik'e kaptanlık emri.
- 269: Peyatro Antonyo ve Nikolo Paskonik'e gemi izni.
- 270: Antonyo Di Anderyâ Pavovik'e gemi izni.
- 271: Çozeppe Cabeti'ye gemi izni.
- 272: Corci Zurik-in hastalığına dair hüküm.
- 273: Bazı Dubrovnikli tüccarların hastalığına dair hüküm.
- 274: Nikolo Ezvilo Koşik'e gemi izni.
- 275: Francesco Branik ve Nikolo Rustan'e gemi izni.
- 276: Çozepe Karayovalye, Baldasar İstefani, Cozepe Capeti ve Francesco Matkovik'e gemi izni.
- 277: Baldasar İstefane ve Cabako Movakani'ye kaptanlık izni.
- 278: Baldasar Locik'e gemi izni.
- 279: Baldasar Locik'e gemi izni.
- 280: Antonyo Garapako, Fılorto Kışkovik ve Tomazo Martelita'e gemi izni.

- 281: Ticaret izni.
- 282: Civani Di Toma'ya hüküm.
- 283: Rafaela Ködeise'ye gemi izni.
- 284: Nikolo Sazasi'ye gemi izni.
- 285: Matyo Pokovik'e gemi izni.
- 286: Matyo Pokovik'e yeniden kaptanlık emri.
- 287: Panko Lopaç'e gemi izni.
- 288: Dubrovnikli tacirlerin ticaret esnasında korunmasına dair hüküm.
- 289: Cozepe Tonise'e kaptanlık emri.
- 290: Elçilere ve Konsoloslara dair hüküm.
- 291: Marino Matei'ye konsolosluk beratı.
- 292: Natale Civanovik'in konsolos olarak tayinine dair hüküm.
- 293: Narda İskelesi'nde tercümânın lüzumu olmadığına lazım olursa Halep'ten getirileceğine binaen hüküm.
- 294: Halep tercümanlığına hüküm: Önceki tercüman öldüğü için yerine yenisinin tayinine dair.
- 295: Cizyelerin ödenmesine dair hüküm.
- 296: Selanik'e tercümân beratı.
- 297: Selanik'e Gota Manoli isimli tercümanın tayin olunmasına dair.
- 298: İzmir konsolosluğuna konsolosun iş bırakmasına dair: Antonyo Bali yerine Peyatro Vetire konsolos olmuştur.
- 299: İzmir tercümânlığına tercüman beratı.
- 300: Camoko Di Kazilari isimli konsolos yerine Camoko Karsinik'in tayin olmasına dair hüküm.
- 301: İskenderiye-i mısır konsolosluğuna konsolosun emeklilik zamanı geldiğine dair.
- 302: Konsolos Camoko Karsinik'in yerine Nikola Rostan'ın tayin olmasına dair hüküm.
- 303: İzmir şehrindeki Peyatro Petre isimli konsolosun işi bırakmasının ardından Canluka veledi Dimitri'nin konsolos olmasına dair.
- 304: Selanik'e Gota Manoli isimli tercümân tayin ve berat verilmekle ilgili açıklama verildiğine dair hüküm.

305: Federiko Kiriko'nun tercümanlığı bırakması ile başka bir tercümanın tercümanlık yapmasına dair hüküm.

306: Tercüman tayini.

307: İzmire Nikolo Mosabeni isimli ikinci tercümân istenmesine dair hüküm.

308: Kıbrıs tercümânlığına tercümân beratı: yaşlanan tercümanın yerine yenisinin gelmesine dair.

309: Federiko Kiriko'nun tercümanlığına dair hüküm.

310: İzmir konsolosunun konsolosluğu bırakması ve başkasının konsolos olmasına dair hüküm.

311: Halep'e tercüman tayinine dair hüküm.

312: Atanaşaki Veledi Dimitraki tercümânın hizmetinden terk olmasına dair hüküm.

313: Gota Veledi Manoli isimli tercümanın Selanik'e tayinine dair hüküm.

314: İzmir konsolosu Nikolo Beyacıyo yerine Nikolo radelye'nin tayin olmasına dair.

315: Konstantin veledi Acı Corci isimli tercümanın tayinine dair.

316: Tercüman Mihail veledi Sayakatramis'in ölmesi ve yerine İdale veledi Sayakatramis'in tayin olmasına dair.

317: Civani Veledi Yozef Samiha hizmetten ayrılması üzerine Nasri Veledi Fercolancom isimli tercümânın tayin olmasına dair hüküm.

318: Matyo Rafaelli'nin Mora Ceziresine konsolos olarak tayinine dair.

319: Natale Bozovik konsolos iken müddeti tamam olduğundan yerine Peyatro Branik'in tayin olmasına dair hüküm.

320: Acı Angeli veledi Yani'nin tercüman olarak tayinine dair.

321: Tercüman tayinine dair.

322: Haim İsak Vesosan veledi Neftan'ın tercüman olarak tayinine dair.

323: Anton veledi Yosef Berdahcı'nın tercüman olarak tayinine dair.

324: Hanya tercümanına yol emri.

325: Tercüman Abram Şalon'un ölmesiyle yerine İdale Veledi İbreil Delal'ın tercüman olarak atanmasına dair hüküm.

326: Tercümân için Mora'dan Kıbrıs'a yol emri.

327: Tercümân için Akka'dan Halep'e yol emri.

328: Mısır İskenderiyesinde İkinci Tercümâna dair hüküm.

- 329: Sergiz veledi Anton'un tercüman olarak tayinine dair hüküm.
- 330: Takşeyara'ya tercümân tayini
- 331: Hanya'nın ikinci tercümânına dair hüküm.
- 332: Hacı Dodori veledi Koya isimli tercümanın tayinine dair.
- 333: Tercüman Nikolo Radalya'nın emekliye ayrılmasıyla yerine Nikola Di Luka Melkovik'in tayinine dair.
- 334: Karaved veledi Avanis'in tercüman olarak tayin olmasına dair.
- 335: Hansa veledi Bosoni'nin tercüman olarak tayin olmasına dair.
- 336: Rufael Piçot'un emekli olması ve Cristofero Dimitri isimli tercümanın tayinine dair hüküm.

2.2. 19/7 Numaralı Düvel-İ Ecnebiye Defteri'nin Trankripti

1

Dergah-ı mu'allam kapucu başlarından olub bahr-ı sefidde kapudan paşa vekili olan dâme mecduhuya ve Akdeniz'de vâki kadılar ve Sakız ve Lefkoşa naiblerine ve zikr olunan kazalarda vâki iskele eminleri ve sâir zâbitana hüküm ki.

Dubrovnik beylerine âsitane-i saadetimde olan vekilleri Corci Zurik hutimet avakıbuhi bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl edüb ahidnâme-i hümayûn bi ayniha münderic ve cizye ve ispenç ve avarız-ı divaniye ve takâlif-i örfiye ve pandor akçesi vâm ve müruriye ve balmumundan bâc ve avâid ve kantariye alınmaya deyu ahd-ı baidden berü evâmir-i âliye virile gelüb ahidnâme-i hümayûn ve mukaddemâ virülü gelen evâmir-i şerife ve berat şurûtu üzere Dubrovnik kapudanlarından Dubrovnik bayrağıyla râkib oldukları birer kıt'a sefineleri ve derununda olan Dubrovnikli adamlarıyla Dubrovnik'den Sakız ve Kıbrıs ve Girit ve sâir Akdeniz'de taht-ı hükümet ve kazanızda ticaret ve bey' ü şira eyledikleri emtialarının gümrüğün Ahidnâme-i humayun ve mukaddemân virile gelen evâmir-i münife ve berat şurut üzere eda eylediklerinden sonra hilâf-ı ahidnâme-i hümayûn ziyade talebiyle teaddi olunmayub ve ru-yı deryâda Cezayir ve Tunus ve Trablus ve Mağriblü ve sâir ümera-yı deryâdan olanlar ve Dubrovnik kapudânına rast geldiklerinde taarruz itdirilmeyüb kapudan-ı mu'tad ve adamları her vechle himâyet ve siyânet olunmak üzere evâmir-i âliyye virili geldiğin bildürüb hala Dubrovnik bayrağıyla bir kıt'a sefneye râkib olan ve Venecencü Di Cundepe Karabuke nâm Dubrovnikli kapudan yedine dahi ber minvâl-i meşrûh müceddeden emr-i şerifim sudurunu istida itmeyin Ahidnâme-i hümayûn şurûtu mûcibince amel olunmak için emr-i âli yazılmıştır. Fî Evâhir-i Ramazân sene 1193.

2

Bir sûreti Francesko Raskovik nâm Dubrovnikli kapudan için müceddeden kapudânlık emri.

3

Fermanı Mahfuzdur

Bir sûreti

Cozepe Pota nâm Dubrovnikli kapudan için deryâ kapudânı Vezir Gazi Hasan Paşa'ya ve sâire hitaben bervech-i muharrer müceddeden kapudânlık emri. Fî Evâsıt-ı Şevval sene 1193.

4

Cozepe Pota nâm Dubrovnikli kapudânın Kalyon tâbir olunur râkib olduğu Sefine için Bir kıt'a izn-i sefine hükmü yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Şevval sene 1193.

5

Covanni Verini nâm Dubrovnikli kapudânın Panko tâbir olunur râkib olduğu sefine için bir kıt'a izn-i sefine hükmü yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Şevval sene 1193.

6

Rumeli vâlisi vezire ve Narda ve Ergiri kadılarına ve zâbitan ve âyana hüküm ki Dubrovnik beyleri tarafından âsitane-i saadetimde olan vekilleri Corci Zerovik hutimet avakıbuhi bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl edib Narda da mukim Dubrovnik konsolosu vekili yanında Margiriti Veledi Kirisye ba berat-ı âli tercümân olub ve tercümânlık hizmetinde olanlar ve oğulları ve iki nefer hizmetkârları haraç ve avarız ve kasabiyye akçesi ve sâir rüsûm ve tekâlif-i örfiye teklifiyle teaddi olunmayub ve tercümânların yedlerinde bulunan hane-i avarıza bağı tekâlif alınmak icab eder. Emlak ve arazilerinden ve kezâlik sonradan işтира eyledikleri emlak ve araziden maada sâkin oldukları menzilleri ve kadimden menzilleri levahıkı olan bağı ve bahçenin avarız ve tekâlif-i örfiyesinin cümlesinden muaf ve müsellemler olub ber mucib-i şurut-ı berat himâyet ve siyânet olunmaları yedlerine virilen tercümânlık berat-ı şurûtunda münderic olmakla tercümân -ı mesfur ber mucib-i şurut-ı berat konsolos vekili mumaileyhin yanında evlad-ı iyâliyle ikamet edüb beratında tasrih olunduğı vecihle Ergiri Kasabası toprağında vâki tasarrufunda bulunan hane-i avarıza bağı tekâlif icab eder. Emlakiyle sonradan işтира eylediğı emlak ve arazisinin icab eden tekâlifini kanun ve defter mûcibince cem'ine memura edada kusuru olmayub emlak-ı mezbureyi hilâf-ı kanun ve mugayir-i şurut berat âhara fûrûht ve zabt dâiyyesiyle teaddi ve kocabaşılık teklifiyle dahi rencide olunmak icab etmez iken Ergiri Kasabası ahâlileri zuhur ve iyâlini Ergiriye nakil ve sen dahi gelip bizlere kocabaşı ol deyu tercümân-ı mesfuru taziyik ve tekdir eylediklerinden başka bezl-i irtişaya mebni etrafda vâki zâbitan taraflarından dahi cebren ergiriye nakl teklifiyle gâh ve bigâh daima taziyik ve rencideden hâvi olmadıkların inha ve ber mucib-i şurut tercümânlık hizmetini Narda'da konsolosluk vekili yanında rüyet ettirilib hilâf-ı kanun fuzûli arazisini zabt ve fûruht ederiz deyu mugayir-i şurut-ı berat iyâl-ı evladıyla ergiriye nakil teklifi ile

ahâli-i merkum ve zâbitan taraflarından tercümân-ı mersum rencide olunmayub himâyet ve siyânet olunmak babında hükmü hümayûnun rica ve divan-ı humayûnunda mahfuz nişan-ı âlişan kaydına müracaat olundukta vech-i meşrûh üzere idüğü mastur ve mukayyed bulunmağın şurut-ı beratı mûcibince amel olunmak için emr-i şerif yazılmıştır. Fî Evâhir-i Şevval sene 1193.

7

Mu'tad Antonyo Di kapudan mürd olmağla fermanı mahfuzdur Fî 15 Zilkâde sene 1201.

Deryâ kapudânı Vezir Gazi Hasan Paşa'ya ve Akdeniz'de vâki kadılar ve Sakız ve Lefkoşa naiblerine ve zikr olunan kazalarda vâki iskele eminleri ve sâir zâbitana hüküm ki.

Vekil-i mersum arzuhâl eder Dubrovnik kapudanlarından Antonyo Di Antomromanu nâm kapudan için ahidnâme-i hümayûnşurûtu mûcibince vech-i meşrûh üzere müceddeden bir kıt'a kapudânlık emri bervech-i muteber yazılmışdır.

8

Mu'tadun tarik-i hizmetinden Cıvani Nikolo Braske için berat tecdit şot Fî 22 Muharrem sene 1206.

Bir sûreti Nikolu Merkoyan nâm Dubrovnikli kapudan için ber mu'tad müceddeden kapudânlık emr-i şerifi yazılmıştır. Evâhir-i Şevval sene 1193.

9

İzmir tercümânı

Nişan-ı hümayûn oldur ki

Dubrovnik beylerinin âsitane-i âliyyemde mukim vekili olan kıdvetü'l ayanı'l-milleti'l-mesihîye Corci Zurik hutimet avakıbuhi bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl edib Sakız İskelesine amed şod iden Dubrovnikli'nin rüyet-i umurları için iskele-i merkumede ba berat-ı âli tercümân olan Covan Anderyâ Garimdi nâm tercümân terk-i hizmet olduğuna binaen mukaddemâ berat-ı ahz ve hıfz olunmuş olub lakin hala İzmir'de mukim Dubrovnik konsolosu yanında asla tercümân olmayub ve konsolos-ı mu'tadun yanında bir nefer tercümâna ihtiyacmess etmekle tercümânlığı mezbur İzmir'e nakl ve tarik-i mu'tadun yerine İzmir'de mukim Dubrovnik konsolosu yanında işbu ref-i tevki-i ref-î âlişan-ı hakani Nikola Brasefki tercümân nasb ve tayin ve müsteminan-ı sâireye mukayeseten olu geldiği üzere yedine berat-ı âlişanım verilmek babında inayet reca ve divan-ı hümayûnumdan sual olundukta Dubrovnikli tercümânlarının beratları nassında müsteminan-ı sâireye kıyasen kadimden berü berevat virile geldiği musarrah ve kuyudat

dahi natıka olmakla kadimisi üzere mukayese ile birer nefer tercümân nasb ve berat ita olunması kuyudat-ı atıkaya muvafık olmak iktiza eylediği tahrir olunmağla müsteminan-ı sâireye kıyasen kadimden olugeldiği üzere berat-ı âli şan yazılmıştır. Fî Evâil-i Şevval sene 1193.

10

Mikoni Pavloyan nâm Dubrovniklü kapudânın Keke tâbir olunur seffinesi için bir kıt'a izn-i seffine hükmü yazılmıştır. Fî Evâhir-i Zilkâde sene 1193.

11

Mekile Maçi nâm Dubrovnikli kapudan için mu'tad üzere müceddeden bir kıt'a kapudânlık emr-i şerifi yazılmıştır. Fî Evâhir-i Zilkâde sene 1193.

12

Natale Grumuyan nâm Dubrovniklü kapudan için bervech-i mu'tad müceddeden bir kıt'a kapudânlık emr-i şerifi yazılmıştır. Fî Evâhir-i Zilkâde sene 1193.

FÎ ZAMAN-I REİSÜ'L-KÜTTAB HAZRETİ HALİL HAMİD EFENDİ NÂLE MÂ
YETEMENNÂHU VE TÂLE BEKÂHU FÎ HURRE-İ ZİLHİCCE SENE 1193

13

Kapudan-ı mersum mürd olmağla ferman-ı battalda mahfuzdur. Fî Evâsıt-ı zilkade sene 1198

Derya kapudanı vezir Gazi Hasan Paşa'ya ve Akdeniz'de vaki kadılar ve Sakız ve Lefkoşa naiblerine ve zikr olunan kazalarda vaki iskele eminleri vesair zabıtana hüküm ki

Vekil-i mumailiyh memhur arzuhal edip ahidnâme-i hümayun bi ayniha münderic ve ahd-i baiden berü virili gelen evâmir-i şerife şurutu dahi mestur olup ahidnâme-i hümayun mukaddema virili gelen evâmir-i şerife ve berat şurutu üzere Dubrovnik kapudanlarından ve Dubrovnik bayrağıyla râkib oldukları birer kıt'a seffineleri derununda olan Dubrovnikli adamlarıyla Dubrovnik'den Sakız ve Kıbrıs ve Girit vesair Akdeniz'de taht-ı hükümet ve kazanızda ticaret ve bey' ü şırâ eyledikleri emtialarının gümrüğün ahidnâme-i hümayun ve mukaddema virili gelen evâmir-i münife ve berat şurutu üzere eda eylediklerinden sonra hilaf-ı ahidnâme-i hümayun ziyade talebiyle taaddî olunmayub vereddid Cezayir ve Tunus ve Trablus ve Mağriblü vesair ümera-i deryadan olanlar Dubrovnik kapudanlarına rast geldiklerinde taarruz ettirilmeyüb kapudan-ı mesfur ve adamları her vechle himâyet ve siyânet olunmak üzere evâmir-i aliye virile geldiğin bildürüb hala Dubrovnik bayrağıyla bir kıt'a seffineye râkib olan Antonyodi Paskola

Bosnik nâm Dubrovnikli kapudan yerine dahi ber minval-i meşruh müceddeden emr-i şerifim sudurunu istida ve divan-ı hümayununda mafuz kuyud-u ahkâma müracaat olundukta bu makulelere verile gelen eramir-i münife ve ahidnâme-i hümayun şurutu mucibince amel olunmak için 1190 senesi Evâhir-i Receb-i şerifinde Dubrovnik beyzadesi istidasıyla âhir kapudan yedine bervech-i meşruh emri şerifim virildiği mastur ve mukayyed bulunmağın mukaddeman sadır olan emr-i ali ve ahidnâme-i hümayun şurutu mucibince amel olmak için emr-i şerif yazılmışdır Fi Evâhir-i Zilhicce 1193.

14

Fermanı mahfuzdur. Bir sureti Peatrodî Antonyo Biranik nâm Dubrovnikli kapudan için müceddeden emr-i şerif Evâhir-i Rebiü'l-evvel 1190 tarihinde vekil-i mersum inhasıyla verilen emr-i şerife müracaat olunarak verilmiştir.

SENE 1194

15

Dubrovnik kapudanlarından Ceku Modili Gekaz Bedri kapudânın Kalyon tâbir olunur seffinesi için izn-i seffine hükmü yazılmıştır. Evâsıt-ı Muharrem sene 1194.

16

Dubrovnik kapudanlarından Papa Cumarteliti kapudânın Polaka tâbir olunur seffinesi için izn-i seffine hükmü yazılmıştır. Evâsıt-ı Muharrem sene 1194.

17

Dubrovnik kapudanlarından Civane Şoni nâm kapudânın Kalyon ve Cakomo Gogone nâm kapudânın Polaka tâbir olunur seffineleri için iki kıt'a izn-i seffine emirleri yazılmışdır. Fî Evâhir-i Muharrem sene 1194.

18

Dubrovnik kapudanlarından Paya Civmarite İta nâm kapudan için vekil-i mersum isdasıyla müceddeden verilen kapudânlık emr-i şerifi mukaddemâ vekil-i mersum istidasıyla ahar kapudan yedine Fî Evâsıt-ı Rebiü'l-evvel sene 1193 tarihinde virilen emr-i şerife müracaat olunarak bir kıt'a.

Zayiinden tekrar emri yazılmışdır. Evâsıt-ı Rebiü'l-evvel sene 1196

Ve yine Dubrovnikli Bogovik nâm kapudan için müceddeden verilen kapudânlık emr-i şerifi dahi bervech-i mu'tad Fî Evâil-i Muharrem sene 1193 tarihinde âhar kapudan yedine verilen emr-i şerife müracaat olunarak bir kıt'a emr-i şerifim yazılmışdır.

Mersum Luka Bodovik kapudânın zayi oldu deyu inha olunan emr-i şerifi mezkûru gelüb hıfz olunmağın kapudan-ı mersum mürd olmuşdur deyu şerh verildi Fî Evâsıt-ı Receb sene 1201.

19

Dubrovnik kapudanlarından Francesko Giresbil nâm kapudan ve Civani Kaznacik nâm kapudan için müceddeden bervech-i mu'tad başka başka iki kıt'a kapudânlık emr-i âli yazılmıştır. Evâil-i Safer sene 1194. Mu'tadun fermanı mahfuzdur.

20

Frasito Frokinâli nâm Dubrovnikli kapudan için bervech-i mu'tad müceddeden bir kıt'a Kapudânın emri yazılmıştır. Fî Evâhir-i Safer sene 1194.

21

Fermanı mahfuzdur.

Civane Piyale nâm Dubrovnikli kapudan için bervech-i mu'tad ahidnâme-i humayun şurûtu ve mukaddemâ sadır olan emr-i âli mûcibince müceddeden bir kıt'a kapudânlık emr-i şerifi yazılmıştır. Fî Evâhir-i Safer sene 1194.

22

Dubrovnik hududundan âsitane-i saadetime gelince yol üzerinde vaki kuzzat ve nüvvab ve kethüda yerleri ve yeniçeri serdarları ve kıla' dizdarları ve neferat-ı zabitan ve iskele eminleri ve cizyedarlar ve ayan-ı vilayet ve iş erlerine hüküm ki Dubrovnik cumhurunun âsitane-i saadetimde olan vekilleri Corci Zurik hutimet avakıbuhi bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhal edüp Dubrovnik knezleri ve beyleri tarafından mutad üzere ihrac ve âsitane-i saadetime irsal ve tesyiri lazım gelen cizyelerimin vakti karip olmaktan naşi zikr olunan mal-ı cizye-i âsitane-i devlet-i aşyaneme irsale cumhur-ı mezbur tarafından muayyen iki nefer elçileri Dubrovnik hududuna takarrub etmekle hududdan der aliyeme gelince elçiyân-ı mersuman ve yanında olan tercüman ve adamlarıyla herhanginizin taht-ı hükümet ve kazasına dahil olur ise emin ve mahfuz mahallere kondurub ve gecelerde bekçiler ile muhkem bekletün ve iktiza eden zat-ı zuadaların rızasıyla satanlardan narh-ı ruzi ve akçeleriyle aldırılıb hilaf-ı ahidnâme-i hümayun cizye mütalebesi ile ve ahar bahane ile rencide ve dahr ve taarruz ettirilmeyüb ve gelir olduklarında esna-i tarikde menazil ve merahilde ve benadir ve meabirde gereği gibi hıfz ve hırsaset için yanlarına kifayet miktarı tuvana ve müsellemler tayin ve kemal-i

emr ve selamete birbirinize irsal ve âsitane-i saadetime tesyir ve tefillerine ihtimam olunmak üzere emr-i şerif virilegeldiğin inha ve ol babda emr-i alışanım sudurunu istiday-ı inayet etmeyin vech-i meşruh üzere amel olunmak için emr-i şerif yazılmıştır. Fi Evâhir-i Safer sene 1194.

23

Vincice Polinka nâm kapudânın Keke nâm kapudânın Polaka tâbir olunur süvâr oldukları sefneleri için başka başka iki kıt'a izn-i sefne emirleri yazılmıştır. Fî Evâil-i Rebiü'l-evvel Sene 1194.

24

Çozepe Pilatin nâm Dubrovnikli kapudânının Kalyon tâbir olunur sefnesi için izn-i sefne hükmü yazılmıştır. Evâhir-i Rebiü'l-evvel sene 1194.

25

Luka Gurik nâm Dubrovnik kapudânının Keke tâbir olunur sefnesi için izn-i sefne hükmü yazılmıştır. Evâhir Rebiü'l-evvel Sene 1194.

26

Tomazoya Kaşık nâm Dubrovnikli kapudânın Kalyon tâbir olunan sefnesi için izn-i sefne hükmü yazılmıştır. Evâil-i Rebiü'l-evvel sene 1194.

27

Francesko Buruni nâm Dubrovnikli kapudânın Keke tâbir olunan Corciyo Fîlpane nâm kapudânın Kalyon tâbir olunan sefne leri için iki kıt'a izn-i sefne hükümleri yazılmıştır. Fî Evâhir-i Cemaziye'l-evvel sene 1194.

28

Derya kapudanı vezir Gazi Hasan Paşa'ya ve Akdeniz'de vaki kadılara ve Sakız ve Lefkoşa naiblerine ve zikr olunan kazalarda vaki iskele eminleri ve sair zabıtana hüküm ki

Vekil-i mumaileyh memhur arzuhal edüb ahidnâme-i hümayun bi ayniha münderic ve cizye ve ispençe ve avarız divaniye ve tekalif-i örfiye ve pandor akçesi ve vâm ve müruriye ve balmumundan bâc ve avaid ve kantariye alınmaya deyü ahd-i bahidden berü evâmir-i şerife verile gelüb ahidnâme-i hümayun ve mukaddema virülü gelen evâmir-i şerife ve berat şurutu üzere Dubrovnik kapudanlarından Dubrovnik bayrağıyla rakib oldukları birer kıt'a sefneleri ve derununda olan Dubrovnikli adamlarıyla Dubrovnikden Sakız ve Kıbrıs ve Girit ve sair Akdeniz'de taht-ı hükümet ve kazanızda ticaret ve bey' ü şıra eyledikleri emtialarının gümrüğün ahidnâme-i hümayun ve mukaddema verilegelen evâmir-i aliye ve berat şurutu üzere eda eylediklerinden sonra hilaf-ı ahinnâme-i hümayun

ziyade mütalebesiyle taaddi olunmayub ve ru-yı deryada Cezayir ve Tunus ve Trablus ve Mağriplü ve sair ümera-i deryadan olanlar Dubrovnik kapudanına rast geldiklerinde taarruz ettürülmeyub kapudan ve adamları her vechle himâyet ve siyânet olunmak üzere evâmir-i celile virile geldiğın bildürüb hala Dubrovnik bayrağıyla bir kıt'a sefineye rakib olan Marco Magot nâm Dubrovniklü kapudan yedine dahi ber minval-i meşruh müceddeden emr-i şerifim virilmek babında istiday-ı inayet etmeyin ahidnâme-i hümayun ve mukaddema sadır olan emr-i ali ve şurutu mucibince amel olunmak için emr-i şerif yazılmıştır. Evail-i Cemaziye'l-âhir 1164.

29

Bir sureti Civani Parsih nâm Dubrovniklü kapudan için bervech-i meşruh müceddeden emr-i şerif yazılmıştır. Evâil-i Cemaziye'l-âhir sene 1194.

30

Antonyo talberani nâm Dubrovnikli kapudanın Keke tabir olunur sefinesine ve Neçinco Poltika nâm kapudanın dahi Keke tabir olunan sefinesi için başka başka iki kıt'a izn-i sefine hükümleri yazılmıştır. Evail-i Cemaziye'l-âhir 1194.

31

Kapudan-ı mesfur mürd olmağla fermanı battalda mahfuzdur. Fi Şaban sene 1199.

Derya kapudanı Vezir Gazi Hasan Paşa'ya ve Akdeniz'de vaki kadırlara ve Sakız ve Lefkoşa naiblerine ve zikr olunan kazalarda vaki iskele eminleri ve sair zabıtana hüküm ki

Dubrovnik beyleri tarafından âsitane-i saadetimde olan elçileri Simone Ganaldi ve Petko Logoca hutimet avakıbhuma bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhal edüb ahidnâme-i hümayun ve mukaddema virülügelen evâmir-i şerife muciblerince evâmir-i celile virilmek mutad olan Dubrovnik kapudanlarından Matyahayo Tekovik nâm Dubrovnikli kapudan yedine dahi mutad üzere müceddeden kapudanlık emri verilmiştir. Evail-i Receb sene 1194.

32

Bir sûretine Civani Di Can Bratik nâm kapudan için müceddeden bervech-i mu'tad kapudânlık emri yazılmıştır. Evâsıt-ı Receb sene 1194.

33

Bir sûreti Rukayil Yakovik nâm kapudan için elçiler istidasıyla müceddeden kapudânlık emri yazılmıştır. Evâhir-i Receb sene 1194.

34

Tomazoya Kaşık nâm Dubrovnikli kapudânın Kalyon tâbir olunur seffinesine Bade'l-Berayu nâm Dubrovnikli kapudânın Polaka tâbir olunan seffinesi için başka başka iki kıt'a izn-i seffine hükm-i şerifleri yazılmıştır. Fî Evâil-i Şaban 1194.

35

Kapudan-ı mesfur ve terk-i hizmet olmağın fermanı battalda mahfuzdur. Fi Şaban sene 1199.

Derya kapudanı Vezir Gazi Hasan Paşa'ya ve Akdeniz'de vaki kadılara ve Sakız ve Lefkoşa naiblerine ve zıkr olunan kazalarda vaki iskele eminleri ve sair zabıtana hüküm ki

Dubrovnik cumhurunun âsitane-i saadetimde olan elçileri Simone Ganaldi ve Petko Logoca hutimet avakıbuhi bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhal edüb Dubrovnik bayrağıyla Akdeniz'de geşt-i gûzar ve ticaret üzere olan Anderya Garmoliyeze nâm Dubrovnikli kapudan için ahidnâme-i hümayun ve mukaddema virülügelen evâmir-i şerife muciblerince olageldiği üzere şurutuyla müceddeden emr-i şerif yazılmıştır. Evail-i Şaban sene 1194. Bir sureti ve Neçinco Palatin nâm Dubrovnikli kapudan için dahi şurutuyla müceddeden emr-i şerif yazılmıştır.

36

Bir sûreti Viçenço Pilatin nâm Dubrovnikli kapudan için dahi şurûtuyla müceddeden emr-i şerif yazılmışdır.

37

Rumeli valisi vezire Özi valisi vezire ve Bosna valisi vezire ve Niğbolu sancağı mutasarrıfı olub Vidin muhafızı vezire ve Belgrad muhafızı vezire ve zıkr olunan eyaletlerde vaki mir-i miranı kirama ve mevali-i izama ve sancak beylerine ve kuzat müvvaba ve kıla' dizdarlarına ve derbent zabitlerine ve iskele eminleri ayan-ı vilayet ve iş erlerine hüküm ki

Dubrovnik cumhurunun asithane-i saadetimde olan elçilerin Simon Ganaldi ve Petkolo Goca hutimet avakıbihuma bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhal edip ahidnâme-i hümayun bi ayniha münderic ve cizye ve ispenç ve avarız-ı divaniye ve tekalif-i örfiye ve pandor akçesi ve vâm ve müririyye ve balmumundan bâc ve avaid ve kantariye alınmaya ve mülkhaneleri ehl-i örf taifesine ve konak verilmeyüp ve yollarda eşkıya havfindan tebdil-i came edip ve ana bütün alet-i harp götürdükte mumalat olunmayıp ve

ulak nâmıyla davarları alınmaya deyü ahd-i bahidden berü evâmir-i aliye virüle gelüp ve gümrükleri berat-ı şerifimle uhdelerinde olmağla ahidnâme-i hümayun ve virili gelen evâmir-i şerife şurutu üzere Dubrovnik tacirleri iki nefer hizmetkârıyla bilad-ı selaseden maada memalik-i mahruse-i Rumeli'de ticaretle geşt-ü güzar ve bey' ve şira edegelüp mukaddema virülügelen evâmir-i aliye ve ahidnâme-i hümayun şurutu mucibince evâmir-i münife virilegeldiğın bildürüb bu defa Dubrovnik tacirlerinden Boşko Biriyora nâm bazergan iki nefer Dubrovnıklü hizmetkârıyla taht-ı hükümet ve kazamızda ala tariki't-ticare geşt-i güzar murad edip bey' minval-i muharrer tacir-i mesfur yedine dahi müceddeden hükmi hümayunum verilmek babında inayet reca ve divan-ı hümayununda mahruz kuyud-u ahkâmı müracaat olundukta bu makulelere virilegelen evâmir-i şerife ve ahidnâme-i hümayun şurutu mucibince amel olunmak üzere 1193 senesi evâmir-i Cemaziye'l-evvel âhîrinde Dubrovnik cumhurunun âsitane-i saadetinde olan vekilleri istidasıyla ahar bazergan için müceddeden emri Şerifim virildiği mastur ve mukayyed bulunmağın mukaddema sadır olan emri şerifim mucibince amel olunmak için emri ali yazılmıştır. Evâsıt-ı Şaban sene 1194.

38

Bir sureti Dubrovnik bazerganlarından Rako Mayestro nâm tacire bervech-i meşruh müceddeden yazılan emri şerif 93 senesi Evâsıt-ı Şabanında olan emri şerif kaydına müracaat pirle yazılmıştır.

39

Bosna valisi vezire ve İskenderiye Sancağı mutasarrıfına ve Hersek, İskenderiye sancaklarında vaki kadılara ve zikr olunan kazalarda vaki kıla' dizdarlarına ve iskele eminlerine ve ayan-ı vilayet ve iş erlerine hüküm ki

Dubrovnik cumhurunun âsitane-i saadetimde olan elçileri Simon Ganaldi ve Petgolo Goca hutimet avakıbhuma bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhal edip Dubrovnik beyleri devlet-i aliyyeme olan ubudiyet ve sadakatlerin muktezasınca üzerlerine edası lazım gelen cizyelerin gönderip teslim-i hazine-i amirem edip vilayetleri sengistan olduğundan terekeye muzayekaları oldukta ubudiyetleri mukavelesinde kadimden virilegeldiği üzere mukaddema sadır olan emri ali şurutu mucibince ancak kifaf-ı nefisleri için İskenderiye sancağında ve Bosna eyaletinde vaki kaza ve iskelelerde buldukları mahallerden rızalarıyla satanlardan narh-ı ruzi akçeleriyle üç bin keyl-i İstanbulî hinta ve

üçbin keyl İstanbulî darı iştirâ etmelerine mumalaat olunmamak üzere mukaddema elçiler istidasıyla bervech-i meşruh emr-i şerif virildiğin bildirüb mukaddema sadır olan emr-iali mucibince bu defa dahi müceddeden emr-i alişanım sudurunu istida ve divan-ı humayunumda mahfuz kuyud-ı ahkâma müracaat olundukta ancak vilayetlerine götürüb bir takrib ile izdiyat ahz etmemek ve müzayekaya baiz olmamak vech ile sabıkı üzere mahalli merkumeden üç bin keyl-i İstanbulî hinta ve üç bin keyl-i İstanbulî darı istira ve vilayetlerine nakillerine mumanaat olunmamak babında mukaddema sadır olan emr-imünif mucibince amel olunmak üzere 1191 senesi Evâhir-i receb-ül ferdinde emr-i şerif virildiği mastur ve mukayyid bulunmağın mukaddema sadır olan emr-i münif mucibince amel olunmak için emr-i ali yazılmıştır. Evâsıt-ı Şaban sene 1194.

40

Bosna valisi vezire ve eyalet-i Bosna dâhilinde olan Hersek Sancağıyla ve eyalet-i mezburede vaki sair kazaların kuzzat ve nüvvabına ve ayan-ı vilayet ve sair zabıtana hüküm ki

Dubrovnik cumhurunun âsitane-i saadetimde olan elçileri Simone Ganaldi ve Petkolo Goca hutimet avakıbhuma bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhal edip Dubrovnikli taifesi kadimden devlet-i aliyyemin cizyegüzâr ve sadakatkari oldukları itibarıyla her halde harbi makulelerinden müstesna ve aleddevam saye-i devlet-i aliye-i ebediyü'l-istimrarında mahni olunarak haklarında ebvab-ı mekarim ve atufet-i mülükanem meftuh ve vâki olan istida ve iltimaslarına musaade-i behiyye-i şahanem makrun olageldiğine binaen def-i zarûret ve tevfi-i maaşları için taife-i mezburenin bazerganları Hersek Sancağı'nda eyalet-i Bosna dahilinde vaki sair kazalardan öküz ve inek ve koyun ve keçi iştirâ ve vilayetlerine nakil eylemelerine müsaadeyi müştemel evâmir-i şerife virilegelmiş iken eyalet-i mezbure dahilinde kurb ve civarlarında olan bazı mahallerin ... bunları harbden istisna etmeyüb hayvanat-ı mezkure darü'l-harbe verilmemek için vakit be vakit evâmir-i aliye sadır oldukça öteden berü olageldiği üzerehayvanat-ı mezkureyi rızalarıyla satanlardan iştirâ ve vilayetlerden nakil eylemelerine mümanaat pirlle emr-i maaşda zaruret ve ızdırablarına baiz ve illet olmalarıyla taife-i mezbure harbi makulelerinden istisna ile bir türlü harbiye kıyas olunmayub emr-i maaşda zaruretlerin def için mukaddema sadır olan evâmir-i münifem muciblerince hayvanat-ı mezbureyi mahalli mezbureden Dubrovnik bazerganları rızalarıyla satanlardan iştirâ ve vilayetlerden nakil eylemelerine zabıtan ve gayriden mumalaat olunmamak ve bâc ve ahar bahane ile nense talebi ile bivechin minel vücuh taaddi ve rencide ettirilmemek babında mukaddema emr-i

şerif suduru istida olunup divan-ı humayunumda mahfuz kuyud-ı ahkâma müracaat olundukta Dubrovnik bazerganları memalik-i mahrusemde ticaret edeler gelip gideler rızıklarına ve davarlarına ve sair esbablarına kimesne bahr edip zahmet vermeyeler ve bunlardan bâc taleb etmeyeler ve sair bidadlar ihdasolunmakla cümle Rumeli vilayetlerinde Dubrovnik bazerganlarından nesne taleb olunmaya deyu ahidnâme-i hümayunda musarrah ve bundan akdem vilayetlerinde hayvanat muzayekaları oldukta vilayetlinin maişetleri için Hersek Sancağı'nda ve sair Bosna'da vaki mahallerden öküz ve inek ve koyun ve keçi istira ve vilayetlerine götürdüklerinde yollarda ve derbendlerde pandor ve neferat-ı saire hilaf-ı ahidnâme-i hümayun mumanat etmeyib bâc ve avaid ve sair bahane ile akçe taleb ve esbab ve davarlarına dahi müdahale olunmamak için evâmir-i şerife verile gelib ve Dubrovnikli taifesi harbi makulesinden olmayub devlet-i aliyemin kadimi cizye gûzar taifesinden olduklarından zikrolunan hayvanatı mahalli mezburede buldukları yerlerde bazerganları iştirale Dubrovnik kalesine ve iskelesine götürmek murad eylediklerinde bazı kimesneler hayvanat getiren bazerganlardan hilaf-ı ahidnâme-i hümayun ve mukaddema verilen evâmir-i şerifeye mugayir vâm mütalebe ve cebren alıp taaddi ve mururuna mümanaat ve rencide tekbirleri men'i def olunmak için mukaddema Dubrovnik elçileri inhasıyla 1185 senesi Evâhir-i Receb-i şerifinde verilen emr-i şerif mucibince amel olunmak üzere 1188 senesi Evâhir-i Şabanın muazzamında dahi elçiler istidasıyla emr-i şerif verildiğini bu defa elçiyan-ı mumaileyhima inha ve mukaddema sadır olan emr-i alişanım mucibince amel olunmak için sirk-i vezir-i müşar ve Mevlana ve sair mumaileyhimsiz size hitaben müceddeden emr-i celilül kabrim sudurunu istida ve divan-ı hümayunumda mahfuz ahkâm kuyudatına müracaat olundukta tarih-i mezburda emr-i şerif verildiği masfur ve mukayyed bulunmağın ahidneme-i hümayun şurutu ve mukaddema sadır olan emr-i alişanım mucibince amel olunmak fermanım olunmağın imdi taife-i mezbure devlet-i aliyemin kadimi cizye gûzar taifesinden oldukları itibarıyla her halde harbi makulelerinden müstesna oldukları malumunuz oldukta bervech-i meşruh mukaddema ve hala sâdır olan evâmir-i şerifem mantıklarınca fimabad hayvanat-ı mezbureyi Hersek Sancağı'nda ve eyaletinde Bosna'nın sair mahallerinde vâki kazalarda oldukları yerlerden rızalarıyla satanlardan akçeleriyle iştirale ve Dubrovnik Kalesi'ne ve iskelesine getirmelerine mümanaat ettirilmeyüb ve Dubrovniklü taifesi harblere kıyas ile hilaf-ı ahidnâme-i hümayun mugayir-i evâmir-i şerife kimesne tarafından bir türlü bahane ile akçe talebi ve vechen minel vücuh taaddi ve rencide edilmeyüp lafına rıza ve cevazdan ve gayet hazel ve mübaadet olunmak için emr-i şerif yazılmıştır. Evâsıt-ı Şaban 1194.

Dubrovnik beylerine ve knezlerine hüküm ki

Atabe-i âliyye-i saadetmedar ve südde-i seniyye-i devlet kararına gönderilen elçileriniz kıdvetü'l ayanü'l-milletil mesihiyye Simon Ganaldi ve Nikolo Goca zidet itaat-hüma ile irsal olunan mektubunuz paye-i serir-i saadet masir-i hüsrevaneme terhis olunub mefhum-ı itaat makrûna bilcümle malum-ı ilm-i âlem şumül-i padişahanem olmuştur. Sizler ecdad-ı izâm ve eba-ı kirâmım Enar Allahu Teala Hazeratının zamân-ı saadet efzanlarından ila hazelân devlet-i âliyyemin haraçgüzar-ı sadakakârı olduğunuz ecilden ahidnâme-i hümayûn mücibince kadim-i cizyeniz on iki bin beşyüz altun olub ve bazarganlarınız memâlik-i mahrusemde alış veriş eyleyüb ticaretlerine kimesne mani olmamak üzere ber mucib-i ahidnâme-i hümayûn muaffiyetiniz mer'i tutulmuş iken bundan esbak biemrillahi teala bazı sebebler ile memleketinize düşman musallat olub reayanıza zaaf ve fütur ve nizamınıza haleltari olmağla mukaddemâ birkaç sene üzerlerinize edası lazım gelen cizyenizi tamamen eda edemeyüb ve kudretiniz dahi olmadığı civarınızda vâki kazaların kadıları arz ve mahzar eylediklerinde za'f hâliniz sebebi ile olvâkitlerde olan ricanız karin-i kabul ve kadim-i cizyenizi sal be sal irsal ve edaya kudret gelince hâli nize merhameten her sene sülüs cizyeniz tedarik ve her üç sene de bir elçiniz çıkub bir senelik cizyeniz olan on iki bin beş yüz altını getirüb teslim-i hazine-i amirem eylemek üzere amm-i bezirgüvarım merhum ve mağfurleyh Sultan Mustafa Han Erkadehullahu Teala fi garkü'l-cinan hazretlerinin zamân-ı saadet-i iktiranlarında verilen emr-i şerîf pederim hüdavendiğar esbak cennet mekan fîrdevs-i aşıyan merhum ve mağffret-penah Sultan Ahmet Han tabe serahunun ibtida-yı saltanatları olan 1115 senesi Rebiü'l-evvelinin Evâsıt-ı re's-i sene itibarıyla tecdit ve tarih-i merkumdan berü cizyeniz cibâyet ve tarafınızdan teslim-i hazine-i amirem olunub bu defa âsitane-i saadetime gelen elçileriniz numaiylehima vesatlatlarıyla bin yüz doksan bir senesi Rebiü'l-evveli Evâsıtından 94 senesi Rebiü'l-evveli Evâsıtına gelinceye dek üç senelik iktiza eden yalnız 28 bin 125 esed-i guruş cizyeniz bahası teslim-i hazine-i amirem olunub mezburanın udül-i tasarruflarına izn-i hümayûn-ı inayet makrûnum erzan kılınmağın işbu emr-i şerifim vusulunde ecdad-ı izam ve eba-i kiram enârallahu Teala mezaciihim zamânlarından berü âsitane-i saadet-i aşıyanem olan sadakat ve ihlas ve ubudiyet ve ihtisasınız muktezasınca kemakân cadde-i ubudiyet sabit-i kadem ve rasihdem olub kadimden olu geldiği üzere serhadd-ı mansure ahâlisiyle hüsn-i muaşerete gereği gibi riayet ve Dubrovnik reayasının himayet ve sinayetinde vezl ü vüs'ı kudret ve fîmabat lazım gelen cizyelerinizi vakt-i

zamânıyla elçileriniz yedleriyle irsal ve enderun-ı hümayûnum hazinesine teslimem mübaderet ve devlet-i âliyeme müteallik ol serhatlarda zuhur eden asarı ve lazımül arz olan ahval-i arz ve ilam eyleyesiz Fî Evâsıt-ı Şaban sene 1194.

42

Bosna vâlisi vezir Esseyid Mustafa Paşa'ya ve Saray Bosna mollasına ve Hersek Sancağı'nda vâki kuzzat ve nüvvaba ve yeniçeri zabiti ve kıla' zâbitan ve kapudanları ve ağavad ve neferatına hüküm ki

Devlet-i âliyyem cizye güzârından Dubrovnik Cumhuriyeti ve beylerinin bu defa paye-i serir-i ala-yı hüsrevaneme ref' ve takdim eyledikleri arizaları mefhumunda Lübin kadısı Mevlana Süleyman Necib zide fazlununun ilamında Dubrovnik Cumhuriyeti'nun üzerlerine edası lazım gelen cizyelerinin cem ve tedârîki ve vilayetlerinin emr-i taayyüşü ve ocaklık vechiyle tirebin kalesi neferatının mevacibleri te'diyesi Dubrovnik İskelesi gümrüğü ve memleha-yı Eston İskelesi'nde fûrûht olunan tuzun iradına menut ve eskadim zikr olunan iskelelerden maada Eyalet-i Bosna ve Hersek Sancağı'nda kâin İspelit İskelesi dahi meftuh ve bunlardan başka cümle iskeleler mesdud iken 1154 senesinde bazı kimesneler Dubrovnik ve memleha-i Eston İskeleleri'ni tatil kasdıyla hudud-ı mezkurda ve kurb ve civarlarından müceddeden müteaddid iskeleler ihdas ve bu keyfîyet malı miriye müverres noksan ve vilayetlerine mucib enva-ı zarar ve hasar olacağı samia-ress-i devlet-i ebed müddetim olmak hasebiyle mukdes iskeleler sed ve bend ve marü'l-beyan üç adet iskelelerden gayri hududu merzkurede iskele ihtasına cevaz ve ruhsat verilmemesini müş'ir 1154 senesinde düstürül amel tutulmak üzere bir kıt'a ve badehu tevarih-i muhtelifle ile biddefaat evâmir-i münife sadır olmuş iken bu evarında balada mastur memnu' iskelelerin müceddeden küşadına Say ve Heves ve Nerente ve Makreska ve Gabile nâm mahallerde ve hududu mezkurenin âhar yerlerde cedid memlehalar bina ve ahkâm-ı münifeye mugayir mevazi-i mezbureden memâlik-i mahruseye mahfî tuz ihrac ve nakline ibtidar olunduğu mesmu'ları olmağla bu hususun nizam-ı kavîyye rabtına müsaade-i şahanem erzan kılınması istida ve istirham olunmaktan naşi divan-ı hümayûnumda mazbut kuyud-ı ahkâma ledel müracaa Nerente İskelesi kamafissabık sedd ü bend ve bir vechle işleddirilmemek için muhkem tembih ve tekide mübaderet ve mütenebbih olmayanların nakl eyledikleri ahmal ve eşya ve zehayir ve ihrac eyledikleri tuzları canib-i miriye dahlve ahz u girift ve ibreten lissâirin haklarından gelinmesini hâvi mukaddemân biddefaat şerefyafte-i sudur olan evâmir-i mufassalanın derciyle 1188 senesi Evâil-i Şabanında Bosna vâlisi ve Saray Bosna mollası ve eyalet-i bosnada vâki Hersek Sancağı'nın kuzzat ve

nüvvabı ve yeniçeri zabiti ve kılâ' zâbitanı ve kapudanan ve ağavad ve neferatına hitâben aledtafsil emr-i şerifim sadır olduğu derkar olunub bu suretde venediklünün gerek mezkur Nerente İskelesi ve gerek Magreska ve Gabile nâm mahallerde ve sâir mevazide küşad ve ihdasını irade eyledikleri memlehaları kadimi olmayub muhdes ve muhteri' olduğu takdirde sedd ü bendleri ve devlet-i ebed müddetimin cizye güzarı olan ve Dubrovnik Cumhuru'nun hasardan siyanetleri ve mal-ı mirinin zarardan vikayesi mühim ve muktezi olmağın siz ki vezir-i müşar ve Mevlana ve yeniçeri zabiti ve zabitan-ı kılâ' ve kapudanan ve sâir mumaileyhimsiz bu madde için sabıklarda tevarih-i muhtelifle ile şeref bahşa-yı sudur olan ahkâm-ı münifenin cümlesi Dubrovnik beyleri yedlerinde mevcut ve mahfuz olduğu ecilden ayınlarına müracaat ve tafsil-i mübdeaya nazar ve dikkat ve zîr ve balasına kesb-i vukuf ve itila ve zikr olunan mukdes iskelelerden ahmal ve eşya ve zehayir ve tuz nakl ihracına devlet-i âliyyem reayasından mugayir-i tembihat ve evâmir mücaseret eden kimler olduklarını teftiş ve tafahhuz ve müttehim olanlar zecr ve tevbih ve Venedikli'ye tabi Dalmaçya cenerâli ile muhabere ve Dubrovnik beyleri ve memleket ihtiyarları marifetleriyle kadime mugayir ihdas olunan iskeleler ve tuzhanelerin mukaddem ve muahhar celaide riz-i sudur olan ahkâm-ı müteaddide muciblerince kadimi üzere sedd ü bend ettürülüb fımabad münafbih-i kadim olan işbu iskelelerin işleddirilmemesi ve külliye ref ve mabut ettirilmesi ehem ve elzem bulunduğunu canaral-i mersuma ihbar ve Venedikli'den hilâf-ı nizam etfara iradet-i ruhsat edenlerin küşmal eylemesini dahi tefhime ve bu kaziyeyi bade ezim niza ve iştika ve zuhur eylememek üzere hüsn-i kâli be ifrağ ve suret-i nizamı derbar-ı şevket medarıma ilama müsaraa ve dostluğa münafî ve kadime mugayir halet-i vukuunda ihtiraz ve mücanebed eylemeniz babında Fî Evâhir-i Şaban sene 1194.

43

Âsitane-i saadetinden Köstence Sancağı'nda vâki Komanova Kazasıyla Dubrovnik hududuna varınca yol üzerinde vâki sâir kuzzat ve nüvvaba ve kethüda yerleri ve yeniçeri serdarları ve ayan-ı vilayet ve iş erlerine hüküm ki

Dubrovnik beyleri ve knezleri tarafından üzerlerine edası lazım gelen cizye-i mu'tadeleri elçileri Simone Ganaldi ve Pankolo Goca hutimet avakıbuhi bilhayr ile âsitane-i devlet-i aşıyaneme vasıl ve hazine-i amire ve teslim birle mumaileyhima temessüklerin ahz ve gerü vilayetlerine avd ve insirafa mezun olduklarına binaen âsitane-i saadetinden Dubrovnik hududuna dâhil oluncaya değin hilal-i rahta vasıl oldukları her bir kazadan mumaileyhimanın matlubları üzere miktar-ı kâfi mutemed neferat tayini ile

muhafazaları emrine ihtimam ve neferat-ı mezburenin iktiza eden bahşişleri tarafından ber mu'tad virildikten sonra mu'taddan ziyade nesne mütalebesiyle tâciz ve tekdirlerine ruhsat gösterilmeyüb himâyet ve siyânet ve bir kazadan âhar kazaya varınca neferat-ı muayyene yanlarından mufarakat etmeyüb muhafazalarını kemal-i dikkat eylediklerini havi mumaileyhimadan memhur ve tezkire ahz ve kazalarının hâkim ve ayanına ibraz eylemeleri hususu tayin olunacak neferata tavsiye ve tembih ve gecelerde yanlarına bekçiler lieclil muhafaza bekçiler ytayini ile kazâ be kazâ isâli ne ihtimam olunmak babında emr-i şerifim sudurunu memhur arzuhâlleriyle istida etmeleriyle mukaddemâ sadır olan emr-i âli mazmunu vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermanım olmağın imdi siz ki Mevlana ve sâir mumaileyhimsiz elçiyân-ı mumaileyhima her kangınızın taht-ı kazasına dahil olurlar ise emin mahallere kondurub gecelerde bekledüb ve iktiza eden zâd ve zadelerin narh-ı cari üzere rızalarıyla satanlardan akçeleriyle aldirulub ve gider olduklarında dahi bervech-i muharrer matlukları üzere miktar-ı vafik yarar ve müsella mutebed cebeli neferatı tayin olunarak emin ve sâlim bir kazadan âhar kazaya isal eylediklerini muhtevi oldukları memhur tezkireye taraflarınıza ibzat ve mu'tad olan bahşışden ziyade akçe mutalebesi vücuh-ı ihra ile taaddiden mücanebed ve esma-i tarikde ve menazil ve merahilde kendülere ve ittiba' ve adamlarının libas ve davarlarına dahl ve taarruz ve hilâf-ı ahidnâme-i hümayûn cizye mütalebesi ve sâir vech ile rencide ettirmeyüb kemal-i emr ve selametle birbirinize irsal ve isal eyleyüb hilâf-ı şer-i şerif bir ferde teaddi ettirilmemek ve her halde himâyet ve siyânet ve merasim-i mihimannüvaziye riayet eylemek sisyarına dikkat ve siz ki Kumanova kadısı mevlane ve ayan ve sâir zâbitan -ı mumaileyhimsiz elçiyân-ı mumaileyhima bundan mukaddemce vilayetlerinden bu tarafa dini azimetlerinde kazanıza ledel vüsum tarafınızdan lieclil muhafaza maiyyetlerine tayin olan cebelü mugayir-i emr-i âli bazı güne kelimat-ı tehdidimiz ile mumaileyhimayı ihafe eylediği istima olunmağla elçiyân-ı mumaileyjima kazânız hududuna dahil olduklarında mazmun-ı emr-i münifim üzere yanlarına mutemed ve mevsüb miktar-ı kâfi cebelü tayini ile emmen vesâli men hududunuz dahilinden imrar ve mugayir-i rıza ve muhâlif-i emr-i âli kimesne tarafından ednavaz u halet hudusuna iyaet-i ruhsattan hazer ve münacebed ve siyanet-i halleri emrine bilittifak ihtimam ve dikkat eyleyesiz şöyle ki elçiyân-ı mumaileyhimaya dahil-i kazanızda bir mahalde zarar ve gezend isabet eylememek hususu cümnenize emr-i şerifimle tembih olunmuş iken tarafınızdan bais-i şikayet olub hareket zuhur eder ise özrünüz bir dürlü karin-i iska olmayub hal ve şanınıza göre tedibiniz icra olunacağı bil iştibahdır ana göre her biriniz tembihat-ı şahanemin mucib ve muktezasıyla

amel ve hareket ve hilâfindan begayet ihtiraz ve mücanevet eylemeniz babında. Fî Evâhir-i Şaban sene 1194.

44

Civane Sodarke nâm kapudânın Keke tâbir olunur seffinesine Tomazo Metrovik nâm kapudânın Kalyon tâbir olunur seffinesi için Cozepe Bote nâm kapudânın Kalyon tâbir olunur süvâr olduğu seffinesi için üç kıt'a izn-i seffine ahkâmı yazılmışdır. Evâhir-i Şaban sene 1194.

45

Deryâ kapudânı Vezir Gazi Hasan Paşa'ya ve Akdeniz'de vâki kadılar ve Sakız ve Lefkoşa naiblerine ve zikr olunan kazalarda vâki iskele eminlerine ve sâir zâbitana hüküm ki

Elçiyan-ı mumaileyhima mühürlü arzuhâl idüb Dubrovnik bayrağıyla seffinelerine râkib olan Dubrovnikli kapudanlara ahidnâme-i hümayûn ve mukaddemâ sadır olan evâmir-i şerife muciblerince birer kıt'a kapudânlık emr-i şerifi verile gelmekle Dubrovnik kapudanlarından Françesko Di Antonyo Kavacevik nâm yedine dahi müceddeden emr-i âli verilmek babında istidayı inayet eylemeyin ahidneme-i hümayûn ve mukaddemâ sadır olan emr-i şerif şurûtu mûcibince amel olunmak üzere emr-i âli yazılmışdır. Evâhir-i Şaban sene 1194.

46

Bir sûreti Dubrovnik kapudanlarından Civane Domakin nâm kapudan için bervechi meşrûh .

47

Tercümân -ı mesfur mürd olub tercümânlığı mezbur âhara beratı yazılıb atiki mahfuzdur. Fî 9 Şevval sene 1199.

Selanik Sancağı mutasarrıfına ve mollasına hitaben zabt emri yazılmışdır atik beratı mahfuzdur.

Nişan-ı hümayûn oldur ki Dubrovnik Cumhuriyeti'nin âsitane-i saadetimde olan elçileri Simone Ginaldi ve Nikolo Goca hutimet akıbuğuma bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl edib ve selanikte mukim Dubrovnik konsolosu yanında ba berat-ı âli şan tercümân olan Yorgaki Nikolo Nini mürd olub tercümânlığı mahlül olmağla mesfurun yerine rafî-i terkî-i refî-i şan-i hakani İsteryo Taranik Fîlo tercümân nasb ve tayin olunmağla emsâli ne kıyasen şurûtuyla yedine berat-ı âlişan verilmek babında inayet reca

etmeyin mürd-i mesfura verilen nişan-ı şerif mûcibince iş bu nişan-ı hümayûn yazılmışdır.
Fî 28 Şaban sene 1194.

48

Tercümân ı mürd olmağla işbu hıdmetkar emri gelüb mahfuzdur.

Selanik Sancağı mutasarrıfı vezire ve Selanik kadısına ve Selanik ve Siroz ahâlisinde vâki kazaların kuzzat ve nüvvabına ve kethüdarları ve yeniçeri serdarları ve cizyedaran ve sâir zâbıtana hüküm ki

Elçiyân-ı mumaileyhima memhur arzuhâl edüb hala Selanik'de Dubrovnik konsolosu yanında berat-ı âli şanımla Dubrovnik tercümânı olan İsteryo Paranik Fîlo nâm tercümân hıdmetinde olan Kostantin Paskâli nâm bir nefer hıdmetkarına bazı umur ve hususu için Selanik'den Siroz ve havâlilerine göndermek muradetmekle hıdmetkar-ı mesfurun mahalli mezbure varub gelince mürûruna mumanaat olunmayub hilâf-ı şurut-ı berat cizyedardlar cizye talebi ve sâirler âhar bahane ile taaddi ve rencide ettirilmeyüb himâyet ve siyânet olunmak üzere şurûtuyla bervech-i mu'tad yol hükmü yazılmışdır.
Evâil-i Ramazân sene 1194.

49

Bu dahi mahfuzdur.

Bir sûreti Vasiliko Atanas nâm hizmetkârının mahal-i mezbura varub gelince mürûruna mümanaat olunmamak üzere şurûtuyla bervech-i meşrûh.

50

Venediklüye tabi birkaç nefer eşkıya devlet-i âliye reayası sefayininden volik tâbir olunur bir kıt'a gemiyi Akdeniz'de ahz ve mellahların (denizci) izâle ve idam ve hamulasiyle istishak ve firar üzereler iken Dubrovnik İskelesi civarında Volik-i mezkuru terk ve Dubrovnik beyleri sefîneyi iskelelerinde tevkîf ve mevcut emtia ve eşyasının defterini der âliyyeye tesyar eydiklerin âsitane-i saadetimde mukim Dubrovnik elçileri memhur arzuhâllerleriyle inha ve eşkıya-yı mezbure teccessüs ve ahz ve tertib-i cezalarına ikdam olunmakta idüğünü Venedik elçisi batacir inha ve ihbar etmeyin sefîne -i mezburede mevcut emtia değer bahasıyla fûruht vı bahaları me'men mahalde hıfz ve sahipleri sahipleri zuhurunda kendülere teslim olunması için Bosna vâlisi vezir Mustafa paşa tarafından Dubrovnik beylerine tahrir ve mutemed adam tayin olunub sefîne yi ve gönderilen defter mûcibince emtia ve eşyayı raiciyle fûruht ve bahaları ashabına verilmek

içün der âliyyeye sevk ve tesbil ve Venedik hududunda olan ceneralleriyle bil muhabere eşkıya ve merkumeyi buldurduk şurut-ı ahidnâme-i hümayûn mûcibince ifa-yı mücazatlarını ilam eylemesi için müşarû'n-ileyhe hitâben yazılan emr-i şerifin kaydı mühimme cüz'ünde ve battalı mühimmede hıfz olunmuşdur. Evâsıt-ı Ramazân sene 1194.

51

Kapudan-ı mesfur terk-i hıdmet olmağla fermanı mahfuzdur. Fî 25 Şevval sene 1201.

Deryâ kapudânı Vezir Gazi Hasan Paşa'ya ve Akdeniz'de vâki kadılar ve Sakız ve Lefkoşa naiblerine ve zikr olunan kazalarda vâki iskele eminlerine ve sâir zâbitana hüküm ki

Elçiyân-ı mumailiyhima mühürlü arzuhâl edüb Dubrovnik bayrağıyla bir kıt'a sefneye süvâr olan Pavlo Pavlovik nâm Dubrovnikli kapudan Akdeniz'de vâki mahalli mezburede ve iskelelerde ticaretle geşt ü gûzar eylemesine mümanaat olunmamak üzere bervech-i mu'tad müceddeden bir kıt'a kapudanlık emri yazılmışdır. Evâsıt-ı Ramazân sene 1194.

52

Kapudan-ı mesfur mürd olmağla kapudânlık emri battalda mahfuzdur. Fî 7 Safer sene 1199.

Bir sûreti Corciyo Di Matyomagod nâm kapudan için bevech-i mu'tad Evâil-i Şevval sene 1194.

53

Piyaco Marteliti nâm kapudânın Keke tâbir olunur sefinesi için bir kıt'a izn-i sefîne hükmü yazılmışdır. Evâhir-i Ramazân sene 1194.

54

Nikolo Rustan nâm kapudânın Panko tâbir olunur sefinesi için bir kıt'a Peyatro Metrovik nâm kapudânın Keke tâbir olunur sefinesi için dahi bir kıt'a izn-i sefîne hükmü yazılmışdır. Evâil-i Şevval sene 1194.

55

Mersumun yedinde olan fermanı zayıinden tekrar yazılmışdır. Evâil-i Muharrem sene 1197.

Nikolo Rustan nâm Dubrovniklü kapudan ve Peyatro Metrovik nâm Dubrovniklü kapudan birer kıt'a sefneleriyle Akdeniz ve sevahil ve iskelelerinde ticaretle geşt ü güzar etmeleriyle virili gelen evâmir-i şerife muciblerince ber mu'tad müceddeden başka başka iki kıt'a kapudânlık emirleri yazılmışdır. Evâil-i Şevval sene 1194.

56

Sofya mollasına hüküm ki

Dubrovnik bazerganları memâlik-i mahrusemde ticaret edeler gelüb gideler rızıklarına ve davarlarına vesâir esbablarına kimesne dahl edüb zahmet vermeyeler ve yollarda bâc taleb etmeyeler ve İstanbul ve Edirne ve Bursa'dan gayri Rumeli vilayetlerinde karadan ve denizden getürüb sattıkları metalarından ber karar-ı sabık yüzde iki akçe gümrüklerin kendü taraflarından gümrük amili üzere vereler ve her altı ayda bir elli akçe iltizamları üzere götürüb hazine-i amireme teslim edeler ve Dubrovnik'den berü gelüb memâlik-i mahrusemde mürd olsa ve rızkına beytûmalci ve kassam dahl etmeye belki andan varisi gelüb rızkını taleb eyleye ve memâlik-i mahrusemden aldıkları metalarının gümrüklerin eda eyledikten sonra olugelene muhâlif reft ve mastariye nâmıyla akçe alınmaya ve şim[di]den sonra sâir bid'adler (sonradan ortaya çıkan) ihdas olunmakla Rumeli vilayetlerinde Dubrovnik bazerganlarından nesne taleb olunmaya ve memâlik-i mahrusemde kimesne ziyade eder ise bana arz oluna gereği gibi hakkından gelinüb rızıkları tazmin ettirile deyu ahidnâme-i hümayûnda münderic ve cizye ve ispenç ve avarız-ı divaniye ve tekâlif-i örfiye ve pandor akçesi ve vâm ve mürüriye ve balmumundan bâc ve avâid ve kantariye alınmaya ve mülkhâneleri ehl-i örf taifesine konak verilmeyüb ve yollarda eşkıya havfından tebdil-i came edüb ve ata binüb alet-i harb getirdükde mümanaat olunmayub ve ulak nâmıyla davarları alınmaya deyu evâmir-i şerife verile gelüb ve gümrükleri berat-ı şerifimle uhdelerinde olmağla ahidnâme-i hümayûn ve virili gelen evâmir-i şerife şurûtu üzere evâmir-i şerifem virili gelen tacirlerden calen bir kıt'a emr-i âli şanımla memâlik-i mahruseyi Rumeli'de ticaret üzere olub sofya mütemekkin Dubrovniklü bazerganlarından Makro Milkovik nâm tacir senede bir defa şehir köy kazasında kurulan panayıra meta mevcudesiyle gidüb bey' ü şira eyledikde yedin olan emr-i şerifime mugayir gümrük ve sâir nesne mutalebesiyle tacir-i mesfur taaddi olunduğu yoğiken bazergan-ı mersum işbu sene-i mübârekeden dahi panayır-ı mezkurda ticaret üzere iken şehir köyün naibi Mevlana Abdurrezzak zide ilmuhu hilâf-ı ahidnâme-i humayun ve mugayir-i emr-i şerifim sergi akçesi nâmıyla yirmi beş guruşunu gasben ahz edüb mersum dahi Sofya mutesellimine tazallüm-i hal eyledikde meblağ-ı mezburun istirdabı için naib-i

mumaileyhe tahriratla ifade ve sebtîye etmiş iken tahrirat-ı merkumeye ve mersumun yedinde olan emr-i şerifimin mazmunu münîfîme kata itibar etmeyüb gad vetaaddi ve bundan sonra hilâf-ı emr-i şerif harekete istisar birle Dubrovnîklü tacirleri rencide olacak zâhir ve aşîkar olduğunu Dubrovnîk Cumhuriyeti'nun hala âsitane-i saadetîşimde olan elçileri Simone Ginaldi ve Pankolo Goca hutimet avakıbuhuma bilhayr bir kıt'a mühürlü arzuhâlleriyle inha ve naib-imumaileyhin sergi akçesi nâmıyla aldığı 20 kuruşu bazergan-ı mersuma red ve teslim ve fîmabad Dubrovnîklü tacir-i mesfur yedinde olan emr-i şerifime mugayir taaddi ve rencide olunmamak için sen ki mevlana-yı mumaileyhsin sana hitaben emr-i şerifim sudurunu istida ve divan-ı hümayûnumda mahfuz ahkâm kuyudatına müracaat olundukta 1190 senesi Evâhir-i Cemaziye'l-evvel tarihiyle mü[v]errah (tarihlenmiş) tacir-i mersum yedine emr-i şerifim verildiği mastur ve mukayyed bulunmağın hilâf-ı şer-i şerif ve mugayir-i ahidnâme-i hümayûn alınan akçe red ettirilmek üzere yazılmışdır. Evâsıt-ı Şevval sene 1194.

DER ZAMÂN-I REİSÜ'L-KÜTTAB HAZRETİ SÜLEYMAN FEYZİ EFENDİ NÂLE
MÂ YETEMENNÂHU

57

Dubrovnîk kapudanlarından Natale Şişa nâm kapudan bahr-ı sefidde ticaret ve bey' ü şira eylediği mahallerde ticaret ve kapudanlığına dahl ü taarruz olunmamak üzere mukaddemâ virile gelen evâmir-i şerife muciblerince bervech-i mu'tad müceddeden bir kıt'a kapudânlık emr-i şerifi yazılmışdır. Evâhir-i Şevval sene 1194.

58

Dubrovnîk kapudanlarından Poyatero Konik nâm kapudânın Keke tâbir olunur seffinesine Vinçenço Politka nâm kapudânın Keke tâbir olunur seffinesine izn-i seffine emirleri yazılmışdır. Evâhir-i Zilkâde sene 1194.

59

Dubrovnîk kapudanlarından Mekile Tâlirani nâm kapudânın Keke tâbir olunur seffinesine Francesko Kavoik Nâm kapudânın Polaka tâbir olunur seffinesine izn-i seffine emirleri yazılmışdır. Evâil-i Zilhicce sene 1194.

60

Dubrovnik kapudanlarından Mekile Tâlırani nâm kapudan Akdeniz’de geşt ü gûzar ve ticaret edib ticaret ve kapudanlığına taarruz olunmamak üzere virile gelen evâmır-i âlıye muciblerince bervech-i mu’tad müceddeden bir kıt’a kapudânlık emr-i şerifî yazılmışdır. Evâıl-i Zilhicce sene 1194.

61

Cako Mobogoya nâm kapudânın Polaka tâbir olunur seffinesine izn-i seffine yazılmışdır. Evâıl-i Zilhicce sene 1194.

62

Dubrovnik kapudanlarından Antonyo Tâlırani nâm kapudânın Keke tâbir olunur seffinesi için izn-i seffine hükmü. Fî Evâhir-i Muharrem 1195.

63

Cozepe Pota nâm kapudânın Kalyonu için izn-i seffine hükmü yazılmıştır. Fî Evâsıt-ı Safer sene 1195.

64

Dubrovnik kapudanlarından Deyantiyo Barbarik nâm kapudan için müceddeden bervech-i mu’tad bir kıt’a kapudânlık emr-i şerifî yazılmıştır. Fî Evâhir-i Safer sene 1195.

DER ZAMÂN-I KAYMAKAM-I ÂLÎ MAKAM-I KAPUDAN-I DERYÂ HAZRETÎ
GAZÎ HASAN PAŞA FÎ 25 SAFER SENE 1195

65

Dubrovnik kapudanlarından Nikolo Barbarik kapudânın Panko seffinesi için izn-i seffine hükmü yazılmıştır. Fî Evâhir-i Safer sene 1195.

66

Dubrovnik kapudanlarından Matyo Yocik nâm kapudan için ber-mu’tad bir kıt’a kapudânlık emri şerifî müceddeden yazılmıştır. Fî Evâhir-i Safer sene 1195.

67

İşbu emr-i âlı tatar sadr-ı azamı ile İşkenderiye mutasarrıfı Mahmud Paşa’ya ve diğer emr-i şerif Rumeli vâlısi Mustafa Paşa’nın Belgrad muhafızlığı evanında (sırasında) ledel vürut vezir-i müşarun-ileyh keyfiyeti sual eyledikte Ölgünvar ahâlisinin kendü ticaretlerine ve devlet-i âlıye hıdematına vesile olacak sefayın inşa ve tamiri lazimesi kereste kat edegeldikleri Ölgün Kalesi’ne kırk mil mesafe kavaye kasabası kurbunda tehayünü sahil-i deryâya muttasıl kesirül eşcar cibalden ahd-ı karin müstemendan bazılarının gemileri kapudanları emva-ı eşcarkat ve seffineleriyle darül harbe nakl edenler

ve ruhsat verenler kimlerdir ve nesinde mebni etmişlerdir etrafıyla sual ve sahn-ı ilam olunmak üzere Kavaye ve Ölgünvar ve Drac kadılarına ve Drac mukataası deyu harsına hitaben doksanbir senesinde sadır olan emr-i âlinin mazmunu icrası için derun-ı emr-i âli de mezkur kapudanlar tefkif ve fımabad kereste kat etmemeleri nizam-ı kaviye rabt ve bil muhabere cumhur-ı mezbur ile ittifaken kapudanan ve sefineleri tahrisleri kararbadeiken mesfurun kabahatlerini setr (gizlemek) için mir-i miran-ı mumaileyh hakkında ifda ve iftirayı şamil emr-i şerif-i mezkurun istarına sebep olduklarını beyan eyledikten sonra ber muceb-i emr-i âli iki nefer kapudanların sebillerin tahliye ve sefinelerini derhal itlak ve ezkadim ne vechle iyab ve zehab ve bey-i şıralarına gerek Bekir İslam ve refikleri ve gerek sâir kesan taraflarından dahl ve taarruz olunmamak üzere Ölgünvar ve İskenderiye Sekenesi'ne yegan yegan tembih ettürüb ve bu babda paşa-yı mumaileyin cürm ve kabahati olmadığını vezir-i müşarileyh tarafına imba eylediği müşarun ileyhden vürud eden bir kıt'a mektubunda tahrir ve Ölgünvar kalelerinde sâkin ulema ve einme ve huteba ve avad ve neferat-ı serhat nuşin minvâl-i muharrer üzere meclis-i şeride ihbar ve kazıye nefsül emr olduğuna Ölgünvar naibi İbrahim zide ilmuhu dahi ilamında tasdir ve mir-i miranı mumaileyhim iki kıt'a naimesinde dahi tahrir ve beyan olunmakla tahrirat-ı merkumenin hülasa-i mealleri ve bervech-i meşrûh rana-i mumaileyhin vürud eden ilamında manzum-ı ferman-ı âli şerh verilmişdir ve tahrirat-ı merkume ilam ve şerh torbasında hıfz olunmuşdur. Fî 13 Cemaziye'l-evvel sene 1195.

68

Hala Rumeli vâlisi vezir Es-seyyid Mustafa Paşa'ya ve İskenderiye Sancağı mutasarrıfı Mahmud dame ikbalehuya hüküm ki

Devlet-i âliye-yi ebed kıyamımın kadimi cizye güzarı olan Dubrovnik beyleri bu defa derbarı şevket kararına takdim eyledikleri mühürlü arzuhâlleri mefhumunda Dubrovnik derununda gemi kerestesi ekalli kâlil olduğundan öteden beri Dubrovnik Cumhuriyeti'nun medar-ı maaşları sefayin kerestesi gâh kendi gemileri gâh Arnavutluk tüccar sefineleriyle zâbitanından temessukat ahz ve Ölgünvar ve İskenderiye cibali mübahasından ahâlinin hüsn-i rızalarıyla mübala ve işтира ve gemi fevriyle gelen Dubrovnik'de aşkar nâm mahalle nakl ve hatta zıkr olunan Ölgünvar ve İskenderiye sekenesi dahi tamir olunacak gemilerini mevzi-i mezkurda tamir edib bu ana dek kata mumanaat ve muhalefet olduğuna yoğ iken İskenderiye mutasarrıfı mumaileyh İskenderiye mutevattınlarından ve bir şahs-ı muharriğin Dubrovnik'de taleb eylediği on iki bin kiremidi hazır bulmadığını bahane ittihaz ve tahrik ve oldahi Ölgün dizdarının izin

teskeresiyle kereste iştirasına gelen cival olan kapudan ve seffinesini ahz ve tevki' ve Dubrovník beyleri birkaç defa tarafına kağıtlar tasdih ve kavâid -i kadimeye münafi seffine ve kapudanlarını muaheze ve tekdiri münasib olmadığını reca ettikce adel ıska ve bundan maada Ölgün tacirlerinden Bekir İslam ve refiklerinin keresteleri nakli zımmında isticar ve Arnavutluk sevhiline getirdükleri Dubrovníklü Peyatro Branik nâm kapudânın seffinesini dahi zabt ve Dubrovníklü kemafissâbık bu havâlide kereste almak isterlerise otuz kise akçe vermeye muhtaclardır ve on beş güne dek pul-ı akçeyi vermedikleri halde bulduğum Dubrovníklüleri katl ve darül-harbe kereste ve zehayir nakl ederler mazmununda haklarında der âliyyeye arz ve mahzar gönderirim kelimatıyla tehtide ibtidar eylediği tacir-i mezbur Bekir İslam Antonyo Posinik nâm Dubrovník kapudânının seffinesini Mısır'a kereste nakli için isticar ve kapudan-ı mersum marrül beyan iki kıt'a seffine lerin mebus olduğunu istima ve havfından mukaveleyi fes ve aldığı peyi (kapora) geriye red eyledikde tacir-i merkum ben zararımı senden alırım deyu kapudânı ihafeden hâli olmadığı inha ve madde bu vech ile olduğu Lübin kadısı tarafından dahi ilam ve işar olunmuş cumhur-ı mezkur dört yüz seneyi mütecevazdır devlet-i ebed müddetimin cizyelerini eda eder sadık ve müstakil cizyegüzârı olmalarıyla memâlik-i mahrusemde inmak navl-ı vücuh mezâlimden masun ve mahfuz olmaları ve ızrar ve tacizlerine cesaret edenleri men ve zecr vüzerayı izam ve mir-i miran ve hikam ve zâbitanın vacibe-i zimmetleri idiği mukarrer iken İskenderiye mutasarrıfının hodsidane cumhur-ı mesfurun gemilerini ve kapudanlarını muaheze ve zabta ve şu kadar bu kadar akçe versünler kelimesini tefevvühe ictisarı tacil ve istiğrab olacak halatdandır cizye güzaran-ı padişahanemden olan Dubrovník Cumhuriyetinden hilâf-ı kadim bir vaz' ihsas olunsa dahi dersaadetime bildirülüb ihtisasına göre taraf-ı mülükanemden terbiye ve tembih olunması zat-ı adalet simat-ı hüdevendigaraneme mahsus keyfiyatdan iken fuzuli kapudanlarını kalebend ve gemilerini gasb ve tahvife şuruu tamamca biedebliğini izhar ve bu etvar-ı hareket-ı nâmarziye-i sabıkasından fariğ olmadığını ima etmekle imdi sen ki vezir-i müşarunileyhsin tarafımdan mir-i miran-ı mumaileyhe fermanım mûcibince kağıt tasdir ve Dubrovníklünün zabt ve habs olunan gemilerini serian ıtlak ettirülüb keyfiyet-i accaleten der âliyyeme tahrir mübaderet ve sen ki mir-i miran-ı mumaileyhsin sen dahi gözünü açub ve aklını başına devşirüb bir kere dahi gazab-ı daveranemi tehyic etmek ihtimâlin olur ise senin için selamet baidan anil ihtimal olunacağını mülâhaza ve emrim var olduğu saatde cumhur-ı mersumun kapudanlarını ve seffinelerini bitavakkuf ıtlak ve eskadim teveccühle biad ve zehab ve ticaretle irtifa edegelmışler ise yine olvechle emin ve sâlim gelüb gidüb alışveriş etmeleri esbabını

istihsale mübaderet ve mezdub bekkir islami dahi bila mucib-i kapudan-ı mezburu tekdirden men' ve tahzire itimam ve dikkat eylemen babında Fî Evâhir-i Safer sene 1195.

69

Bir sûreti hala Rumeli Vâlisi vezir Esseyid Mustafa Paşa'ya Dubrovnîklünün gemi ve kapudanlarını İskenderiye mutasarrıfı Mahmud Paşa ne illete mebni habs eylemişdir ve öteden berü cumhur-ı mezburun ol havâliye sefîneleri iyab ve zehab ve kereste ahz edegeldikleri cereyan edegelen adat-ı dirineden midir kata hilâf-ı şayibesi olmamak şartıyla hafîyeten tâharri ve alavech-i sıhha dersaadetime ilama musaraat ve diğere emr-i mantuk-ı münifî üzere evvel emirde cumhuru habs olunan sefîne ve kapudanlarını bila tevakkuf ıtlâ ettürülüb mir-i miran-ı mumaileyhi bu makûle vaz'dan men' ve tahzire ihtimam ve dikkat eylemesi için bervech-i meşrûh

70

Dubrovnîk kapudanlarından Antonyo Matyojope nâm kapudan için bervech-i mu'tad müceddeden bir kıt'a kapudânlık emr-i şerifi yazılmıştır. Fî Evâil-i Rebiü'l-evvel sene 1195.

71

Dubrovnîk kapudanlarından Baldasar Tomaşe kapudânın Keke sefinesine izn-i sefîne hükmü yazılmıştır. Fî Evâil-i Rebiü'l-âhir sene 1195.

72

Dubrovnîk kapudanlarından Matyo Gürişik kapudânın Polaka sefinesine izn-i sefîne hükmü yazılmıştır. Fî Evâhir-i Rebiü'l-âhir sene 1195.

DERZAMÂN-I SADR-I SÜDURÜ'L VÜZERE HAZRETİ İZZET MEHMET PAŞA
YESSERALLAHU BİLHAYR MAYEŞÂN Fİ 25 REBİÜLAHİR SENE 1195.

73

Dubrovnîk kapudanlarından Nikolo Dispot nâm kapudan için Luka Perikevik nâm kapudan için başka başka bervech-i mu'tad müceddeden iki kıt'a kapudânlık emr-i şerifi yazılmıştır. Fî Evâil-i Cemaziye'l-evvel sene 1195.

74

Dubrovnîk kapudanlarından Rokayil Hica kapudânın Polaka sefinesi için izn-i sefîne hükmü yazılmıştır. Fî Evâil-i Cemaziye'l-evvel sene 1195.

75

İzmir kadısına ve İzmir hassı voyvodasına hüküm ki

Dubrovnik Cumhuriyeti tarafından âsitane-i devlet-i aşyanemde mukim vekilleri kıldvetü'l ayani'l milleti'l meshiyye Corci Zurik hutimet avakıbuhi bilhayr südde-i saadetime takdim eylediği bir kıt'a memhur arzuhâli mefhumunda Tunus ahâlisinin Yusuf Baruni nâm kimesne geçen senede Akkadan tahmil edeceği hintayı cerbeye nakl için beher kile on altışar buçuk para navl ile iskenderiyeden Dubrovniklü Cozepe nâm kapudan sefinesini isticar ve mezbur Yusuf dahi râkib den Akkaya gelüb yedi bin beş yüz keyl-i İstanbuli hinta tahmil ve cerbeye maan azimet olanında furtuna zuhur ve liecli's-selana baroz ceziresi limanına duhül esnasında taşâ isabetinden zedelenib vehn-i ariz ve tahliye ve kalafata muhtac ve deryâyâ hurucunda hatar-ı azim zar olduğu leded-tayakkun derunundan hinta ihrac ve mezbur Yusufun rızasıyla cezire-i mezburede beher kellini seksener paraya bey' ve akçesini kabz edüb kapudan-ı mersum dahi sefinesinin suyunu dökerek izmire vasıl ve marifet-i şer ile keşf ve muayene ve tamirâtı ancak beş yüz kuruş ile olacağı erbab-ı vukuf haber verdiklerini müveyyin kapudan-ı mersum yedine sen ki Mevlana-yı mumaileyhsin tarafından bir kıt'a ücret-i şeriye ita ve mezbur Tunuslu Yusuf ile kapudan-ı mersum huzurkem leded-terâğfu merkum Yusuf tahmil ettiğim hinta kavlim olan mahalle getirilmiş olsa beher keyli dörder kuruşa kıymeti ve cezire-i mezburede beyinden ikişer kuruş noksanı on beş bin yüz yirmi kuruş ve navl-ı sefîne ye medfuum olan altı yüz kuruş matlubumdur deyu mütteası şeren iktiza etmeyüb ve ecr-i müsemmadan baroz ceziresine değin isabet eden kıstı mesfura eda ve teslim eylemek üzere mezbur Yusufu huzur-ı şer ile tembih keyfiyet minvâl-i muharrer üzere olduğunu natık tarafından bir kıt'a ilam ve ücret-i şeriyye verildiğinin irtesi gün mezbur Yusuf İzmir'den fîrar ve âsitane-i saadetime vürud ve hintam noksanına satulub gadr oldu deyu hilâf-ı vâki takdim eylediği arzuhâliyle inha ve sefîne-i mezburede baki kalan eşyası alıvrılması için iddia ve mukaddem izmirde ledel mürafa mezburun müdahası şeren iktiza etmediği canib-i şeriden verilen ücret-i şeriyeden zâhir ve sefîne-i merkume dahi hala izmirde olduğu vekil-i mersum inha ve mezbur Yusuf'dan şeren lazım gelen ecr-i müsemmayı mezkurun ber mucib-i ücret-i şeriye alıvrılması ve baroz limanında hinta-i mezkureyi bey-i için kapudan-ı mersumun sarf ettiği üç buçuk aylık masarifi tazmin ve mesfura alıvrılub ve ihkâk-ı hak ve mezbur Yusufun sefîne -i mezbureden ihrac ve İzmir gümrüğüne vaz' olunan eşyası dahi marifet-i şerh ile kendüye teslim bir le ihkâk-ı hak ve bigaraz ikişer üçer erbeb-ı vukuh ehl-i İslam ve tarafeynin eyledikleri müstehmen konsolosları ve tacirleri ve sağtatiyla kat-ı niza ve ibra-yı zimmet birle fasl u hasm olunmak üzere siz ki Mevlana ve voyvoda-i mumaileyhimasız size hitaben emr-i şerifim sudurunu istida ve divan-ı hümayûnumda

mahfuz ahidnâme-i hümayûnuma müracaat olundukta Dubrovnîklünün vilayet ve memleketlerine ve hisarlarına ve kendülerine sancak beylerinden ve su başlarından ve erbab-ı tımardan bilcümle saye-i saadetimde olan kimesnelerden bivechin minel vücuh zarar-ı ziyân ilişmeye ve bazerganların memâlik-i mahrusemde ticaret edeler gelüb gideler rızıklarına ve davarlarına ve sâir esbablarına kimesne dahl edüb zahmet vermeyeler ve memâlik-i mahrusemde kimesne ziyân eder ise bana arz oluna gereği gibi hakkından gelinib rızıkları tazmin ettirile deyu Dubrovnîklüye ita olunan ahidnâme-i hümayûnda musarrah olduğu mastur ve mukayyed bulunmağın dava-i mezkure şerle rüyet ve fasl u hasb olunmuş olduğu ilam ve yücceden müsteban olmağla mezbur Yusufun İzmirde emaneten vaz' olunan eşyası kendüye ve kapudan-ı mesfurun şer ile lazım gelen navli dahi mezbur Yusuf'dan kapudan-ı mesfura marifet-i şer ile alıverilüb bu vechle dahi ihkâk-ı hak ve fasl-ı husumet olunmak fermanım olmağın sen ki Mevlana-yı mumaileyhsin mezbur Yusuf ile kapudan-ı mesfuru huzurunda terağfu ve mukaddemâ bir def'a şer ile görölüb fasl u hasm olunmayan hususların tamam hak üzere mukayyed ve hicret-i şeriye ve ilam-ı münife nazar edüb göresin ilam olunduğu üzere dava-i mezkure şer ile rüyet ve fasl u hasm olunmuş olduğu ilam ve müceddeden müsteban olmağla mezbur Yusuf'un İzmir'de emaneten vaz' olunan eşyalası kendüye ve kapudan-ı mesfurun şer ile lazım gelen navla dahi mezbur Yusufdan kapudan-ı mesfura marifet-i şer ile alıverilüb bu vechle dahi ihkâk-ı hak ve fasl-ı husumet ve İbra-yı zimmet etdirmen babında Fî Evâhir-i Cemaziye'l-evvel sene 1195.

76

Dubrovnîk kapudanlarından Makro Fenejevik nâm kapudan için mu'tad üzere müceddeden bir kıt'a kapudânlık emr-i yazılmıştır.

76 A

Dubrovnîk kapudanlarından İstefano Valyalu nâm kapudan için mu'tad üzere müceddeden bir kıt'a kapudânlık emr-i şerifi yazılmıştır. Fî Evâil-i Cemaziye'l-âhir sene 1195.

77

Dubrovnîk kapudanlarından Bartonomio Petre nâm kapudan için vekil-i mersum istidasıyla bervech-i mu'tad müceddeden bir kıt'a kapudânlık emr-i şerifi yazılmıştır. Fî Evâil-i Receb sene 1195.

78

İstefano Pilatin nâm kapudânın Polaka sefinesi için bervech-i mu'tad bir kıt'a izn-i sefîne hükmü yazılmıştır. Fî Evâil-i Receb sene 1195.

79

Dubrovnik kapudanlarından Elyasa Lovoniyovik nâm kapudan için mu'tad üzere müceddeden bir kıt'a kapudânlık emr-i yazılmıştır. Fî Evâil-i Receb sene 1195.

80

Beyaciyo Marteliti nâm kapudânın Keke tâbir olunur sefinesi için bir kıt'a izn-i sefîne hükmü yazılmıştır. Fî Evâil-i Receb sene 1195

81

İşbu emr-i âli mahalline vasıl ve Voluk derununda mevcut eşyanın deryâya ilka olunandan maadası marifet-i şer ile ol tarafta badel fûruht sefîne ve eşyanın gelen defter mûcibince bin yüz dört buçuk kuruş akçesi der âliyyeye tesyir ve müşarun ileyhın kapu kethüdası tarafına varid olmağla ashabı zuhurunda vech-i şer'i üzere verilmek için emaneten darphane-i amirede hıfz ve emr-i şerifin kaydı balasına şerh verilmek için darphane-i amireden divan-ı hümayûn kalemine memhur ilmuhaber kaimesi gelüb 16 Ramazân sene 1195 tarihiyle olan mühimme defteri ibtidasında kaime-i merkume bi aynihi mukayyed olmağla iş bu mahalle dahi şerh verimişdir. Fî 16 Ramazân sene 1195.

Bosna vâlisi vezir Abdullah Paşa'ya hüküm ki Venediklü'ye tabi birkaç nefer eşkıya devlet-i âliyyem reayası sefayininden volik tâbir olunur bir kıt'a gemiyi Akdeniz'de ahz ve içinde olan mellahlarını izale ve idam ve sefîne -i merkumeyi hamule-i mevcudesi ile istishab ve fîrar üzereler iken devlet-i kavi-i şevketin tevabiinden Dubrovnik İskelesi civarında volik-i mezkûru terk eylediklerinden naşi Dubrovnik beyleri sefîneyi iskelelerinde tevkif ve derununda bulunan emtia ve eşyanın defterini derâliyyeme tesyar eylediklerini âsitane-i saadetimde mukim Dubrovnik elçileri bir kıt'a arzuhâlleriyile mukaddemâ ledel inha venedüklü taraflarından eşkıya-i mezburenin tecessüs ve ahz ve tertib-i cezalarına ikdam olunmakta idüğü Venedik elçisi canibinden dahi ifade ve ikta olunmak hasebiyle sefîne-i mezbure ve içindeki emtia teleften siyaneten değer bahasıyla fûruht ve bahaları mahalli me'mende hıfs ve sahibleri zuhurunda kendülere teslim olunmasına irade-i hüsrevanem taallukuyla selefin Bosna vâlisi vezirim Seyit Mustafa Paşa enar Allahu Teala iclalehu tarafından mutemed adam tayin ve sefîne ve gönderilen defter mantukunca mahmul emtia ve eşya fûruht ve bahaları ashabına verilmek için der âliyyeme sevk ve tesbil ve Venedik hududunda vâki ceneralleriyile bil muhabere fezahat-ı

merkumeye ictisar eden bağiler buldurulub şurut-ı ahidnâme-i hümayûn mûcibince cezaları icra ve keyfîyet-i ifa-i mücazaları ilam olunmak babında 94 senesi Evâsıt-ı Ramazân ında emr-i âli şanın ısdar olunmuş idi. El-haletü hazihi selefin müşarun ileyhe Rumeli Eyaleti tevcih ve bu vechle Eyalet-i Bosna'dan munfasıl olmaktan naşi madde-i mezbure giriftar-ı akde-i teyhir olmağla keyfîyet malumun olub mukaddemâ sadır olan emr-i şerif-i mezkur mûcibince amel ve hareket ve serian infaz ve icrasına ihtimam ve dikkat eylemen için haseten işbu emr-i şerifim ısdar ve [burada bir boşluk bırakılmıştır] ile irsal olunmuşdur imdi husus-ı mezburun ber mucib-i emr-i âli şanın tanzimi matluh olduğu malumun oldukta sen ki vezir-i müşarunileyhsin mukaddemâ sadır olan emr-i şerifim mûcibince husus-ı mezburu tarafından Dubrovnik beylerine tahrir ve mutemed adam tayin ve maruz-zikrr seffineyi ve defter-i mezbur mûcibince hamulesi olan emtia ve eşyayı sa'd-ı rayiciyle fûruht ettirdüb bahalarını ashabına verilmek için derâliyyeme sevk ve tesbil ve tesyire ihtimam ve Venedik hududunda vâki ceneralleriyle bil muhabere fezahat-ı merkumeye ictisar eden bağileri dahi buldurub şurut-ı ahidnâme-i hümayûn mûcibince cezalarını icra ettirmeye ihtimam ve keyfîyet-i ifa-yı mücazalarını serian derâliyyeme tahrir ve ilam eylemen babında Fî Evâil-i Receb sene 1195.

82

Rumeli vâlisi vezire ve Özi vâlisi vezire ve Bosna vâlisi vezire ve Belgrad muhafızı vezire ve bervech-i arpalık Niğbolu Sancağı mutasarrıfı olub Vidin muhafızı vezire ve zikr olunan eyaletlerde vâki mir-i miranı kirama ve mevâli-i fihama ve sancak beylerine ve kuzat ve nüvvaba ve kıla' dizdarlarına ve derbent zabitleri ve iskele eminleri ve ayan-ı vilayet ve iş erlerine hüküm ki

Dubrovnik Cumhuri' nun âsitane-i saadetimde olan vekilleri Corci Zurik hutimet avakıbuhi bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl idüb ahidnâme-i hümayûn bi ayniha münderic ve cizye ve ispenç ve avarız-ı divaniye ve tekâlif-i örfiye ve pandor akçesi ve vâm ve müruriye ve balmumundan bâc ve avâid ve kantariyye alınmaya ve mülkhaneleri ehl-i örf taifesinden konak verilmeyüb ve yollarda eşkıya havfindan tebdil-i came edüb ve ata binüb alet-i harb getirdükde mümanaat olunmayub ve ulak nâmıyla davarları alınmaya deyu ahd-i baidden berü evâmir-i şerife verili gelüb ve gümrükleri berat-ı şerifimle uhdelerinde olmağla ahidnâme-i hümayûn ve mukaddemâ virilü gelen evâmir-i şerife mûcibince memâlik-i Rumeli'de ticaretle geşt ü güzar edegelen Dubrovniklü bazergan

yedlerine birer kıt'a emr-i şerif verile geldiğin bildürüb hala Dubrovnik bazerganlarından Boşko Golomac nâm tacir iki nefer hıdmetkârıyla taht-ı hükümet ve kazanızda geşt-i güzar üzere olub ber minvâl-i muharrer tacir-i mersum yedine dahi müceddeden hükmü hümayûnum verilmek babında inayet etmeyin ahidnâme-i hümayûn ve mukaddemâ virilügelen evâmir-i âliye şurûtu mûcibince amel olunmak için emr-i şerif yazılmışdır. Fî Evâhir-i Receb sene 1195.

83

Dubrovnik kapudanlarından Marko Bilan kapudânın Keke tâbir olunur seffinesi için bir kıt'a izn-i seffne hükmü yazılmıştır. Fî Evâil-i Şaban sene 1195

84

Kapudan-ı mersumun seffinesi garg ve emr-i şerif-i mezkur zayi olmağla zaiden müceddeden emr-i âli yazılmışdır. Fî Evâhir-i Şevval sene 1200.

Deryâ kapudânı Vezir Gazi Hasan Paşa'ya ve Akdeniz'de vâki kadıllara ve Sakız ve Leşkoşa naiblerine ve zikr olunan kazalarda vâki iskele eminleri ve sâir zâbitana hüküm ki

Dubrovnik Cumhuriyeti'nin âsitane-i saadetinde olan vekilleri Corci Zurik hutimet avakıbuhi bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl edüb ahidnâme-i hümayûn bi ayniha münderic ve cizye ve ispenç ve avarız-ı divaniye ve tekâlif-i örfiye ve pandor akçesi ve vâm ve müruriye ve balmumundan bâc ve avâid ve kantariye alınmaya deyu ahd-i baiden berü evâmir-i şerife virilü gelüb ahidnâme-i hümayûn ve mukaddemâ virilü gelen evâmir-i münife ve berat şurûtu üzere Dubrovnik kapudanları Dubrovnik bayrağıyla râkib oldukları birer kıt'a seffineleri derununda olan dubrovnikli adamlarıyla Dubrovnik'den Sakız ve Kıbrıs ve Girit ve sâir Akdeniz'de taht-ı hükümet ve kazanızda ticaretle bey' ü şira eyledikleri emtia ve gümrüğün ahidnâme-i hümayûn ve mukaddemâ virilü gelen evâmir-i âliye ve berat şurûtu üzere eda eylediklerinden sonra hilâf-ı ahidnâme-i hümayûn ziyade talebiyle taaddi olunmayub ve ru-yı deryâda Cezayir ve Tunus ve Trablus ve Mağriblü ve sâir ümera-i deryâdan olanlar Dubrovnik kapudânına rast geldiklerinde taarruz ettirilmeyüb kapudan ve adamları himâyet ve siyânet olunmak üzere 1189 senesi Evâil-i Ramazân ında vekil-i mersum istidasıyla Tatala Puşik nâm Dubrovnikli kapudan yedine verilen emr-i şerif ber takrib zayi olduğun bildürüb mukaddem verilen emr-i âli mûcibince zaiden müceddeden emr-i şerifim virilmek babında istidayı inayet ve divan-ı hümayûnumda mahfuz kuyud-ı ahkâma müracaat olundukta tarih-i merkumda bervech-i muharrer emr-i şerifim sadır olduğun mastur ve mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümayûn ve

mukaddemâ sadır olan emr-i âli şurûtu mucibince amel olunmak için emr-i şerif yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Şaban sene 1195.

85

Deryâ kapudânı Vezir Gazi Hasan Paşa'ya ve Akdeniz'de vâki kadıllara ve Sakız ve Leşkoşa naiblerine ve zikr olunan kazalarda vâki iskele eminleri ve sâir zâbitana hüküm ki

Vekil-i mersum arzuhâl eder Dubrovnik kapudanlarından Françesko Françeski nâm kapudan Dubrovnik bayrağıyla süvâr olduğu bir kıt'a sefinesiyle bahrı sefidde ticaret eylemek üzere müceddeden berveç-i mu'tad bir kıt'a kapudânlık emr-i şerifi yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Şaban sene 1195.

86

Dubrovnik kapudanlarından Fresto Frokimpaneli nâm kapudânın süvâr olduğu Polaka sefinesine izn-i sefine emri yazılmıştır. Fî Evâil-i Şevval sene 1195

87

Dubrovnik kapudanlarından Civani Marinovik nâm kapudan Akdeniz'de geşt ü güzar ve ticaret eylemek üzere berveç-i mu'tad vekili mersum istidasıyla bir kıt'a kapudânlık emri şerifi yazılmıştır. Evâsıt-ı Şevval sene 1195

88

Dubrovnik kapudanlarından Rokail Hica nâm kapudânın Polaka tâbir olunur sefinesi için bir kıt'a izn-i sefine emri şerifi yazılmıştır. Fî Evâhir-i Şevval sene 1195

89

Dubrovnik kapudanlarından Luka Di Civani Radik nâm kapudan Akdeniz'de geşt ü güzar ve ticaret etmek üzere vekil-i mersum istidasıyla berveç-i mu'tad müceddeden bir kıt'a kapudânlık emr-i şerifi yazılmıştır. Fî Evâhir-i Şevval sene 1195

90

Panko tâbir olunur bir kıt'a sefine ye süvâr olan Cınçenço Pâlikoki nâm kapudânın sefinesi için izn-i sefine emr-i yazılmıştır. Evâhir-i Şevval sene 1195.

91

Keke tâbir olunur sefine ye süvâr olan Beyaciyo Marteliti kapudan için bir kıt'a izn-i sefine hükmü yazılmıştır. Fî Evâhiri Şevval sene 1195.

92

Emr-i mezbur zaiden tekrar yazılmışdır Fî Evâil-i Cemâziye'l-âhir sene 1196.

Dubrovnik kapudanlarından Fîloryo Lucik nâm kapudan Akdeniz’de get ü gzar ve ticaret itmek üzere berveh-i mu’tad müceddeden bir kıt’a emri Şerif yazılmıştır. Evâhir-i Şevval sene 1195.

93

Dubrovnik kapudanlarından Nikolo İzloşilo nâm kapudânın Keke tâbir olunur seffinesine izn-i seffine emr-i Şerifi bervech-i mu’tad bir kıt’a yazılmıştır. Evâil-i Zilkade sene 1195.

94

Dubrovnik kapudanlarından Natale Şişa kapudânın Keke tâbir olunur seffinesi ve Cako Moboşvik kapudânın Keke tâbir olunur seffinesi için başka başka iki kıt’a izn-i seffine hükümleri yazılmıştır. Fî Evâhir-i Zilkâde sene 1195.

DERZAMÂN-I REİSÜLKÜTTAP HAZRET-İ MEHMET HAYRİ EFENDİ NÂLE MÂ
YETEMENNÂHU VE TÂLE BEKÂHU HURRE-İ ZİLHİCCE SENE 1195.

95

Rumeli vâlisi vezire ve Özi vâlisi vezire ve Bosna vâlisi vezire ve Belgrad muhafızı vezire ve Niğbolu sancağı mutasarrıfı olub Vidin muhafızı vezire ve zikr olunan eyaletlerde vâki mir-i miranı kirama ve mevâli -i izama ve sancak beylerine ve kuzat ve nüvvaba ve kıla’ dizdarlarına ve derbent zabitleri ve iskele eminleri ve ayan-ı vilayet ve iş erlerine hüküm ki

Dubrovnik Cumhuri’ünün âsitane-i saadetimde olan vekilleri Corci Zurik hutimet avakıbuhu bilhayr mühürlü arzuhâl edüb ahidnâme-i hümayûn bi ayniha münderic ve cizye ve ispenç ve avarız-ı divaniye ve tekâlif-i örfiye ve pandor akçesi ve vâm ve müruriye ve balmumundan bâc ve avâid ve kantariye alınmaya ve mülk ve mülkhaneleri ehl-i örf taifesine konak verilüb ve yollarda eşkıya havfindan tebdil-i came idüb ve ata binüb alet-i harb getirdükte kimesne mümanaat eylemeye ve ulak nâmıyla davarları alınmaya deyu ahd-i baiden berü evâmir-i Şerife verile gelüb ve gümrüklerli berat-ı Şerifimle uhdelerinde olmağla ahidnâme-i hümayûn ve mukaddemâ virilü gelen evâmir-i Şerife ve berat Şurûtu üzere Dubrovnik bazerganlarından Françesko Zurik nâm tacir iki nefer hizmetkariyla teht-ı hükümet ve taht-ı kazanızda geÇ-i gzar va ticaret etmek üzere mukaddemâ verilen emr-i Şerif ber takrib zayi olduğun bildürüb mukaddemâ virilen emr-i âli mûcibince tacir-i mersuma zaiden müceddeden emr-i Şerifim virilmek babında istida-yı inayet ve divan-ı hümayûnumda mahfûz kuyud-ı ahkâma müracaat olundukta 1188 senesi Evâil-i Recebü’l-Şerifinde emr-i Şerifim verildiğı mastur ve mukayyed bulunmağın mukaddemâ sadır olan

emri şerifim mûcibince amel olunmak için emr-i şerif yazılmıştır. Evâil-i Zilhicce sene 1195.

96

Dubrovnik kapudanlarından Civane Sekovik nâm kapudan Akdeniz'de geştü gûzar ve ticaret etmek üzere vekil-i mersum istidasıyla bervech-i mu'tad müceddeden bir kıt'a kapudan emr-i şerifi yazılmıştır. Evâil-i Zilhicce sene 1195.

97

Dubrovnik kapudanlarından İstefano Fîlippaki nâm kapudan Akdeniz'de geşt ü gûzar ve ticaret etmek üzere vekil-i mersum istidasıyla bervech-i mu'tad müceddeden bir kıt'a kapudan emr-i şerifi yazılmıştır. Evâil-i Zilhicce sene 1195.

SENE 1196

98

Tacir-i mesfur terk-i hıdmet olmağın fermanı mahfuzdur. Fî Şaban sene 1195.

Rumeli vâlisine ve Özi vâlisine ve Bosna vâlisine ve Belgrad muhafızı vezire ve Niğbolu sancağı mutasarrıfı olub Vidin muhafızı vezire ve zıkr olunan eyaletlerde vâki mir-i miran-ı kirama ve mevâli-i fihama ve sancak beylerine ve kuzat ve nüvvaba ve kıla' dizdarlarına ve derbent zabıtları ve iskele eminleri ve ayan-ı vilayet ve iş erlerine hüküm ki

Vekil-i mersum arzuhâl eder ahidnâme-i hümayûn bi ayniha münderic ve cizye ve ispenç ve avarız-ı divaniye ve tekâlif-i örfiye ve pandor akçesi ve vâm ve müruriye ve balmumundan bâc ve avâid ve kantariye alınmaya ve mülkhaneleri ehl-i örf taifesine konak verilmeyüb ve yollarda eşkıya havfindan tebdil-i came edüb ve ata binüb alet-i harb getirdikte kimesne mümanaat eylemeye ve ulak nâmıyla davarları alınmaya deyu ahd-ı baidden berü evâmir-i şerife virilügelüb ve gümrükleri berat-ı şerifimle uhdelerinde olmağın ahidnâme-i hümayûn ve virilügelüb evâmir-i âliye şurûtu üzere Dubrovnik tacirleri iki nefer hizmetkârıyla bilad-ı selase-i mezkureden maada taht-ı hükümet ve kazanızda gezüb bey' ü şira eyledikleri emtianın gümrüğün berat şurûtu üzere taraflarından gümrük amili olana virdikden sonra hilâf-ı ahidnâme-i hümayûn ve virilen evâmir-i münifeye mugayir Dubrovnik tacirleri taaddi olunmayub himâyet ve siyânet olunmak üzere yedlerine birer kıt'a emr-i şerif verildiğın bildirüb bu defa dahi Dubrovnik tacirlerinden Nikolo Radelye nâm bazergan iki nefer hizmetkârıyla taht-ı hükümet ve kazanızda ala tariki't-ticaret geşt-i gûzar üzere olub ber minvâl-i muharrer tacir-i mesfurun yedine müceddeden hüküm-i hümayûnum verilmek babında inatet reca etmeğın mukaddemâ

virilü gelen evâmir-i âliye şurûtu mûcibince amel olunmak içiün emr-i şerif yazılmışdır. Fî Evâil-i Safer sene 1196.

99

Bazergan-ı mesfur terk-i hizmet olmağın fermanı mahfuzdur. Fî Şaban sene 1199.

Bir sûreti Matyo Boşik nâm Dubrovnikliü tacire bervech-i mu'tad müceddeden bir kıt'a bazergan emr-i şerifi yazılmıştır.

100

Bir sûreti Cozeppe Cionkovik nâm Dubrovnikliü tacire bervech-i mu'tad müceddeden bir kıt'a bazergan emr-i yazılmıştır. Evâhir-i Safer sene 1196.

101

Dubrovnik kapudanlarından Nikolo Gargik nâm kapudan için bervech-i mu'tad vekil-i mezbur istidasıyla bir kıt'a kapudanlık emr-i şerifi müceddeden yazılmıştır. Evâhir-i Safer sene 1196.

102

Dubrovnik tacirlerinden Boško Di Mihaylosovik nâm bazergan için vekil-i mezbur istidasıyla bervech-i mu'tad müceddeden bir kıt'a bazerganlık emr-i şerifi yazılmıştır. Fî Evâsıt-ı Rebiü'l-âhir sene 1196.

103

Madde-i merkum Bosna vâlisinin tahrirâtı vüruduna tâli kan iş bu emr-i şerif istiğlamen tahrir olunduktan sonra müşarunileyhin tahrirâtı gönderildiğinden tekrar emr-i âli yazılmışdır. Evâsıt-ı Zilkâde sene 1196.

Bosna vâlisi ve Saraybosna kadısına hüküm ki

Hersek Sancağı'nda Popova Nahiyesi'nde olan Dubrovnik rahibleri nahiye-i mezkurede vâki kiliselerde ve evlerinde kendü halleriyle Latin milletinden olan reayaya nasihat ve İncil kıraat ve ayinlerin icra eyleyüb lakin ehl-i örf taraflarından rehabin-i mesfurunun İncil kıraat ve icra-yı ayinlerine müdahale ve zecriye-i sâir tekâli f ile rencide olunduklarında hilâf-ı şer ve nişan-ı âli şana mugayir taaddileri men olunmak üzere mukaddemâ evâmir-i şerife ita olunub hilâfına hareket icab etmez iken nahiye-i mezkurede sâkin Dubrovnikliü Franselmo Kanik nâm piskop ve hıdmetinde olan dört nefer ruhbanlara birkaç seneden beri ehl-i örf taraflarından mümanaat olunduğu Dubrovnik Cumhuriyeti'nin âsitane-i saadetinde olan elçileri memhur arzuhâlleriyle mukaddemâ inha ve bervech-i muharrer piskop-ı mersuma ve hıdmetinde olanlara ve Latin milleti ve reayaya mu'tad ve ayin-i kadimleri üzere kilise ve evlerinde İncil kıraat ve nasihatlerine ehl-i örf sancak

beyleri ve sâir zâbitan tarafından akçe talebi ve âhar bahane ile taaddi olunmayub mukaddemâ sadır olan emr-i âli ve nişan-ı âli şan mûcibince himâyet ve siyânet olunmak içün emr-i şerifim sudurunu istida ve Bosna Sancağı'nda olan kefare-i Latin ruhbanlarının kiliselerine ve evlerine ve geşt-i gûzar eyledikleri yerlere minbad kimesne mani ve müzahim olmayub gereği gibi ihtiyatsız vilayet-i mezburede sâkin ler olub ve eşkıya zulmünden fîrar edüb cila-yı vatan edenleryerlü yerine gelüb emn-i amân üzere olub bizaim haseten memleketimizde sâkinler olub kiliselerine ve kurbunda müselman mahalline mani olmayan yerlerde kendü ayinleri üzere hareket eylediklerinde vezirlerinden ve beyler beyilerinden ve sancak beylerinden ve adamlarından voyvoda ve ümenadan ve kapım kulları sipah ve yeniçeri ve gayr-i nazır-ı emvaldir ve bilcümle memleketim halkından ve âhardan bir ferd mezburlara minbad rencide ve kendülere ve mallarına ve kiliselerine ve sâkin oldukları evlerine ve ayinleri üzere kıraat eylediklerine taarruz olunmayub kendi ayinleri üzere amel edeler ve dahi vilayet-i mezbureye âhar yerden adam getirürler ise kendi ayinlerine muvafık yerlerde oyurub caiz olduğıüzere kendi hallerinde olub zikr olunan ruhbanlara ve gayr-i mütealliklarına dahl olunmamak hususuyla Dubrovniklü rahibi hakkında verilen nişan-ı hümayûnda mukayyed ve Hersek Sancağı'nda Popova Nahiyesi'nde ve Dubrovnik rahiblerinden Don Anton piskop ve Don Makro Anderyâ Başı ve [burada boşluk bırakılmıştır] nâm rahibler nahiyeyi mezburede olan kiliselerinden kendi halleriyle bervech-i muharrer ayinleri icrasına ehl-i örf taraflarından müdahale ve cizye ve sâir takâlifîyle rencide olduklarında hilâf-ı şer taaddileri ve ipek patriği ve Hersek ve Bosna Sancağı'nda metropolit olanlar hilâf-ı inha mariye tarafından seneviye ve âhar tarikle akçe almak üzere emr-i şerif ısdar ettirmeleriyle gerek mezburlar ve gerek sancak beyleri ve sâir zabitler müdahale eylemeyüb ve vech-i meşrûh üzere amel olunmak içün 1119 senesi Evâsıt-ı Rebiü'l-evveli tarihinde bir kıt'a ve badehu Don Pavo Puşik nâm Dubrovniklü rahibe bervech-i sabık ehl-i örfün müdahale ve cizye ve tekâlifîyle rencideleri men'i içün dahi bin yüz yirmi iki senesi Evâhir-i Muharrem inde diğery bir kıt'a evâmir-i şerife kuyudat-ı divan-ı hümayûnumdan badel ihrac tevarih-i merkumeden berü Dubrovniklü taraflarından bu maddeye dair iştiraka vâki olmamış iken ner minvâl-i muharrer şikayet olunması hususunda iras-ı şek eylediğinden istiğlama muhtac olmak hasebiyle bu hususa kemal-i itina olunarak bi garaz erbab-ı vukufdan sıran ve aleniyyeten istiknah ve istifsara kemal-i say ve ihtimam birle Dubrovnik ruhbanlarına ber minvâl-i muharrer taaddi olunduğı vâki midir ve vâki olduğı takdirde mesfurların hilâf-ı ahidnâme-i hümayûn bir hareketleri zuhuruna mı mebnidir ve celb-i mal içün müdür ve hakikat-ı

keyfiyet ne vechle ise etrafıyla derâliyyeme erz ve ilam olunmak üzere 1191 senesi Evâhir-i Receb-i şerifinde Bosna vâlisi esbak müteveffa Dağıstani Âli Paşa'ya ve Saray Bosna kadısına itafen sadır olan emr-i şerifim mezburda bosnaya vürud ve imtisalen lehu vâli ve kadı-i esbak taraflarından husus-ı mezbur için verilen tahrirat ber takrib zai olduğun Dubrovnik tarafından Menço nâm tercümân meclis-i şeri de bu defa takrir ve ihbar ve husus-ı mezbur müceddeden teftiş ve tafahhuz ve hakikat-i hal ala vukuihi ilam olunması maslubumdur deyu istirham etmekle berçeç-i meşru keyfiyet mezburun ala vukuihi sıhhat ve hakikati üzere hilâf ve kizbden ari ve vechle idüğünü sen ki Mevlana-yı mumaileyh hafız el-hac hasan zide't-fezailuhusun bu defa derâliyyeme vürud eden bir kıt'a ilamında tahrir ve divan-ı hümayûnumda mahfuz kuyud-ı ahkâma müracaat olundukta vâli -i esbak ve Mevlana-yı mumaileyhimaya hitaben berveç-i meşrûh tarih-i mezburda emr-i şerifim sadır olduğu mastur ve mukayyet bulunmağın sen ki vezir-i müşarunileyhsin husus-ı mezburda tahriratın vürud etmemekle hakikat-ı hal tarafından dahi ilam olunmak fermanım olmağın imdi Dubrovnik Cumhuriyeti devlet-i âliyyemin muti ve münkad cizye güzarı ve devlet-i âliyyeme herhalde kemal-i hulûs ve saffetleri bedidar olduğuna binaen ahidnâme-i hümayûn şurûtu na mugayir rehabin ve adamlarının bir vech ile taaddi olunmalarına rıza-i şahanem olmayub himayetleri matlub ve husus-ı mezburun tanzimi senin tahriratına menut idüğü malum oldukta madde-i merkumeyi dikkat vech ile bigaraz erbeb-ı vukufdan tâharri ve istihsara ihtimam ve hakikat-ı keyfiyete tahsil-ivukuf ve ittıla birle sinim-i kesireden berü Bosna dahilinde olan Dubrovnik rahiblerine taaddi vukuğundan istidka olunmamışken berveç-i muharrer rehavini mesfureye taaddi olunduğu vâki midir ve ne illete mebnidir merkumlar hilâf-ı ahidnâme-i hümayûn ve bir harekete mübaderet etmelerinden neşet etmiştir yoksa hilâf-ı rıza-yı hüsrevanem celb-i menafî için ızrar kaskına mı mebnidir gereği gibi tahkik ve sıhhati üzere derâliyyeme ilama ihdam ve gayret ve ihtimam ve vakıın hilâfını tahrir müsillü vaz'a cesaret veyahut bu maddeyi celb-i mâla vesile ve alet ittihaz ederek Dubrovnikiye ve sâir edna taaddi vukuuna mücaseret ile mazhar-ı eşeddi itab olmakdan inkad eylemen babında Fî Evâsıt-ı Rebiü'l-evvel sene 1196.

104

Dubrovnik kapudanlarından Vinçenço Pâlikoki nâm kapudânın Panko seffinesine izn-i seffine hükmü. Evâsıt-ı Rebiü'l-âhir sene 1196.

105

Gazepa Roconik nâm kapudânın Kalyon tâbir olunur seffinesine izn-i seffine hükmü. Evâil-i Rebiü'l-âhir sene 1196.

106

Pavlo Pavlovik nâm kapudânın Keke tâbir olunan seffinesine izn-i seffine hükmü. Evâhir-i Rebiü'l-âhir sene 1196.

107

Francesko Bakolik nâm kapudânın Polaka tâbir olunur seffinesine izn-i seffine hükmü. Evâsıt-ı Cemaziye'l-evvel sene 1196.

108

Rumeli vâlisi vezire ve Özi vâlisi vezire ve Bosna vâlisi vezire ve Belgrad muhafızı vezire ve bervech-i arpalık Niğbolu Sancağı mutasarrıfı olub Vidin muhafızı vezire ve zikr olunan eyaletlerde vâki mir-i miranı kirama ve mevâli -i izama ve sancak beylerine ve kuzat ve nüvvaba ve kıla' dizdarlarına ve derbent zabitleri ve iskele eminleri ve ayan-ı vilayet ve iş erlerine hüküm ki

Dubrovnik Cumhuriyeti'nun âsitane-i saadetinde olan vekilleri Corci Zurik hutimet avakıbuhi bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl idüb ahidnâme-i hümayûn bi ayniha münderic ve cizye ve ispenç ve avarız-ı divaniye ve tekâlif-i örfiye ve pandor akçesi ve vâm ve müruriye ve balmumundan bâc ve avâid ve kantariyye alınmaya ve mülkhaneleri ehl-i örf taifesinden konak verilmeyüb ve yollarda eşkıya havfindan tebdil-i came edüb ve ata binüb alet-i harb getirdükde mümanaat olunmayub ve ulak nâmıyla davarları alınmaya deyu ahd-i baidden berü evâmir-i âliye verili gelüb ve gümrükleri berat-ı şerifimle uhdelerinde olmağla ahidnâme-i hümayûn ve virilü gelen evâmir-i şerife şurûtu üzere Dubrovnik tacirleri iki nefer hıdmetkarıyla bilad-ı selase-i mezkureden maada taht-ı hükümet ve kazanızda gezüb bey' ü şira eyledikleri emtianın gümrüğün berat şurûtu üzere taraflarından gümrük amiri olana virdikten sonra hilâf-ı ahidnâme-i hümayûn ve virilen evâmir-i münife mugayir Dubrovnik tacirleri teaddi olunmayub himâyet ve siyânet olunmak üzere yedlerine birer kıt'a emr-i şerif verildiğün bildürüb bu defa Dubrovnik tacirlerinden girgor di ilyalui nâm bazergan iki defer Dubrovnikli hıdmetkarıyla taht-ı hükümet ve kazanızda ala tariki't-ticare geşt-i güzâr üzere olub ber minvâl-i muharrer tacir-i mesfurun yedine müceddeden hükmü hümayûnum verilmek babında istida-yı inayet etmeyin mukaddemâ virilügelen evâmir-i âliye şurûtu mûcibince amel olunmak için emr-i âli yazılmışdır. Fî Evâil-i Cemaziye'l-âhir sene 1196.

109

Kapudan-ı mersum mürd olmağla fermanı battalda mahfuzdur Fî Şaban sene 1199.

Deryâ kapudânı Vezir Gazi Hasan Paşa'ya ve Akdeniz'de vâki kadılara ve Sakız ve Leşkoşa naiblerine ve zikr olunan kazalarda kâin iskele eminleri ve sâir zâbitana hüküm ki

Vekil-i mumaiyleh arzuhâl edüb Dubrovnik bazerganleri memâlik-i mahrusemde ticaret edeler gelüb gideler rızıklarına ve davarlarına vesâir esbablarına kimesne dahl edüb zahmet vermeyeler ve yollarda bâc taleb etmeyeler ve İstanbul ve Edirne ve Bursa'dan maada Rumeli vilayetlerinde karadan ve denizden getürüb sattıkları metalarından ber karar-ı sabık yüzde iki akçe gümrüklerin kendü taraflarından gümrük amili olana vereler ve her altı ayda bir elli bin akçe iltizamları üzere götürüb hazine-i amireme teslim edeler Dubrovnik'den berü gelüb memâlik-i mahrusemde mürd olsa rızıkına beytül malci ve kassam dahl etmeye belki andan varisi gelüb rızıkını taleb eyleye ve memâlik-i mahrusemden aldıkları metalarının gümrüklerin eda eyledikten sonra olugelene muhâli f reft ve mastariye nâmıyla akçe alınmaya ve şim[di]den sonra sâir bid'adler(sonradan ortaya çıkan) ihdas olunmakla Rumeli vilayetlerinde Dubrovnik bazerganlarından nesne taleb olunmaya ve memâlik-i mahrusemde kimesne ziyân eder ise bana ahz oluna gereği gibi hakkından gelinüb rızıkları tazmin ettirile deyu ahidnâme-i hümayûnda münderic ve cizye ve ispenç ve avarız-ı divaniye ve tekâlif-i örfiye ve pandor akçesi ve vâm ve mürüriye ve balmumundan bâc ve avâid ve kantariye alınmaya deyu ahd-i baidden berü evâmir-i şerife verili gelüb ahidneme-i hümayûn ve mukaddemâ verili gelen evâmir-i şerife ve nerat şurûtu üzere Dubrovnik kapudanlarından Dubrovnik bayrağıyla râkib oldukları birer kıt'a seffine leri ve derununda olan Dubrovnikli adamlarıyla Dubrovnik'den Sakız ve Kıbrıs ve Girit ve sâir Akdeniz'de taht-ı hükümet ve kazanızda ticaret ve bey ü şira eyledikleri emtianın gümrüğün ahidnâme-i hümayûn ve berat şurûtu üzere eda eyledikten sonra hilâf-ı ahidnâme-i hümayûn ziyade mütalebesiyle teaddi olunmayub ve ru-yı deryâda Cezayir ve Tunus ve Trablus ve Mağriblü ve sâir ümera-i deryâdan olanlar Dubrovnik kapudânına rast geldiklerinde taarruz etmeyüb kapudan ve adamları himayet ve siyanet olmak üzere 1195 senesi Evâhir-i Şevvalü'l-mükerrinde vekil-i mersum istidasıyla Fîloryo Gocik nâm Dubrovnikli kapudan yedine verilen emr-i şerifin ber takrib zayi olduğun bildürüb bervech-i meşrûh kapudan-ı mersum yedine zaiden ve müceddeden emr-i âli şanımitasını inayet reca ve divan-ı hümayûnumda mahfuz kuyudı ahkâma müracaat olundukta tarih-i merkumda bervech-i muharrer emr-i münifim sadır olduğu mastur ve mukayyed bulunmağın mukaddem sadır olan emr-i şerifim mûcibince amel olunmak için yazılmışdır. Evâhir-i Cemaziye'l-âhir sene 1196.

110

Dubrovnik kapudanlarından Antonyo Di Cirilempo Posik nâm kapudan için müceddeden bir kıt'a Luka di Antonyo Kavacevik nâm kapudan için müceddeden diğer bir kıt'a kapudânlık emr-i yazılmıştır. Evâil-i Cemaziye'l-âhir sene 1196.

111

Dubrovnik kapudanlarından Mekile Karila Novik nâm kapudânın Panko tâbir olunur sefinesine izn-i sefîne hükmü. Evâil-i Şaban sene 1196.

112

Dubrovnik kapudanlarından Vinçenço Pâlikoki nâm kapudânın Panko sefinesi için izn-i sefîne hükmü. Evâhir-i Şaban sene 1196.

DERZAMÂN-I SADR-I SÜDURÜ'L VÜZERA HAZRET-İ ES-SEYİD EL-HAC
YEĞEN MEHMET PAŞA YESSERALLAHU BİLHAYR MA YURİDU VE MAYEŞA
Fİ RAMAZÂN SENE 1196.

113

Dubrovnik kapudanlarından Antonyo Papa nâm kapudânın Panko tâbir olunur sefinesi için izn-i sefîne hükmü. Evâsıt-ı Zilkâde sene 1196.

114

Zaiden tekrar emri yazılmıştır. Evâhir-i Rebiü'l-evvel sene 1197.

Kapudan-ı deryâ Vezir Gazi Hasan Paşa'ya ve Akdeniz'de vâki kadılarına ve Sakız ve Lefkoşa naiblerine ve zikr olunan kazalarda vâki iskele eminleri ve sâir zâbitana hüküm ki

Dubrovnik Cumhuriyeti'nin âsitane-i saadetinde olan vekilleri Corci Zurik hutimet avakıbuhi bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl idüb ahidnâme-i hümayûn bi ayniha münderic ve cizye ve ispenç ve avarız-ı divaniye ve tekâlif-i örfiye ve pandor akçesi ve vâm ve müruriye ve bal mumundan bâc ve avâid ve kantariyye alınmaya deyu ahd-i baiden berü evâmîr-i şerife virilügelüb ahidnâme-i hümayûn ve mukaddemâ virilü gelen evâmîr-i âliye ve berat şurûtu üzere Dubrovnik kapudanları ve Dubrovnik bayrağıyla râkib oldukları birer kıt'a sefineleri ve derununda olan Dubrovnikli adamlarıyla Dubrovnik'den Sakız ve Kıbrıs ve Girit ve sâir Akdeniz'de taht-ı hükümet ve kazanızda ticaret ve bey' ü şira eyledikleri emtialarının gümrüğün ahidnâme-i hümayûn ve mukaddemâ virilü gelen evâmîr-i münife ve berat şurûtu üzere eda eylediklerinden sonra hilâf-ı ahidnâme-i hümayûn ziyade talebiyle taaddi olunmayub ve ru-yı deryâda Cezayir ve Tunus ve Trablus ve Mağiblü ve sâir ümera-i deryâdan olanlar rast geldiklerinde taarruz ettirilmeyüb kapudan ve adamları her vechle himâyet ve siyânet olunmak üzere Dubrovnik

kapudanlarından Luka Bogovik nâm kapudan yedine mukaddemâ verilen emr-i âli ber takrib zai olduğun bildürüb ber minvâl-i muharrer zaiden müceddeden emr-i şerifim verilme babında istida-yı inayet ve divan-ı hümayûnumda mahfuz kuyud-ı ahkâma müracaat olundukta vekil-i mumaiyleh inhasıyla doksan dört senesi Evâil-i Saferinde bervech-i muharrer emr-i şerifim sadır olduğu mastur ve mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümayûn şurûtu ve mukaddemâ sadır olan emr-i âli şanınm mûcibince amel olunmak için emr-i şerif yazılmışdır Evâsıt-ı rebiülvvel sene 1196.

115

Zaiden tekraren emr-i âli yazılmışdır. Fî Evâhir-i Rebiü'l-âhir sene 1197.

Bir sûreti Dubrovnik kapudanlarından Migele Vivedik nâm kapudânın Evâhir-i Receb sene 1190 tarihinde olup Dubrovnik Cumhuriyeti'nun beyzadesi Baldasar Goca istidasıyla sadır olan emr-i şerif kaydına müracaat ile kapudan-ı mesfur yedine zayiden tekrar emr-i şerif yazılmıştır. Evâsıt-ı Zilkâde sene 1196.

116

Dubrovnik kapudanlarından Cınço Pâlikoki nâm kapudan Panko tâbir olunur râkib olduğu seffinesi için izn-i seffine emr-i yazılmıştır. Evâhir-i Zilkâde Sene 1196.

117

Emr-i şerif-i mezkûru hâsıl olan sicilyateyn yasakcısı gark ve emr-i şerif dahi zayi olmak hasebiyle zaiden tekrar yazılmışdır. Fî Evâhir-i Rebiü'l-evvel sene 1197.

Bosna vâlisi vezire ve Saray Bosna kadısına hüküm ki

Hersek Sancağı'nda Popova Nahiyesi'nde olan Dubrovnik rahibleri nahiye-i mezkurede vâki kilise ve evlerinde kendi hallerinde Latin milletinden olan reayaya nasihat ve İncil kıraat ve ayinlerin icra eyleyüb ehl-i örf taraflarından rehabin-i mesfurunun kıraat-ı İncil ve icra-yı ayinlerine müdahale ve cizye ve sâir tekâlif ile rencide olduklarında hilâf-ı şer ve nişan-ı âli şana mugayir taaddileri men olunmak üzere mukaddemâ evâmir-i şerife ita olunub hilâfına hareket icab etmez iken nahiye-i mezburede sâkin Dubrovnikli Fraslemo Kanik nâm piskop ve hizmetinde olan dört nefer ruhbanlara birkaç seneden berü ehl-i örf taraflarından mümanaat olduğun Dubrovnik Cumhuriyeti'nun âsitane-i âliyyemde olan elçileri memhur arzuhâllerleriyle mukaddemâ inha ve bervech-i muharrer piskop-ı mersume ve hizmetinde olanlara Latin-i millet-i reayaya mu'tad ve ayin-i kadimleri üzere kadimi kilise ve evlerinde İncil kıraat ve nasihatlerine ehl-i örf ve sancak beyleri ve sâir zâbitan taraflarından akçe talebi ve âhar bahane ile taaddi olunmayub mukaddemâ sadır

olan emr-i âli ve nişan-ı âli şan mûcibince himâyet ve siyânet olunmaları için emr-i şerif suduru istida olundukta bu babda Dubrovniklü'ye verilen nişan-ı hümayûn kaydına ledel müracaâ Bosna Sancağı'nda olan kefare-i Latin rahiblerinin kiliselerine ve evlerine ve geşt-i güzar eyledikleri yerlere mimbad kimesne mahi ve müzaim olmayub gereği gibi ihtiyadsız vilayet-i mezburede sâkinler olub ve eşkıya zulmünden firar edüb cila-yı vatan edenler yerlü yerine gelüb emn-i aman üzere olub bizim hasete memleketimizde sâkinler olub kiliselerini ve kurbunda olan müzelman mahalline mani olmayan yerlerde gezüb ayinleri üzere hareket eylediklerinde vezirlerimden ve beyler beyilerimden ve sancak beylerimden ve adamlarımdan ve voyvoda ve ümenadan ve kapım kullarından sipah ve yeniçeriden ve gayr-i nazır-ı emvalden ve bil cümle memleketim halkından ve âhardan bir fert mezburlara mimbad rencide ve kendilerüne ve mallarına ve kiliselesine ve sâkin oldukları evlerine ve ayinleri üzere kıraat eylediklerine dahl ve taarruz olunmayub kendü ayinleri üzere amel edeler ve dahi vilayet-i mezbureye âhar yerden adam getirürler ise kendü ayinlerine muvafık yerlerde oturub caiz olduğu üzere kendü hallerinde olub zikr olunan ruhbanlara ve gayr-i mütealliklerine dahl ve taarruz olunmamak hususu münderic ve Dubrovnik rahibleri nahiye-i mezburda olan kiliselerinde kendü halleriyle bervech-i muharrer ayinlerinin icrasına ehl-i örf taraflarına müdahale ve cizye ve tekâlif ile rencide olunmayub men ve ipek patriki ve Hersek ve Bosna Sancağı'nda metropolit olanlar hilâf-ı inham âliye tarafından seneviye ve âhar tarikle akçe almak üzere ısdar ettirdikleri emr-i şerifle mezburlar ve sancak beyleri ve zâbitanın taaddileri men' olunmak için 1119 senesi Evâil-i rebiülula tarihinde bir kıt'a ve badehu vech-i meşrûh üzere vâki olan taaddileri men için dahi 1122 senesi Evâhir-i Muharrem inde diğeri bir kıt'a evâmir-i şerife verilmiş olduğu divan-ı hümayûn kaleminden badel ihrac tevarih-i mezkureden berü Dubrovniklü tarafından bu maddeye dair istitka vâki olmamış iken bervech-i meşrûh şikayet olunması iras-ı şek ve iştibah eylediği ve istiğlama muhtac olduğu beyanıyla hususu mezbura kemal-i itina olunarak bigarez erbab-ı vukuhtan sıran ve aleniyeten istiknah ve istifsar ve kemal-i say ve ihtimam birie Dubrovnik rahiblerine ber minvâl-i muharrer taaddi olunduğu vâki midir ve vâki olduğu takdirde mesfurların hilâf-ı ahidnâme-i hümayûn bir hareketleri zuhuruna mı mebnidir ve celb-i mal için müdür hakikat-ı keyfiyet ne vechle ise etrafiyla ber âliyeme arz ve ilam olunmak babında 1191 senesi Evâhir-i Recebinde Bosna vâlisine ve Saraybosna kadısına hitaben ve badehu emr-i şerif-i mezkur ledel vüsul vâli ve kadı-i esbak taraflarından husus-ı mezbur için verilen tahrirat ber takrib zayi olduğu Dubrovnik tarafından Menço nâm tercümân meclis-i şeride tahrir ve ihbar ve husus-ı mezbur

müceddedenteftiş ve tafahhuz ve hakikat-i hal alavukuihi ilam olunması matlubu olduğun beyan ve istirham etmekten naşi madde-i mezbure vech-i meşrûh üzere olub kizbden ari oluğunu saraybosna kadısı derâliyyeme badel iğlam husus-ı mezburda sen ki vezir-i müşarunileyhsin tahriratın olmadığından hakikat-i hal tarafından dahi ilam olunmak babında işbu 1196 senesi Evâsıt-ı Rebiü'l-evvelinde dahi bir kıt'a evâmîr-i şerifem ısdar olunmuş idi. El halet-i hazi sen ki vezirim müşarunileyhsin tarafından varid olan tahriratda ve âsitane-i saadetimde mukim Dubrovnik Cumhuriyeti vekili Corci Zurik hutimet avakıbuhi bilhaysın takdim eylediği memhur arzuhâli mefhumunda istiğlama havi bervech-i meşrûh ve âhara sadır olan emr-i âli şanınm mûcibince Dubrovnikli'ye muttasıl olan İstolca ve Lübin ve Bakıye-i Nova kazalarına husus-ı mezburu tafahhuz zımmında buyruldu tahrir ve irsal olundukta ve Dubrovnik piskop ve rahipleri nahiye-i mezburda olan kadimi kilise ve evlerinde eskadim Latin milletinden olan reayaya İncil kıraat ve nasihat ve ayinleri icrasıyla asude hal ve nahiye-i mezburede kendü halleriyle meks ve ikamet üzereler iken nahiye-i mezbure etrafında olan erazil ve eşkiya makûlesinden kendülerini bilmeyen bazı eşhas birkaç seneden berü piskop-ı mesfuru ve rahiblerini rencide ve taaddi ve bi gayri hakkın aşçe mütaalebesiyle bihuzur eylediklerini mevsukul kelim ve mutemedün aleyh olan udül-i rical-i uzul-i şerin ihbar etmeleriyle müdahale ve mümanaat olunmamak babında yedlerine emr-i şerifim ita olunmuş Bakıye-i Nova kadısı mahmud ve Lübin kadısı Feyzullah Zülfikar zide fazluhuma başka başka ilamlarında ve ehl-i örftarafından ve gayriden bir fert ayinlerine ve rahiblerine bir vech ile dahl ve taarruz eylemeyüb ancak metropolidin uhde-i iltizamında olan piskopos mukaatası tarafına ait rüsûm attan bahs olunduğuna binaen husus-ı mezburu irtisalen lil emr tafahhuz ve sual olundukta hakikat-i hal ladika keyfiyeti meâli ne dâl ise dahi Dubrovnikli'nün şimdiki halet-i ahidnâme-i hümayûna mugayir hareket ve efalleri olmayub husus-ı mezbura dair yedlerinde olan emr-i âli nin kuyud-ı atıkası ne vech ile ise tecdidine müsaade-i âliyem erzani kılınması dahi istonca kadısı Sâlih zide fazluhunun başka bir kıt'a ilamında tahrir olunduğu berc ve ihşar olunmuş ve Dubrovniklinin şimdiki halet-i ahidnâme-i hümayûna mugayir hareket ve efalleri olmadığını sen ki vezir-i müşarunileyhsin tahriratın natık olmağla iltimasın üzere kadimi ve nişan-ı hümayûn mûcibince amel ve hareket ve mugayiri halat tecviz olunmaktan mubaadet olunmak için emr-i şerifim sudurunu hala reisü'l-küttabım olan Esseyid Mehmed Hayri dame mecduhu ilam etmekle ilamı mûcibince amel olunmak fermanım olmağın imdi siz ki vezir-i müşar ve Mevlana-yı mumaileyhimasız Dubrovnik Cumhuriyeti devlet-i âliye-i ebed kıyamımın kadimi cizye güzârı olub mugayir-i ahidnâme-i

hümayûn rencide olunmalarına bir türlü rıza-yı şahanem olmadığı ve mukteza-yı ahd ve misak üzere himâyet ve siyânetleri matlub-ı daveranem idüğü malumunuz oldukta hususu mezburda nişan-ı hümayûn muktezası ve kadimî üzere amel ve hareket ve madem ki yedlerine verilen ahidnâme ve nişan-ı hümayûna mugayir bir gûne vaz' olmasıyla mugayir-i nişan-ı hümayûn hilâf-ı kadim teaddi edenlerin vâki olan taaddileri menine ihtimam ve dikkat ederek balada bastur olduğu üzere 1119 ve 1122 senelerinde sudur eden evâmir-i şerife muciblerince cumhur-ı mezburun nahiye-i mezburede olan piskop ve rahiblerine ve adamlarının o makûle taaddiyatdan siyanetlerine vezl-i vus' ve miknet ve sarf-ı cell-i himmet edüb sermu kusur ve rehavetten ve mugayir-i nişan-ı hümayûn ve hilâf-ı evâmir-işerife ve kadim halet vukuunu tecvizden gayetül gaye tehaşi ve mucavenet ve işbu emr-i şerifimi baded-tescil yedlerinde idkaya mübaderet eylemeniz babında Fî Evâsıt-ı Zilkâde sene 1196.

118

Dubrovnik kapudanlarından Mekile Karilanovik nâm kapudânın Panko tâbir olunur seffinesine izn-i seffine hükmü yazılmıştır. Fî Gurre-i Muharrem sene 1197.

119

Zaiden tekrar yazılmışdır Evâhir-i Rebiü'l-evvel sene 1197.

Deryâ kapudânı Vezir Gazi Hasan Paşa'ya ve Akdeniz'de vâki kadıllara ve Sakız ve Leşkoşa naiblerine ve zikr olunan kazalarda vâki iskele eminleri ve sâir zâbitana hüküm ki

Dubrovnik Cumhuriyeti'nin âsitane-i saadetinde olan vekilleri Corci Zurik hutimet avakıbuhi bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl idüb ahidnâme-i hümayûn bi ayniha münderic ahd-ı baidden berü evâmir-i şerife virile gelüb ahidnâme-i hümayûn ve mukaddemâ virülü gelen evâmir-i âliyye ve berat şurûtu üzere Dubrovnik kapudanları Dubrovnik bayrağıyla râkib oldukları birer kıt'a seffineleri ve derununda olan Dubrovnikli adamlarıyla Dubrovnik'den Sakız ve Kıbrıs ve Girit ve sâir Akdeniz'de taht-ı hükümet ve kazanızda ticaret ve bey' ü şira eyledikleri emtialarının gümrüğün Ahidnâme-i humayun ve mukaddemâ virile gelen evâmir-i münife ve berat şurûtu üzere eda eylediklerinden sonra hilâf-ı ahidnâme-i hümayûn ziyade talebiyle teaddi olunmayub ve ru-yı deryâda Cezayir ve Tunus ve Trablus ve Mağriblü ve sâir ümera-yı deryâdan olanlar ve rast geldiklerinde taarruz itdirilmeyüb kapudan ve adamları himâyet ve siyânet olunmak üzere Dubrovnik kapudanlarından Peyatro Metrovik nâm kapudan yedine mukaddem verilen emr-i şerifim bir takdir zayi' olduğun bildürüb bervech-i meşrûh zaiden ve müceddeden emr-i âli şanınm sudurunu istidayı inayet ve divan-ı hümayûnumda mahfuz kuyud-ı ahkâma müracaat

olundukta 1194 senesi Evâil-i şevvâli nde Dubrovnik elçileri inhasıyla bervech-i muharrer emr-i şerifim virildiği mastur ve mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümayûn ve mukaddemâ sadır olan emr-i âli şurûtu mûcibince amel olunmak için emr-i şerif yazılmışdır Evâil-i Muharrem sene 1197.

DERZAMÂN-I SADR-I SÜDURÛ'L VÜZERA HAZRET-İ HAMÎT HALİL PAŞA
YESSERALLAHU BÎLHAYR MA YURÏDU VE MAYEŞA FÎ 25 MUHARREM SENE

1197

120

Dubrovnik hududundan âsitane-i saadetime gelince yol üzerinde vâki kuzzat ve nüvvaba ve kethuda yerleri ve yeniçeri serdarları ve kıla' dizdarları ve neferat zâbitan ı ve iskele eminleri cizyedaran ve ayan-ı vilayet ve iş erleri zide kadruhuma hüküm ki

Dubrovnik Cumhuri'nun âsitane-i saadetimde olan vekilleri Corci Zurik hutimet avakıbuhi bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl edib Dubrovnik knezleri ve beyleri tarafından mu'tadüzere ihrac ve âsitane-i saadetime irsal ve tesyiri lazım gelen cizyelerinin refi karib olmakdan nahşi zikr olunan mal-ı cizyeyi âsitane-i devlet-i aşıyaneme isale cumur-ımezbur tarafından müteayyin iki nefer elçileri Dubrovnik hududuna takrib etmekle hududdan derâliyyeme gelince elçiyan-ı mersuman ve yanında olna tercümân ve adamlarıyla her kangımızın taht-ı hükümet ve kazasına dâhil olur ise emin ve mahfuz mahallere kondurub ve geçelerde bekçiler ile muhkem bekletüb ve iktiza eden zad ve zevadelerin rızalarıyla satanlardan narh-ı ruzi ve akçeleriyle aldırılıb hilâf-ı ahidnâme-i hümayûn cizye mütalebesi ve âhar bahane ile rencide ve dahl ve taarru ettirilmeyüb ve gelir olduklarında esna-i tarikde menazil ve merahilde ve benadir ve meabir de gereği gibi hıfz ve haraset için yanlarına kifayet miktarı tüvana ve müsellemler adamlar tayin ve kemal-i emr ve selamete birbirinize irsal ve âsitane-i saadetime tesyir ve tesbillerine ihtimam olunmak üzere emr-i şerif verildiğın inha ve ol babda emr-i âli şanın sudurunu istida etmeyin vech-i meşrûh üzere amel olunmak için emr-i âli yazılmışdır. Fî Evâil-i Rebiü'l-evvel sene 1197.

121

Dubrovnik kapudnalarından Bartolimo Petra nâm kapudan Kalyon tâbir olunur süvâr olduğu sefinesi için izn-i sefine hükmü yazılmıştır. Evâil-i Rebiü'l-evvel sene 1197.

122

Deryâ kapudânı Vezir Gazi Hasan Paşa'ya ve Akdeniz'de vâki kadılar ve Sakız ve Lefkoşa naiblerine ve zikr olunan kazalarda vâki iskele eminleri ve sâir zâbitana hüküm ki

Vekil-i mumaileyh mühürlü arzuhâl edüb ahidnâme-i hümayûn bi ayniha münderic kapudan ve adamları her vechle himayet ve ve siyanet olunmak üzere evâmir-i âliye virili geldiğin bildürüb hala Dubrovniklü bayrağıyla ve bir kıt'a sefineye râkib oldukları Cozepe Di Kristofir ve Kabuskovuk nâm Dubrovniklü kapudan yedine dahi ber minvâl-i muharrer müceddeden emr-i şerifle sudurunu istida ve divan-ı hümayûnumda mahfuz kuyud-ı ahkâma müracaat olundukta 1194 senesi Evâhir-i Muharreminde vekil-i mumaileyhe ittihasıyla bervech-i meşrûh âhar kapudan için emr-i şerifim verildiği mastur ve mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümayûn virülügelen evâmir-i âliye şurûtu mûcibince amel olunmak üzere emr-i şerif yazılmışdır. Evâil-i Rebiü'l-evvel 1197.

123

Belgrad muhafızı sadr-ı esbak vezir İzzet Mehmed Paşa'ya ve Niğbolu sancağı mutasarrıfı olub Vidin muhafızı sadr-ı sabık vezir Yeğen Mehmed Paşa'ya ve Rumeli vâlisi vezire ve Özi vâlisi vezire ve Bosna vâlisi vezire ve eyalet-i mezburede vâki mir-i miranı kirama ve mevâli-i fihama ve sancak beylerine ve kuzat ve nüvvaba ve kıla' dizdarları ve derbend zabitleri ve iskele eminleri ve ayan-ı vilayet ve iş erlerine hüküm ki

Vekil-i mumaileyh mühürlü arzuhâl edüb ahidnâme-i hümayûn bi ayniha münderic ve cizye ve ispençe ve avarız-ı divaniye ve tekâlif-i örfiye ve pandor akçesi ve vâm ve müruriye ve bal mumundan bâc ve avâid ve kantariye alınmaya ve mülkhaneleri ehl-i örf taifesine konak verilmeyüb ve yollarda eşkıya havfindan tebdil-i came edüb ve ata binüb alet-i harb getirdükde mümanaat olunmayub ulak nâmıyla davarları alınmaya deyu ahd-i baiden berü evâmir-i şerife verili gelüb ve gümrükleri berat-ı şerifimle uhdelerinde olmağın ahidnâme-i hümayûn ve virilü gelen evâmir-i âliye şurûtu üzere Dubrovnik tacirleri iki nefer hıdmetkârıyla bilad-ı selase-i mezkureden maada taht-ı hükümet ve kazanızda getirüb bey' ü şira eyledikleri emtianın gümrüğün berat şurûtu üzere taraflarından gümrük amili olana virdikten sonra hilâf-ı ahidnâme-i hümayûn virilen evâmir-i münifeye mugayir Dubrovnik tacirleri ziyade talebiyle taaddi olunmayub himâyet ve siyânet olunmak üzere yedlerine birer kıt'a emr-i şerif verildiğin bildürüb bu defa dahi Dubrovnik tacirlerinden Tomaro Belogi nâm bezergan iki nefer hıdmetkârıyla taht-ı hükümet ve kazanızda ala tariki'-ticare geşt-i güzar üzere olub ber minvâl-i muharrer tacir-i mesfurun yedine müceddeden hükm-i hümayûnum verilmek babında inayet reca ve divan-ı hümayûnumda mahfuz kuyud-ı ahkâma müracaat olundukta 1196 senesi Evâil-i

Saferinde vekil-i mumaiyleh istidasıylaâhar tacir için emr-i şerif sadır olduğu mastur ve mukayyed bulunmağın mukaddem verilen emr-i âli şanın mûcibince amel olunmak için bu emr-i âli yazılmışdır. Evâhir-i Rebiü'l-evvel sene 1197.

124

Dubrovnik kapudanlarından Matyo Kazilari nâm kapudan Keke tâbir olunur bir kıt'a sefinesi için izn-i sefine hükmü. Evâhir-i Rebiü'l-âhir sene 1197.

125

Kapudan-ı Deryâ Vezir Gazi Hasan Paşa'ya ve Akdeniz'de vâki kadılar ve Sakız ve Lefkoşa naiblerine ve zikr olunan kazalarda vâki iskele eminlerine ve sâir zâbitana hüküm ki

Dubrovnik Cumhuriyeti'nun âsitane-i saadetinde olan vekilleri Corci Zurik hutimet avakıbuhi bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl idüb dubrovbnik bazerganları memâlik-i mahrusemde ticaret edeler gelüb gideler rızıklarına ve davarlarına ve sâir esbablarına kimesne dahl edüb zahmet vermeyeler ve yollarda bâc taleb etmeyeler ve İstanbul ve Edirne ve Bursa'dan maada Rumeli vilayetlerinde karadan ve denizden getürüb sattıkları metalarından ber karar-ı sabık yüzde iki akçe gümrüklerin kendü taraflarından gümrük amili olana vereler ve her altı ayda bir elli akçe iltizamları üzere götürüb hazine-i amireme teslim edeler ve Dubrovnik'den berü gelüb memâlik-i mahrusemde mürd olsa ve rızıkına beytûmalci ve kassam dahl etmeye belki andan varisi gelüb rızıkını talep eyleye ve memâlik-i mahrusemden aldıkları metalarının gümrüklerin eda eyledikten sonra olugelene muhâlif reft ve mastariye nâmıyla akçe alınmaya ve şim[di]den sonra sâir bid'adler(sonradan ortaya çıkan) ihdas olunmakla Rumeli vilayetlerinde Dubrovnik bazerganlarından nesne talep olunmaya ve memâlik-i mahrusemde kimesne ziyân eder ise bana arz oluna gereği gibi hakkından gelinüb rızıkları tazmin ettirile deyu ahidnâme-i hümayûnda münderic ve cizye ve ispenç ve avarız-ı divaniye ve tekâlif-i örfiye ve pandor akçesi ve vâm ve mürüriye ve balmumundan bâc ve avâid ve kantariye alınmaya deyu ahidnâme-i hümayûndan berü evâmir-i şerife verili gelüb ahidnâme-i hümayûn ve mukaddemâ virili gelen evâmir-i âliye ve berat şurûtu üzere Dubrovnik kapudanları ve Dubrovnik bayrağıyla râkib oldukları birer kıt'a sefinelerin ve derununda olan Dubrovniklü adamlarıyla Dubrovnik'den Sakız ve Kıbrıs ve Girit ve sâir Akdeniz'de taht-ı hükümet ve kazanızda ticaret ve bey-i şira eyledikleri emtialarının gümrüğün ahidnâme-i hümayûn ve mukaddemâ virili gelen evâmir-i münife ve berat şurûtu üzere eda eylediklerinden sonra hilâf-ı ahidnâme-i hümayûn ziyade talebiyle teaddi olunmayub ve

ru-yı deryâda Cezayir ve Tunus ve Trablus ve Mağriblü ve sâir ümera-i deryâdan olanlar rast geldiklerinde taarruz ettirilmeyüb kapudan ve adamları her vechle himâyet ve siyânet olunmak üzere Dubrovnik kapudanlarından Luka Bogovik nâm kapudan için şerefsudur olan emr-i şerifimi Dubrovnik'e irsal etmek üzer hamil olan Sicilyateyn yasakcısı bahren Yar iskelesinden Dubrovnik'e azimet eder iken râkib olduğu kayık garb ve yasakcı-i mezbur hal olduğu evrak ve emr-i şerif-i mezkûr ile zayi olduğun bildirüb bervech-i muharrer kapudan-ı mesfur yedine zayiden müceddeden emr-i münifim verilmek babında inayet reca ve divan-ı hümayûnumda mahfuz kuyud-ı ahkâma müracaat olundukta bin yüz doksan altı senesi Evâsıt-ı Zilkâde tarihiyle muvarrah vekil-i mumaileyh istidasıyla bervech-i meşrûh emr-i şerifim sadır olduğu mastur ve mukayyed bulunmağın mukaddemâ sadır olan emr-i âli şanınm mûcibince amel olunmak için ferman-ı âli yazılmışdır. Fî Evâhir-i Rebiü'l-evvel sene 1197.

126

Bir sûreti Dubrovnik kapudanlarından Migele Vivedik için kapudânlık emr-i şerifi zayi olmağla Fî Evâsıt-ı Zilkâde sene 1196 tarihinde virilen Emir kaydına müracaat ile bervech-i meşrûh zayiden.

127

Bir sûreti Dubrovnik kapudanlarından Peyatro Metrovik için kapudânlık emr-i şerifi zayi olunmağla Fî Evâil-i Muharrem sene 1197 tarihinde verilen emir kaydına müracaat ile bervech-i meşrûh zaiden.

128

Cülus-ı hümayûnvukuuna binaen tecdit olunmuşdur Fî Evâhir-i Muharrem sene 1204.

Tecdit kaydı başka defterde mukayyedir.

Bosna vâlisi vezire ve Saray Bosna kadısına hüküm ki

Hersek sasnağında Popova Nahiyesi'nde olan Dubrovnik rahibleri nahiye-i mezkurede vâki kiliseler ve evlerinde kendü hallerinde Latin milletinden olan reayaya nasihat ve İncil kıraat ve ayinlerin icra eyleyüb ehl-i örf taraflarından rehabin-i mesfurunun İncil kıraat ve icra-yı ayinlerine müdahale ve cizye ve sâir tekâlif ile rencide oluduklarında hilâf-ı şer ve nişan-ı âli şana mugayir taaddileri men' olunmak üzere mukaddemâ evâmir-i şerife ita olunub hilâfına hareket icab etmez iken nahiye-i mezkurede sâkin Dubrovnikli Franselmo Kanik nâm piskop ve hıdmetinde olan dört nefer ruhbanlara birkaç seneden beri ehl-i örf taraflarından mümanaat olduğun Dubrovnik Cumhuriyeti'nin

âsitane-i âliyyemde olan elçileri memhur arzuhâllerleriyle mukaddemâ inha ve bervech-i muharrer piskop-ı mersuma ve hitmetinde olanlara ve Latin milleti ve reayaya mu'tad ve ayin-i kadimleri üzere kadimi kilise ve evlerinde İncil kıraat ve nasihatlerine ehl-i örf ve sancak beyleri ve sâir zâbitan tarafından akçe talebi ve âhar bahane ile taaddi olunmayub mukaddemâ sadır olan emr-i âli ve nişan-ı âli şan mûcibince himâyet ve siyânet olunmak içün emr-i şerifim sudurunu istida olundukta bu babda dübrovnikliye verilen nişan-ı hümayûn kaydına ledel müracaa' Bosna Sancağı'nda olan kefere-i Latin ruhbanlarının kiliselerine ve evlerine ve geşt-i güzar eyledikleri yerlere minbad kimesne mani ve müzahim olmayub gereği gibi ihtiyatsız vilayet-i mezburede sâkinler olub ve eşkiya zulmünden firar edüb cila-yı vatan edenler yerlü yerine gelüb emn-i amân üzere olub bizim haseten memleketimizde sâkin ler olub kiliselerine ve kurbunda müselman mahalline mani olmayan yerlerde gezüb ayinleri üzere hareket eylediklerinde vezirlerinden ve beyler beylerinden ve sancak beylerinden ve adamlarından voyvoda ve ümenadan ve kapım kulları sipah ve yeniçeri ve gayr-i nazır-ı emvaldir ve bilcümle memleketim halkından ve âhardan bir ferd mezburlara minbad rencide ve kendülere ve mallarına ve kiliselerine ve sâkin oldukları evlerine ve ayinleri üzere kıraat eylediklerine dahl ve taarruz olunmayub kendi ayinleri üzere amel edeler ve dahi vilayet-i mezbureye âhar yerden adam getirürler ise kendi ayinlerine muvafık yerlerde oturub caiz olduğu üzere kendi hallerinde olub zikr olunan ruhbanlara ve gayr-i mütealliklarına dahl ve taarruz olunmamak hususuyla münderic ve rahibleri nahiye-i mezburede olan kiliselerinde kendi halleriyle bervech-i muharrer ayinleri icrasına ehl-i örf taraflarından müdahale ve cizye ve takâlifıyla rencide olunmayub ve ipek patriği ve Bosna Sancağı'nda metropolit olanlar hilâf-ı inha mâliye tarafından seneviye ve âhar tarikle akçe alınmak üzere ısdar ettirdikleri emr-i şerif ve sancak beyleri ve zâbitanın taaddileri men' olunmak içün 1119 senesi Evâhir-i rebü'l-ula tarihinde bir kıt'a ve badehu vech-i meşrûh üzere vâki teaddilere men içün dahi bin yüz yirmi iki senesi Evâhir-i muhrreminde diğeri bir kıt'a evâmir-i şerife verilmiş olduğu divan-ı hümayûnum kaleminden badel-ihrac tevarih-i mezkureden berü Dubrovniklü tarafından bu maddeye dair istidkâh vâki olmuş iken bervech-i meşrûh şikayet olunması iras-ı şek ve iştibah eylediğin ve istiğlama muhtac olmak hasebiyle bu husus-ı mezbure kemal-i itina olunarak bi garaz erbab-ı vukuf sıran ve aleniyyeten istiknah ve istifsara kemal-i say ve ihtimam birle Dubrovnik rahiblerine ber minvâl-i muharrer taaddi olunduğu vâki midir ve vâki olduğu takdirde mesfurların hilâf-ı ahidnâme-i hümayûn bir hareketleri zuhuruna mı mebnidir ve celb-i mal içün müdür hakikat-ı keyfiyet ne vechle ise etrafiyla der âliyeme

arz ve ilam olunmak babında 1191 senesi Evâhir-i Recebinde Bosna vâlisine ve Saraybosna kadısına hitaben ve badehu emr-i şerif-i mezkurları ledel vüsul vâli ve kadı-i esbak taraflarından husus-ı mezbur için verilen tahrirat ber takrib zayi olduğun Dubrovnik tarafından Menço nâm tercümân meclis-i şeride tahrir ve ihbar ve husus-ı mezbur müceddeden teftiş ve tafahhuz ve hakikat-i hal alavukuihi ilam olunması matlubu olduğun beyan ve istirham etmekten naşi madde-i mezbure vech-i meşrûh üzere olub kizbden ari olduğunu saraybosna kadısı derâliyyeme badel iğlam husus-ı mezburda sen ki vezir-i müşarunileyhsin tahriratın olmadığından hakikat-i hal tarafından dahi ilam olunmak babında 1196 senesi Evâsıt-ı Rebiü'l-ulasında dahi bir kıt'a evâmir-i şerifem ısdar olunmuş idi. El halet-i hazihi sen ki vezirim müşarunileyhsin tarafından varid olan tahriratda ve âsitane-i saadetimde mukim Dubrovnik Cumhuriyeti vekili Corci Zurik hutimet avakıbuhi bilhayrın takdim eylediği memhur arzuhâli mefhumunda istiğlama havi bervech-i meşrûh ve âhara sadır olan emr-i âli şanınm mûcibince Dubrovnik liye muttasıl olan istolca ve Lübin ve Bakıye-i Nova kazalarına husus-ı mezburu tafahhuz zımmında buyruldu tahrir ve irsal olundukta ve Dubrovnik piskop ve rahipleri nahiye-i mezburda olan kadimi kilise ve evlerinde ve eskadim Latin milletinden olan reayaya İncil kıraat ve nasihat ve ayinleri icrasıyla asude-i hal ve nahiye-i mezburede kendü halleriyle meks ve ikamet üzereler iken nahiye-i mezbure etrafında olan erazil ve eşkiya makûlesinden kendülerini bilmeyen bazı eşhas birkaç seneden berü piskop-ı mesfuru ve rahiblerini rencide ve taaddi ve bi gayri hakkın akçe mütaalebesiyle bihuzur eylediklerini mevsukul kelim ve mutemedün aleyh olan udül-i rical-i uzul-i şerin ihbar etmeleriyle müdahale ve mümanaat olunmamak babında yedlerine emr-i şerifim ita olunmuş bakıye-i nova kadısı mahmud ve Lübin kadısı Feyzullah Zülfikar zide fazluhuma başka başka ilamlarında ve ehl-i örftarafından ve gayriden bir fert ayinlerine ve rahiblerine bir vech ile dahl ve taarruz eylemeyüb ancak metropolidin uhde-i iltizamında olan piskopos mukaatası tarafına ait rüsûm attan bahs olduğuna binaen husus-ı mezburu irtisalen lil emr tafahhuz ve sual olundukta hakikat-i hal ladika keyfiyeti meâli ne dâl ise dahi Dubrovnıklünün şimdiki halet-i ahidnâme-i hümayûna mugayir hareket ve efalleri olmayub husus-ı mezbura dair yedlerinde olan emr-i âlinin kuyud-ı atıkası ne vech ile ise tecdidine müsaade-i âliyem erzani kılınması dahi İstolca kadısı Sâlih zide fazluhunun başka bir kıt'a ilamında tahrir olduğun berc ve ihşar olunmuş ve Dubrovniklinin şimdiki halet-i ahidnâme-i hümayûna mugayir hareket ve efalleri olmadığını sen ki vezir-i müşarunileyhsin tahriratın natik olmağla iltimasın üzere kadimi ve nişan-ı hümayûn mûcibince amel ve hareket ve mugayiri halat tecviz

olunmaktan mubaadet olunmak için emr-i şerifim sudurunu hala reisü'l-küttabım olan esseyid mehmed Hayri dame mecduhu ilam etmekle ilamı mûcibince amel olunmak fermanım olmağın imdi siz ki vezir-i müşar ve Mevlana-yı mumaileyhimasız Dubrovnik Cumhuriyeti devlet-i âliye-i ebed kıyamımın kadimi cizye güzârı olub mugayir-i ahidnâme-i hümayûn rencide olunmalarına bir türlü rıza-yı şahanem olmadığı ve mukteza-yı ahd ve misak üzere himâyet ve siyânetleri matlub-ı daveranem idüğü malumunuz oldukta hususu mezburda nişan-ı hümayûn muktezası ve kadimi üzere amel ve hareket ve madem ki yedlerine verilen ahidnâme ve nişan-ı hümayûna mugayir bir gûne vaz' ve hareketleri olmaya mugayir-i nişan-ı hümayûn hilâf-ı kadim teaddi edenlerin vâki olan taaddileri men'ine ihtimam ve dikkat ederek balada mastur olduğu üzere 1119 ve 1122 senelerinde sudur eden evâmir-i şerife muciblerince cumhur-ı mezburun nahiye-i mezburede olan piskop ve rahiblerine ve adamlarının o makûle taaddiyatdan siyanetlerine bezl-i vus' ve miknet ve sarf-ı cell-i himmet edüb sermu kusur ve rehavetten ve mugayir-i nişan-ı hümayûn ve hilâf-ı evâmir-i şerife ve kadim halet vukuunu tecvizden gayetül gaye tehaşi ve mucavenet ve işbu emr-i şerifimi badedtescil yedlerinde idkaya mübaderet eylemeniz için 1196 senesi Evâsıt-ı Zilkâdesi tarihiyle muvarrah şerefbahş ve sudur eden ber müniFîmi Dubrovniğe isal eylemek üzere hasıl olan Sicilyateyn yasakçısı Bahren Yar İskelesinden Dubrovniğe azimet eder iken râkib olduğu kayıd garb ve yasakçı olduğu mezbur yanında mevcut evrak emr-i şerif-i mezkur ile zai olduğun vekil-i mumaileyh bu defa takdim eylediği memhur arzuhâliyle inha ve mukaddem sadır olan emr-i şerifim mûcibince zaiden ve müceddeden emr-i âli şan sudurunu istida-yı inayet ve divan- hümayûnumda mahfuz kuyud-ı ahkâma muracaa olundukta tarih-i merkuma vech-i meşrûh üzere emr-i münifim sadır olduğu ve mukayyed bulunmağın mukaddem sadır olan emr-i şerifim mûcibince amel olunmak babında ferman-ı âli şan yazılmışdır Fî Evâhir-i Rebiü'l-evvel sene 1197.

129

Dubrovnik kapudanlarından Peyatro Mervik nâm kapudânın süvâr olunduğu Polaka seffinesi için izn-i seffine hükmü. Fî Evâhir-i Rebiü'l-âhir sene 1197.

130

Kapudan-ı deryâ Vezir Gazi Hasan Paşa'ya ve Akdeniz'de vâki kadılara ve Sakız ve Lefkoşa naiblerine ve zikr olunan kazalarda vâki iskele eminleri ve sâir zâbitana hüküm ki

Vekil-i mumaiyleh mühürlü arzuhâl edib ahidnâme-i hümayûn bi ayniha münderic ve cizye ve ispenç ve avarız-ı divaniye ve tekâlif-i örfiye ve pandor akçesi ve vâm ve müruriye ve bal mumundan bâc ve avâid ve kantariye alınmaya deyu ahd-i baidden berü evâmir-i şerife verili gelüb ahidnâme-i hümayûn ve mukaddemâ virilü gelen evâmir-i münife ve berat şurûtu üzere Dubrovnik kapudanlarından Dubrovnik bayrağıyla râkib oldukları birer kıt'a sefineleri ve derununda olan Dubrovnikli adamlarıyla Dubrovnik'den Sakız ve Kıbrıs ve Girit ve sâir Akdeniz'de taht-ı hükümet ve kazanızda ticaret ve bey' ü şira eyledikleri emtialarının gümrüğün Ahidnâme-i humayun ve mukaddemân virile gelen evâmir-i âliye ve berat şurut üzere eda eylediklerinden sonra hilâf-ı ahidnâme-i hümayûn ziyade talebiyle teaddi olunmayub ve ru-yı deryâda Cezayir ve Tunus ve Trablus ve Mağriblü ve sâir ümera-yı deryâdan olanlar ve Dubrovnik kapudânına rast geldiklerinde taarruz itdirilmeyüb kapudan-ı ve adamları himâyet ve siyânet olunmak üzere evâmir-i celile virildiğin hala Dubrovnik bayrağıyla bir kıt'a sefîneye râkib olan Peyatro Zemorovik nâm Dubrovnikli kapudan yedine dahi ber minvâl-i meşrûh müceddeden emr-i şerifim verilmek babında inayet reca ve divan-ı hümayûnumda mahfuz kuyud-ı ahkâma müracaa olundukta 1194 senesi Evâhir-i Muharrem inde vekil-i mesfur istidasıyla âhar kapudan içün bervech-i emr-i şerifim sadır olduğu mastur ve mukayyed bukunmağün ahidnâme-i hümayûn ve mukaddemâ virilü gelen ve evâmir-i şerife şurûtu mûcibince amel olunmak içün yazılmışdır. Fî Evâhir-i Rebiü'l-âhir sene 1197.

131

Belgrad muhafızı sadr-ı esbak vezir İzzet Mehmed Paşa'ya ve Niğbolu Sancağı mutasarrıfı olub Vidin muhafızı sadr-ı sabık vezir yeğen Mehmed Paşa'ya ve Rumeli vâlisi vezire ve Özi vâlisi vezire ve Bosna vâlisi vezire ve eyalet-i mezburede vâki mir-i miranı kirama ve mevâli-i fihama ve sancak beylerine ve kuzat ve nüvvaba ve kıla' dizdarları ve derbend zabitleri ve iskele eminleri ve ayan-ı vilayet ve iş erlerine hüküm ki

Vekil-i mumaiyleh mühürlü arzuhâl edib ahidnâme-i hümayûn bi ayniha münderic ve cizye ve ispenç ve avarız-ı divaniye ve tekâlif-i örfiye ve pandor akçesi ve vâm ve müruriye ve bal mumundan bâc ve avâid ve kantariye alınmaya ve mülk haneleri ehl-i örf taifesine konak verilmeyüb ve yollarda eşkıya havfindan tebdil-i came edüb ve ata binüb alet-i harb getirdükde mümanaat olunmayub ulak nâmıyla davarları alınmaya deyu ahd-i baidden berü evâmir-i şerife verili gelüb ve gümrükleri berat-ı şerifimle uhdelerinde olmağın ahidnâme-i hümayûn ve virilü gelen evâmir-i âliye şurûtu üzere Dubrovnik

tacirleri iki nefer hıdmetkarıyla bilad-ı selase-i mezkureden gayri taht-ı hükümet ve kazanızda gezüb bey' ü şira eyledikleri emtianın gümrüğün berat şurûtu üzere taraflarından gümrük amili olana virdikten sonra hilâf-ı ahidnâme-i hümayûn virilen evâmir-i münifeye mugayir Dubrovnik tacirleri ziyade talebiyle taaddi olunmayub himâyet ve siyânet olunmak üzere yedlerine birer kıt'a emr-i şerif verilegeldiğin bildürüb bu defa dahi Dubrovnik tacirlerinden Civani Çoçonnâm tacir iki nefer hıdmetkarıyla taht-ı hükümet ve kazanızda ala tariki't-ticare geşt-i güzâr üzere olub ber minvâl-i muharrer tacir-i mesfurun yedine müceddeden hükm-i hümayûnum verilmek babında inayet reca ve divan-ı hümayûnumda mahfuz kuyud-ı ahkâma müracaat olundukta 1197 senesi Evâhir-i Rebiü'l-evvelinde vekil-i mesfur istidasıyla âhar bazergan için bervech-i meşrûh emr-i şerifim sadır olduğu mastur ve mukayyed bulunmağın mukaddemâ verilen evâmir-i şerife şurûtu mûcibince amel olunmak için yazılmışdır.

132

Dubrovnik kapudanlarından Antonyo Seltarik nâm kapudânın Keke tâbir olunur bir kıt'a sefinesi için izn-i sefine hükmü. Evâsıt-ı Cemaziye'l-evvel sene 1197.

133

Kapudan-ı deryâ Vezir Gazi Hasan Paşa'ya ve Akdeniz'de vâki kadılara ve Sakız ve Lefkoşa naiblerine ve zikr olunan kazalarda vâki iskele eminleri ve sâir zâbitana hüküm ki

Vekil-i mumailiyh mühürlü arzuhâl edib ahidnâme-i hümayûn bi ayniha münderic ve cizye ve ispenç ve avarız-ı divaniye ve tekâlif-i örfiye ve pandor akçesi ve vâm ve müruriye ve balmumundan bâc ve avâid ve kantariye alınmaya deyu ahd-ı baidden berü evâmir-i şerife virile gelüb ahidnâme-i hümayûn ve mukaddemâ virülü gelen evâmir-i münife ve berat şurûtu üzere Dubrovnik kapudanlarından Dubrovnik bayrağıyla râkib oldukları birer kıt'a sefine leri ve derununda olan Dubrovnikli adamlarıyla Dubrovnik'den Sakız ve Kıbrıs ve Girit ve sâir Akdeniz'de taht-ı hükümet ve kazanızda ticaret ve bey' ü şira eyledik[leri] emtianlarının gümrüğün Ahidnâme-i humayun ve mukaddemân virile gelen evâmir-i münife ve berat şurut üzere eda eylediklerinden sonra hilâf-ı ahidnâme-i hümayûn ziyade talebiyle teaddi olunmayub ve ru-yı deryâda Cezayir ve Tunus ve Trablus ve Mağriblü ve sâir ümera-yı deryâdan olanlar ve Dubrovnik kapudânına rast geldiklerinde taarruz itdirilmeyüb kapudan ve adamları himâyet ve siyânet olunmak için Dubrovnik bayrağıyla bir kıt'a sefine ye râkib olan Anderyâ İvanovik nâm kapudan yedine mukaddemâ verilem emr-i şerifim ber takrib zai olduğun bildürüb bervech-i meşrûh zaiden

ve müceddeden emr-i şerifim sudurunu istida-yı inayet ve divan-ı hümayûnumda mahfuz kuyud-ı ahkâma müracaat olundukta bin yüz doksan üç senesi Evâhir-i Şabanının muazzamında velik-i mumaiyleh istidasıyla ve minvâl-i meşrûh emr-i münifim verildiğin mastur ve mukayyed bulunmağın mukaddemâ sadır olan emr-i şerifim mûcibince amel olunmak için amer-i şeriş yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Cemaziye'l-evvel sene 1197.

134

Kapudan-ı mesfur terk-i hizmet olmağla fermanı mahfuzdur. Fî 25 Şevval sene 1201.

Bir sûreti Dubrovnik kapudanlarından Civani Radmille nâm kapudan için müceddeden emr-i şerif yazılmışdır Evâhir-i Muharrem sene 1193 tarihinde âhar kapudan için verilen emr-i şerife müracaat olunmuşdur. Evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir sene 1197.

135

Dubrovnik kapudanlarından Anderyâ Garmolyezi nâm kapudânın Kalyon tâbir olunan seffinesine izn-i seffine hükmü yazılmışdır. Evâhir-i Cemaziye'l-evvel sene 1197.

136

Dubrovnik kapudanlarından Vinçenço Bâli Koki nâm kapudânın Panko tâbir olunur seffinesi için elçiler istidasıyla izn-i seffine hükmü yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Receb sene 1197.

137

Dubrovnik kapudanlarından Antonyo Papa nâm kapudânın Panko tâbir olunur seffinesine izn-i seffine hükmü yazılmışdır. Fî Evâhir-i Receb sene 1197.

138

Dubrovnik kapudanlarından Peyatro Terobani nâm kapudânın Polaka tâbir olunur seffinesine ve yine Dubrovnik kapudanlarından Matbuk Zilari nâm kapudânın Keke tâbir olunur seffinesi için dahi iki kıt'a izn-i seffine hükmü yazılmışdır. Fî Evâhir-i Receb sene 1197.

139

Deryâ kapudânı Vezir Gazi Hasan Paşa'ya ve Akdeniz'de vâki kadılar ve Sakız ve Lefkoşa naiblerine ve zikr olunan kazalarda vâki iskele eminleri ve sâir zâbitana hüküm ki.

Dubrovnik Cumhuriyeti'nin âsitane-i saadetinde olan elçileri Nikolo Saraf ve Françesko Gradi hutimet avakıbhuma bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl idüb ahidnâme-i hümayûn bi ayniha münderic ve cizye ve ispenç ve avarız-ı divaniye ve tekâlif-i örfiye ve pandor akçesi ve vâm ve müruriye ve balmumundan bâc ve avâid ve kantariyye

alınmaya deyu ahd-ı baidden berü evâmir-i şerife virile gelüb ahidnâme-i hümayûn ve mukaddemâ virülü gelen evâmir-i münife ve berat şurûtu üzere Dubrovnik kapudanlarından Dubrovnik bayrağıyla râkib oldukları birer kıt'a seffineleri ve derununda olan Dubrovniklü adamlarıyla Dubrovnik'den Sakız ve Kıbrıs ve Girit ve sâir Akdeniz'de taht-ı hükümet ve kazanızda ticaret ve bey' ü şıra eyledikleri emtialarının gümrüğün Ahidnâme-i humayun ve mukaddemâ virile gelen evâmir-i âliye ve berat şurut üzere eda eylediklerinden sonra hilâf-ı ahidnâme-i hümayûn ziyade talebiyle teaddi olunmayub ve ru-yı deryâda Cezayir ve Tunus ve Trablus ve Mağriblü ve sâir ümera-yı deryâdan olanlar ve Dubrovnik kapudânına rast geldiklerinde taarruz itdirilmeyüb kapudan ve adamları himâyet ve siyânet olunmak üzere evâmir-i şerife virile geldiğin bildürüb hala Dubrovnik bayrağıyla bir kıt'a seffineye râkib olan Antonyo Pojovik nâm Dubrovniklü kapudan yedine dahi ber minvâl-i muharrer emr-i şerifim verilmek babında istida-yı inayet ve divan-ı hümayûnda mahfuz kuyud-ı ahkâma müracaat olundukta işbu sene-i mübareke Evâhir-i Muharrem inde Dubrovnik beylerinin vekillerinin istidasıyla âhar kapudan içün bervech-i meşrûh emr-i münifim verildiğin mastur ve mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümayûn ve mukadema sadır olan emr-i âli şanın şurûtu mûcibince amel olunmak içün emr-i şerif yazılmışdır. Evâhir-i Receb sene 1197.

140

Bir sûreti Dubrovnik kapudanlarından Luka Di İstefano Fevacevik nâm kapudan içün Evâhir-i Muharrem sene 1194 tarihinde âhar kapudana yazılan emr-i şerife müracaat olunarak kapudan-ı mesfura dahi müceddeden emr-i şerif yazılmışdır.

141

Belgrad muhafızı sadr-ı esbak vezir İzzet Mehmed Paşa'ya ve Niğbolu sancağı mutasarrıfı olub Vidin muhafızı sadr-ı sabık vezir Yeğen Mehmed Paşa'ya ve Rumeli vâlisi vezire ve Özi vâlisi vezire ve Bosna vâlisi vezire ve eyalet-i mezburede vâki mir-i miranı kirama ve mevâli-i fihama ve sancak beylerine ve kuzat ve nüvvaba ve kıla' dizdarları ve derbend zabitleri ve iskele eminleri ve ayan-ı vilayet ve iş erlerine hüküm ki

Dubrovnik Cumhuri'nun elçileri Nikolo Saraf ve Françesko Gradi hutimet avakıbhuma bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl idüb ahidnâme-i hümayûn bi

ayniha münderic ve cizye ve ispenç ve avarız-ı divaniye ve tekâlif-i örfiye ve pandor akçesi ve vâm ve müruriye ve bal mumundan bâc ve avâid ve kantariyye alınmaya ve mülkhaneleri ehl-i örf taifesine konak verilmeyüb ve yollarda eşkıya havfindan tebdil-i came edüb ve ata binüb alet-i harb getirdikte kimesne mümanaat eylemeye ve ulak nâmıyla davarları alınmaya deyu ahd-ı baidden berü evâmir-i şerife virilügelüb ve gümrükleri berat-ı şerifimle uhdelerinde olmağın ahidnâme-i hümayûn ve virilügelen evâmir-i âliye şurûtu üzere Dubrovnik tacirleri iki nefer hizmetkariyla bilad-ı selase-i mezkureden maada taht-ı hükümet ve kazanızda gezüb bey' ü şıra eyledikleri emtianın gümrüğün berat şurûtu üzere taraflarından gümrük amili olana virdikden sonra hilâf-ı ahidnâme-i hümayûn ve virilen evâmir-i münifeye mugayir Dubrovnik tacirleri ziyade talebiyle taaddi olunmayub himâyet ve siyânet olunmak üzere yedlerine birer kıt'a emr-i şerif verilegeldiğın bildirüb bu defa dahi Dubrovnik tacirlerinden Nikolo Di Megile Dragalce nâm bazergan iki nefer hizmetkariyla taht-ı hükümet ve kazanızda ala tariki't-ticaret geşt-i güzar üzere olub ber minvâl-i muharrer müceddeden hükm-i hümayûnum verilmek babında inayet reca ve divan-ı hümayûnumda mahfuz kuyud-ı ahkâma müracaat olundukta işbu sene-i mübareke Evâhir-i Rebiü'l-ulasında Dubrovnik beyleri vekillerinin istidasıyla bervech-i muharrer Dubrovnikli âhar tacir için emr-i şerifim virildiği mastur ve mukayyed bulunmağın mukaddemâ sadır olan emr-i âli şanınm mûcibince amel olunmak için yazılmışdır. Fî Evâhir-i Receb sene 1197.

142

Dubrovnik kapudanlarından Matyo Pokovik nâm kapudan Polaka tâbir olunur seffinesi için izn-i seffine hükmü Evâhir-i Receb sene 1197.

143

Dubrovnik kapudanlarından Çako Mobogoya nâm kapudânın Polaka tâbir olunan seffinesi için izn-i seffine hükmü Evâil-i Şaban sene 1197.

144

Bosna vâlisi ve İskenderiye Sancağı mutasarrıfı dame ikbalehuya ve Hersek ve İskenderiye Sancakları'nda vâki kadılara vezikr olunan kazalarda vâki kıla' dizdarlarına ve iskele eminlerine ve ayanı vilayet ve iş erlerine hüküm ki

Dubrovnik Cumhuru ve beylerinin âsitane-i saadetimde olan elçileri kıdvetü'l-ayani'l-milleti'l-mesihyye Nikolo Saraf ve Françesko Gradi hutimet avakıbhuma bilhayr

südde-i saadetime mühürlü arzuhâl idüb Dubrovnik beyleri devlet-i âliyyeme olan ubudiyet ve sadakatleri mutezasınca üzerlerine edası lazım gelen cizyelerin gönderüb teslim-i hazine-i amirem edüb vilayetleri sengistan olduğundan terekeye müzayekaları oldukta ubudiyetleri mukabelesinde kadimden virilü geldiği üzere mukaddemâ sadırolan emr-i âli şurûtu mûcibince ancak kifaf-ı nefisleri için İskenderiye Sancağı'ndan ve Bosna Eyaleti'nde vâki kaza ve iskelelerde buldukları mahallerden rızalarıyla satanlardan narh ve ruzi üzere akçeleriyle üç bin keyl-i İstanbulî hinta ve üç bin keyl-i İstanbulî darı işтира etmelerine mümanaat olunmamak üzere mukaddemâ elçiler istidasıyla bervech-i meşrûh emr-i şerif virilegeldiğin bildürüb mukaddemâ sadır olan emr-i âli mûcibince bu defa dahi müceddeden emr-i âli şanım sudurunu istida ve divan-ı hümayûnumda mahfuz kuyud-ı ahkâma müracaat olundukta ancak vilayetlere götürüb bu takrible izdiyad-ı ahz etmemek ve müzayekaya bais olmamak vechle sabıkı üzere mahalli merkumeden üç bin keyl-i İstanbulî hinta ve üç bin keyl-i İstanbulî darı işтира vilayetlerine nakillerine mümanaat olunmamak babında mukaddemâ sadır olan emr-i münif mûcibince amel olunmak üzere 1194 senesi Evâsıt-ı Şabanü'l-muazzamında emr-i şerifim verildiğin mastur ve mukayyed bulunmağın mukaddemâ sadır olan emr-i münif mûcibince amel olunmak için yazılmışdır. Fî Evâil-i Ramazân sene 1197.

145

Bosna vâlisi veziri eyalet-i Bosna dahilinde olan Hersek Sancağıyla eyalet-i mezburede vâki sâir kazalarda kuzzat ve nuvvaba ve ayan-ı vilayet ve sâir zâbitana hüküm ki

Dubrovnik Cumhuriyeti ve beylerinin âsitane-i saadetimde olan elçileri kıdvetü'l-ayani'l-milleti'l-mesihîyye Nikolo Saraf ve Françesko Gradi hutimet avakıbuğuma bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl idüb Dubrovniklü taifesi kadimden devlet-i âliyyemin cizyegüzâr ve sadakatkarı oldukları itibarıyla her halde harbi makûlelerinden müstesna ve aleddevam saye-i devlet-i âliye-i ebediyül istimrarımda mahmi olunarak haklarında olan mekarim ve atıfet-i mülûkanem muktezası ve vâki olan istida ve iltimaslarına müsaade-i behiyye-i şahanem makrûn olageldiğine binaen def-i zaruret ve tevsi-i maaşları için taide-i mezburenin bazerganları Hersek Sancağı'nda eyalet-i Bosna dâhilinde vâki sâir kazalardan öküz ve inek ve koyun ve keçi işтира ve vilayetlerine nakl eylemelerine müsaade-i müştemil evâmir-i şerife virilegelmiş iken vilayet-i mezbure dâhilinde garb ve civarlarında olan bazı mahallerin sükkanı bunların harbiden istisna etmeyüb hayvanat-ı mezbure darül harbe verilmemek için vâkit be vâkit evâmir-i âliyyem sadır oldukça öteden beri olugediği üzere

hayvanat-ı mezkureyi rızalarıyla satanlardan işтира ve vilayetlerine nakl eylemelerine mümanaat birle emr-i maişet-i zaruret ve ızdırablarına bais ve illet olmalarıyla taife-i mezbure harbi makûlelerinde istisna ile bir türlü harbiye kıyas olunmayub emr-i maişet-i zaruretleri def için mukaddemâ sadır olan evâmir-i münifem muciblerince hayvanat-ı mezbureyi mahalli mezkureden Dubrovnik bazerganları rızalarıyla satanlardan işтира ve vilayetlerine nakl eylemelerine zâbitan ve gayriden mümanaat olunmamak ve bâc ve âhar bahane ile nesne talebiyle bi vech-i mine'l-vücuha taaddi ve rencide ettirilmemek babında mukaddemâ emr-i şerifim sudurunu istida olunarak divan-ı hümayûnumda mahfuz kuyud-ı ahkâma müracaat olundukta Dubrovnik bazerganlarının memâlik-i mahrusemde ticaret edeler gelip gideler rızıklarına ve davarlarına ve sâir esbablarına kimesne dahl edüb zahmet vermeyeler ve bunlardan bâc talep etmeyeler ve sâir bidadler ihdas olmağla cümle Rumeli vilayetlerinde Dubrovnik bazerganlarından nesne talep olunmaya deyu ahidnâme-i hümayûnda musarraha ve bundan akdem vilayetlerinde hayvanat müzayekaları oldukda vilayetlinin maişetleri için Hersek Sancağı'nda ve sâir bosnada vâki mahallerden öküz ve inek ve koyun ve keçi işтира ve vilayetlerine getürdüklerinde yollarda ve derbendlerde pandor ve hezat-ı sâire hilâf-ı ahidnâme-i hümayûn mümanaat etmeyüb bâc ve avâid ve sâir bahane ile akçe talep ve esbab ve davarlarına dahi müdahale olunmamak için evâmir-i şerife verili gelüb Dubrovnikli taifesi harbi makûlesinden olmayub devlet-i âliyyemin kadimi cizyegüzâr taifesinden olduklarından zikr olunan hayvanatı mahalli mezburede buldukları yerlerde bazerganları işтира ve Dubrovnik Kalesine ve İskelesine götürmek murad eylediklerinde bazı kimesneler hayvanatı götüren bazerganlardan hilâf-ı ahidnâme-i hümayûn ve mukaddemâ verilen evâmir-i şerifeye mugayir vâm mütalebe ve cebren alub taaddi mürürüne mümanaat ve rencide ve tekdirleri def için mukaddemâ Dubrovnik elçileri iltimasıyla tevarih-i muhtelifede evâmir-i şerife virile geldiğini ve bu defa elçiyân-ı mumaileyhima inha ve mukaddemâ sadır olan emr-i şerifim mûcibince amel olunmak için bu defa dahi emr-i âli şanın sudurunu istida ve divan-ı hümayûnumda mahfuz kuyud-ı ahkâma müracaat olundukta 1194 senesi Evâsıt-ı Şabanül muazzamında vech-i meşrûh üzere emr-i şerifim sadır olduğu mastur ve mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümayûn şurûtu ve mukaddemâ sadır olan emr-i âli şanın mûcibince amel olunmak fermanım olmağın imdi taife-i mezbure devlet-i âliyyemin kadimi cizyegüzâr taifesinden oldukları itibatı ile her halde harbi makûlelerinden müztesna kılınmaları malumunuz oldukta bervech-i meşrûh mukaddemâ ve hala sadır olan evâmir-i şerifem mantuklarınca fîmabad hayvanat-ı mezbureyi Hersek Sancağı'nda ve Eyalet-i Bosna'nın sâir mahallerinde vâki

kazalarda buldukları yerlerden rızalarıyla satanlardan akçe ile işтира ve Dubrovnik Kalesine ve İskelesine götürmelerine mümanaat ettirilmeyüb ve Dubrovnikli taifesi harbilere kıyas ile hilâf-ı ahidnâme-i hümayûn ve mugayir-i evâmir-i münife kimesne tarafından bir türlü bahane ile akçe talebi ve vechen minel vücuh taaddi ve rencide ettirilmeyüb ve hilâfına rıza ve cevazdan ve gayet hazel ve mübaadet olunmak için emr-i şerif yazılmışdır. Fî Evâil-i Ramazân sene 1197.

146

Bosna vâlisi vezire hüküm ki

Dubrovnik Cumhuriyeti'nin âsitane-i âliyyemde olan elçileri kıdvetü'l-ayan-i millet-i mesihîyyenin Nikolo Saraf ve Francesko Gradi hutimet avakıbhuma bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl edüb devlet-i âliyyemin kadimi cizyegüzâr ve itaat ve sadakatleri bedidar olan Dubrovnikli taifesinin Cumhuriyeti tarafından hazine-i amireme teslimi iktiza eden cizyelerin elçiyân-ı mumaileyh işbu sene-i mübarekede âsitane-i saadetime getirürler iken Hersek Sancağı'nda vâki İstolca Kasabası'nda kain silahdar Hüseyin Paşa vakfından olub İstolcalı Hüseyin bin İsmail Bey' demekle maruf kimesnenin uhdesinde olan hana nüzul eylediklerinde han-ı nüzulün hancısı Sabitin oğlu Ahmed nâm kimesnenin mürur ve ubur edenlere rencide etmemek adet-i müstemirresi olduğundan elçiyân-ı mumaileyhimayı dahi itale-i lisan ederek hareketına berca birle taaddi ve tekdir eylediğin inha ve hance-i mezburene emsallerini terhiben ve tahvifen mukteza-yı tedibi icrasıyla ebna-i sebilin rahat ve eminleri hususuna ihtimam ve dikkat olmak için sana hitaben emr-i şerifim sudurunu istida etmeleriyle sen ki vezir-i müşarun ilehysin lazım gelen tediblerini icra eylemen fermanım olmağın imdi bervech-i meşrûh hance-i merkumun mürur ve ubur eden edna-i sebil ve elçiyân-ı merkumuna vâki olan taaddi ve tekdiri malumun oldukta fîmabad bu makûle mugayir-i rıza edvar ve hareketdan men' ve tahziri zımmında emsallerini terhiben ve tahvifen lazım gelen tedidlerinin icrası ile memâlik-i mahrusemde maarrin ve abirin rahat ve refahiyetleri hususuna ihtimam-ı rus-ı malakelam eylemen babında emr-i şerif yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Şevval sene 1197.

147

Bosna vâlisi vezire ve Yenipazar kadısına hüküm ki

Dubrovnik Cumhuriyeti'nin âsitane-i saadetimde olan elçileri Nikolo Saraf ve Francesko Gradi hutimet avakıbhuma bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl edüb Dubrovnik bazerganlarından Anton Berelora nâm tacirin Yenipazar kazası sükkanından Popovikli Mehmet Beşe ve yine Popovikli Zeynel Beşe ve yine Popovikli Hasan Beşe

dimekle maarruf kimesneler zimmetlerinde doksan üç senesinden berü cihet-i karz-ı şeriden almak üzere batemessük yedi yüz seksen dört kuruş alacağı olub defaatle taleb eyledikde vermelerinde taallül ve muhalefet eylediklerin bildirüb ber mücib-i temessük mezburunun zimmetlerinde olan bol miktar gurus alacağı tahsil ve aliverilüb ihkâk-ı hak olunmak için size hitaben emr-i şerifim sudurunu reca etmeyin siz ki vezir-i müşar ve Mevlana-yı mumaileyhimasız mahalle şerle görölüb ihkâk-ı hak olunmak babında emr-i şerif yazılmışdır. Fî Evâil-i Ramazân sene 1197.

148

Kapudan-ı deryâ Vezir Gazi Hasan Paşa'ya ve Akdeniz'de vâki kadılara ve Sakız ve Lefkoşa naiblerine ve zikr olunan kazalarda vâki iskele eminleri ve sâir zâbitana hüküm ki

Dubrovnik Cumhuri'nun âsitane-i saadetimde olan elçileri Nikolo Saraf ve Françesko Gradi hutimet avakibuhuma bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl edüb Dubrovnik bazerganları memâlik-i mahrusemde ticaret edeler gelüb gideler rızıklarına ve davalarına ve sâir esbablarına kimesne dahl edüb zahmet vermeyeler ve yollarda bâc taleb etmeyeler ve İstanbul ve Edirne ve Bursa'dan gayri Rumeli vilayetlerine karadan ve denizden getirüb sattıkları metalarından ber karar-ı sabık yüzde iki akçe gümrüklerin kendü taraflarından gümrük amili olana vereler ve her altı ayda bir elli bin akçe iltizamları üzere getirüb hazine-i amireme teslim edeler ve Dubrovnik'den berü gelüb memâlik-i mahrusemde mürd olsa rızıkına beytûmalci ve kassam dahl etmeye belki andan varisi gelüb rızıkını talep eyleye ve memâlik-i mahrusemde aldıkları metalarının gümrüğün eda eylediklerinden sonra olu gelene muhâlif reft ve mastarriyye nâmıyla akçe alınmaya ve şimden sonra sâir bidadler ihdas olunmağın Rumeli vilayetlerinde Dubrovnik bazerganlarından nesne talep olunmaya ve memâlik-i mahrusemde kimesne ziyân eder ise bana arz oluna gereği gibi hakkından gelinüb rızıkları tazmin ettirile deyu ahidnâme-i hümayûnda münderic cizye ve ispenç ve avarız-ı divaniye ve tekâlif-i örfiye ve pandor akçesi ve vâm ve müruriye ve balmumundan bâc ve avâid ve kantariye alınmaya deyu ahd-i baidden berü evâmir-i şerife virilü gelüb ahidnâme-i hümayûn ve mukaddemâ virilü gelen evâmir-i âliyye ve berat şurûtu üzere Dubrovnik kapudanları Dubrovnik bayrağıyla râkib oldukları birer kıt'a sefineleri derununda olan dubrovnikli adamlarıyla Dubrovnik'den Sakız ve Kıbrıs ve Girit ve sâir Akdeniz'de taht-ı hükümet ve kazanızda ticaretle bey ü şira eyledikleri emtia ve gümrüğün ahidnâme-i hümayûn ve mukaddemâ virilü gelen evâmir-i âliyye ve berat şurûtu üzere eda eylediklerinden sonra hilâf-ı ahidnâme-i hümayûn ziyade

talebiyle taaddi olunmayub ve ru-yı deryâda Cezayir ve Tunus ve Trablus ve Mağriblü ve sâir ümera-i deryâdan olanlar rast geldiklerinde taarruz ettirilmeyüb kapudan ve adamları himâyet ve siyânet olunmak üzere evâmir-i âliye virilü geldiğın bildürüb hala Dubrovnik bayrağıyla bir kıt'a seffine yle râkib olan corci başoni nâm kapudan yedine dahi ber minvâl-i müceddeden emr-i şerifim verilmek babında inayet reca ve divan-ı hümayûnumda mahfuz kuyud-ı ahkâma müracaat olundukta iş bu sene-i mübareke Evâsıt-ı Cemaziye'l-evvelinde Dubrovnik beylerinin âsitane-i saadetimde olan vekili inhasıyla bervech-i muharrer âhar kapudan için emr-i şerifim virildiği mastur ve mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümayûn mukaddemâ sadır olan emr-i âli şartı mûcibince amel olunmak için emr-i şerif yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Ramazân sene 1197.

149

Dubrovnik kapudanlarından Nikolo Papa nâm kapudânın Keke tâbir olunur süvâr olduğu seffinesi için bir kıt'a izn-i seffine hükmü yazılmışdır. Fî Evâhir-i Ramazân sene 1197.

149 A

Dubrovnik elçileri âsitaneye gelürken İstolçe kazasında vâki haneye nüzul eylediklerinden hancının ittiği cevır ve ezayı muhtevi Bosna vâlisine hitaben yazılan emr-i âliye bu mahalle Evâsıt-ı Şevval tarihiyle kayd olunacak iken sehven iş bu kağıdın zahrına kayd olunmuş.

150

Dubrovnik kapudanlarından Matyo Karaboke nâm kapudânın râkib olduğu Kalyonu için bir kıt'a izn-i seffine hükmü yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Şevval sene 1197.

151

Belgrad muhafızı sadr-ı esbak vezirim İzzet Mehmed Paşa'ya ve Niğbolu Sancağı mutasarrıfı olub Vidin muhafızı sadr-ı sabık vezir Yeğen Mehmed Paşa'ya ve Rumeli vâlisi vezire ve Özi vâlisi vezire ve Bosna vâlisine ve eyalet-i mezburede vâki mir-i miranı kirama ve mevâli-i fihama ve sancak beylerine ve kuzat ve nüvvaba ve kıla' dizdarları ve derbend zabitleri ve iskele eminleri ve ayan-ı vilayet ve iş erlerine hüküm ki

Dubrovnik Cumhuri'nun âsitane-i saadetimde olan Elçileri Nikolo saraf ve Françesko Gradi hutimet avakıbuhuma bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl edüb Dubrovnik bazerganları memâlik-i mahrusemde ticaret edeler gelüb gideler rızıklarına ve davarlarına ve sâir esbablarına kimesne dahl edüb zahmet vermeyeler ve yollarda bâc taleb etmeyeler ve İstanbul ve Edirne ve Bursa'dan gayri Rumeli vilayetlerine karadan ve

denizden getirüb sattıkları metalarından ber karar-ı sabık yüzde iki akçe gümrüklerin kendü taraflarından gümrük amili olana vereler ve her altı ayda bir elli bin akçe iltizamları üzere getirüb hazine-i amireme teslim edeler ve Dubrovnik'den berü gelüb memâlik-i mahrusemde mürd olsa rızkına beytûlmalci ve kassam dahl etmeye belki andan varisi gelüb rızkını talep eyleye ve memâlik-i mahrusemden aldıkları metalarının gümrüğün eda eylediklerinden sonra olu gelene muhâlif reft ve mastarriyye nâmıyla akçe alınmaya ve şimden sonra sâir bidadler ihdas olunmağın Rumeli vilayetlerinde Dubrovnik bazerganlarından nesne talep olunmaya ve memâlik-i mahrusemde kimesne ziyan eder ise bana arz oluna gereği gibi hakkından gelinüb rızıkları tazmin ettirile deyu ahidnâme-i hümayûnda münderic cizye ve ispenç ve avarız-ı divaniye ve tekâlif-i örfiye ve pandor akçesi ve vâm ve müruriye ve balmumundan bâc ve avâid ve kantariye alınmaya ve mülkhaneleri ehl-i örf ve taifesine konak verilmeyüb ve yollarda eşkıya havfından tebdil-i came edüb ve ata binüb alet-i harb getirdükde mümanaat olunmayub ve ulak nâmıyla davarları alınmaya deyu ahd-i baidden berü evâmir-i şerife verili gelüb ve gümrükleri berat-ı şerifimle uhdelerinde olmağın ahidnâme-i hümayûn ve virilü gelen evâmir-i âliyye şurûtu üzere Dubrovnikli tacirleri iki nefer hizmetkariyla bilad-ı selase-i mezkureden maada taht-ı hükümet ve kazanızda ve kazanızda bey' ü şira eyledikleri emtianın gümrüğün berat şurûtu üzere taraflarından gümrük amili olana virdikden sonra hilâf-ı ahidnâme-i hümayûn ve virilen evâmir-i münifeye mugayir Dubrovnik tacirleri yedlerine başka başka verilen emr-i şerifimle bervech-i muharrer mahalli merkumeye ala tariki't-ticaret geşt-i güzar ve üzereler iken ber mucib-i evâmir-i âliyyem himâyet ve siyânetlerine riayet olunmadığın elçiyân-ı mumaileyhima inha ve bu babda emr-i şerifim sudurunu istida-yı inâyet ve divan-ı hümayûnumda mahfuz kuyud-ı ahkâma müracaat olundukta Dubrovnikli tacirlerden Girgor Di İlya Lui İle Tormaro Belogi nâm iki nefere işbu sene-i mübarekede ve sâir Dubrovnikli bazerganlara dahi tevarih-i muhtelifede siyak-ı meşrûh üzere evâmir-i âliyyem verildiği mastur ve mukayyed bulunmağın mukaddemâ verilen evâmir-i âliye mûcibince her hallerine dikkat olunarak aminen ve sâlimen ticaret ve kisb ve karları için benderler ve iskelelerde mürur ve uburlarına mugayir-i evâmir-i âliyyem bivech mümanaat olunmamak babında ferman-ı âli şanın yazılmışdır Fî Evâsit-ı Şevval sene 1197.

152

Dubrovnik beylerine ve knezlerine hüküm ki

Atabey-i âliye-i saadet medar ve südde-i seniyye-i devlet kararına gönderilen elçileriniz kdvetil ayanil millet-i meshiyye Nikola Sarraf ve Françesko Gradi zidet ittaihuma ile irsal olunan mektubunuz paye-i serir-i saadet masir-i hüsrevanem terhis olunub mefhum-ı itaat makrnu bilcümle malum-ı ilm-i alem Şumul-ı padiŐahane olmuşdur. Sizler ecdad-ı izam ve eba-i kiramım enarallahu Teala bedahetihim hazeratının ferman-ı saadet iktidatlarında ila hazel an devlet-i âliyyemin ve haraçgüzar sadakatkari olduğunuz ecilden ahidnâme-i hümayûn mcibince kadimi cizyeniz on iki bin beş yüz altın olup ve bazerganlarınız memâlik-i mahrusemden alışveriş eyleyüb ticaretlerine kimesne mani olmamak üzere ber mucib-i ahidnâme-i hümayûn muafiyetiniz mer-i tutulmuş iken bundan esbak biemrillahi Teala bazı sebebler ile memleketinize düşman musallat olub reayanıza zaf ve fütur ve nizamınıza halel tari olmağla mukaddrema birkaç sene üzerinize edası lazım gelen cizyenizi tamamen eda edemeyb ve kudretiniz dahi olmadığı civarınızda vâki kazaların kadıları ahz ve mahzar eylediklerinde zaf-ı hâliniz sebebi ile olvkitlerde olan ricanız karin-i kabul ve kadimi cizyenizi sal be sal irsal ve edaya kudret gelince hâli nize merhameten her sene sedd-i cizyeniz tedarik ve her üç senede bir elçiniz çıkub bir senelik cizyeniz olan on iki bin beş yüz altını getirüb teslim-i hazine-i amirem eylemek üzere amme bezir gvarım merhum ve mafur Sultan Mustafa Han erkadehullahu Teala fi garki'l-cinan hazretlerinin zamân-ı saadet iktidatlarında virilen emr-i Şerif pederim hdavendigar-ı esbak cennet mekan fîrdevs aşıyan merhum ve mafret penah Sultan Ahmed Han tabeserahunun ibtida-yı saltanatları olan 1115 senesi Rebiü'l-evvelinin Evâsıt-ı Rebiü'l-evvel sene itibarıyla tecdit ve tarih-i merkumdan berü cizyeniz cibayet ve tarafınızdan teslim-i hazine-i amirem olunub bu def'a sıtane-i saadetime gelen elçileriniz mumaileyhima vesatatlarıyla 1194 senesi Rebiü'l-evveli Evâsıtından 97 senesi Rebiü'l-evveli Evâsıtına gelinceye dek üç senelik iktiza eden yalnız yirmi sekiz bin yüz yirmi beş esed-i kuruş cizyeniz bahası teslim-i hazine-i amirem olunub mezburanın avd ve insiraflarına izn-i hümayûn-ı inayet makrnu erzani kılınmağın işbu emr-i Şerifim vusulnden ecdad-ı izam ve eba-i kiram etarallahuteala muzaciihim zamnlarından berü sıtane-i saadet-i aşıyanem olan sadakat ve ihlas ve ubudiyet ve iktisasınız muktezasınca kemaken cadde-i ubudiyette sabit kıdem ve rasihedem olub kadimden olugeldiği üzere serhat-i mansure ahaisiyle hüsn- muaşerete gereği gibi riayet ve Dubrovnik reayasının himâyet ve siynetine bezl-i vs ve kudret fmabad lazım gelen cizyelerinizi vakt-i zamânıyla elçileriniz yedleriyle irsal ve Enderun-ı hümayûnum hazinesine teslime

mübaderet ve devlet-i âliyyeme mutayyid ol serhatlerde zuhur eden ve lazımul arz olan ahvâli arz ve ilam eylesiz. Fî Evâsıt-ı Şevval sene 1197.

153

İzmir kadısına ve boğaz hisarlarından bahren Dubrovnik İskelesine varınca yol üzerinde vâki kuzzat ve nüvvab ve boğaz hisarları naiblerine ve İzmir hassı voyvodası zide mecduhuya ve kethuda yerleri ve yeniçeri serdarları ve ayan ve iskele eminleri ve dizdaran ve cizyeran zide kadrihuma hüküm ki

Dubrovnik beyleri ve knezleri taraflarından üzerlerine edası lazım gelen cizye-i mu'tadeleri elçileri kıdvetü'l ayani'l milleti'l mesıhiyye Nikola Saraf ve Françesko Gradi hutimet avakıbhuma bilhayr ile asitene-i saadetime vasıl ve cizye-i amireme teslim birle mumailleyma temessühleri ahz ve bu defa bahrel vilayetlerine ahd ve insirafa mezun olduklarını elçıyan-ı mumailleyma memhur arzuhâllerıyla inha ve boğaz hisarlarından bahren Dubrovnik İskelesi'ne varınca bahr-ı evakanza İzmir ve sâir uğradıkları mahallerde lazım olan zehayir ve sâir mevkûlatların narh ve cari üzere rızalarıyla satanlardan akçeleriyle aliverilüb ve ittiba ve adamlarının libas ve eşyalarına taarruz ve hilâf-ı ahidnâme-i hümayûn cizye mütalebesi ve sâir vech ile rencide olunmayub maresim-i mihmal nüvaziye riayet ile himâyet ve siyânetlerine ihtimam ve dikkat olunmak babında emr-i şerifim sudurunu istida-yı inayet etmeyin vech-i meşrûh üzere amel olunmak için ferman-ı âli yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Şevval sene 1197.

154

Kapudan-ı derya vezir Gazi Hasan Paşa'ya ve Akdeniz'de vâki kadılara ve Sakız ve Lefkoşa naiblerine ve zikrolunan kazâlarda vâki iskele eminleri ve sâir zabıtâna hüküm ki

Dubrovnik beylerinin âsitane-i saadetinde olan vekilleri Corci Zurik hutimet avâkıbıhu bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl edip ahidnâme-i hümayûnbi ayniha münderic ve cizye ve ispenç ve avarız-ı divaniye ve takâlif-i örfiye ve pandor akçesi ve vâm ve müruriye ve bal mumundan bâc ve avaid ve kantariye alınmaya deyü ahd-ı baidden beri evâmir-i şerife verile gelüp ahidnâme-i hümayûn ve mukaddema verili gelen evâmir-i aliyye ve berât şurutu olmak üzere Dubrovnik kapudanlarından ve Dubrovnik bayrağıyla râkip ve oldukları birer kıt'a sefineleri ve derununda olan Dubrovnüklü adamlarıyla Dubrovnik'ten Sakız ve Kıbrıs ve Girit ve sâir Akdeniz'de tahtı hükümet ve kazâlarda ticaret ve bey' ü şıra eyledikleri emtialarının ve gümrüğün ahidnâme-i hümayûnve mukaddema virili gelen evâmir-i şerife ve berât şurutu üzere eda eylediklerinden sonra hilaf-ı ahidnâme-i hümayûn ziyade talebiyle taaddi olunmayıp ve rûy-ı deryada Cezayir ve

Tunus ve Trablus ve Mağriblü ve sâir ümerâ-yı deryadan olanlar rast geldiklerinde taarruz ettirilmeyip kapudan ve adamları himâyet ve siyânet olunmak üzere evâmir-i aliyye verilegeldiğin bildürüp halâ Dubrovnik bayrağıyla bir kıt'a sefineye râkip olan Mekile Kavace nâm kapudan yedine dahi berminval-i muharrer müceddeden emr-i şerifim verilmek bâbında inayet rica ve divan-ı hümayûnumda mahfûz kuyud-ı ahkâma müracaat olundukta iş bu sene-i mübareke Evâsıt-ı Cemâziyye'l-evvelinde vekil-i mumaileyh ihasıyla bervech-i muharrer âhar kapudan için emr-i şerifim verildiği mastûr ve mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümayûnmukaddema sâdır olan emr-i âli şurutu mucubince amel olunmak için emr-i şerif yazılmıştır. Sehv mükerrer Fi Evâsıt-ı Zilkâde sene 1197.

155

Dubrovnik kapudanlarından Peyatro Metrovik nâm kapudânın râkib olduğu Kalyon için izn-i sefîne hükmü yazılmışdır. Evâsıt-ı Zilkâde sene 1197.

156

Kapudan-ı derya vezir Gazi Hasan Paşa'ya ve Akdeniz'de vâki kadılara ve Sakız ve Lefkoşa naiblerine ve zikrolunan kazâlarda vâki iskele eminlerine ve sâir zabıtâna hüküm ki

Dubrovnik cumhûrunun âsitane-i saadetimde olan vekilleri Corci Zurik hutimet avâkıbıhu bilhayr süddeyi saadetime mühürlü arzuhâl edip ahidnâme-i hümayûn bi ayniha münderic ve ahd-ı baidden berü Dubrovnik kapudanlarının Akdeniz[de] ticaret ve birer kıt'a sefineleriyle geşt ü güzâr ve himâyet ve siyânet olunmak üzere yedlerine birer kıt'a emr-i şerif verilegeldiğin bildürülüp halâ Dubrovnik bayrağıyla bir kıt'a sefineye râkip olan Mekile Kavace nâm Dubrovnüklü kapudan yedine dahi ber minval-i muharrer müceddeden emr-i şerifim verilmek bâbında istida-yı inayet ve divan-ı hümayûnunda mahfûz kuyuda ahkâma müracaat olundukta 1197 senesi Evâsıt-ı Cemâziyye'l-evvelinde vekili mumaileh istidâsıyla bervechi meşrûh âhar kapudan için emr-i şerifim verildiği mastûr ve mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümayûn mukaddema sâdır olan evâmir-i aliyye şurutu mucubince amel olunmak için emr-i şerif yazılmıştır. Evâsıt-ı Zilkâde sene 1197.

157

Bir sûreti Dubrovnik kapudanlarından Antonyo Marik nâm kapudan için yazılan emr-i şerif Fî Evâsıt-ı Cemaziye'l-evvel sene 1197 tarihinde sadır olan emr-i âliye müracaat ile yazılmışdır.

DER ZAMÂN-I REİSÜ'L-KÜTTAB HAZRETİ EL-HAC MUSTAFA EFENDİ

TALE BEKAHU

158

Dubrovnik kapudanlarından Antonyo Marik nâm kapudan için Panko tâbir olunur bir kıt'a seffinesi için izn-i seffine emri. Evâhir-i Zilhicce sene 1197

159

Dubrovnik kapudanlarından Mekile Kırılanovik nâm kapudânın Panko tâbir olunur seffinesine izn-i saffine emr-i Evâhir-i Zilhicce sene 1197.

160

Dubrovnik kapudanlarından Vinçenço Pâli Kokinik Ve Nikolo Barbarik nâm kapudanların niko tâbir olunur iki kıt'a seffine leri için başka başka izn-i seffine emirleri yazılmışdır. Evâhir-i Zilhicce sene 1197.

SENE 1198

161

Dubrovnik kapudanlarından Natale Pojovik kapudan ve Çozeppe Di Fresto Freksekovik nâm kapudanların iki kıt'a Kalyonları için başka başka izn-i seffine emirleri yazılmışdır. Evâil-i Muharrem sene 1198.

162

Derya kapudanı vezir Gazi Hasan Paşa'ya ve Akdeniz'de vâki kadınlara ve Sakız ve Lefkoşa naiblerine ve zikrolunan kazâlarda vâki iskele eminleri ve sâir zabıtâna hüküm ki

Dubrovnik cumhûrunun âsitane-i saadetimde olan vekilleri Corci Zurik hutimet avâkıbıhu bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl edip ahidnâme-i hümayûnbi ayniha münderic Akdeniz'de birer kıt'a seffineleriyle geşt ü güzâr edegelen Dubrovnik kapudanlarına birer kıt'a emr-i şerif verilegeldiğin bildürüp halâ Dubrovnik bayrağıyla bir kıt'a seffineye suvar olan Antonyo Roreti nâm Dubrovnikli kapudan yedine dahi ber minval-i meşrûh müceddeden emr-i şerifim verilmek bâbında istidâ-yı inayet ve divan-ı hümayûnumda mahfûz kuyud-ı ahkâma müracaat oldundukta 1194 senesi Evâhir-i Cemaziyye'l-ahârında veikili mumaileyh istidasıyla ve âhar kapudan için berminval-i meşrûh müceddeden emr-i şerifim verildiği mastûr ve mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümayûnve mukaddema sâdir olan evâmir-i aliyye şurutu mucibince amel olunmak üzere emr-i şerif yazılmıştır. Fi Evâil-i Muharrem sene 1198.

163

Bir sûreti Dubrovnik kapudanlarından Matyo Milik nâm kapudan için Fî Evâhir-i Rebiü'l-âhir sene 1197 tarihinde âhar kapudana virilen emr-i şerife müracaat ile müceddeden bir kıt'a kapudânlık emri yazılmışdır. Evâil-i Muharrem sene 1198.

164

Bir sûreti Dubrovnik kapudanlarından Dimyano Betondi nâm kapudan için Evâsıt-ı Cemaziye'l-evvel sene 1197 tarihinde âhar kapudana verilen emr-i âliye müracaat olunarak bervech-i mu'tad müceddeden bir kıt'a kapudânlık emr-i şerifî yazılmışdır. Fî Evâil-i Muharrem sene 1198.

165

Dubrovnik kapudanlarından Matyo Conkovik nâm kapudânın Polaka tâbir olunur bir kıt'a seffinesine Çako Motojovik nâm kapudânın süvâr olduğu Kalyonu için bir kıt'a Françesko Ruskovik nâm kapudânın Keke tâbir olunur bir kıt'a seffinesine Civeni Di Cakomo Kazilari nâm kapudânın râkib olduğu bir kıt'a Kalyonu için izn-i seffine emirleri yazılmışdır.

166

Bahr-ı sefidde geşt ü gûzar eden Dubrovnik kapudanlarından Civani Di Cakomo Kazilari nâm kapudan için bervech-i mu'tad müceddeden yazılan emr-i şerif iş bu sene-i mübareke Evâsıt-ı Muharreminde âharkapudana emr-i şerife müracaat olunarak vekil-i mersum istidasıyla yazılmışdır. Evâil-i Rebiü'l-evvel sene 1198.

167

Konsolos-ı mezbûr mürd olup âharı için berât yazılmıştır. Fi 20 Zilkâde sene 1206.

Selanik mutasarrafi vezire ve kadısına hitaben zapt emri yazılmıştır.

Nişan-ı hümayun oldur ki âsitane-i saadetimde olan Dubrovnik cumhûrunun vekilleri kıdvetü'l ayâni'l milleti'l meshiyye Corci Zurik hutimet avâkıbıhu bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl edip ve Selanik ve tevabi iskelelerine gelip giden Dubrovnüklü tüccarının rüyet-i maslahatları için Selanik'te mukim olmak üzere Matyo Lazerevik nâm konsolosu müddeti tamam ve hidmeti itmam ve olvechle konsolosluk mezbûr hâl olmağla yine kendü cinslerinden râfi-i tevkî-i refi-i şan-ı hakani kıdvetü'l ayani'l milleti'l mesiyye Cakomo Di Luka Kazilari nâm Dubrovnüklü Selanik konsolosu nasb ve tayin olunup ahidnâme-i hümayûn mucibince olugeldiği üzere yedine berâtı şerifim verilmek bâbında inayet ve rica etmeyip ahidnâme-i hümayûn şurutu mucubince olugeldiği üzere nişan-ı hümayûnyazılmıştır. Fi Hurre-i Rebiü'l-evvel sene 1198.

168

Dubrovnik kapudanlarından Civani Cince nâm kapudânın Kalyonu için bir kıt'a izn-i sefîne emri yazılmışdır. Evâsıt-ı Rebiü'l-evvel sene 1198.

169

Dubrovnik kapudanlarından Cozepe Çapeti nâm kapudânın râkib olduğu Keke tâbir olunur sefinesi için ve İstefano Pilatin nâm kapudânın Polaka tâbir olunur süvâr olunduğu sefinesi için başka başka iki kıt'a izn-i sefîne emri yazılmışdır. Evâil-i Rebiü'l-âhir sene 1198.

170

Dubrovnik kapudanlarından Civani Marteliti nâm kapudânın Keke tâbir olunur Vinçenço Karaboke nâm kapudânın Keke tâbir olunur râkib oldukları sefineleri için başka başka iki kıt'a izn-i sefîne emirleri yazılmışdır. Fî Evâhir-i Rebiü'l-âhir sene 1198.

171

Dubrovnik kapudanlarından Civani Konik nâm kapudânın Keke tâbir olunur ve Francesko Bakolik nâm kapudânın Polaka tâbir olunur râkib oldukları iki kıt'a sefîne için başka başka iki kıt'a izn-i sefîne hükmü yazılmışdır. Fî Evâhir-i Rebiü'l-âhir sene 1198.

172

Dubrovnik kapudanlarından Payacıyo Karılanovik nâm kapudânın ve Floryo Danicik nâm kapudânın râkib oldukları Kalyonlar için başka başka iki kıt'a izn-i sefîne hükmü yazılmışdır. Evâhir-i Rebiü'l-âhir sene 1198.

173

Dubrovnik kapudanlarından Peyatro Ratik nâm kapudânın ve Françesko Ruskovik nâm kapudânın Keke tâbir olunur süvâr oldukları sefîne leri için başka başka iki kıt'a izn-i sefîne emirleri yazılmışdır. Evâil-i Cemaziye'l-evvel sene 1198.

174

Derya kapudanı vezir Gazi Hasan Paşa'ya ve Akdeniz'de vâki kadınlara ve Sakız ve Lefkoşa naiblerine ve zikrolunan kazâlarda kâin iskele eminleri ve sâir zabıtâna hüküm ki

Dubrovnik cumhûrunun âsitane-i saadetimde olan vekilleri Corci Zurik hutimet avâkıbıhu bilhayr süddeyi saadetime mühürlü arzuhâl edip ahidnâme-i hümayûn bi ayniha münderic bervechi mûtad Akdeniz'de birer kıt'a sefineleriyle geşt ü güzâr ve ticaret üzere olan Dubrovnik kapudanlarına birer kıt'a emr-i şerif verilegeldiğin bildürüp halâ Dubrovnik bayrağıyla bir kıt'a sefîneye suvar olan Marko Jopa nâm Dubrovniklü kapudan yedine dahi ber minval-i meşrûh müceddeden emr-i şerifim verilmek bâbında istida-yı

inayet ve divan-ı hümayûnumda mahfûz kuyuda ahkâma müracaat oldundukta işbu sene Evâil-i muharreminde veikil-i mumaileyh inhasıyla ve âhar kapudan için ve bervech-i muharrer emr-i şerifim verildiği mastûr ve mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümayûn şâdir olan evâmîr-i aliyye şurutu mucibince amel olunmak için emr-i şerif yazılmıştır. Fî Evâsıt-ı Cemaziyye'l-evvel sene 1198.

175

Bir sûreti Dubrovnik kapudanlarından Mekile Garomovik nâm kapudan Akdeniz'de geşt ü güzar ve ticaret için iş bu sene-i mübareke Evâil-i Muharrem i tarihinde olan emr-i şerife müracaat ile bervech-i mu'tad müceddeden bir kıt'a emr-i âli yazılmıştır.

DER ZAMÂN-I REİSÜ'L-KÜTTAB HAZRETİ ESSEYİD FEYZİ EFENDİ

TALE BEKAHU

176

Dubrovnik kapudanlarından Civane Di Cakomu Kazirari nâm kapudânın ve Cakomo Bojovik nâm kapudânın Kalyon tâbir olunan süvâr oldukları sefine leri için iki kıt'a izn-i sefine emrileri yazılmıştır. Fî Evâsıt-ı Cemaziyye'l-evvel sene 1198.

177

Dubrovnik kapudanlarından Nikolo Despot nâm kapudânın Kalyon tâbir olunur bir kıt'a seffinesi için izn-i sefine emri Fî Evâil-i cemaziyyelâhir sene 1197.

178

Dubrovnik kapudanlarından Payatro Metrovik nâm kapudânın Kalyon tâbir olunur bir kıt'a seffinesi için izn-i sefine emri Fî Evâil-i cemaziyyelâhir sene 1197.

179

Dubrovnik kapudanlarından Luka Di Sefano Kavacevik nâm kapudânın Kalyon tâbir olunur bir kıt'a seffinesi için izn-i sefine emri Fî Evâil-i Cemaziyye'l-âhir sene 1197.

180

Dubrovnik kapudanlarından Nikolo Garigig nâm kapudânın Kalyon tâbir olunur bir kıt'a seffinesi için izn-i sefine emri Fî Evâil-i cemaziyyevvel sene 1197.

181

Dubrovnik kapudanlarından Civane Di Luka Şoderne nâm kapudânın Keke tâbir olunur bir kıt'a seffinesi için izn-i sefine emri Fî Evâil-i cemaziyyelâhir sene 1197.

182

Siroz kadısına ve Siroz voyvodası zide mecduhuya [hüküm] ki

Dubrovnik Cumhuri'nun âsitane-i saadetinde olan vekilleri Corci Zurik hutimet avakıhubu bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl edip Dubrovnik bazerganlarından Françesko Zurik nâm bazergan alâ tariki't-ticare Selanik'de ikamet ve Siroz kazasında ve kaza-yı mezbura tâbi Tekrîre Karyesi'nde ticaret eder iken iki sene mukaddem mürd oldukta karye-i mezkûrede sakin Maço nâm çorbacı zımmi zimmetinde 1190 senesinden beri ba temessük dört bin guruştan müteceviz alacağı kalıp mürd-i mesfûrun tarafından Matyo Lazarovik ve Nikola Kurter nâm müste'minan bazerganlar vesayetleri hasebiyle Mevla-yı mezburu talep eylediklerinde bugün yarın veririm deyu taallül ve mümatele eylediği inhâ ve mahallinde şer ile görülüp mürd-i mesfûrun bermucibi temessük ol miktar alacağı vasisi mesfûrâna alı verilüb icra-yı şer ve ihkâk-ı hak olunmak babında emr-i şerîfim sudurunu istida-yı inayet etmeyin mahallinde marifet-i şer ile görülüp baysal verilmek için yazılmıştır. Fi Evâsıt-ı Cemaziye'l-âhir sene 1197.

183

İstefano Maci Kapudan mürd ve emr-i şerîfi zayi olmuştur. Fi 15 Zilhicce sene 1199.

Derya kapudanı vezirim Gazi Hasan Paşa'ya ve Akdeniz'de vaki kadıllara ve Sakız ve Lefkoşa nâiblerine ve zikrolunan kazalarda kain iskele eminleri ve sâir zabıtana hüküm ki

Vekil-i mersum arzuhâl edüb ahidnâme-i hümâyun ve mukaddema virili gelen evâmir-i aliye bi ayniha münderic Dubrovnik kapudanlarına birer kıt'a evâmir-i aliyye virili geldiğin bildirip hala Dubrovnik bayrağıyla bir kıt'a sefineye râkib olan İstefano Maci nâm Dubrovnikli kapudan yedine dahi ber minval-i muharrer müceddeden emr-i şerîfim verilmek babadında inayet recâ ve Divânı hümâyunumda mahfuz kuyud-ı ahkâma müracaat olundukta 1197 senesi evâsıt-ı Ramazân-ı şerîfnde Dubrovnik elçileri istidasıyla vech-i muharrer üzere âhar kapudan için emr-i şerîfim verildiği mastur ve mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümâyun mukaddema virili gelen evâmir-i aliye şurûtu mucibince amel olunmak üzere emr-i âli yazılmıştır. Fi Evâhir-i Şaban sene 1198.

184

Bir sureti Matyo Di Françesko Flori kapudan için elçiler istidasıyla evâsıt-ı Ramazân sene 1198 tarihinde vâki emr-i şerîfe müracaat ile Evâil-i Şaban sene 1198.

185

Bir sureti Peyatro Di Civane Branik kapudan için vekili mersum istidasıyla evâil-i muharrem sene 1198 tarihinde vâki emr-i şerîfe müracaat ile Fi Evâil-i Şaban sene 1198.

186

Dubrovnik kapudanlarından Francesko Flori nâm kapudânın Polaka tâbir olunur bir kıt'a seffinesi için İstefano Pilatin nâm kapudânın Polaka tâbir olunur süvâr olduğu bir kıt'a seffinesi için Peyatro Di Civani Branik nâm kapudânın Kalyon tâbir olunur râkib olduğu bir kıt'a seffine için Peyatrodi Antoni Branik nâm kapudânın Keke tâbir olunur süvâr olduğu bir kıt'a seffinesi için başka başka dört kıt'a izn-i seffine ahkâmı yazılmışdır. Fî Evâil-i Şaban sene 1198.

187

Dubrovnik kapudanlarından Civane Sekorik nâm kapudânın Kalyon tâbir olunur bir kıt'a seffinesi için Antonyo Tâlirani nâm kapudânın Keke tâbir olunur süvâr olduğu bir kıt'a seffinesi için Margorik nâm kapudânın Keke tâbir olunur râkib olduğubir kıt'a seffinesi için başka başka üç kıt'a izn-i seffine ahkâmı yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Şaban sene 1198.

188

Dubrovnik kapudanlarından Francesko Raskovik nâm kapudânın Keke tâbir olunur süvâr olduğu seffinesi için Mekile Karilanovik nâm kapudânın Panko tâbir olunur râkib olduğu seffinesi için Antonyo Marik nâm kapudânın Panko tâbir olunur süvâr olduğu seffinesi için başka başka üç kıt'a izn-i seffine ahkâmı yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Ramazân sene 1198.

189

Dubrovnik kapudanlarından Peyatro Sekorik nâm kapudânın Polaka tâbir olunur seffinesi için Nikolo Rustan nâm kapudânın Keke tâbir olunur seffinesi için başka başka iki kıt'a izn-i seffine evâmir-i yazılmışdır. Fî Evâhir-i Ramazân sene 1198.

190

Dergâh-ı âli kapıcı başlarından Selanik mütesellimine ve nâibine hitaben zabt için emr-i âli yazılmıştır. Tecdid şot Fi beş Recep sene 1204. Beratı atiki mahfuzdur.

Nişân-ı hümâyun oldur ki âsitane-i saadetimde mukim Dubrovnik Cumhuriyeti'nun vekilleri kıdvetü'l ayani'l milleti'l mesihıyye Corci Zurik hutimet avakıbuhi bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl edip Selanik'te mukim Dubrovnik konsolosu yanında baberat-ı âlişân tercümân olan İsteryo Taranik Filo mürd olup tercümânlığı mahfuz olmağla meşruhun yerine rafi-i tevki-i refi-i şan-ı hakani Acı Nikola ki Veledi Acı Manoli Papazoğlu tercümân nasb ve tâyin olunmağla emsaline kıyasen şurûtuyla bervech-i mu'tad berât-ı âli şânım verilmek bâbında inayet rica etmeyip mürdü mesfûra verilen nişân-ı şerîf mucibince iş bu nişân-ı hümâyun yazılmıştır. Fi 9 Şevvâl sene 1198.

191

Berat kaydı terkin

Selanik nâibine hüküm ki

Asitane-i saadetimde olan Dubrovnik Cumhuriyeti'nun vekilleri Corci Zurik hutimet avakıbuhi bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl edip Selanik iskelesinde mukim Dubrovnik konsolosunun yanında Acı Nikolaki Veledi Acı Manoli Papazoğlu baberat-ı âli tercümân olup ve tercümânlık hizmetinde olanlar ve oğulları ve yedlerine başka başka evâmîr-i şerîfem verilen iki nefer hizmetkârları haraç ve avarız ve kasabiye akçesi ve sâir rûsum ve tekalif-i örfiye teklifiyle rencide olunmamaları beratları şurûtundan olmaktan naşi tercümân-ı mersumun iki nefer hizmetkarlarından Gota Veledi Acı Yorgaki nâm bir neferi hilaf-ı şurût-ı berat Cizye mutâlebesi ve âhar vechle taaddi olunmayıp berat mucibince himâyet ve siyânet olunmak bâbında Emr-i şerîfim recâ ve divân-ı hümâyunumda nişân kaydı görüldükte mesfûrun Acı Nikolaki Veledi Acı Manoli Papazoğlu iş bu sene-i mübâreke Şevvâl'ül mükerrerminin dokuzuncu günü tarihinde verilen berât-ı şerîfimle konsolos-ı merkumun yanında tercümân olup ve tercümânlık hizmetinde olanlar ve oğulları ve yedlerine başka başka evâmîr-i şerîfe verilen iki nefer hizmetkarları haraç ve avarız ve kasabiye akçesi ve sâir rûsum ve tekalif-i örfiye teklifiyle rencide olunmamaları verilen tercümânlık berât-ı şurûtundan idiğü münderic olmağın vech-i meşruh üzere amel olunmak İçün emr-i âli yazılmıştır. Fi evâsıt-ı Şevvâl sene 1198.

192

Mürd olub yerine âharı için emir yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir sene 1207.

Bir sûreti Pandasi Veledi Manoli nâm bir nefer-i diğeri hizmetkarı için bervech-i meşrûh .

193

Derya kapudanı vezir Gazi Hasan Paşa'ya ve Akdeniz'de vâki kadınlara ve Sakız ve Lefkoşa nâiblerine ve zikrolunan kazalarda kain iskele eminleri ve sâir zabıtana hüküm ki

Vekili mumaileyh mühürlü arzuhâl edip ahidnâme-i hümâyun mukaddema virili gelen evâmîr-i aliyye bi ayniha münderic Dubrovnik kapudanlarına evâmîr-i aliyye virili geldiğın bildirip hala Dubrovnik bayrağıyla bir kıt'a sefîneye râkib olan Baldasar ve Teroyani nâm Dubrovniklü kapudan yedine dahi ber minval-i meşruh müceddeden emr-i şerîfim verilmek bâbında istida-yı inayet ve divân-ı hümâyunumda mahfuz kuyuda ahkâma müracât olundukta iş bu sene-i mübareke evâil-i muharreminde vekil-i mersum istidasıyla

bervech-i muharrer âhar kapudan için emr-i münifim verildiği mastur ve mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümâyun ve mukaddema virili gelen evâmir-i aliyye şurûtu mucibince amel olunmak üzere emr-i ali yazılmıştır. Fî evâsıt-ı Şevvâl sene 1198.

194

Bir sûreti Dubrovnik kapudanlarından Mekile Cengarya nâm kapudânın müceddeden kapudanlığı için yazılan emr-i şerifi Fî Evâil-i Şaban sene 1198 tarihinde vekil-i mersum istidasıyla âhar kapudan için verilen emr-i şerife müracaat ile yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Zilkâde sene 1198.

195

Bir sûreti Dubrovnik kapudanlarından Civani Gorik kapudânlık emr-i şerifi Fî Evâil-i Muharrem sene 1198 tarihinde vekil-i mersum istidasıyla âhar kapudan için virilen emr-i âliye müracaat ve vekil-i mersum inhasıyla müceddeden emsâli mûcibince yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Zilkâde sene 1198.

196

Ruscuk kadısı zide fazluhuya hüküm ki

Âsitane-i saadetimde olan Dubrovnik Cumhuriyeti'nin vekilleri kıdvetü'l ayani'l milleti'l mesihyye Corci Zurik hükümet-i avakıbuhi bilhayr südde-i saadetime mühürü arzuhâl edip memalik-i Rumeli'de ticaretle geşt-i güzâr edegelen Dubrovnik tacirlerinden Nikola Pola nâm bazergan iş bu sene-i mübarekede Ruscuk'ta mürd oldukta sen ki Mevlana-yı mumaileyhsin tarafından mürd-i mesfûrun menzilini temhir ve varislerinden yüz kuruş almadıkça mührünü fek etmeyüp gadr ü taaddi olunduğunu bildirip mugarir-i ahidnâme-i hümâyun mürd-i mesfûr vereselerinden mühür fekki nâmıyla aldığın meblağ-ı merkum verese-i mürdü mesfûra red ile ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr-i şerifim recâ divân-ı hümâyunumda mahfuz ahidnâme-i hümâyuna müracât olundukta Dubrovnik bazergânları memalik-i mahrusemde ticaret edeler gelip gideler rızıklarına ve davalarına ve sâir esvablarına kimesne dahl edemeye zahmet vermeyeler ve Dubrovnik'den beri gelip memalik-i mahrusemde mürd olsa rızıkına beytûmalci ve kassam dahl etmeye belki andan varisi gelip rızıkını talep ile ve şimdiden sonra sâir bidatler ihdas olunmağayla Rumeli vilayetlerinde Dubrovnik bazergânlarından nesne Talep olunmaya memaliki mahrusemde kimesne ziyan eder ise bana arz oluna gereği gibi hakkından gelinip rızıkları tazmin ettirile deyu Dubrovniklüye verilen ahidnâme-i hümâyunda mûnderic olmağın ahidnâme-i hümâyun şurûtu mucibince amel olunmak emrim olmuştur. Vusul buldukta bu bâbda sadır olan emrim üzere amel dahi sen ki Mevlana-yı mumaileyhsin bervech-i muharrer mürd

olan Dubrovnikli bazergân-ı mesfûrun vereselerinden mühr-i fekki nâmıyla aldığı yüz kuruşu bermucibi şurût-ı ahidnâme-i hümâyun red ve mürdü verese-i mesfûra ihkâk-ı hak birle icra-yı şer ve infaz-ı şurût-ı ahidnâme-i hümâyunuma mübaderet eyleyip mazmun. Fî evâhir-i zilkâde sene 1198.

197

Dubrovnik kapudanlarından Francesco Roskovik nâm kapudânın Keke tâbir olunur bir kıt'a Çakomo Boşovik nâm kapudânın Kalyon tâbir olunur bir kıt'a Cakomo Firitik nâm kapudânın Kalyon tâbir olunur bir kıt'a Fîloryo Danicik nâm kapudânın Kalyon tâbir olunur diğerk bir kıt'a seffneleri için dört kıt'a izn-i seffne evâmir-i şerifesi yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Zilhicce sene 1198.

198

Dubrovnik kapudanlarından Antonyo Marik nâm kapudânın Panko tâbir olunur râkib olduğu bir kıt'a seffnesi için izn-i seffne hükmü yazılmışdır. Fî Evâhir-i Zilhicce sene 1198.

SENE 1199

199

Gurre-i Muharrem sene 1199.

Derya kapudanı vezir Gazi Hasan Paşa'ya ve Akdeniz'de vâki kadılara ve Sakız ve Lefkoşa nâiblerine ve zikr olunan kazalardaki kain iskele eminleri ve sair zabıtana hüküm ki

Vekili mumaileyh mühürlü arzuhâl ahidnâme-i hümâyun ve ahd-i baidden beri virili gelen evâmir-i şerîfe bi ayniha münderic Dubro[vnik] bayrağıyla bir kıt'a seffineye râkib olan Cozepe Kavovik nâm kapudan Akdeniz'de ticaretle geşt-i güzâr üzere olmağla bervech-i mûtad ahidnâme-i hümâyun ve mukaddema virili gelen evâmir-i şerîfe şurûtu mucibince kapudanlık emr-i şerîfi yazılmıştır. Fî Evâil-i Muharrem sene 1199.

200

Dubrovnik kapudanlarından Luka Di Francesco Flori nâm kapudan Polaka tâbir olunur süvâr olduğu bir kıt'a seffnesine izn-i seffne hükmü yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Muharrem sene 1199.

201

Kapudan-ı mesfûr terki hidmet olmağla fermânı mahfuzdur. Fî 25 Şevvâl sene 1201.

Derya kapudanı vezir Gazi Hasan Paşa'ya ve Akdeniz'de vâki kadılara ve Sakız ve Lefkoşa nâiblerine ve zikrolunan kazalarda kain iskele eminleri ve sâir zabıtana hüküm ki

Vekili mummaileyh mühürlü arzuhâl edip ahidnâme-i hümâyun ve ahd-i baiden beri virili gelen evâmir-i şerîfe bi ayniha münderic Dubrovnik bayrağıyla bir kıt'a sefineye süvar olan Antonyo Biran kapudan yedine dahi müceddeden bir kıt'a emr-i şerîfim verilmek bâbında istida-yı inayet ve divân-ı hümâyunumda mahfuz kuyud-ı ahkâma müracât olundukta 1198 senesi evâil-i Şabanında vekili mummaileyh istidasıyla âhar kapudan için bervech-i muharrer emr-i şerîfim verildiği mastur ve mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümâyun ve mukaddema sadır olan emr-i âli mucibince amel olunmak üzere emr-i şerîf yazılmıştır. Fi evâhir-i Safer sene 1199.

202

Kapudan-ı mesfûr terki hizmet olmağla fermânı mahmuzdur. Evâhir-i rebîülevvel sene 1200.

Derya kapudanı vezir Gazi Hasan Paşa'ya ve Akdeniz'de vâki kadılara ve Sakız ve Lefkoşa nâiblerine ve zikrolunan kazalarda kain iskele eminleri ve sâir zabıtana hüküm ki

Vekili mersum mühürlü arzuhâl edip ahidnâme-i hümâyun ve ahd-i baiden berü virili gelen evâmir-i şerîfe mucibince mukaddema bir kıt'a emr-i şerîfim verilip Dubrovnik bayrağıyla bir kıt'a sefineye suvar olan Agustin Kazilari nâm Dubrovnikli kapudan yedinde olan emr-i şerîfimi bertakrib zayi eylediğın bildürüp ber minval-i muharrer zayiden ve müceddeden emr-i şerîfim verildiği recâ divân-ı hümâyunda mahruz kuyud-ı ahkâma müracât olundukta sabıkan âsitane-i saadetimde muhkim Dubrovnik beyzadesi istidasıyla 1190 senesi evâhir-i Ramazân-ı şerîfnde bervech-i muharrer emr-i şerîfim sadır oldurması mukayyed bulunmağın mukaddema sadır olan emr-i âli şanın mucibince amel olunmak için emr-i âli yazılmıştır. Fi evâil-i Rebiü'l-evvel sene 1199.

203

Dubrovnik kapudanlarından Agustin Kazilari nâm kapudan Kalyon tâbir olunur râkib olduğu bir kıt'a seffinesine ve Nikola Rustan nâm kapudan Keke tâbir olunur süvâr olduğu bir kıt'a seffinesine başka başka iki kıt'a izn-i seffine emirleri Fî Evâil-i Rebiü'l-âhir sene 1199.

204

Dubrovnik kapudanlarından Cirolombo Buruni Nâm kapudânın Kalyonu Çozepe Çapate nâm kapudânın Keke tâbir olunan seffinesine Civani Şoderine nâm kapudânın

Polaka tâbir olunur seffinesi için başka başka üç kıt'a izn-i seffine ahkâmı yazılmışdır. Fî Evâil-i Rebiü'l-evvel sene 1199.

205

Dubrovnik kapudanlarından Civani Kartacik nâm kapudânın Keke tâbir olunan seffinesi Vinçenço Krabuke nâm kapudânın râkib olduğu Keke tâbir olunur seffine için başka başka iki kıt'a bervech-i mu'tad izn-i sefayin ahkâmı yazılmışdır. Evâhir-i Rebiü'l-âhir sene 1199.

206

Dubrovnik kapudanlarından ticaretle Bahr-ı sefidde ticaret etmek üzere olan Matyo Fîristo Frokşikovic nâm kapudânın müceddeden kapudânlık emri bervech-i mu'tad sadır olmağla işbu sene-i mübareke Evâhir-i Safer tarihinde âhar kapudan için verilen emr-i şerife müracaat olunarak tahrir olunmuşdur. Fî Evâil-i Cemaziye'l-evvel sene 1199.

207

Sakız ve İzmir havalisine varıp gelince vaki kuzzat ve nüvvaba ve iskele hümenâsı ve yeniçeri serdarları ve ayân ve sâir zabıtana hüküm ki

Âsitane-i saadetimde olan Dubrovnik Cumhuriyeti'nin vekilleri Corci Zurik hutimet avakıbuhi bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl idüp Medine-i İzmir'de Dubrovnik konsolosu yanında berât-ı âli şanımla tercümân olan Nikola Bırasefki nâm tercümân hala hizmetinde olan Dimitri veledi Civani Kalokorbezi nâm bir nefer hizmetkârını bazı umur için İzmir'den Sakız ve İzmir havalesine irsâl eylediğın bildürüp hizmetkâr-ı mesfûrun mahalli merkuma varıp gelince müruruna mümanaat ve esna-yı rahta ve bir mahalde hîn-i meksinde hilaf-ı şurût-ı berat haraç ve avarız ve tekalif-i sâire mütalebesiyle taaddi ve mümanât olunmayup himâyet ve siyânet ettirilmek bâbında hükmü hümâyunum recâ ve divân-ı hümâyunumda mâhfuz nişân kaydına müracât olundukta mesfûr Nikola Bırasefki Medine-i İzmir'de Dubrovnik konsolosu yanında 1193 senesi Şevvâlinin yirmi dokuzuncu günü tarihiyle verilen berât-ı şerîfimle tercümân olup ve tercümânlık hizmetinde olanlar ve oğulları ve iki nefer hizmetkârları haraç ve avarız ve kasabiyye akçesi ve sâir rüsüm ve tekalif-i örfiye teklifiyle rencide ve taaddi olunmamaları verilen tercümânlık berat-ı şurûtundan idüğü mastur ve mukayyed bulunmağın şurût-ı berât mucibince amel olunmak için emr-i âli yazılmıştır. Fî Evâhir-i Rebiü'l-âhir sene 1199.

208

Bir sûreti tercümân-ı mesfûrun İstidrati Veledi Corci Petrogokito nâm bir nefer hizmetkarı için.

DER ZAMÂN-I KAYMAKAM-I ALİ MAKAM-I KAPUDAN-I DERYÂ VEZİR
HAZRETİ GAZİ HASAN PAŞA YESSERALLAHU MAYÜRİDU VE MAYEŞA Fİ 20
CEMAZİYEL EVVEL SENE 1199.

209

Dubrovnik kapudanlarından Peyatro Bertenik nâm kapudânın Keke tâbir olunur süvâr olduğu seffinesine Anderyâ İvanovik nâm Keke tâbir olunur râkib olduğu bir kıt'a seffinesine Başkavale Di Vinçenço Vilenik nâm kapudânın Keke tâbir olunur bir kıt'a seffinesine başka başka üç kıt'a izn-i seffine evâmir-i şerifi yazılmışdır. Fî Evâhir-i Cemaziye'l-evvel sene 1199.

210

Derya kapudanı vezir Gazi Hasan Paşa'ya ve Akdeniz'de vâki kadılar ve Sakız ve Kıbrıs nâiblerine ve zikr olunan kazalarda kain iskele emirleri ve sâir zabıtana hüküm ki

Vekili mumailleh memhur arzuhâl edip ahidnâme-i hümâyun virilü gelen evâmir-i aliye şurûtu bi ayniha münderic Dubrovnik kapudanı ve adamları himayet siyanet olunmak üzere yedlerine birer kıt'a evâmir verili geldiğin bildürüp hala Dubrovnik bayrağıyla bir kıt'a seffineye süvar olan Başkavale Di Vinçenço Vilenik nâm Dubrovniklü kapudan yedine dahi ber minval-i muharrer müceddeden emr-i şerîfim verilmek bâbında inayet recâ ve divân-ı hümâyunumda mahfuz kuyud-ı ahkâma müracât olundukta iş bu sene-i mübareke Evâhir-i Saferinde vekil-i mersum istidasıyla ahâr kapudan için ber minval-i meşruh müceddeden emr-i şerîfim verildiği mastur ve mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümâyun ve mukaddema ileri gelen evâmir-i şerîfe şurûtu mucibince amel olunmak üzere emr-i âli yazılmıştır. Fî evâil-i Cemaziyye'l-âhir sene 1199.

211

Dubrovnik kapudanlarından Antonyo Marik nâm kapudan Panko tâbir olunur râkib olduğu bir kıt'a seffinesine Mekile Maci nâm kapudânın Polaka tâbir olunur süvâr olduğu bir kıt'a seffinesine başka başka iki kıt'a izn-i sefayin emirleri yazılmışdır. Fî Evâhir-i Cemaziye'l-âhir sene 1199.

DER ZAMÂN-I SADR-I SÜDURÛL VÜZERA HAZRETİ ALİ PAŞA
YESSERALLAHU MAYÜRİDU VE MAYEŞA Fİ HURRE-İ RECEB SENE 1199.

212

Dubrovnik kapudanlarından Kaznacik nâm kapudânın ve Antonyo Bozevik nâm kapu[danın] râkib oldukları Keke tâbir olunur seffineleri için iki kıt'a izn-i seffine hükmü yazılmışdır. Evâsıt-ı Şaban sene 1199.

213

Derya kapudanı vezir Gazi Hasan Paşa'ya ve Akdeniz'de vâki kadılara ve Sakız ve Kıbrıs nâiblerine ve zikr olunan kazalardak kain iskele emirleri ve sâir zabıtana hüküm ki

Vekili mumaillejh mühürlü arzuhâl edip ahidnâme ve verili gelen evâmir-i şerîfe şurûtu bi ayniha münderic Dubrovnik kapudanları himâyet ve siyânet olunmak üzere yedlerine birer kıt'a kapudanlık emr-i şerîfi verile geldiği bildürüp hala Dubrovnik bayrağıyla bir kıt'a sefîneye râkip olan Baldasar ve İsticevik nâm Dubrovnikli kapudan yedine dahi ber minvâli muharrer müceddeden emr-i şerîfim verilmek bâbında inayet recâ etmeyin ahidnâme-i hümâyun mukaddema ve virili gelen evâmir-i âliyye şurûtu mucibince amel olunmak için emr-i münif yazılmıştır. Evâsıt-ı Şaban sene 1199.

214

Bir sûreti Dubrovnik kapudanlarından Nikolo Tomašek nâm kapudan için bervech-i meşrûh Fî Evâhir-i Şaban sene 1199.

215

Dubrovnik kapudanlarından Matyolupi kapudânın Keke tâbir olunur sefinesi için izn-i sefîne emri yazılmıştır. Fî Evâhir-i Şaban sene 1199.

216

Rumeli valisi ve Özi ve Bosna valilerine ve Belgrad muhafızı vezire ve Niğbolu sancağı mutasarrafi olup Vidin muhafızı Vezire ve zikrolunan eyaletlerde vâki mir-i miran-ı kirama ve mevali-i fihama ve sancak beylerine ve kuzat ve nüvvaba ve kılâ dizdarları ve derbent zabıtları ve iskele eminleri ve ayân-ı vilayet ve sâir iş yerlerine hüküm ki

Vekili mumaillejh mühürlü arzuhâl edip ahidnâme-i hümâyun ve verili gelen evâmir-i âliyye şurûtu bi ayniha münderic ahd-i baidden beri evâmir-i şerîfe verili gelip ve gümrükleri berât-ı şerîfîle uhtelerinde olmağla ahidnâme-i hümâyun ve verili gelen evâmir-i şerîfe şurûtu üzere Dubrovnik bazergânlarından Anyonyo Petre nâm tacir iki nefer Dubrovnikli hizmetkârıyla taht-ı hükümet ve kazanıda ticaret etmek üzere mukaddema yedine verilmiş olan emr-i âli bertakrib zayi olduğun bildürüp mukaddema sadır olan emr-i şerîf mucibince zaiden ve müceddeden emr-i münifim sudurunu recâ ve divân-ı hümâyununda mahfuz kuyud-ı ahkâma müracât olundukta 1189 senesi evâil-i muharreminde vekili mersum istidasıyla bervech-i meşrûh emr-i şerîfim verildiği mastur ve mukayyed bulunmağın mukaddema sadır olan emr-i şerîf mucibince amel olunmak için emr-i âli yazılmıştır. Evâhir-i Şaban sene 1199.

217

Ruscuk ve Zıştovi kadılarına ve ayân-ı vilayete hüküm ki

Âsitane-i saadetimde muhkim Dubrovnik Cumhuriyeti'nin vekilleri Corci Zurik südde-i saadetime mühürlü arzuhâl edip Dubrovnik tüccarından Matyo Kabri nâm bazergân birkaç seneden beri Ruscuk ve Zıştovi kazalarında ticaret üzereyken müfsid ve muharrik ve müflis olduğundan Dubrovnik'e varıp hüsn-i imtizac edememekle firar ve yine Rusça "gel" diyip kendi halinde durmayup Ruscuk'ta muhkim Dubrovnik bazergânlarının türlü türlü cevr ve ezâ ve ifk ve iftira özürü ile tekdir ve taaddiden hâli olmayıp Dubrovnikli bazergânların müfsid-i mezburun şer ve şurundan rahat ve emniyetlerin mesluf ve tedibi lazım gelmekten nâşi siz ki mevlana ve ayân-ı mumaileyhimsiz müfsid-i mezbur fimâbad Ruscuk ve Zıştovi Kazalarına ayak basmamak üzere tart ve tevid ve diyar-ı ahâra nefy ve iclâ ve iş bu emr-i mürifim kazain-i meskureteyn sicillâtına badelkayt ruscukta mukim Luka Rabçevik nâm mutemed Dubrovnik bazergânı yedinde ibkâ olunmak için size hitaben emr-i şerîfim tasdirini Dubrovnik cumhuriyeti ve beyleri tarafından vekil-i mersuma mahsus tahlil ve istida-yı inayet eylediklerini imha ve ol babda emr-i şerîfim sudurunu istirham eylediği ecilden istidası mucibince amel olunmak fermânım olmağan imdi siz ki Mevlana ve ayân-ı mumaileyhimsiz bervech-i muharrer mürsidi mezburun Ruscuk ve Zıştovi kazalarına ayak basmamak üzere diyar-ı ahâra net ve iclâ tart ve tevhid-i madlub idüğü mâlumunuz oldukta merkurum diyar-ı ahâra nefy ve iclâ eyleyip badeezim kazaini mezbureteyne ayak basmamak ve bertakrib ifhasına cevaz gösterilmemek hususuna daima dikkat ve iş bu emr-i şerîfini Ruscuk'ta mukim bazergânı mersum yedinde ibkâ eylemeniz bâbında Fi Evâhir-i Şaban sene 1199.

218

Dubrovnik kapudanlarından Luka Francesko Flori kapudânın Polaka tâbir olunur bir kıt'a seffinesine izn-i seffine emri Evâil-i Ramazân sene 1199.

219

Dubrovnik kapudanlarından Filoryo Danicik kapudânın Kalyonu ve Cirolombo Buruni kapudânın Kalyonu ve Civani Şoderine nâm kapudânın Keke tâbir olunur râkib oldukları seffine ler için üç kıt'a izn-i seffine ahkâmı yazılmışdır. Fî Evâil-i Şevval sene 1199.

220

Dubrovnik kapudanlarından Nikolo Rustan kapudânın Keke ve Cozeppe Pote kapudânın Kalyonu ve Piyatro Danicik Kapudânın Polaka tâbir olunur sefineler için üç kıt'a izn-i sefîne ahkâmı yazılmışdır. Fî Evâil-i Zilkâde sene 1199.

221

Kapudanlık

Bahr-ı sefidde ticaretle geşt ü gûzar eden Dubrovnik kapudanlarından Antonyo Galaylo nâm kapudan ve Cozepe Karivelye nâm kapudanlar için berveci-i mutat bila müracaat müceddeden iki kıt'a kapudânlık emr-i şerifi yazılmışdır. Fî Evâil-i Zilkâde sene 1199.

222

Dubrovnik kapudanlarından Mekile Brandini nâm kapudânın râkib olduğu Keke tâbir olunur sefinesine bir kıt'a izn-i sefîne Fî Evâil-i Zilhicce sene 1199.

223

Dubrovnik kapudanlarından Civane Gorik nâm kapudan râkib olduğu Keke tâbir olunur sefîne için bir kıt'a izn-i sefîne hükmü yazılmışdır. Evâhir-i Zilhicce sene 1199.

224

Bahr-ı sefidde ticaretle geşt ü gûzar eden Dubrovnik kapudanlarından Antonyo Di Beyaciyolui nâm kapudan için berveci-i mu'tad müceddeden bir kıt'a kapudânlık emri yazılmışdır. Fî Evâhir-i Zilhicce 1199.

SENE 1200

225

Bahr-ı sefidde ticaretle geşt ü gûzar eden Dubrovnik kapudanlarından Nikolo Fîladelfi nâm kapudan için berveci-i mu'tad müceddeden bir kıt'a kapudânlık emr-i şerifi yazılmışdır. Fî Evâil-i Muharrem sene 1200.

226

Dubrovnik kapudanlarından İstefano Valyalu nâm kapudanın râkib olduğu Kalyonun ve Nikola Kladiği kapudanın suvar olduğu Keke tabir olunur sefinesi ve Frencesko Di Antonyo Kavacovik kapudanın râkib olduğu Keke tabir olunur sefinesi ve Antonyo Menili kapudanın Pulaka tabir olunur sefinesi ve Antonyo Seltarik nâm kapudanın suvar olduğu Keke tabir olunur sefinesi için başka başka beş kıt'a İzn-i sefain ahkâmı yazılmıştır. Fî Evâil-i Muharrem sene 1200.

227

Âsitane-i saadetinden Zimon hududuna varınca vâki kuzzat ve nuvvaba ve kethüda yerleri ve yeniçeri serdarları ve Cizyedarân ve ayân-ı vilayet zide kadruhuma hüküm ki

Âsitane-i âliyyemde mukim Dubrovnik Cumhuriyeti'nun vekilleri Corci Zurik hutimet avakıbuhi bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl edip Dubrovnik bazergânlarından Dopluka Karnici nâm bazergân âsitane-i saadetinden Zimon tarafına azim ve rahi olduğu inhâ bazergânı mesfûrun der âliyyemden Zimon hududuna varınca müruruna mümanât ve cizye ve sâir tekalif talebiyle taaddi ve rencide olunmayıp himâyet ve siyânet olunmak bâbında emr-i şerîfim sudurunu istidâ etmeyip vech-i meşruh üzere amel olunmak bâbında emr-i şerîf yazılmıştır. Fi Evâsıt-ı Muharrem sene 1200.

228

Dubrovnik hududunda âsitane-i saadetime gelince yol üzerinde vâki kuzzat ve nuvvaba ve kethüda yerleri ve yeniçeri serdarları ve kılâ dizdarları ve neferat zabıtânı ve iskele emirleri ve cizyedarân ve ayân-ı vilayet ve iş erlerine hüküm ki

Dubrovnik Cumhuriyeti'nun âsitane-i saadetinde olan vekilleri Corci Zurik hutimet avakıbuhi bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl edip Dubrovnik knezleri ve beyleri tarafından mutâd üzere ihraç ve âsitane-i saadetime irsal ve tesyiri lazım gelen cizyelerinin vakti karib olmaktan nâşi zikrolunan mal-ı cizye-i âsitane-i devlet-i aşıyaneme irsâle cumhuri mezbur tarafından tâyin iki nefer elçileri Dubrovnik hududuna takarrub etmekle hududdan der âliyyeme gelince elçiyani mersuman yanında olan tercümân ve adamları her kangıların taht-ı hükümet ve kazasına dâhil olur ise emin ve mahfuz mahallere kondurup ve gecelerde bekçiler ile muhkem bekletüp ve iktiza eden zat ve zevadelerin rızalarıyla satanlardan narh-ı ruzi ve akçeleriyle aldurulup hilaf-ı ahidnâme-i hümâyun cizye mütalebesi ve ahâr bahane ile rencide ve dahl ve taarruz ettirilmeyip ve gelir olduklarında esma-yı tarikte menazil ve meharile ve benadir ve mehabirde gereği gibi hıfs ve haraset için yanlarına kifâyet miktarı tuvana ve müsellemler adamlar tâyin ve kemâli ve selâmetle birbirinize irsal ve âsitane-i saadetime tesyir ve tesbillerine itimam olunmak üzere emr-i şerîfim verile geldiği inhâ ve olbabda emr-i âli şânım sudurunu istidâ etmeyip vech-i meşruh üzere amel olunmak bâbında emr-i şerîf yazılmıştır. Fi Evâsıt-ı Muharrem sene 1200.

229

Dubrovnik kapudanlarından Vinçenço Bâli Koki nâm kapudânın Keke tâbir olunur seffinesi için ve Peyatro Trobani nâm kapudânın Kalyon tâbir olunur seffinesi için başka başka iki kıt'a izn-i seffine emrileri yazılmıştır. Evâhir-i Safer sene 1200.

DER ZAMÂN-I HAZRETİ REİSÜ'L-KÜTTAB SEYYİD MEHMED HAYRİ EFENDİ
NÂLE MÂ YETEMENNÂHU Fİ 12 REBİÜL EVVEL SENE 1200.

230

Bahr-ı sefidde Dubrovnik bayrağıyla geşt ü gûzar ve ticaret etmek üzere Antonyodi Francesko Metili nâm Dubrovnik kapudânı için ahidnâme-i hümayûn ve verili gelen evâmir-i âliye mücibince bervech-i mu'tad bir kıt'a kapudânlık emr-i şerifi yazılmışdır Fî Evâil-i Rebiü'l-evvel sene 1200.

231

Dubrovnik kapudanlarından Antonyodi Francesko metili nâm kapudânın süvâr olduğu Polaka sefinesine ve Peyatro Danicik nâm kapudânın râkib olduğu Keke sefinesine ve Beyaciyo Marteliti nâm kapudânın süvâr olduğu Polaka sefinesi için başka başka üç kıt'a izn-i sefîne emirleri yazılmışdır. Fî Evâil-i Rebiü'l-evvel sene 1200.

232

Dubrovnik kapudanlarından Migele Melkovik nâm kapudânın Kalyon tâbir olunur bir kıt'a sefinesi için izn-i sefîne hükmü Evâsıt-ı Rebiü'l-evvel sene [1200].

DER ZAMÂN-I KAYMAKAM-I ALİ MAKAM-I HAZRETİ GAZİ HASAN PAŞA
YESSERALLAHU MAYÜRİDU VE MAYEŞA Fİ 22 REBİÜL EVVEL SENE 1200.

233

Dubrovnik kapudanlarından Cozepe Pota nâm kapudânın Kalyonu için bir kıt'a izn-i sefîne hükmü Evâil-i rebiül âhir sene 1200.

234

Dubrovnik kapudanlarından Nikolo Di Civani Marasi nâm kapudan bahr-ı sefidde ticaretle geşt ü gûzar için bervech-i mu'tad bir kıt'a kapudânlık emr-i şerifi yazılmışdır. Evâil-i Rebiü'l-âhir sene 1200.

235

Edirne kadısına ve dergâh-ı muallâm kapıcı başlarından olup halâ Edirne Bostancı başısına hüküm ki

Âsitane-i saadetimde mukim Dubrovnik Cumhuriyeti'nun vekilleri Corci Zurik hutimet avakıbuhi bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl edip Dubrovnik bazergânlarından Marko Milikovik nâm tâcir Filibe tarafından iştirâ eylediği yapağı tiftiğiyle kamçıbaşı (ipek yapımında kullanılan bir malzeme) tabir olunur emtiasını yirmi çuval ile sal üzerine tahmil edip nehr-i Meriç'ten Edirne'ye nakli esnasında şiddet-i

havadan nâşi sal-ı mezbur nısfü'l-leylde Edirne'ye karib ahbar nâm karye pişkahnâ geldikte karye-i mezbure ahâlisi iş bu sene-i mübarekede eşya-yı merkumeyi yağma ve gayret ve sal-ı mezkûr-ı dahi yine karye-i mezbure sükkânından Hacı İsmailoğlu demekle ma'ruf kimesne bozub kerestesini ahz ü kabz etmekle tacir-i mesfûr emvâl-i mağsube-i mezkûresini Ahâli-i karye-i merkumeden talep eylediğin fakat tiftikle memlu bir adet çuvalını red edip ma'adayı vermeğin muhalefet eylediklerine binayen tacir-i mersum mukavemet edemeyip bin kuruşluktan mütecaviz emtia ve eşyası ve sal-ı mezkûrun kerestesi merkumunun yedlerinde kaldığından mâdur olduğun imhâ ve mahalinde şer ile görülüp tacir-i mesfûrun ol miktar kuruşluk emtia' ve eşyası ahali-i karye-i merkumeden ve sal kerestesi dahi kabz eden merkum Hacı İsmailoğlu'ndan tamamen tahsil ve bazergân-ı mesfûra red ve teslim olunmak için size hitaben emr-i şerîfim sudurunu istidâ etmeyin siz ki Mevlana ve bostancıbaşı ve mumaillehimasız bazergân-ı mersumun gasp ve gâret olunan meta'ı kimlerin zimmetlerinde ise mârifet-i şer ile bâde's-subud tahsil ve bazergân-ı mesfûra teslim ile ihkâk-ı hakka ikdam ve dikkat eylemeniz bâbında emr-i şerîf yazılmıştır. Fi evâili rebûl âhir sene 1200.

236

Dubrovnik kapudanlarından Civani Mercik nâm kapudânın Keke tâbir olunur seffinesi için ve Antonyo Poşovik nâm kapudânın Keke tâbir olunur süvâr oldukları seffine leri için başka başka iki kıt'a izn-i seffine emirleri yazılmışdır. Fî Evâhir-i Rebiü'l-âhir sene 1200.

DER ZAMÂN-I SADR-I SÜDURÜL VÜZERA HAZRETİ YUSUF PAŞA
YESSERALLAHU MAYÜRİDU VE MAYEŞA VE EYYAN-I REİSÜ'L-KÜTTAB
HAZRETİ SEYYİD MEHMED HAYRİ EFENDİ TALE BEKAHU Fİ 24 REBİÜLAHİR
SENE 1200.

237

Bosna valisi veziri ve zikri âti tüccarın eyaleti Bosna dahilinde buldukları mahallerin kuzat ve nüvvabına hüküm ki

Dubrovnik Cumhuriyeti'nun âsitane-i saadetinde mukim vekilleri Corci Zurik hutumet avakıbihu südde-i saadetime mühürlü arzuhâl edip Bosna ve Hersek Sancağı'nın kurb ve civarında vâki Dubrovnik İskeleleri'nde Bosna'nın ehl-i islam tüccarıyla bey' ü şıra ve ticaretle me'luf Luka Sorgo ve Cozepe Birankovik ve Matyo İzone ve Aleksandır ve Margarik ve İstefano Ferşah nâm Dubrovnik bazergânlarından Bosna'nın ehl-i İslam tüccarından Tebrenili Pusulazâde Mustafa Beşe ve karındaşı Ali Hoca Abdulfettah oğlu

Süleyman ağa ve karındaşı Ahmet Beşe demekle mağruf kimesneler ile verdikleri senedâdda isimleri masdur şeriklerinin doksanseviz senesinde rıbkıyla istidâne eyledikleri senadatı meskurede miktarı musarrah vebalinin vadesi hulul edeli müddeti vafire olduğundan bazergânı mesfûrlar meskurunun zimmetlerinde olan bermucib-i temessük alacaklarını mutalebe eylediklerinde şiddete sülûk ve meblâ-yı mezburu hin-i istidânelerinde rehin nâmıyla vaz' eylediğimiz eşyamızı şu kadar bahaya değnimize takas ederiz deyüp kavı-i hodlarıyla rehinlerine takdir eyledikleri değerinden ziyade baha ile kabul etmelerini teklif ile hilafi şer-i şerîf eda-yı değinde ishar-ı suret-i mumanât ve gadri külli eylediklerini bildürüp şer ile Görölüp meskûrunun senedâtı sahiha-i şeriyye ile zimmetlerinde olan alacakları tamamen tahsil ve bikusur alıverilip icrâ-yı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim sudurunu istidâ eylediği ecilden husus-ı meskur umuru şeriyye ve marifet-i şer ile görülecek işlerden olmağla siz ki veziri müşar ve Mevlana-ı mumaileyhimsiz ber mukteza-yı şeriyye-i mutahhara rüyet ve gadr ve himayeden âri olarak hasl ve hasm ve meskuruna ve Dubrovniklüye gadrden ittikâ ve mücanebed ve ifa-yı hakaniyet olunmak fermânım olmağın imdi siz ki vezir-i müşar ve vezirim Mevlana-ı mumaileyhimsiz tüccar-ı mezkûrun eyaletin dâhilinde buldukları mahalde meclis-i şera ihzar ve Dubrovniklü bazergan ve mesfûrlar ile hakkaniyet vechle terafuğ şer ve hususu mezbur inhâ olunduğu üzere ise ber mukteza-yı şeriat-ı mutâhara amel ve hareket ve mezkûrunun zimmetlerinde şeran sabit ve mütehakkık olan alacak hakları tahsil ve bazergan-ı mesfûrlara red ve teslim ile icra-yı şer ve ihkâk-ı hakka mübaderet ve tarefeyne gadr ve himayeden ari olarak fasl ü hasm madde-i mezkûreye itina ve dikkat eyleyip gerek ehl-i İslam tüccar-ı mezkûrlara ve gerek Dubrovniklü bazergan-ı mesfûrlara teklifatına nâmeşrua ile gadr ve taaddi vukuunu tecvizden ittika ve mübaaded olunmak babında evâil-i cemaziyelevvel sene 1200.

238

Dubrovnik kapudanlarından Antonyo Rodani nâm kapudânın râkib olduğu Polaka tâbir olunur seffinesi için izn-i seffine emri yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Cemaziye'l-evvel sene 1200.

239

İzmir nâibine hüküm ki

Medine-i izmirde mukim Dubrovnik konsolosu yanında tercümân olan Nikola Brasefki nâm tercümân ile şeriki Felemenklü Nikolaki Veledi Maverdi nâm müste'menler Yakumi ve karındaşı Kristo nâm zimmiler zimmetlerinde alacağım vardır deyu

kuşadasında harmanlarında olan iki bin kuruşluk hinta ve penbelerini zabt ve duhan mahzeni ve dükkanlarını bila senet temhir etmeleriyle duhan ve emtianız zayi olduğundan maada zimemat defterlerin dahi ahz ve mahallerinden tahsil ile gadreyledikleri mukaddema müddeiyan-ı mesfûranın rikab-ı kamyatıma nakl eyledikleri arzuhâllerinde ledel inhâ ve istida sadr-ı azam mühürdar yamağı Ali zide kadruhu mübaşeretiyle mahallinde terafuğ-ı şer ve ihkâk-ı hak mümkün olmaz ise der aliyyeme ihsarları babında sadır olan emr-i şerîfim ledel vusul hasımları mesfûran meclis-i şere ihsar ve leded terağfu mahsenin temhiri hususu müdd'ıyan-ı mesfûran zimmetlerinde iki kıt'a temessük mucibince kendilerine bey' eylediğimiz aba semeninden iki bin sekiz yüz kırk altı kuruş alacağımızın vadesi hulul etmekle taleb ve dava eylediğimizde mesfûran firar etmeleriyle taraf-ı şeriden temhir olunub elyevm mühürlü ve derununda olan duhan ve sâir emtianın taaffün eylediği malumumuz olamayub ve zimemat defteri alacağım mukabili kendüleri teslim ve havale edüb fakat dört yüz altmış kuruş zimematdan makbuzatımız vardır deyu cevaba tasaddilerinde zimmiyan-ı mesfûran dahi iki kıt'a temessük için iki bin dört yüz kırk yedi kuruş değinlerini ifraz ve baki bila devr-i murabahadır deyu mukabele edib değinlerinde cereyan eden ahz ve italarının hesab ve kıt'abları bade'r-ruye murabaha-yı mezkûr temessük-i âhardan ve cihet-i kefaletten şeren sabit olan yüz kuruş değinlerini baded tenzil müdde'ıyan-ı mesfûranın iki yüz otuz altı kuruş hakları zâhir ve edası tembih olduğu ve ziyade bir akçe hakları kalmayub ve maruzzıkr şer ile temhir olunan mahsen maddesinden ve harman hususlarına bir nesne lazım gelmeyüb mesfûranın olvechle davayı tezvır ve arz-ı nefsanıyeye mebni idüğü ve kuşadasında mütemekkin kocabaşlarından cemm-i gafir haber verdiklerini bundan akdem sen ki Mevlana-yı mumaileyh Ahmed Reşit zide ilmuhusun sen ki kuş adası nâibi Fethi zide ilmuhu tarafından varid olan iki kıt'a ilamınız mazmunu mukaddema sadır olan emr-i mezkûrun kaydı balasına şerh ve ilam-ı hale muhtevi Felemenklüyü mesfûr Nikolaki tacir yedine emr-i şerîfim ita olunmuş olmağla Dubrovnik tercümânı mesfûr yedine dahi bervech-i meşruh bir kıt'a ilam-ı hal emr-i şerîfim ita olunmasını ve Dubrovnik Cumhuru'nun der aliyyemde mukim vekilleri Corci Zurik hutimet avakıbuhi bilhayr dahi memhur arzuhâlinde istida ve niyaz madde-i mezkûrenin mutazammın mukaddema verdiği ilamının nüsha-i salise-i sal olarak tarafından ve kuş adası nâibi Mevlana-i mumaileyh tarafından tekrar ita olunan ilamı ibraz etmekle ilam-ı mezkûre dahi divân-ı hümâyunum kaleminde hıfz olunmağla ilam-ı hali müşir iş bu emr-i şerîfim ısdar ve Dubrovnik taciri mesfûr yedine itâ olunmuşdur imdi sen ki Mevlana-yı mumaileyhsin ber minval-i meşruh nüsha-i salise olarak mesfûr

Dubrovnik taciri yedine verilen iki kıt'a ilamat dahi divân-ı hümâyun kaleminden hıfz olunmağla badeezim mesfûru madde-i mezkûre zimmında ihsar teklifi ve âhar vechle taaddi ve rencide ettirilmeyüb himâyet ve siyânet olunmak babında Fi Evâsıt-ı Cemaziye'l-evvel sene 1200.

240

Dubrovnik kapudanlarından Peyatro Danicik nâm kapudânın Polaka tâbir olunur râkib olduğu sefinesi Antonyo Marik nâm kapudânın süvâr olduğu Panko tâbir olunur sefinesi Civani Bizar nâm kapudânın Polaka tâbir olunur sefinesi İstefano Valyalu nâm kapudânın Kalyon tâbir olunur sefinesi Civani Klayik nâm kapudânın Keke tâbir olunur sefinesi Antonyo Seltarik nâm kapudânın Keke tâbir olunur sefinesi için başka başka altı kıt'a izn-i sefîne ahkâmı yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Cemaziye'l-âhir sene 1200.

241

Dubrovnik kapudanlarından Baldasar Voççe nâm kapudânın Panko tâbir olunur sefinesi Antonyo Bojevik nâm kapudânın Keke tâbir olunur sefinesi için başka başka iki kıt'a izn-i sefîne emirleri yazılmışdır. Fî Evâhir-i Cemaziye'l-âhir sene 1200.

242

Dubrovnik kapudanlarından Nikolo Rustan nâm kapudânın Keke tâbir olunur râkib olduğu sefinesi Cozepe Pota nâm kapudânın Kalyon tâbir olunur sefinesi Civani Kazcik nâm kapudânın Keke tâbir olunur sefinesi Peyatro Trobani nâm kapudânın Kalyonu Civani Şoldena nâm kapudânın Keke tâbir olunur sefinesi için başka başka beş kıt'a izn-i sefayin ahkâmı yazılmışdır. Fî Evâil-i Receb sene 1200.

243

Halâ Özi valisi sadr-ı sâbık vezir Ali Paşa'ya ve Rumeli valisi vezir paşaya ve Bosna valisi vezire ve Belgrad valisi vezire ve Niğbolu Sancağı'na mutasarrıfı olup Vidin muhafızı vezir paşaya zikrolunan eyaletlerde vâki mîr-i mirân-ı kirâma ve mevali-i fihama ve sancak beylerine ve kuzzat ve nüvvaba ve kıla' dizdarları ve Derbent zabitleri ve iskele eminleri ve âyan-ı vilayet ve sâir iş erlerine hüküm ki

Vekili mumâileyh mühürlü arzuhâl gönderib Edirne ve Bursa ve İstanbul'da maada Rumeli vilayetinde Dubrovnik bazergânlarından Antonyo Işık nâm tacir ticaret üzere olup bervech-i mutad mücededen bazergânlık emr-i şerifi verilmek bâbında istida-yı inayet etmeyin ahidnâme-i hümâyun ve mukaddema virilü gelen evâmir-i şerife şurutu mucibince mutad üzere emr-i şerif yazılmıştır. Fî Evâsıt-ı receb sene 1200.

244

Dubrovnik kapudanlarından Baskale Vilenik nâm kapudânın Polaka tâbir olunur sùvâr olduğu bir kıt'a seffinesi için elçiler istidasıyla bir kıt'a izn-i seffine emr-i şerifi yazılmışdır. Fî Evâsıt- Şaban sene 1200.

DER ZAMÂN REİSÜ'L-KÜTTAB HAZRETİ MİR ATAULLAH EFENDİ

TALE BEKAHU

245

Dubrovnik kapudanlarından Anderyâ İstoyanovik nâm kapudânın Panko tâbir olunur ve Peyatro Cimirovik nâm kapudânın Keke tâbir olunur râkib oldukları seffine ler için başka başka iki kıt'a seffine emirleri yazılmışdır. Fî Evâil-i Ramazân sene 1200.

246

Konsolos-ı merkumun müddeti idmam ve yerine âharı için berât-ı ali yazılmıştır. Fi 27 Zilhicce Sene 1209.

Mısır valisi sadr-ı esbak yeğen Mehmet Paşa'ya ve İskenderiye-i Mısır kadısına hitâben zabt emri yazılmıştır.

Nişan-ı hümayûnoldur ki Dubrovnik cumhûrunun asitene-i saadetimde olan elçileri Nikola Giradi Virnardo Kıyoka hutimet avakıbihuma bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl gönderip Mısır-ı İskenderiyesi'nde baberât-ı ali Dubrovnik konsolosu olan Nikola Bırankovik hâlik olup İskenderiye-i Mısır İskelesi'ne gelip giden Dubrovnik sefayini kapudanı ve tüccar ve sâir Dubrovniklünün umur ve mesalihlerin ru'yet eylemek için yine kendi cinslerinden mürd-i mesrurun yerine rafi-i tevki-i refi-i şan-ı hakani kıdvetü'l mesihyye Antonyo Kırılankovik nâm Dubrovnikli konsolos nasb ve tayin olunmağla ahidnâme-i hümayûnmucibince olu geldiği üzere berât-ı şerif yazılmıştır. Fi 4 ramazan sene 1200.

247

Kapudan-ı derya vezir Gazi Hasan Paşa'ya ve Akdeniz'de vâki kadılar ve Sakız ve Lefkoşa naiblerine ve zikrolunan kazâlarda kâin ve iskele eminleri ve sâir zabıtâna hüküm ki

Elçiyan-ı mumâileyhima arzuhâl edip ahidnâme-i hümayûnbi ayniha münderic verilen evâmir-i şerife dahi mastûr olmağın Dubrovnik bayrağıyla bir kıt'a seffineye râkib olan Antonyo Kōracik nâm Dubrovnikli kapudan yedine dahi ber minval-i meşrûh müceddeden emr-i şerifim verilmek bâbında inayet reca ve divan-ı hümayûnunda mahfûz kuyud-ı ahkâma müracaat olundukta 1196 senesinin Evâhir-i Saferinde Dubrovnik vekili istidasıyla âhar kapudan için bervech-i muharrer emr-i mürifim verildiği mastûr ve

mukayyed bulunmağın Mukaddema virilü gelen emr-i münifim mucibince amel olunmak için yazılmıştır. Fi Evâil-i Şevval sene 1200.

248

Deye kapudanı vezir Gazi Hasan Paşa'ya ve Akdeniz'de vâki kadılar ve Sakız ve Lefkoşa naiblerine ve zikrolunan kazâlardı kain iskele eminleri ve sâir zabıtâna hüküm ki

Elçiyan-ı mumaileyhima arzuhâl edip ahidnâme-i hümayûnve emr-i şerif şurutu bi aynıha münderic olup himâyet ve siyânet olunmak üzere 1195 senesi Evâsıt-ı Şabanü'l-muazzamında Dubrovniklü der âliyede muhkim vekilleri istidâsıyla Tatala Vostik nâm Dubrovniklü kapudan verilen emr-i şerifim ile bahr-ı sefidde ala tariki't-ticare geşt ü güzâr ederken râkip olduğu sefinesi bi kazâilahit-teala garg ve berminval-i muharrer yedinde olan emr-i münüfim zayi olduğu bildirip mukaddem verilen emr-i şerifim mucibince zayiden müceddeden emr-i âli şanımlı verilmek bâbında istida-yı inayet ve divan-ı hümayûnumda mahfûz kuyud-ı ahkâma müracaat olundukta tarihi merkurda vech-i meşrûh üzere emr-i mürifim verildiği mastûr ve mukayyed bulunmağın mukaddema sadır olan emr-i şerifim mucibince amel olunmak için deyü emr-i âli yazılmıştır. Fi Evâhir-i Şevval sene 1200.

249

Dubrovnik kapudanlarından Nikolo Fladelfi nâm kapudânın Keke tâbir olunur ve Matyolui kapudânın dahi Keke tâbir olunur râkib oldukları sefineler için iki kıt'a izn-i sefîne emr-i şerifi yazılmıştır. Fi Evâil-i Zilkâde sene 1200.

250

Kapudan-ı derya vezir Gazi Hasan Paşa'ya ve sâire hüküm ki

Elçiyan-ı mumaileyhima arzuhâl edip inayet ve siyanet olunmak üzere Dubrovnik kapudanları yedlerine birer kıt'a evâmir-i aliyye verile geldiğin bildürüp halâ Dubrovnik bayrağıyla bir kıt'a sefineye suvar olan Civane Di Luka Bilkovik nâm kapudan yedine dahi ber minval-i muharrer müceddeden emr-i şerifim verilmek bâbında inayet reca ve divan-ı hümayûnumda mahfûz kuyud-ı ahkâma müracaat olundukta 1199 senesi Evâsıt-ı Şabanı muazzamında der saadetimde muhkim Dubrovniklü vekilleri istidasıyla âhar kapudan için emr-i münifim verildiği mastûr ve mukayyed bulunmağın emsâli mucibince amel olunmak için emr-i âli yazılmıştır. Fi Evâil-i Zilkâde sene 1200.

251

Dubrovnik kapudanlarından İstefano Valyalu nâm kapudânın bir kıt'a Kalyonu ve Cozepe Pota nâm kapudânın dahi Kalyonu için başka başka iki kıt'a izn-i seffine emrileri yazılmışdır. Fî Evâil-i Zilkâde sene 1200.

252

Bosna valisine ve Eyalet-i Bosna dahilinde olan Hersek Sancağı'yla eyalet-i mezbûrede vâki sâir kazâlarda kuzzat ve nüvvaba ve ayân-ı vilayet ve sâir zabıtâna hüküm ki

Dubrovnik cumhûru ve beylerinin âsitane-i saadetimde olan elçileri Nikola Gradi virnardo kapuga hutimet avâkıbuhuma bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl edip Dubrovnikli taifesi kadimden devlet-i âliyyemin Cizye güzâr ve sadakatkârı oldukları itibârı ile herhalde harbi makulelerinden müstesna ve aleddevam saye-i devlet-i aliye-i ebediyü'l istimrârımda mahmi olunarak haklarında ebvabı mekârim ve âtıfet-i mülûkanem meftuh ve vâki olan istidâ ve ihtimaslarına müsaade-i behiyye-i şahanem makrun olageldiğine binaen def-i zarûret ve tevsi-i maişetleri için taife-i mezbûrenin bazergânları Hersek Sancağı'nda Eyalet-i Bosna dahilinde vâki sâir kazâlardan öküz ve inek ve koyun ve keçi iştira ve vilayetlerine nakl eylemelerine müsaade-yi müştemel evâmir-i şerife verilegelmiş iken eyaleti mezbûre dahilinde kurb ve civarlarında olan bazı mahallerin sükkânı bunları harbiden istisna etmeyip hayvanat-ı mezbûre dârul harbe verilmemek için vâkit be vâkit evâmir-i âliyye sadır oldukça öteden beri olugeldiği üzere hayvanat-ı mezkureyi vilayetlerine nakleylemelerine mümanât birle emr-i maaşda zaruret ve ızdırablarına bais ve illet olduklarından tarife-i mazbure harbi makulelerine kıyas olunmayıp emr-i maaşta zaruretlere def'i için mukaddema sadır olan evâmir-i münife muciblerince hayvanat-ı mezbûreyi mahalli mezkureden Dubrovnik bazergânları ve rızalarıyla satanlardan iştira ve eyaletlerine nakl eylemelerine zabıtân ve gayriden mümanât ve bâc ve âhar bahane ile nesne talebiyle vech-i minelvucuh taaddi ve rencide ettirilmemek bâbında mukaddeme sadır olan emr-i şerifte ahidnâme-i hümayuna ledel müracâ Dubrovnik bazergânları memâlik-i marusemde ticaret edeler gelip gideler rızklarına ve davarlarına ve sâir esvaplarına dahl edip zahmet vermeyeler ve bunlardan bâc talep etmeyeler ve sâir bidadler ihdas olmağla cümle Rumeli vilayetlerinde Dubrovnik bazergânlarından nesne talep olunmaya deyü ahidnâme-ihümayunda musarrah ve bundan akdem vilayetlerinde hayvanat-ı muzayekâları oldukta vilayetlerinin maişetleri için Hersek Sancağı'nda ve sâir Bosna'da vâki mahallerden öküz ve inek ve koyun ve keçi iştira ve

vilayetlerine götürdüklerinde yollarda ve derbentlerde pandor ve neferat-ı sâire hilaf-ı ahidnâme-i hümayûn mümanaat etmeyip bâc ve avaid ve sâir bahane ile akçe talep ve esvap ve davarlarına dahi müdahale olunmamak için verülügelen evâmir-i şerife mucibleri zikrolunan hayvanat-ı mahalli mezbûrede buldukları yerlerde bazergânları işтира ve Dubrovnik Kalesi ve İskelesi'ne götürmek murad eylediklerine bazı kimesneler hayvanat getiren bazergânlardan hilaf-ı ahidnâme-i hümayûnve mukaddema verilen evâmir-i şerifeye mugayir vâm mutalebe ve cebren alup taaddi ve müruruna mümanaat ve rencide ve tekdirleri def-i için mukaddema Dubrovnik elçileri iltimasıyla tevarih-i muhtelifede evâmir-i şerife verile geldiğini bu defa dahi elçiyan-ı mumailyhima inha ve olbabda emr-i şerifim sudurunu istida ve divan-ı hümayûnumda mahfûz kuyud-ı ahkâma müracaât olundukta 1197 senesi Evâil-i ramazan-ı şerifinde vech-i meşrûh üzere emr-i şerifim sâdır olunması ve mukayyed bulunmağın mukaddema sadır olan emr-i âli şânı mucibince amel olunmak fermanım olmağın imdi tarife-i mezbûre devlet-i aliyyemin kadimi cizyegüzâr taifesinden oldukları itibarıyla herhalde harbi makulelerinden müstesna isüğü malumunuz oldukta bervech-i meşrûh mukaddema halâ sâdır olan evâmir-i şerife mantuklarınca hayvanat-ı mzbureyi Hersek Sancağı'nda Eyalet-i Bosna'nın sahil mahallerinde vâki kazâlarda buldukları yerlerden rızalarıyla satanlardan akçeleriyle işтира ve Dubrovnik Kalesi'ne götürmelerine mümanât ettirilmeyip Dubrovnüklü taifesi harbileri kıyasen hilaf-ı ahidnâme-i hümayûnve mugayir-i evâmir-i münife kimesne tarafından bir dürlü bahane ile akçe talebi ve bi-vech-i minelvücuuh taaddi ve rencide ettirilmeyip hilafından hazer ve mümanaât olunmak bâbında fi Evâil-i Zilkâde sene 1200.

253

Bosna valisine ve İskenderiye sancağı mutasarrafına ve Hersek ve İskenderiye sancaklarında vâki kadılara ve zikrolunan kazâlarda ki ayin kıla' dizdarları ve iskele eminleri ve ayân-ı vilayet ve iş erlerine hüküm ki

Dubrovnik cumhûru ve beylerinin âsitane-i saadetimde olan elçileri Nikolo Gradi Virnardo Kapuga arzuhâl gönderip Dubrovnik beyleri devlet-i aliyyeme olan ububiyet ve sadâkatleri mubtezasınca üzerlerine edası lazım gelen cizyelerin gönderip teslim-i hazine-i amirem edip vilayetleri sengistan olduğundan terekeye müzayekaları oldukta ububiyetleri mukabelesinde kadimden verile geldiği üzere mukaddema sâdır olan emr-i âli şurutu mucibince ancak kifaf-ı nefisleri için İskenderiye Sancağı'ndan ve Bosna Eyaleti'nde vâki kazâ ve iskelelerde buldukları mahallerden rızalarıyla satanlardan narh-ı ruzi üzere akçelerin üçbin keyl-i İstanbulî hinta ve üç bin keyl-i İstanbulî darı işтира etmeleriyile

mümanât olunmamak üzere mukaddema elçiler istidasıyla bervech-i meşrûh emr-i şerif verildiğın bildürüp mukaddema sadır olan emr-i âli mucibince bu defa dahi müceddeden emr-i âli şerifi sudurunu istidâ ve divan-ı hümayûnumda mahfûz kuyud-ı ahkâma müracaat olundukta ancak vilayetlerine götürüp bu takrip ile izdiyad-ı ahs etmemek ve müzadekaya bahis olmamak vech ile sabkı üzere mahalli merkumeden üçbin keyli İstanbuli hinta ve üçbin keyl-i İstanbulu darı işтира ve vilâyetlerine nakillerine mümanât olunmamak bâbında mukaddeme sâdır olan emr-i münif mucibince amel olunmak üzere 1197 senesi Evâil-i Ramazan-ı şerifinde emr-i şerifim verildiği mastûr ve mukayyed bulunmağın mükaddema sadır olan emr-i şerifim mucibince amel olunmak bâbında Fî Evâil-i Zilkâde sene 1200.

254

Dubrovnik kapudanlarından Liya Soniyovik nâm kapudânın râkib olduğu Polaka seffinesi için izn-i seffine emri. Fî Evâil-i Zilhicce sene 1200.

255

Dubrovnik kapudanlarından Matyo Bokovik nâm kapudânın râkib olduğu Keke ve Baldasar İstefani nâm kapudânın Keke ve Peyatro Çomirovik nâm kapudânın Keke tâbir olunur üç kıt'a sefayini için başka başka izn-i sefayin emirleri. Fî Evâhir-i Zilhicce sene 1200.

256

Bosna valisine ve Lubin kadısına ve Kala-yı Terebin ağvat ve kapudanına hüküm ki Kala-yı Terebin ağvatından Sabit bey' ve Şaban oğulları demekle mağruf kimesneler zimmetlerinde Dubrovnikli Peyatro Natali nâm beyzadenin doksan üç senesinden beri cihet-i kasz-ı şeriden bermucibi mütenessik alacağı olan malumun miktar ve valiğın bir sene vadesi hululünde ledel mütalebe âzarı vahiye iradıyla edada taallül ve muhallelfetlerinden nâşi şerh ile aliverilmesi için Bosna valisi Sabık tarafından tayin olunan mübaşir marifetiyle Lübin mahkemesinde ve bir defa dahi divan-ı Bosna'da lede'd-terağfu meblâ-ı meskûrdan 1154 kuruşa merkum Şaban oğulları ve 1820 kuruşa merkum Sabit bey' eda etmek üzere hük-m-i şer-i lahık olmuş iken fakat mahkumun bih olan meblâ mezbûrdan merkum Şaban oğulları ceste ceste 881 kuruşa eda ve teslim ve 573 kuruş zimmetlerinde bâki ve meskur Sabit bey' dahi 1800 kuruş değninden bir akçe vermeyip halâ zimmetinde olmağla biddefaat Bosna valisi Sabık tarafından babuyruldu kala-yı terebin ve kapudan ve ağvatı marifetleriyle edaya tembih olundukta Dubrovnikli'nün Memlâha-yı İstanbul İskelesi'nden raci va ait tuz mevacibi akçesinden meblâ-ı meskur tahsil ve aliverilmek için kapudan ve ağvat-ı merkumun taraflarından üç sene mukaddem

taahhüt olunmuş iken bu âna gelince bir akçe verilmeyip Dubrovnik beyzadesi merkuma gadr-i külli olunduğun âsitane-i saadetimde olan Dubrovnik elçileri Nikolo Gradi Virnardo Kapuga hutimet avakıbihuma bilhayrın südde-i saadetime takdim eylediği memhur arzuhâlleriyle imha ve mahkumun bih olan 1820 kuruş meskur Sabit Bey'den ve gayri ezteslim 573 kuruş dahi merkum Şabanoğulları'ndan bervech-i muharrer iskele-i meskumeden ait tuz mevacibi akçesinden bermucib-i taahhüt marifet-i şer ağvat-ı merkume yediyle tahsil ve tamamen beyzade-i mersuma alıverilmek için size hitaben emri-i şerifim sudurunu istida-yı inayet etmeyin istida üzere sen ki vezir-i müşarunileyhsin mahallinde şer ile görülüp ihkak-ı hak olunmak bâbında Fi Evâhir-i Zilhicce sene 1200.

257

Dubrovnik beylerine knezlerine hüküm ki

Atabey-i âliye-i saadet medar ve seniyyeyi ve devlet kararına gönderilen elçileriniz Nikolo Gradi Virnardo Kapuga zide't-itaatti-huma ile irsal olunan mektubunuz paye-i serir-i saadet masir-i hüsrevaneme terhis olunup mefhum-ı itaat makrunu bircuna malum-ı ilm-i alem şumul-ı padişahanem olmuştur. Sizler ecdad-ı izam ve eba-i kiramım Enar Allahu Teala berahetihim hazretlerinin zaman-ı saadet ihtiramlarından ila hazelân devlet-i âliyyemin haraçgüzâr sadakâtkâri olduğunuz ecilden sizler ahidnâme-i hümayûn mucibince kadimi cizyeniz 12500 altın olup ve bazergânlarınız memâlik-i marusemde alış veriş eyleyip ticaretlerine kimesne mâni olmamak üzere bermucib-i ahidnâme-i hümayun muafiyetiniz mer-i tutulmuş iken bundan esbak biemrillahi teala bazı sebepler ile memleketinize düşman musallat olup reayanıza zaaf ve fütur ve nizamınıza haleltari olmağla mukeddema birkaç sene üzerinize edâsı lazım gelen cizyenizi tamamen edâ edemeyip ve kudretiniz dahi olmadığı civarınızda vâki kazâların kadıları arz ve mahzar eylediklerinde zaaf-ı ve haliniz sebebiyle ol vâkitlerde olan recanız karini kabul ve kadimi cizyenizi sal be sal irsal ve edâya kudret gelince halinize merhameten her sene sülüs cizyeniz tedarik ve her üç sene de bir elçiler çıkup bir senelik cizyeniz olan 12500 altını getirip teslim-i hazine-i amirem eylemek üzere ammi vezir gûvarım merhum ve mafurileyh Sultan Mustafa Han Erkadaullahu Teala fi garki'l-cinân hazretlerinin zaman-ı saadet-i efsanlarında verilen emri-i şerifin pederim hüdavendigâr-ı esbak cennet mekan firdevs-i aşiyân merhum ve mağfîret penah Sultan Ahmet Han tabe serahunun ibtida-i saltanatları olan 1115 senesi rebûlevvelinin Evâsıt-ı re'sine itibarıyla tecdit ve tarihi merkumdan berü cizyeniz cibayet ve tarafınızdan teslim-i hazine-i amirem olunup bu defa âsitane-i saadetime gelen elçileriniz mumaileyhima ve âtatlarıyla 1197 senesi rebûlevveli

Evâsıtından işbu 1200 senesi Rebiû'l-evveli Evâsıtına gelinceye dek üç senelik iktiza eden yalnız 28125 esedî kuruş cizyeniz bahâsı teslim-i hazine-i âmirem olunup mezbûranın avd ve insiraflarına izn-i hümayûn-ı inayet makrunum erzani kılınmağın iş bu emr-i şerif vusulünde ecdad-ı izam ve eba-i kiramım enar Allahûtealâ müzaciim zamanlarından beri âsitane-i-i saadet-i aşiyânem olan sadakat ve ihlas ve ubudiyet ve ihtisasınız muktezazınca kemakân cadde-i ubudiyet sabit-i kadem ve rasihidem olup kadimden olugeldiği üzere serhattı mansure ahalisi hüsn-i muaşereti gereği gibi riayet ve Dubrovnik reayasının himâyet ve siyânetlerine vezl-i vus' ve kudret ve fimabât lazım gelen cizyeleriniz vakt-i zamanıyla elçileriniz yedleriyle irsal ve Enderun-ı hümayûn hazinesinine teslim mübaderet ve devlet-i aliyeme müteâllik ol serhatlerde zuhur eden asârı ve lazımü'l-arz olan ahvâli arz ve ilâm eylegesiz. Fi Evâhir-i Zilhicce sene 1200.

258

Âsitane-i âliyyemden Dubrovnik hududuna varınca yol üzerinde vâki kadılara ve kethüda yerleri ve yeniçeri serdarları ve iş erlerine hüküm ki

Dubrovnik beyleri ve knezleri taraflarından üzerlerine edâsı lazım gelen cizye-i mutadeleri elçileri Nikolo Gradi Vrnardo Kapuga hutimet avakıbihuma bilhayr ile âsitane-i devlet-i aşiyâneme isâl ve hazine-i amireme teslim olunup mumaileyhima temessüklerin ahz ve gerü vilayetlerine avd ve insirafa mezun olduklarına binaen sabıklarına verili gelen evâmiri âliye misillü müceddeden emr-i âli şânım sudurunu memhur arzuhâlleriyle istida etmeleriyle divan-ı hümayûnunda mahfûz kuyuda ahkâma müracaat olundukta üzerlerine edâsı lazım gelen cizyelerine teslim birle vilayetlerine avd ve insirafa mezun olan Dubrovnik elçilerinin emnen ve salimen Dubrovnik hududuna isâlleri için esna-yı rahta vâki kazâların hükkam ve zabıtânına hitaben evâmir-i âliyyem verilegeldiği masdur ve mukayyed olunmağın mutât üzere makeddama sâdır olan evâmir-i şerife muciblerince amel olunmak fermanım olmağın imdi siz ki Mevlana ve sâir mumaileyhimsiz elçiyân-ı mumaileyhimanın âsitane-i saadetinden Dubrovnik hududuna dahil oluncaya değin hilâli rahta vasıl oldukları her bir kazâdan matlukları üzere miktar-ı kâfi mutemed neferat tayini ile muhafazaları emrine ihtimam ve neferatı meskûrenin bahşişleri taraflarından bermutât verildikten sonra mutattan ziyade nesne mutalebesiyle taciz ve tekdirlerine ruhsat gösterilmeyip himâyet ve siyânet ve bir kazâdan âhar kazâya varınca neferât-ı muayyene yanlarından mufarakat etmeyip muhafızlarına kemal-i dikkat eylediklerini havi mumaileyhimadan memhur teskire ahz ve kazâlarının hakim ve şehir ketudalarına ibraz eylemeleri hususu tayin olunacak neferata tavsiye ve tembih olvechile ve muhafızlarına

ihtram ve hem kangınızın taht-ı kazâsına dahil olur ise emin mahallere kondurup gecelerde bekletüp ve iktiza eden zât ve zevadelerin narh-ı cari üzere rızalarıyla satanlardan akçeleriyle aldurulup ve gider olduklarında dahi bervecvh-i muharrer matlukları üzere miktar-ı vâfi müsellem ve mutemet cebelü neferatı tayin olunarak emin ve sâlim bir kazâdan âhar kazâya isâl eylediklerini muhtevi oldukları memhur teskireyi taraflarınıza ibraz mutât olan bahşıştan ziyade mutalebesinden vucuh-ı ihra ile teaddiden ve mücanebed ve esna-yı tarikte ve menazil ve merahilde kendilere ve ittiba adamlarının libas ve davarlarına dahl taarruz ve hilâfi ayıtnâme-i hümayûncizye mutalebesi vesâir vechile rencideden mübaadedet ile kemal-i emr ve selamtle birbirinize isâl ederek ve herhalde himâyet ve siyânet ve merasimi mihmännüvaziye riayet eyleyerek emnen ve salimen savb-ı maksuda tesyarları esbâbını istihsâle bilittifat kemal-i say ve gayret eyleyesiz. Şöyle ki elçiyani mumahimaya dahil kazânızda bir mahalde zarar gezent isabet eylememek hususu cümlenize emr-i şerifimle tembih olunmuş iken tarafınızdan ba'isi şikâyet olur hareket zuhur eder ise gadriniz bir türlü karin olmayıp mal ve şânınıza göre tedibiniz icra olunacağı biiştibahtır. Bana göre her biriniz amel ve hareket ve helalinden ve tehaşi ve mücabenet eylemeniz bâbında fi Evâhir-i Zilhicce sene 1200.

259

Dubrovnik kapudanlarından Matyo Kôrşik nâm kapudânın Kalyon tâbir olunur süvâr olduğu bir kıt'a seffinesi için izn-i seffine emri yazılmışdır. Fî Evâhir-i Muharrem sene 1201.

260

Dubrovnik kapudanlarından Nikolo Rustan nâm kapudânın Keke tâbir olunur süvâr olduğu bir kıt'a seffinesine Luka Di Antonyo Kavacevik nâm kapudânın dahi Polaka tâbir olunur bir kıt'a seffinesine başka başka iki kıt'a izn-i seffine hükmü yazılmışdır. Fî Evâil-i Rebiü'l-evvel sene 1201.

261

Dubrovnik kapudanlarından Cozepe Pota nâm kapudânın Kalyon tâbir olunur râkib olduğu bir kıt'a seffinesi için Francesko Matkonik nâm kapudânın dahi Keke tâbir olunur süvâr olduğu bir kıt'a seffinesi için başka başka iki kıt'a izn-i seffine hükmü yazılmışdır. Fî Evâhir-i Rebiü'l-evvel sene 1201.

262

Dubrovnik kapudanlarından İstefano Valyalu nâm kapudânın Kalyon tâbir olunur râkib olduğu bir kıt'a seffinesi için izn-i seffine emri yazılmışdır. Fî Evâil-i Rebiü'l-âhir sene 1201.

DER ZAMÂN REİSÜ'L-KÜTTAB HAZRETİ FEYZİ SÜLEYMAN EFENDİ
TALE BEKAHU Fİ EVÂSİT-I SENE 1201.

263

Dubrovnik kapudanlarından Peyatro Karabolini nâm kapudan Keke tâbir olunur süvâr olduğu bir kıt'a seffinesine Anderyâ İstoyanovik nâm kapudânın Panko tâbir olunur seffinesine başka başka iki kıt'a izn-i seffine hükmü yazılmışdır. Fî Evâhir-i Cemaziye'l-evvel sene 1201.

264

Bahr-ı sefidde ticaretle geşt ü gûzar eden Dubrovnik kapudanlarından Çozepe Zedeli nâm kapudan için der âliyyede olan Dubrovnik Cumhuru'nun vekili Federiko Kiriko nâm vekil istidasıyla bervech-i mu'tad müceddeden bir kıt'a kapudânlık emr-i şerifi yazılmışdır. Fî Evâil-i Cemaziye'l-âhir sene 1201.

265

Dubrovnik kapudanlarından Çozepe nâm kapudânın râkib olduğu Polaka tâbir olunur seffinesi için vekil-i mersum istidasıyla bir kıt'a izn-i seffine emri yazılmışdır. Fî Evâil-i Cemaziye'l-âhir sene 1201.

266

Dubrovnik kapudanlarından Rokayil Hice nâm kapudânın Keke tâbir olunur Paskale Vilenik nâm kapudânın Keke tâbir olunur Francesko Bratik nâm kapudânın Panko tâbir olunur süvâr oldukları seffineler için başka başka üç kıt'a izn-i sefayin emirleri yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Receb sene 1201.

267

Deryâ kapudânı Vezir Gazi Hasan Paşa'ya ve Akdeniz'de vâki kadılara ve Sakız ve Leşkoşa naiblerine ve zikr olunan kazalarda kâin iskele eminleri ve sâir zâbitana hüküm ki

Dubrovnik Cumhuru'nun âsitane-i saadetimde olan vekilleri Kadriko Kriko hutimet avakıbuhi bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl idüb dubbrovnik kapudanlarından

İstefano Kantara nâm kapudan Akdeniz’de ticaret için bir kıt’a kapudânlık emri istida ve bervech-i mu’tad müceddeden bir kıt’a kapudânlık emri yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Receb sene 1201.

268

Dubrovnik kapudanlarından Nikolo Paskoşık nâm kapudânın alâ tarikî’t-ticare Akdeniz’de geşt ü güzâr eylemek için müceddeden bervech-i mu’tad bir kıt’a kapudânlık emri yazılmışdır. Fî Evâhir-i Şaban 1201.

269

Dubrovnik kapudanlarından Peyatro Antonyo Batik nâm kapudânın râkib olduğu Keke tâbir olunur sefinesi için Nikolo Paskonik nâm kapudânın dahi süvâr olduğu Kalyonu için başka başka iki kıt’a izn-i sefine emirleri yazılmışdır. Fî Evâhir-i Şaban sene 1201.

270

Dubrovnik kapudanlarından Anto[nyo] Di Anderyâ Pavovik nâm kapudânın ala tarikî’t-ticare Akdeniz’de geşt ü güzâr eylemesi için müceddeden bervech-i mu’tad bir kıt’a kapudânlık emri yazılmışdır. Fî Evâil-i Ramazân sene 1201.

271

Dubrovnik kapudanlarından Çozeppe Cabeti nâm kapudânın Keke tâbir olunur râkib olduğu bir kıt’a sefinesi için izn-i sefine emri yazılmışdır. Fî Evâhir-i Ramazân sene 1201.

272

Boğaz hisarlarından bahren Dubrovnik İskelesine verınca yol üzerinde vâki kuzzat ve nüvvaba ve boğaz hisarları naiblerine ve kethüda yerleri ve yeniçeri serdarları ve iskele eminleri ve dizdaran ve cizyedaran zide kadrihuma hüküm ki

Devlet-i âliye-i ebediyü’l istmimrarında sinin-i kesireden berü Dubrovnik beyleri ve cumhuru taraflarından rüyet-i umuru hizmetiyle müsdahtem olan vekil-i sabık Corci Zurik hutimet avakıbuhi bilhayrın müptela olduğu illet-i takriz müştâd olmakdan naşi umur-ı vekaleti âhara tefriz olunmağla vatan-ı asliyesi olan dubrovniğe gitmeğe izn ve ruhsat verildiğın mumailyhe ba arzuhâl inha ve derâliyyemden Dubrovnik İskelesi’ne varınca esna-i tarikde kifah-ı nefsi için iktiza eden mevkıla’t ve meşrubat makûlesinin rayici üzere iştirasına mumanaat ve hilâf-ı ahidnâme-i hümayûn cizye mütalebesi ve sâir vech ile rencide olunmamak üzere emr-i şerifim sudurunu istida-yı inayet ve divan-ı hümayûnumda mahfuz kuyud-ı ahkâma müracaat olundukta 1197 senesi Evâsıt-ı şevvâli nde Dubrovnik elçileri dersaadetimden bahren vilayetlerine avd ve insirafa mezun

olduklarında bervech-i meşrûh emr-i şerifim verildiği mastur ve mukayyed bulunmağın mukaddemâ sadır olan emr-i müniFîm mûcibince amel olunmak [içün] emr-i şerif yazılmışdır. Fî Evâhir-i Ramazân sene 1201.

273

Boğaz hisarları naiblerine hüküm ki

Âsitane-i saadetimde mukim Dubrovnik Cumhuriyeti'nun vekilleri Kadriko Kriko hutimet avakıbuhu südde-i saadetime mühürlü arzuhâl gönderüb âsitane-i saadetimde amed şod eden Dubrovnik sefinelerinin kapudan ve mellah ve sâir Dubrovnikli tüccarlar bazı vâkitlerde boğaz hisarlarında hasta olduklarında boğaz hisarlarında mukim Dubrovnik konsolosu vekili yanında bi'z-zarur ikamet ve içlerinden bazıları mürd olduklarında boğaz hisarlarının beytûmalci ve kassam taraflarından eşyalarına dahl ve taarruz eylediklerinden maada bu esnada siz ki Mevlana-yı mumaileyhimsiz tarafınızdan dahi bervech-i muharrer tâli k olan Dubrovnikli taifesi için akçe mütalebesiyle konsolos vekili mesfura cevri ve ezâ ve mugayir-nâme-i hümayûn vaz ve harekete içtira olunduğın bildürüb bervech-i muharrer boğaz hisarlarından mürur ve ubur eden sefayin-i kapudanan ve mellah ve Dubrovnikli tüccar taifesi mürd olduklarında mugayir-i ahidnâme-i hümayûn beytûmalci ve kassam taraflarından dahl ve taarruz ve mürd olan Dubrovnikli taifesi için akçe talebi ile konsolos vekili mersum tarafınızdan taaddi ve rencide olunmamak babında emr-i şerifim reca ve divan-ı hümayûnumda mahfuz Dubrovnikliye ita olunan ahidnâme-i hümayûna müracaat olundukta Dubrovnik bazerganları memâlik-i mahrusemde ticaret edeler gelüb gideler rızıklarına ve davarlarına ve sâir esvablarına kimesne dahl edüb zahmet vermeyeler ve Dubrovnik'den berü gelüb memâlik-i mahrusemde mürd olsa rızıkına beytûmalci ve kassam dahl etmeye belki andan varisi gelüb rızıkını talep eyleye ve kendileri memâlik-i mahrusemde kimesne ziyan eder ise bana arz oluna ki gereği gibi hakkından gelinüb rızıkları tazmin ettirile ve şimden sonra sâir bidadler ihdas olunmağla Rumeli vilayetlerinde Dubrovnik bazerganlarından nesne talep olunmaya deyu mastur ve mukayyet bulunmağın ber mucib-i ahidnâme-i hümayûn amel olunmak için emr-i şerif yazılmışdır. Fî Evâil-i Şevval sene 1201.

274

Dubrovnik kapudanlarından Nikolo Ezvilo Koşık nâm kapudan ala tarikî't-ticare Akdeniz'de geşt ü gûzar eylemek için bervech-i mu'tad müceddeden bir kıt'a kapudânlık emri şerifi yazılmışdır. Fî Evâhir-i Şevval sene 1201.

275

Dubrovnik kapudanlarından Francesko Branik nâm kapudânın râkib olduğu Polaka sefinesine ve Nikolo Rustan nâm kapudânın dahi süvâr olduğu Polaka tâbir olunur sefineler için başka başka iki kıt'a izn-i sefîne emirleri yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Zilhicce sene 1201.

276

Dubrovnik kapudanlarından Çoze[pe] Karayovalye nâm kapudânın Polaka tâbir olunur râkib olduğu ve Baldasar İstefani Nâm kapudânın süvâr olduğu Polaka tâbir olunur ve Cozepe Capeti Nâm kapudânın Keke tâbir olunur ve Françesko Matkovik nâm kapudânın Polaka tâbir olunur râkib olduğu bir kıt'a sefinesi için başka başka dört kıt'a izn-i sefayin ahkâmı yazılmışdır. Evâsıt-ı Zilhicce sene 1201.

277

Fermanı mahfuzdur

Deryâ kapudânı Vezir Gazi Hasan Paşa'ya ve Akdeniz'de vâki kadıllara ve Sakız ve Leşkoşa naiblerine ve zikr olunan kazalarda kâin iskele eminleri ve sâir zâbitana zide kadrihuma hüküm ki

Vekil-i mumaiyleh mühürlü arzuhâl edüb ahidnâme-i hümayûn şurûtu vevirilü gelen evâmir-i âliye bi ayniha münderic ve hala Dubrovnik bayrağıyla bir kıt'a sefîneye râkib olan Baldasar İstefane nâm kapudan ile Cabako Movakani nâm kapudan Akdeniz'de ticaretle geşt ü güzar ve yedlerine başka başka kapudânlık emr-i şerifi istida ve divan-ı hümayûnumda mahfuz kuyud-ı ahkâma müracaat olundukta 1194 senesi Evâhir-i Şabanında âhar kapudan için elçiler istidasıyla emr-i şerif verildiğin mastur ve mukayyed bulunmağın ahidnâme-i hümayûn ve mukaddemâ verilen emr-i âli şurûtu mûcibince amel olunmak üzere iki kıt'a başka başka kapudânlık emr-i şerifi yazılmışdır. Fî Evâhir-i Zilhicce sene 1201.

278

Bir sûreti Baldasar Locik nâm kapudan için müceddeden kapudânlık emr-i şerifi yazılmışdır sene 1194 tarihinde olan emr-i şerife müracaat ile Fî Evâil-i Safer sene 1202.

279

Dubrovnik kapudanlarından Baldasar Locik nâm kapudânın Keke tâbir olunur râkib olduğu bir kıt'a sefinesi için izn-i sefîne emri yazılmışdır. Fî Evâil-i Safer sene 1202.

280

Dubrovnik kapudanlarından Antonyo Garapako nâm kapudânın Keke Fîlorto Kışkovik nâm kapudânın Polaka Tomazo Martelita nâm kapudânın Kalyon tâbir olunur

râkib oldukları seffine ler için başka başka üç kıt'a izn-i seffayin evâmir-i şerifesi yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Safer sene 1202.

281

Özi vâlisi sadr-ı esbak vezir Âli Paşa'ya ve Rumeli vâlisi vezire ve Belgrad muhafızı vezire ve Bosna vâlisi vezire ve Niğbolu Sancağı mutasarrıfı olub Vidin muhafızı vezire ve eyalet-i mezburede vâki mir-i miran-ı kiram ve mevâli -i fiham ve sancak beylerine ve kuzzat ve nüvvaba ve kıla'dizdarlarına derbend zabitleri ve iskele eminleri ve iş erlerine hüküm ki

Vekil-i mumailiyh mühürlü arzuhâl edüb ahidnâme-i hümayûn ve mukaddemâ virilü gelen evâmir-i âliye şurûtu bi ayniha münderic olub olvechle himâyet ve siyânet olunmak üzere Dubrovnik tacirleri yedlerine birer kıt'a emr-i şerif verile geldiğün bildürüb bu defa dahi Dubrovnik tacirlerinden Megile Lui nâm bazergan iki nefer hizmetkarıyla taht-ı hükümet ve kazanızda ala tariki't-ticare geşt ü gûzar üzere olub ber minvâl-i muharrer müceddeden hükm-i hümayûnum verilmek babında inayet reca ve divan-ı hümayûnum kaleminden emsâli sual oldukça 1197 senesi Evâil-i Recebü'l ferdinde Dubrovnik elçileri istidasıyla bervech-i muharrer Dubrovniklü âhar tacir için emr-i şerifim verildiği mastur ve mukayyed bulunmağın emsâli olan emr-i âli şanıım mûcibince amel olunmak üzere emr-i şerif yazılmışdır. Fî Evâhir-i Safer sene 1202.

282

Bir sûreti Dubrovnik tacirlerinden Civani Di Toma için emsâli mûcibince amel oluna deyu.

DER ZAMÂN-I REİSÜ'L-KÜTTAB HAZRETİ MEHMED RAŞİT EFENDİ

TALE BEKAHU Fİ 12 REBİÜLEVVEL SENE 1202

283

Dubrovnik kapudanlarından Rafaela Ködeise nâm kapudan Akdeniz'de ticaretle geşt ü gûzar için bervech-i mu'tad kapudan Paşa'ya ve sâire hitaben vekil-i mersum inhasıyla bir kıt'a kapudânlık emri yazılmışdır. Evâil-i Rebiü'l-evvel sene 1202.

284

Dubrovnik kapudanlarından Nikolo Sazasi nâm kapudan Keke tâbir olunur râkib olduğu bir kıt'a seffinesi için izn-i seffine emri yazılmışdır. Fî Evâhir-i Rebiü'l-evvel sene 1202.

285

Dubrovnik kapudanlarından Matyo Pokovik nâm kapudânın Keke tâbir olunur seffinesi için izn-i seffine emri yazılmışdır. Fî Evâil-i Cemaziye'l-evvel sene 1202.

286

Fermanı mahfuzdur

Bahr-ı sefidde ticaretle geşt-i gûzar etmek için kapudan Matyo Pokovik nâm Dubrovnik kapudânı için müceddeden bir kıt'a kapudânlık emri emsâli mücibince yazılmışdır. Fî Evâhir-ı Cemaziye'l-evvel sene 1202.

287

Dubrovnik kapudanlarından Panko Lopaç nâm kapudânın Keke tâbir olunur seffinesi için bir kıt'a izn-i seffine emri yazılmışdır. Fî Evâil-i Cemaziye'l-âhir sene 1202.

288

Tecdit şod Fi Evâhir-i zilhicce sene 1203.

Rumeli valisi ve seraskeri vezirim Feyzi Süleyman Paşa'ya Özi valisi vezire ve Niğbolu Sancağı mutasarrıfı olub Vidin muhafızı vezire ve belgrad muhafızı vezire ve Bosna valisi vezire ve eyalet-i mezburede vaki miri miranı kirama ve mevali-i fihama ve sancak beylerine ve sair kuzat ve nüvvaba ve kıla' dizdarlarına ve derbent zabitlerine ve iskele eminleri ve ayan-ı vilayet ve iş erlerine hüküm ki.

Dubrovnik cumhurunun âsitane-i aliyyemde olan vekilleri Kuriko Kiryako hutimet avakıbuhi bilhayr ordu-yı hümayunuma mühürlü arzuhal gönderüb ahindame-i hümayun ve mukaddema virülügelen evâmir-i şerife bi ayniha münderic olub evâmir-i münifeye mugayir Dubrovnik tacirleri teaddi olunmayub himâyet ve siyânet olunmak üzere yedlerine başka başka birer kıt'a evâmir-i şerife virilegelmeğın hala Dubrovnik tacirlerinden Marco Milkovik nâm bazergan bilad-ı selase-i mezkureden maada rumelinde ala tariki't-ticare geşt-i gûzar ve ticaret murad eylediğın bildürüb bervech-i muharrer bazerganı mezkurun yedine dahi müceddeden emr-i şerifim virilmek babında inayet reca ve divan-ı hümayunumda emsali sual olundukta 1197 senesi Evâsıt-ı Şevvalinde Borgodi İlya Loca ve Tomaro Biluç nâm iki nefer Dubrovnikli tacirlerine siyak-ı meşruh üzere emr-i şerifin verildiği mastur ve mukayyed olunmağın mukaddema sadır olan emr-i şerifim mucibince amel olunmak babında Fi Evâsıt-ı Şevval sene 1202.

289

Bahr-ı sefidde ticaretle geşt-i gûzar etmek üzere Cozepe Tonise nâm Dubrovnik kapudânı için mukaddemâ virilü gelen evâmir-i şerife mücibince ordu-yı hümayûndan bir kıt'a kapudânlık emr-i şerifi yazılmışdır. Fî Evâsıt-ı Şevval sene 1202.

Devlet-i aliye ile dost olan cemiyü düvel elçileri ve konsolosları maiyetlerinde baberat-ı alışan istihdam olunan tercümanların suret-i nizam ve iltizamları 1201 ve 207 tarihlerinde bir hüsn-i nizama ifrağ ve ahkâm ve şerait-i mukarreresine meliyyet-i tam olunarak aleddevam düsturul amel tutulması için teshik ve istihkam olunmuşken bad zaman yine nizam ve mezkurun tirazesi muhtemel ve şerayet-i mukarreresi nâmeri ve muhtel olduğu bair ve nimudar ve bu makule halat ve keyfiyatın vukuu saltanat-ı seniyyenin mesalih-i mülkiyesine ve mevad-ı ticaretine hanel ve fesat tatarrukuna badi ve gümrük ve sair varidat ve aidat-ı miriyesine külli ziyan ve hasarat tertibine sebep-i ati olduğu ve iş bu hesabın def ve izalesi çaresine bakılmadıkça revabud-ı meriye-i ahd-ı şart ve usul-ı hakkaniyet ve hayır fahiyet ile zevabet-i mülkiyeyi zabt-ı rabt ederek hanel pezir olacağı ve bu güne fesadat ve nazaratı müstevcib olan halat-ı meşruhanın külliyen men-i defi dost-ı ahab olan cemi-i düvel indinde hasbel ihlas merğub olunacağı bedihi ve aşikar olduğuna binaen baberat-ı alışan istihdam olunan tercümanların elçiyânında ise elçisi ve konsolos yanında ise konsolosu maiyetlerinde ve tercüman kıyafetiyle tercümanlık hizmetinde mukim olub ahar vilayetde ikamet eylememelerine ve hanlarda ve dekakinde esnaflık ve taşra memalikde kocabaşılık ve mültezimlik ve bunlar emsal-i vazifelerinden hariç mesaliha ve memleket ve esnaf umuruna karışmamalarına dikkat velhasıl maruzzikr nizamın tesyiri için 1214 tarihinde darsaadette mukim bilcümle düvel elçilerine virilen tekarir-i aliyyede münderic mastur ve musarrah ve mezkur olan katibe-i şerait nizamiyeye tamamen riayet olunmak ve daimen ve müstemiren meri ve muteber ve düsturul amel tutulmak ve hilafı bir güne val ve hareket zuhur etmemek ve fimabad elçi ve konsolos maiyetine ve devlet-i aliyyeden tercüman inithabı lazım geldikte tercüman olacak şâhir lisana aşina olmak ve balada meskur şurutu bila noksanicra eylemek ve fezahat-ı mezkurenin bir maddesine mugayir olacak hal ve hareket ve muamelesi olur ise ber muktezay-ı nizam tercümanlık bveratı yedinden nez ve yine efrat-ı zaiyyet hükmüne tenzil kılınmak hususlarına elçisi tarafından taahhüd ve tekeffil olunmak ve bu vechle müteayyid olduğunu elçi-imumaileyh vereceği memhur ahzında beyan eylemek üzere bu defa düvel-i müşarileyhim elçileri dostlarımıza resmen tekarir ita olunmakla Dubrovnik konsolosu rabetlü dostumuz tarafından dahi ihtiza edenlere mahsusan tembih ve tekid olunmak matlub-ı kati idüğü malum olmak için iş bu takrir-i ayi keşidesinin tahrir ve imla mumaileyh konsolos dostumuza ita olundu Fi Gurre-i Zilhicce 1220.

Tercümân beratı yazılmışdır 2 Safer sene 1199

Kıbrıs konsolosu Marino Matei nâm Dubrovnikli Kıbrıs ve Trablusşam İskeleleri'nin dahi konsolosu olmak üzere beratı Fî 23 Cemaziye'l-evvel sene 1191

292

Natale Civanovik nâm Dubrovnik beyzadesi Hanya ve tevbii iskelelerine konsolos nasb olunduğunu havi berat. Fî 10 Cemaziye'l-evvel sene 1193.

293

Tercümân -ı mesfur mürd olub Narda İskelesi'nde tercümânın lüzumu olmadığına binaen Fîmabad Narda İskelesi'nde tercümân nasbı istida olunur ise müsaade olunmamak şartıyla bunun yerine vekili Haleb'de olan Dubrovnik konsolosu vekili yanında tercümân olmak üzere başkasına Dubrovnik Cumhuru vekili istidasıyla müceddeden berat ita olunmağla işbu beratın kaydı terkin ve her ne vâkit Narda İskelesi'nde tercümân nasbı istidasını havi arzuhâl ve takrir takdim olunuz ise cevab verilmek için iş bu suret-i nizam berat-ı mezkurun kaydı balasına sebt ve tahrir olunmak deyu berat-ı atiki zahrına musahhah ferman-ı âli sadır olmağla mazmunu iş bu mahalle şerh ve berat-ı atiki hıfz olunmuşdur. Fî 20 Şevval sene 1212.

Narda tercümânlığı nişan-ı hümayûn oldur ki Dubrovnik Cumhuru'nun âsitane-i âliyyemde mukim elçisi natale sarafe hutimet avakıbuhi bilhayr müştâ-yı ordu-yı hümayûnuma mühürlü arzuhâl gönderüb taht-ı âli bah-ı Osmani üzere cûlus-ı hümayûn-ı saadet makrûnum baki olub umumen tecdidi berevat fermanım olmağın Narda iskelesinde mukim Dubrovnik konsolosu vekili yanında sene tisa semanin ve miyete ve elf (1189 senesi) cemaziyel âharının 28. Günü tarihiyle ve hüdavendigâr sabık amne emcedin memhur ve mağfurun ile sultan Abdülhamit Han tabeserahu beratıyla tercümân olan Margiriti veledi Kiriye nâm tercümânın beratı tecdid olunub ahidnâme-i hümayûn şurûtu mûcibince olu geldiği üzere berat-ı şerifim virilmek babında inayet reca etmeyin tercümânlığı mezbur hala berat ile üzerinde olmağla ahidnâme-i hümayûn şurûtu mûcibince olugeldiği üzere nişan-ı hümayûn yazılmışdır. Fî 3 Cemaziye'l-evvel sene 1204. Terkin.

294

Haleb tercümânlığı

Haleb tercümânlarının kayıtları balasında vâki şerh bu kayda dahi şamildir

Mesfur mürd olmağla yerine İdale Hebrük Dovol tercümâna müsaade birle Fî 2 Rebiü'l-evvel sene 1219 tarihinde verilen berat-ı şerifte bazı kuyud ve şurûtu havi olub Haleb'de kemafıssabık dört tercümân cem olmağla şurut-ı sabık caridir iş bu berat mahfuz

Nişan-ı hümayûn oldur ki elçi-yi mumaileyh müştâ-yı ordu-yı hümayûna mühürlü arzuhâl gönderüb Haleb'de mukim Dubrovnik konsolosu vekili yanında setisa ve semanin ve miyete ve elf (1189 senesi) Cemaziye'l-âharının 28. günü tarihi ve hüdavendigâr-ı sabık beratıyla tercümân olan Abram Şalon Veledi İsak şalon nâm tercümânın bervech-i mu'tad beratı tecdid olunmuşdur. Fî 3 Cemaziye'l-evvel sene 1204. Terkin.

295

İş bu bi nişan-ı hümayûnum mûcibince amel oluna deyu ünvanı balasına hatt-ı şerif keşide buyrulmuşdur

Cûlus-ı hümayûnvukuunda tecdid oluna gelen nişan-ı âlidir

Nişan-ı hümayûnoldur ki ecdad-ı hacakin-i izam ve eşraf-ı selatin-i kiramım Enar Allahu Teala merakidihim hazratına Dubrovnik beyleri ve knezleri kemal-i sadakat ve istikamet ile inkıyat ve itaat izhar etmeleriyle yedlerine ahidnâme-i hümayûn ita olundukta on iki bin beş yüz sikke-i filori cizyelerin sal be sal elçileriyle hazine-i amireme ishal ve irsal eylemek üzere ahidnâme-i hümayûnda musarrah ve maden mukatası kaleminde mukayyed olub her sene vech-i meşrûh üzere cizyelerin virüb ve bazerganların memâlik-i mahruseye gelüb gidüb alışveriş edüb bu kaide cari ve mev-i iken bi emrillah-i Teala bazı esbab ile memleketlerine düşman musallat olmağla reayalarına zaf ve fütur ve vilayetlerinin ihtilal-i nizamına halel zuhur etmekle birkaç sene cizyelerin veremeyüb üzerlerinde baki kaldıkda 1106 senesinde elçileri vesatıtyla civar kazaları kuztatından ve ahâli sinden varid olan arzlar ve mahzarlar muciblerince mezburların fakr ve ihtiyaçları sebebiyle tarih-i mezbureye değın zimmetlerinde kalan ile çenk ve harb mündefî oluncaya değın fımabad lazım gelen cizyeleri avf olunub mütalebe olunmamak üzere devlet-i âliyyem tarafına 85 kise akçe teslim etmeleriyle zaaf halleri sebebiyle hallerine merhameten birkaç seneden berü eda edemedikleri ve cenk ve harb mündefî oluncaya değın iktiza eden haraçları taleb olunmayub ve ahidnâme-i hümayûnda mastur olan muafiyetleri kemakân ibka ve bi avnillahi Teala düşmanın tasallutu mündefî oldukta ahidnâme-i hümayûn mûcibince cizyelerin kemaFıl evvel her sene eda eylemek üzere hattı hümayûn-ı şevket makrûnumla muanven nişan-ı âli şan inayet ihsan olunub badehu devlet-i âliye ile cenk ve cidâl üzere olan Venedik Cumhuriyeti ve sâir tavaif-i nasara ile müsâlaha ve def oldukta yine eyyam-ı müsâlahada mürur eden senelerin cizyeleri üzerlerinde kalub

lakın kemafl evvel zaf-ı hallerinin Bosna beylerbeyisi esbak Seyfullah Paşa mektub ve olhavâli de vâki serhat-ı mansure ahâli si arz ve mahzarlar ile inha ve devr-i saadetden gûzeşte cizyeleri tahsili için mübaşir tayin olunan kapucı başı Mustafa dahi ol tarafından geldikte zaf' hallerini lisanen taktir ve inba etmekle ahvalleri nizam bulub her sene bütün cizyelerin edaya kudret gelince zaf hallerine binaen 3 senede bir bütün cizyeleri almak üzere on iki bin beş yüz altın kadimi cizyelerinden her sene sülüs cizyelerin vakt-i zamânıyla eda ve badessurh geçen seneler için gûzeşte haraçları mukabelesinde dahi ancak bir senelik kadimi tamam cizyeleri on iki bin beş yüz altın hazine-i amireme getirüb teslim eylemeleri için elçileri çıkmak üzere ecdad-ı izamımdan cennet mekan fîrdevs aşiyân Sultan Mustafa Han tabeserahu zamânında sadır olan emr-i şerif-i âli şan mûcibince atabey-i âliye-i hüsrevane ve südde-i seniyye-i padişahaneye alçileri gelüb Mevla mezbur on iki bin beş yüz eltun hazine-i amireye eda ve teslim edüb lakın minvâl-i meşrûh üzere her sene sülüs cizyelerin hazine-i amireme irsal ve issâli ne ziyade harc ve havaic iktiza edüb ve zaf halleri kemalet olmağla bu masrafdan deri olmak için hallerine nizam gelüb bütün cizyelerin her sene edaya ihtidar hasıl olunca her üç senede bir elçileri yediyle bütün cizyelerin hazine-i amireme teslim ve ahidnâme-i hümayûn şurûtu üzere muhafiyetleri kemaken ibka olunmak üzere atabey-i âliyeye gelen elçileri istida-yı inayet etmekle iltimasları müsaade-i âliye-i padişahaneme makrûn olub cizyeleri husus-ı minvâl-i meşrûh üzere mukaddemâ mukataası kalemine kayd ve ahidnâme-i hümayûn mûcibince muafiyetleri kemakân mer'i tutulub sene sidde ve aşer ve niyetil elf (1116 senesi) Rebiü'l-evvelinin Evâsıtında hüdavendigâr-ı esbak cennet mekan fîrdevs-i aşiyân cebd-i emcedim Sultan Ahmed Han tabe serahu zamânında nişan-ı hümayûn ita ve ünvanına hatt-ı hümayûn keşide kılınıb ve hüdavendigâr-ı esban amnizadem merhum mağrurunleh sultan mahmudhan tabe serahu zamânında dahi âsitane-i saadette olan elçileri ellerinde olan nişan-ı hümayûnun tecdidini reca eylediklerinde Dubrovnik memleketlerinin nizam-ı kadimine hâlel tatarruk etmekle ahvalleri kemafl evvel izan bulub her sene bütün cizyelerin edaya kudret gelince kadimi bütün cizyeleri olan on iki bin beş yüz altın her üç senede bir elçileri vesatâtıyla cizyelerin eda ve teslim edüb avn-i hakla zaf halleri mündefî ve yine kendülere kudret geldikte ahidnâme-i hümayûn mûcibince sal be sal bütün cizyelerin eda eylemek üzere ber minvâl-i meşrûh baş defterdar ilamı mucibice müceddeden nişan-ı hümayûn ita ve balası hatt-ı hümayûn ile badedtevşih hüdavendigâr-ı esbak merhum ve mağfîret penah Sultan Osman Han tabe serahu samanında dahi baş defterdar ilamı mûcibince müceddeden nişan-ı hümayûn ita ve hüdavendigâr-ı esbak vâli

d-i macidim merhum ve mağfîret nişan Sultan Mustafa Han tabe serahu zamânında dahi tecdid ve ünvanı hatt-ı hümayûn mevhebed makrûn ile tezyin kılındıktan sonra yedlerinde olan nişan-ı hümayûn başdefterdar ilamı mûcibince 1188 senesi Recebû'l-ferdinin 17. Gününde merhum ve mağfurun ile ammim Sultan Abdülhamit Han tabe serahu zamânında dahi tecdit ve ünvanı hatt-ı hümayûn-ı şevket makrûnda müveşşah kılınub ve el halet-i hazihi taht-ı âli baht-ı Osmanî üzere cûlus-ı hümayûn-ı meymenet makrûnun vâki olmağla nişan-ı hümayûnum tecdid olunmasını hala âsitane-i saadetimde olan elçileri Natale Sarafe hutimet avakıbuhi bilhayr memhur arzuhâlleriyle istida ve divan-ı hümayûnum kaleminden bervech-i meşrûh kaydı ihrac olunarak nişan-ı hümayûn şurûtu sabıka-i mufassalasıyla divan-ı hümayûnumdan tahrir ve tecdid olunması babında bir fiil baş defterdarım olan Feyzullah dame uluvı-ı ilam etmeyin ilamı mûcibince tecdid olunmayub iş bu nişan-ı merhamet unvan ve bu menşur-ı atufet nişanı verdim ve buyurdum ki Dubrovnik reayası devlet-i âliyyemin kadimi haraçguzarı olub zaf hallerine terahhumen inş-ı allahu rahman ahvalleri kemafîlevvel nizam bulub her sene bütün cizyelerin edaya kudret gelince kadimi bütün cizyeleri olan on iki bin beşyüz altın her üç senede bir defa elçileri vesatatiyla hazine-i amireme eda ve teslim eyledikçe ahidnâme-i hümayûnda münderic olan muhafiyetleri kemakân mer'î ve mu'teber tutulub ve bazerganları memâlik-i mahruseme gelüb gidüb alışveriş edüb himâyet ve siyânet olunalar ve avn-i hakla zaf halleri mündefî ve yine kendülere her sene bütün cizyelerin edaya kudret geldikte ahidnâme-i hümayûn mûcibince kadimisi üzere sal be sal bütün cizyelerin eda eyleyüb iş bu nişan-ı âli şanımda bast ve tafsil olunan şurut ve kuyudun hilâfına rıza ve cevaz gösterilmeye şöyle bile. Fî Evâhir-i Cemaziye'l-evvel sene 1204.

296

Tercümân -ı mesfurun enva-ı sade-i hâlini ifade ve beyan ile âsitane-i saadette mukim Rum patriği cemaat-i metropolitan tarafından mühürlü arz takdim olunmakdan nâşi yedinde olan tercümânlık beratının kaydı bade'd-terkin müfsid-i merkum bulunduğu mahalde yasakçı marifetiyle ahz ve fukara-yı riayet yedi tasallutundan tâli s olunmak için ıslah-ı nefis oluncaya kadar midüllü ceziresine nefy ve icla olunub patrikin arzı olmadıkça ıtlak olunmamak üzere yuğralı emr-i âli sadır ve mahalline irsal olunmağla ber mantuk-ı emr-i şerif iş bu tercümânlık beratının kaydı terkin olunmuşdur. Fî 3 Rebiü'l-evvel sene 1210.

Fîmabad Selanik'e tercümân nasb istida olunmamak şartıyla ter[cüman]lık-ı merkum Haleb'e sarf ve tahvil ile âhar isme berat yazılmışdır. Fî 25 Cemaziye'l-evvel sene 1213.

Ba ferman-ı âli selanik'e tecdiden tercümân beratı verilmişdir. Fî 10 Cemâziye'l-âhir 1216.

Nişan-ı hümayûn oldur ki taht-ı âli baht-ı ila ahilihi âsitane-i saadetimde olan Dubrovnik Cumhuriyeti'nun elçisi Natale Sarafe hutimet avakıbuhi bilhayr müştâ-yı ordu-yı hümayûnuma mühürlü arzuhâl gönderüb Selanik İskelesi'nde mukim Dubrovnik konsolosu yanında sene seman ve tisyin ve miyete ve elf (1198 senesi) şevvâli nin 9. Günü tarihi ve hüdavendigâr-ı sabık merhum ve mağfurunleh ammim Sultan Abdülhamit Han tabe serahu beratıyla tercümân olan rafî-i tevki-i refî-i şan-ı hakani Acı Nikola Ki Manoli Papazoğlu nâm tercümânın beratı tecdid olunmasını istida etmeyin tercümânlık-ı mezkur hala üzerinde olmağla ahidnâme-i hümayûn şurûtu mûcibince olugeldiği üzere berat-ı âli yazılmışdır. Fî 5 Receb sene 1204.

297

Haleb tercümânlığı

Tarik-i hizmet

Halebde dört nefer tercümânın tecemmuu cari olan hatt-ı itidal şurûtunu tacavüz etmiş olmağla fîmabad Haleb tercümânlarından hâlik ve tarik olanlara hatt-ı itidal şurûtuna tenzil olununcaya kadar tercümânlık beratı verilmemek üzere Haleb tercümânlarının kayıtlarına şerh verilmek ve ber takrib hatt-ı itidâli ne tacavüz etmek ihtimâli olan istidalarına müsaade olunmayub cevab verilmek şartıyla Selaniğe Gota Manoli nâm tercümân tayin ve berat verilmekle sadır olan ferman-ı âlinin mazmunu iş bu mahalle şerh verildi Fî 10 Cemaziye'l-âhir sene 1216.

Tarik-i hizmet olduğundan tercümânlığı âhara verilmişdir. Fî 5 Şaban sene 1217.

Nişan-ı hümayûn oldur ki taht-ı âli baht-ı ila âhirihi Dubrovnik beyleri tarafından âsitane-i saadetimde olan vekilleri Federiko Kiriko ordu-yı hümayûnuma mühürlü arzuhâl gönderüb Medine-i Haleb'de mukim Dubrovnik konsolosu vekili yanında sene tisa ve semanın ve miyete ve elf (1189 senesi) Rebiü'l-âhirinin 3.günü tarihli hüdavendigâr-ı sabık beratıyla tercümân olan rafî-i Civani veledi Yozef Samiha nâm tercümânın beratı tecdid olunub ahidnâme-i hümayûn mûcibince olugeldiği üzere müceddeden berat-ı şerifim verilmek babında inayet reca etmeyin tercümânlık-ı merkum hala beratla üzerinde olmağla

ahidnâme-i hümayûn şurûtu mûcibince olugeldiği üzere nişan-ı şerif yazılmışdır. Fî 19 Şevval sene 1204.

Tarik-i hizmet olan tercümân-ı mesfurun atik beratı ve zabt emri hıfz olunub hizmetkarlarının yol emrileri hıfz olunmadığı cihedden kaleme teslim olunmamış olan iki kıt'a hizmetkar emirleri her ne vâkit gelüb kaleme teslim olunur ise cedid tercümânın ol vâkit hizmetkarlarına muaFîyet emirleri verilmek şartı sadır olan ferman-ı âli mûcibince şerh verildi. Fî 11 Şaban sene 1217.

298

İzmir konsolosluğu

Konsolos-ı merkum tarik-i hizmet olduğundan âharına berat yazılmışdır. Fî 5 Safer sene 1212.

Nişan-ı hümayûn oldur ki Dubrovnik beylerinin âsitane-i saadetimde olan vekili Federiko Kriko hutimet avakıbuhi bilhayr ordu-yı hümayûnuma mühürlü arzuhâl gönderüb İzmir İskeleri'ne gelüb giden Dubrovnik bazerganlarının vâki olan umur ve hususların görmek için iskele-i merkumede mukaddemâ berat-ı âli şan ile konsolos olan Antonyo Bâli nâm konsolos tarik-i hizmet olub konsolosluğu mezbur mahlül olmağla tarik-i mesfurun yerine yine kendü cinslerinden rafî Peyatro Vetire nâm Dubrovnik beyleri tarafından konsolos tayin olunmağla sâir müstemilere verildiği minval üzere ahidnâme-i hümayûn mûcibince yedine berat-ı şerifim verilmek babında inayet reca etmeyin ahidnâme-i hümayûn şurûtu ve olugeldiği üzere nişan-ı hümayûn yazılmışdır. Fî 17 Zilkâde sene 1204

299

İzmir tercümânlığı

Sonradan beratı gelüb battalda hıfz olunmuşdur. Şurut-ı berata mugayir hareket eylediği varid olan tahriratdan müsteban olmağla baferman-ı âli kaydı terkin olunmuşdur. Evâhir-i Receb sene 1221.

Tercümân -ı mesfurun İzmir'den Sakız'a yol emri yazılmışdır Evâhir-i Rebiü'l-âhir sene 1115.

Bir nefer tercümân a dahi berat yazılmışdır. Fî 11 Cemaziye'l-evvel sene 1214

Dubrovnik beylerinin âsitane-i saadetimde mukim vekili Federiklo Kiriko hutimet avakıbuha bilhayr ordu-yı hümayûnuma mühürlü arzuhâl gönderüb İzmir İskelesi'ne amed şod eden Dubrovniklünün rüyet-i umurları için iskele-i mezburede Dubrovnik konsolosu yanında tercümân olmayub konsolos-ı merkurum yanında bir nefer tercümâna ihtiyac mes eylediğine binaen bundan akdem Sakız İskelesi'nde baberat-ı âli tercümân olan Civani Anderyâ Garimaldi nâm tercümân tarik-i hıdmet oludğundan tercümânlık-ı mezbur İzmir'e nakl olunub tarik-i mesfurun yerine İzmir'de mukim konsolos mersum yanında baberat-ı âli tercümân olan Nikola Brasefki dahi tarik-i hıdmet olub tercümânlığı merkurum olvechle mahlul olmağla tarik-i mesfurun yerine iş bu rafî Civano Nikolo Brasefki naklen tercümân nasb ve tayin yedine müceddeden berat-ı âli şanın ita olunmak babında inayet istida etmekle Sakız İskelesi'nden naklen İzmir konsolosu mersumunyanında tercümân olan Nikolo Brasefki tarik-i hıdmet olub Sakız İskelesi'ne fımabad tercümân nasb ve istida olunur ise iade olunmak şartıyla yerine mersum Civani Nikolo Brasefki nizam-ı cedid şurûtu ve olugeldiği üzere tercümân nasb olunub berat-ı âli yazılmışdır. Fî 22 Muharrem sene 1206. Terkin.

300

Selanik mutasarrıfına ve kadısına hitaben zabt emri yazılmışdır

Konsolos-ı merkurumun müddet-i idmam ve yerine âharı için berat yazılmışdır. Fî 27 Zilhicce sene 1209.

Selanik konsolosluğu

Nişan-ı hümayûn oldur ki âsitane-i saadetimde olan Dubrovnik Cumhuriyeti'nin elçileri Civani Kabuka ve Civani Sorgo hutimet avakıbuhuma bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl edüb Selanik'de tevabi iskelelerine gelüb giden Dubrovnik tüccarının rüyet-i maslahatları için Selanik'de mukim olmak üzere berat-ı şerifle konsolos olan Camoko Di Kazilari nâm Dubrovniklü konsolos mürd olub konsolosluk-ı mezbur hâli olmağla yine kendi cinslerinden rafî-i tevki-i refî-i şan-i hakani kıdvetü'l ayani'l milleti'l mesihyye Camoko Karsinik nâm Dubrovniklü Selanik konsolosu nasb ve tayin olunduğun bildürüb ahidnâme-i hümayûn mûcibince olugeldiği üzere müceddeden berat-ı şerifim virilmek babında inayet reca etmeğin olu geldiği üzere berat-ı âli yazılmışdır. Fî 20 Zilkâde sene 1206.

301

İskenderiye-i mısır konsolosluğu

Konsolos-ı mesfurun müddeti tamam ve yerine âharı için konsolos beratı tahrir ve iş bu kayd terkin Fî 9 Şevval sene 1218.

Nişan-ı hümayûndur ki âsitane-i saadetimde olan Dubrovnik beylerinin elçileri Martolitci Bordari ve Sisko İnaldi hutimet avakıbhuma bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl edib Mısır İskenderiyesi'nde baberat-ı âli Dubrovnik konsolosu olan Antonyo Krilanovik nâm konsolosun müddeti tamam ve konsolosluk hizmetinden ihracı iktiza eylediğin bildürüb İskenderiye-i Mısır İskelesi'ne gelib giden Dubrovnik sefayini kapudânı ve tüccar ve sâir Dubrovniklünün umur ve mesâli hlerin rüyet eylemek için yine kendü cinslerinden raffi-i tevki-i refi-i şan-i hakani kıdvetü'l ayanı'l milleti'l mesıhiyye Natale Bozovik nâm Dubrovnikli İskenderiye-i Mısır İskelesi'ne konsolos nasb ve tayin olunub sabıkı üzere müceddeden nişan-ı şerifim verilmek babında inayet reca eyledikleri ecilden sabıkı mücibince olageldiği üzere nişan-ı hümayûn yazılmışdır. Fî 27 Zilhicce sene 1209.

302

Selanik konsolosluğu

Selanik sancağı mutasarrıfına ve kadısına hitaben zabt emri yazılmışdır aitiki mahfuz

Nişan-ı humayun oldur ki âsitane-i saadetimde olan Dubrovnik beylerinin elçileri Martolitce Bordari ve Sisko Naldi hükümet-i avakıbhuma bil hayr sudde-i saadetime mühürlü arzuhâl edip Selanik ve tevabi iskelelerinde baberat-ı âli Dubrovnik konsolosu olan Cakomo Karsinik nâm konsolosun müddeti tamam ve konsolosluk hizmetinden ihracı iktiza eylediğin bildürüb Selanik ve tevabi iskelelerine gelib giden Dubrovnik tüccarı safayini kapudânı ve sâir tüccar ve adamlarının rüyet-i umur ve mesâlihleri için yine kendü cinslerinden raffi-i tevki-i refi-i şan-i hakani kıdvetü'l ayanı'l milleti'l mesıhiyye Nikola Rotsan nâm Dubrovnikli konsolos nasb ve tayin olunub sabıkı üzere müceddeden nişan-ı şerifim verilmek babında inayet reca eyledikleri ecilden sabıkı mücibince olugeldiği üzere nişan-ı hümayûn yazılmışdır Fî 27 Zilhicce sene 1209.

303

Konsolos-ı mesfur mürd olmağla âharına berat yazılmışdır Fî 13 Muharrem 1215.

İzmir kadısına ve voyvodaya hitaben zabt emri yazılmışdır

Nişan-ı Hümayûn oldur ki

Âsitane saadetimde mukim Dubrovnik beylerinin vekili Federiko Kiriko hutimet avakıbuhi bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl gönderüb İzmir İskelesi'ne gelüb

giden Dubrovnik bazerganlarının ubur ve hususların görmek için iskele-i merkumda mukaddemâ berat-ı âli şan ile konsolos olan Peyatro Petre tarik-i hidmet olub konsolosluğu mahlül ve tarik-i mesfurun yerine kendi cinslerinden rafi-i tevki-i refi-i şan-i hakani Canluka veledi Dimitri nâm Dubrovnik beyleri tarafından Medine-i İzmir'e konsolos nasb ve tayin olunmağla sâir müstemenlere verildiği vech ile berat-ı şerifim sudurunu inayet reca etmeyin ahidnâme-i hümayûn mûcibince olu geldiği üzere nişan-ı hümayûn yazılmışdır. Fî 5 Safer sene 1212.

304

Haleb tercümânlığı

Halebde dört nefer tercümânın tecemmuu cari olan hatt-ı itidal şurûtunu tecavüz etmiş olmağla fımabad Heleb tercümânlarından hâlik ve tarik olanlara hatt-ı itidal şurûtuna tenzil olununcaya kadar tercümânlık beratı virilmemek üzere Haleb tercümânlarının kayıtlarına şerh verilmek ve bertakrib hatt-ı itidâli tecavüz etmek ihmâli olan istidalarına müsaade olunmayub cevab verilmek şartıyla Selanik'e Gota Manoli nâm tercümân tayin ve berat verilmekle sadır olan ferman-ı âlinin mazmunu iş bu mahalle şerh verildi Fî 10 Cemâziye'l-âhir sene 1216.

Atiki hıfz olunmuşdur

Mürd olmağla yerine oğlu İdale Veledi Mihail Natramize berat verildi Fî 7 Şaban sene 1217.

Nişan-ı hümayûn oldur ki âsitane-i âliyyemde mukim Dubrovnik beylerinin vekili Federiko Kiriko hutimet avakıbuhi bilhayr sūdde-i saadetime mühürlü arzuhâl edüb Haleb-i şehbaya gelüb giden Dubrovnik tacirleri ve sâir adamlarının rüyet-i umur ve mesâli hlerinin hususu için bir nefer tercümân nasbına muhtac dahi idüğü Dubrovnik Cumhuri tarafından ihbar ve Narda da Dubrovnik tercümânı mürd olub yerine diğerrinin lüzumu olmadığına binaen mahalli merkuma fımabad tercümân nasbına müsaade olunmamak şartıyla berat kaydı ferman-ı âli ref ve terkin olunduğuna ibtinaen mürd-i mesfura bedel Haleb'de mukim Dubrovnik konsolosu vekili maiyetinde rafi-i tevki-i refi-i şan-i hakani Mihail veledi Sayakatramize nâm tercümân müceddeden nasb ve tayin olunub müsteminan-ı sâireye kıyasen yedine berat-ı âli şanı verilmek babında inayet reca eylediği ecilden ber mucib-i şurut-ı ahidnâme-i hümayûn ve olu geldiği üzere nizam-ı cediti derci ile nişan-ı şerif yazılmışdır. Fî 20 Şevval sene 1212. (mürd)

305

Tarik-i hıdmet olmağla âhar için tercümânlık beratı yazılmışdır. Fî 9 Cemaziye'l-evvel sene 1216.

Atiki zayi olmağla zuhurunda teslim için vekil-i merkumun memhur takriri mahfuzdur.

Vekil yanında tercümân

Nişan-ı hümayûn oldur ki âsitane-i saadetimde mukim Dubrovnik beylerinin vekili Federiko Kiriko hutimet avakıbuhi bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl edüb der âliyyemde Dubrovnik beylerinin vekili yanında tercümân olan Dimo veledi Hristo mürd olub âsitane-i saadetime gelüb giden Dubrovnik tacirleri ve kapudan ve sâir Dubrovniklü taifesinin iktiza eden umur ve hususlarını rüyet zımnında vekil-i mumaileyh maiyetinde mürd-i mesfurun terine raff-i tevki-i refi-i şan-i hakani Atanaşaki veledi Dimitraki tercümân nasb olunduğun bildürüb olu geldiği üzere berat-ı şerifim verilmek babında istida-yı inayet etmeyin sabıkları ve nizam-ı cedit şurûtu mûcibince berat-ı âli yazılmışdır. Fî 24 Cemaziye'l-evvel sene 1213.

306

Tercümân-ı mezkur mürd olmağla şurut-ı mezkuresiyle âharı için tercümânlık beratı yazılmışdır. Fî 15 Safer sene 1216.

Selanik tercümânlığı Haleb'e sarf ve tahvil olunub ve Selanik'e tercümân nasbı istida olunmamak ve sâire sirayet etmemek ve mukayyesün aleyh olmamak ve emsal olarak dahi derkenar olunmamak iş bu Haleb tercümânlığı beratı yazılmışdır

Atiki mahfuzdur

Haleb tercümânlığı ile nefer dört.

Nişan-ı hümayûn oldur ki âsitane-i âliyyemde mukim Dubrovnik beylerinin vekili Federiko Kiriko hutimet avakıbuhi bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl edüb Selanik'de mukim Dubrovnik konsolosunun yanında Nikolo veledi Manol Papazoğlu nâm beratlı tercümânın mugayir-i rıza sille-i hâli ihbar olunmakdan nâşi tercümânlıktan tard ve ihrac ve tercümânlığı mahlül olmağla fimabad selaniğe tercümân nasbı istida olunmamak şartıyla tercümânlığı merkum Medine-i Halebe sarf ve tahvil ve oltarafa gelib giden Dubrovnik tüccar ve adamlarının rüyet-i umurları maslahatı zımnında Haleb'de Dubrovnik konsolosu vekili maiyetinde raff-i tevki-i refi-i şan-i hakani Yosef veledi Kırkor Feda tercümân nasb ve tayin olunub bervech-i meşrûh müceddeden berat-ı şerifim verilmek babında istida-yı inayet eylediği ecilden sâire sirayet etmemek ve mukayyesün

aleyh olmamak ve emsal olarak derkenâr olunmamak üzere nizam-ı cedid şurûtu mûcibince berat-ı âli yazılmışdır. Fî 25 Cemaziye'l-evvel sene 1213.

307

Sonradan beratı gelüb battalda hıfz olunmuşdur.

Şurut-ı berata mugayir hareket eylediği varid olan tahriratdan müsteban olmağla baferman-ı âli kaydı terkin olunmuşdur. Evâhir-i Cemaziye'l-evvel sene 1221.

İzmire ikinci tercümân

Nişan-ı hümayûn oldur ki Dubrovnik beyleri tarafından âsitane-i saadetimde mukim vekili Federiko Kiriko hutimet avakıbuhi bilhayr rikab-ı hümayûnuma mühürlü arzuhâl edüb Medine-i İzmir'e gelüb giden Dubrovnik tüccar safayini ve bazerganlarının rüyet-i umur ve hususları için izmirde mukim Dubrovnik konsolosu yanında mukaddemâ baberat-ı âli bir nefer tercümân nasb olunmuş olup ancak Dubrovniklü bazerganlarının rüyet-i umurlarına medar-ı suhulet ve ianet zınnında diğer tercümâna dahi muhtac olmaktan nâşi Dubrovnik beyleri tarafından iş bu rafi-i tevki-i refi-i şan-i hakani Nikolo Mosabeni tercümân nasb ve tayin olunub berat-ı şerifim verilmek babında istida etmeyin konsolos-ı mersum maiyetinde bir nefer tercümân olup bir nefere dahi nizam-ı cedid şurûtu mûcibince olugeldiği üzere tercümânlık beratı yazılmışdır. Fî 11 Cemaziye'l-evvel sene 1214. Terkin.

308

Şurut-ı berata mugayir hareket ile âhar mahalde sâkin olduğu mahallinden gelen tahriratdan müsteban olduğundan kaydı terkin olunmuşdur.

Badehu beratı gelüb hıfz olunmuşdur

Kıbrıs tercümânlığı bir tercümân beratı dahi yazılmışdır

Nişan-ı hümayûn oldur ki âsitane-i saadetimde mukim Dubrovnik beylerinin vekili Federiko Kiriko hutimet avakıbuhi bilhayr rikab-ı hümayûnuma mühürlü arzuhâl edüb Kıbrıs'da ikamet ve Kıbrıs ve Trablusşam İskeleleri'ne gelüb giden Dubrovniklünün umurların rüyet zınnında Dubrovnik konsolosu yanında tercümân bulunmayub el halet-i hazihi Kıbrıs ve Trablus şam ve Rodos cezireleri taraflarında bazı devlet-i âliye hidmetiyle Dubrovnik sefineleri istihdam ve olvechle geşt ü gûzar ve ticaret dahi edegelüb ancak konsolos-ı mersum âlilü'l-ihtiyar olmakdan nâşi mahalli merkuma amedşod eden Dubrovniklü tüccar sefayini kapudanan ve sâir tacirlerinin rüyet-i umur ve hususlarına medar-ı suhulet için konsolos-ı mersum maiyetine işbu rafi-i tevki-i refi-i şan-i hakani Simolyasi tercümân nasb ve tayin olunub berat-ı şerifim verilmek babında istida-yı inayet

etmeyin nizam-ı cedid şurûtu mûcibince olugeldiği üzere müceddeden tercümânlık beratı yazılmışdır. Fî 24 Rebiü'l-evvel sene 1215.terkin

309

Âsitane de vekil yanında tercümân

Nişan-ı hümayûn oldur ki Dubrovnik beyleri tarafından âsitane-i saadetimde mukim vekili Federiko Kiriko hutimet avakıbuhi bilhayrın rikab-ı hümayûnuma takdim eylediği memhur arzuhâli mefhumunda bundan akdem velik-i mumaileyhim mahiyetine berat-ı şerifimle tayin olunan bir nefer tercümân olub lakin bu esnada der âliyyeme amedşod eden gelen Dubrovnik sefayini kapudan ve sâir Dubrovniklü tüccar taifesinin vâki-i umur ve hususları nefret ve kesretinden baisle diğere tercümâna dahi muhtac olmakdan nâşi iş bu rafî-i tevki-i refî-i şan-ı hakani Kirazoğlu Sergiz veledi Dolet tercümân nasb olunduğun bildürüb olu geldiği üzere berat-ı şerifim verilmek babında istida-yı inayet etmeyin sabıkı ve nizam-ı cedid şurûtu mûcibince berat-ı âli yazılmışdır Fî 6 Şaban sene 1215.

310

İzmir konsolosu

Terkinden âharı için berat yazılmışdır

Nişan-ı hümayûn oldur ki Dubrovnik beyleri tarafından âsitane-i âliyyemde mukim vekili Federiko Kiriko hutimet avakıbuhi bilhayr rikab-ı hümayûnuma mühürlü arzuhâl idüb Medine-i İzmir'de Canluka veledi Dimitri berat-ı şerifimle konsolos iken mürd olub İzmir İskelesi'ne amed ve refet edegelen Dubrovnik sefayini kapudanan ve sâir Dubrovniklü tüccarının rüyet-i umurları için kendü cinslerinden mürd-i mesfurun yerine rafî-i tevki-i refî-i şan-ı hakani kıdvetü'l ayani'l milleti'l mesihyye Nikola Beyaciyo Dragâllice nâm Dubrovniklü konsolos nasb ve tayin olunmağla müceddeden berat-ı şerifim verilmek babında inayet reca etmeyin ber mucib-i şurut kendi cinslerinden olub devlet-i âliyyem reayasından olmamak şartıyla berat-ı âli yazılmışdır. Fî 13 Ramazân sene 1215.

311

Ol dahi berat olunmuşdur Fî 5 Cemaziye'l-evvel sene 1221

Halebde dört nefer tercümânın tecemmuğu cari olan hatt-ı itidal şurûtu nu tecavüz etmiş olmağla fîmabad Haleb tercümânlarından hâlik ve tarik olanlara hatt-ı itidal şurûtunu tenzil olununcaya kadar tercümânlık beratı verilmemek üzere Haleb tercümânlarının kayıtlarına şerh verilmek ve bertakrib hatt-ı itidâli tecavüz etmek ihtimâli olan istidalarına müsaade olunmayub cevap verilmek şartıyla Selaniğe Gota veledi Manoli nâm nasb

olunub beratı verilmekle sadır olan berat-ı âlinin mazmunu iş bu mahalle şerh verildi. Fî 10 Cemaziye'l-âhir sene 1216.

Halebden İzmir ve edirneye gelüb gidence yol emri Fî Evâsıt-ı Rebiü'l-evvel sene 1216

Nişan-ı hümayûn oldur ki Dubrovnik beyleri tarafından der âliyyemde mukim vekili Federiko Kiriko hutimet avakıbuhi bilhayr rikab-ı hümayûnuma mühürlü arzuhâl edüb bundan mukaddem Selanik'de mukim Nikola veledi Manol Papazoğlu nâm Dubrovnik tercümânının sui efâli bil ihbar tasyih ve tercümânlıktan tard ve tebid olunmak hasebiyle tercümânlığı merkurum Medine-i Haleb'e sarf ve tayin ile Haleb'de Dubrovnik konsolosu vekili maiyetinde Yosef Veledi Kirkor Feda berat-ı şerifimle tercümân iken mürd ve tercümânlığı mahlül olmağla mürd-i mesfurun yerine Halebde konsolos vekili yanında mersum rafî-i tevki-i refî-i şan-ı hakani Nikola Veledi Aci İstano tercüman nasb ve tayin olunub müceddeden berat-ı âli şanı verilmek babında istida ve divan-ı hümayûnumda mahfuz berat kaydı görüldükte bundan mukaddem tercümânlığı mezkur Selanik'den Haleb'e sarf ve tahvil nakl olunmuş olmağla fımabad Selaniğe tercümân nasbı istida olunmamak şurûtuyla 213 senesi Cemaziye'l-evvelinin 25. Gününde mürd-i mesfura berat verildiği mastur ve mukayyed bulunmağın şurut-ı nizam-ı cedid ve şurut-ı sabıkı mûcibince berat-ı âli yazılmışdır. Fî 15 Safer sene 1216.

312

Rayib-i kabul ile beratını mübaşirine teslim etmekle ba ferman-ı âli terkin olunmuşdur Fî Evâsıt-ı Rebiü'l-evvel sene 1201

Vekil yanında tercümân

Nişan-ı hümayûn oldur ki Dubrovnik beylerinin âsitane-i saadetimde mukim vekili Federiko Kiriko hutimet avakıbuhi bilhayr rikab-ı hümayûnuma mühürlü arzuhâl edüb vekil-i mumaiyehim yanında Atanaşaki veledi Dimitraki tercümân tarik-i hıdmet olmağla derâliyyeme amed ve refit edegelen sefayin kapudanları ve sâir Dubrovniklünün rüyet-i umurları için vekil-i mumaiyehin maiyetinde tarik-i merkurum yerine rafî-i tevki-i refî-i şan-ı hakani Avanis veledi Valdatarar tercümân nasb ve tayin olunduğun bildürüb sabıkı üzere berat-ı şerifim verilmek babında inayet reca etmeyin nizam-ı cedid şurûtu ve olugeldiği üzere berat-ı âli yazılmışdır. Fî 9 Cemaziye'l-evvel sene 1216. Terkin

313

Selanik Tercümanı

Mukeddema arz-ı kabul ve yedindeki berâtı teslim etmekle kaydı terkin olunmuştur. Fi Evâil-i Recep sene 1221.

Nişan-ı hümayûndur ki Dubrovnik beylerinin âsitane-i saadetimde mukim vekili Federiko Kriko hutimet avâkıbıhu bilhayr rikab-ı hümayunuma mühürlü arzuhâl edip Medine-i Selanikte Dubrovnik konsolosu yanında Nikolaki veledi Manol Papazoğlu nâm berâtlı tercümanın bundan akdem mugayir şurut sui hareketi vukuna binaen tard ve ib'ât ve fakat tercüman-ı merkum heleb'e nakl ve tahlil olunmuş olmağla Dubrovniklünün sâir müste'minandan ziyade tüccar ve sefayini Selanik'e gelüp gitmekte ve umur-ı cüz'ıye ve külliyelerinin idare ve ru'yeti müteassir olduğundan bahisle cumhur ve beyleri mahsus tahrir ve istirham eyledikleri vekil-i mumaileyhima ve cumhur-ı meskur tarafından işbu rafi-i tevki-i refi-i şân-ı hâkani Gota Veledi Manoli nâm tercüman nasb ve tayin olunub berâtı şerifim verilmek bâbında istida etmeyin nizami cedid şurutu ve olugeldiği üzere berât-ı âli yazılmıştır. Fi 10 Cemaziye'l-âhir sene 1216. terkin

314

Konsolos-ı mesfurun hizmeti tamam olmağla yerine âharı için berâtı verilmiştir. Fi Selh-i Cemaziyye'l-âhir sene 1220.

İzmir konsolosluğuna zapt emr-i yazılmıştır.

Nişan-ı hümayûndur ki Dubrovnik beyleri tarafından âsitane-i saadetimde mukim vekili Federiko Kriko hutimet avâkıbıhubu bilhayr rikab-ı Hümayunuma mühürlü arzuhâl gönderip Medine-i İzmir'de Nikola Beyaciyo Dragalice berât-ı şerifimle konsolos iken tariki hikmet olup İzmir İskelesi'ne âmed ve reft edegelen Dubrovnik sefayin kapudanan ve Dubrovnüklü tüccarının rüyet-i umurları için kendi cinslerinden tarik-i mersumun yerine iş bu râki-i tevki-i refi-i şân-ı hakâni Nikola Radelye nâm müste'men konsolos nasb ve tayin olunmağla müceddeden yedine berât-ı âlişânıma verilmek bâbında inâyet reca etmeyin bermucibi şurut kendi cinslerinden olup devleti aliyyem reâyasından olmamak şartıyla yedine iş bu nişân-ı hümayûnverilmiştir. 11 Safer sene 1217.

SADRI SUDUR'ÛL VÛZERA HAZRETİ GAZİ YUSUF ZİYA PAŞA
YESSERALLAHU MAYEŞA VE MAYÜRİDU Fİ EYYANİ REİSSÛ'L-KÛTTAP
MAHMUT RAİF EFENDİ NALE MA YETEMENNAHU Fİ ÜÇ REBÛ'L-AHİR SENE
1217.

315

Mugayir-i şurutu nizam hareketi gelen tahriratdan müsteban olmağla ba ferman terkin olunmuştur. Evâhir-i Cemâziyye'l-evvel sene 1221.

Bâdehu berâtı gelip hıfz olunmuştur.

Akka ve Sayda ve Beyrut Tercümanlığı

Nişân-ı hümayûn oldur ki Dubrovnik beyleri ve cumhûru tarafından âsitane-i saadetimde muhkim vekili Federiko Kriko hutimet avâkıbıhu bubilhayr südde saadetime mühürlü arzuhâl edip Akka ve Sayda ve Beyrut İskeleleri'ne amedşod eden Dubrovnik tüccar sefinelerinin ve sâir tüccarı umurlarına ru'yet için Akka'da ikamet ve tevabıkı olan salifü'z-zikr iskelelerde Dubrovnik konsolosu vekili yanında rafi-i tevki-i refi-i şân-ı hakâni Konstantin veledi Aci Corci nâm tercüman cumhûru merkum tarafından nasb ve tayin olunduğun bildürüp düvel-i sâireye kıyasen ve berâtı âli şânım verilmek bâbında istida-y inayet eylediği ecilden nizam-ı cedid şurutu ve olugeldiği üzere müceddeden berât-ı âli yazılmıştır. Fi 27 Receb sene 1217.

316

Haleb tercümanı

Mugayir-i şurutu nizam hareketi gelen tahrirattan zâhir olmağla ba ferman terkin olunmuştur. Fi 5 Cemaziyye'l-evvel 1221. berâtı sonradan gelip battalda hıfz olunmuştur.

Atikten âsitane üzere yol emri

Nişân-ı hümayûnu odur ki âsitane-i saadetimde muhkim Dubrovnik cumhûru ve beyleri taraflarından vekili Federiko Kriko hutimet avâkıbıhu bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl edip mukaddema Narda'da mürd olan Dubrovnik tercümanının lüzumu olmadığından mahalli merkuma fimabad tercüman nasbına müsade olunmamak şartı ile berât kaydı refit ve terkin ve tercümanlığı meskur Haleb'e sarf ve takvil birle Mihail veledi Sayakatramis bâberât-ı şerif Halep'te tercüman iken mürd olmağla mahruse-i meskureye âmed ve refit edegelen Dubrovnüklü tüccar ve adamlarının kesretinden idare-i umurlarını tatil derecelerine reside olmaktan nâşi Halep'te muhkim Dubrovnik konsolosu vekili maiyetinde mürd-i mesfurun oğlu işbu rafi-i tevki-i şrefi-i şân-ı hakâni İdale veledi Sayakatramis nâm tercüman nasb ve tayin olunup berât-ı âlişânım verilmek bâbında istida ve divan-ı hümayûnunda mahfûz nişân kaydı görüldükte 212 senesi Marü'ş-Şevvalinin 20. gününde bervech-i muharrer şurutu meskureyi havi mürd-i mesfur mütecabıyla berât verildiği mastûr ve mukayyed bulunmağın nizamı cedid şurutu ve olugeldiği üzere berât-ı âli yazılmıştır. Fi 7 Şaban sene 1217.terkin

317

Haleb tercümânı

Bu dahi bervech-i muharrer terkin olunmuşdur Fî 5 Cemaziye'l-evvel sene 1221

Beratı sonradan gelüb battalda hıfz olunmuşdur

Selefinin hizmetkârlarına verilmiş yol emirleri ne vâkit gelür ise olvâkit cedid hizmetkarları muafiyet verilmek şartıyla buyruldu

Nişan-ı hümayûn oldur ki vekil-i malum arzuhâl edüb Medine-i Halebde mukim Dubrovnik konsolosu vekili yanında berat-ı şerifimle tercümân olan Civani veledi Yozef Samiha tarik-i hidmed olub mahruse-i Haleb'e ve amedşod eden Dubrovnikli tüccar ve adamlarının rüyet-i mesâlihleri için tarik-i mesfurun yerine iş bu rafi-i tevki-i refi-i şan-ı hakani Nasri Veledi Fercolancom nâm tercümân nasb ve tayin ve muhibbe daran-ı âli şanı verilmek babında inayet reca etmeyin nizam-ı cedid şurûtu ve olugeldiği üzere berat-ı âli yazılmışdır Fî 5 Şaban sene 1217 terkin

318

Trapoliçe kadısına zabt emri

Mora Ceziresi konsolosu

Nişan-ı hümayûn oldur ki âsitane-i saadetimde mukim Dubrovnik beyleri ve cumhurunun vekili Federiko Kiriko hutimet avakıbuhi bilhayr südde-i saadetime mühürlü takrir kağıdı takdim edüb Mora Ceziresi'ne amed şod edegelen Dubrovnik tüccar sefayini kapudan ve sâir tüccar ve adamlarının rüyet-i umurları ve zinnında konsolos ikameti mu'tad-ı kadim olduğuna binaen cumhur-ı mezkur tarafından ve kendü cinslerinden rafi-i tevki-i refi-i şan-ı hakani kıdvetü'l ayani'l milleti'l mesihyye Matyo Rafaelli nâm Dubrovnikli Mora Ceziresi'ne konsolos nasb ve tayin olunub emsâli ne kıyasen müceddeden barat-ı şerifim verilmek babında inayet reca etmeyin sahih kendü cinslerinden olub devlet-i âliyyem reayasından olmamak şartıyla olugeldiği üzere konsolos beratı yazılmışdır Fî 9 Şevval sene 1218

319

Mısır iskenderiyesi konsolosu

Nişan-ı hümayûn oldur ki âsitane-i saadetimde mukim Dubrovnik beyleri ve cumhurunun vekili Federiko Kiriko hutimet avakıbuhi bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl edüb mısır iskenderiyesine amedşod edegelen Dubrovnik tüccar sefayini

kapudanan ve sâir tüccar ve adamlarının rüyet-i umurları için Natale Bozovik beratlı konsolos iken müddeti tamam ve ihrac olunmaktan nâşi yerine kendi cislerinden raff-i tevki-i refî-i şan-ı hakani kıdvetü'l ayani'l milleti'l mesihiyye Peyatro Branik nâm Dubrovnikli cumhur-ı mezkur tarafından Mısır İskenderiyesi'ne konsolos nasb ve tayin olunub emsâline mukayesen müceddeden berat-ı şerifim verilmek babında istida etmeyin sahih kendi cinslerinden olub devlet-i âliyyem reayasından olmamak şartıyla olugeldiği üzere konsolos beratı yazılmışdır Fî 9 Şevval sene 1218

320

Galata kadısına zabt emri yazılmışdır

Dubrovnik elçisinin âsitane müddet-i ikameti tercümân olmak üzere

Nişan-ı hümayûn oldur ki âsitane-i saadetimde mukim Dubrovnik beyleri ve Cumhuri'nun vekili Federiko Kiriko hutimet avakıbuhi bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl edüb atabey-i ulya-yı mülkhaneme Dubrovnikli taifesinin cizyelerini getiren elçilerinin tercümân yedinde beratı olmamağla işbu raff-i tevki-i refî-i şan-ı hakani Aci Angeli veledi Yani nâm tercümân nasb ve tayin olunub müceddeden berat-ı şerifim verilmek babında istida-yı inayet ve divan-ı hümayûnum kaleminden emsâli sual olundukta Dubrovnik elçisi tercümânı Luka Barkanın beratı olmadığından 1086 senesi Evâil-i Şevvâlinde tercümân beratı verildiği mukayyed bulunmağın elçilerin ancak âsitane-i saadetimde müddet-i ikametinde tercümân olmak üzere nizam-ı cedit şurûtu mûcibince olu geldiği vechile tercümân beratı yazılmışdır Fî 24 Şevval sene 1218

321

Mısır-ı İskenderiye kadısına zabt emri

Nişan-ı hümayûn oldur ki âsitane-i saadetimde mukim Dubrovnik Cumhuri'nun vekili Federiko Kiriko hutimet avakıbuhi bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl edüb Mısır İskenderiyesi'nde berat-ı şerifimle mukim Dubrovnik konsolosu yanında beratlı tercümân olmamağla rüyet-i umurlarının tatilinden bahisle İskenderiye-i Mısır'a amed şod eden Dubrovnik tüccar sefayın kapudanları ve sâir tüccarlarının umur ve hususların görmek üzere işbu raff-i tevki-i refî-i şan-ı hakani Mosa Nikola Veledi Nikola dai il mülteca nâm tercümân nasb ve tayin olunub yedine müceddeden berat-ı şerifim verilmek babında istida-yı inayet etmeyin nizam-ı cedit şurûtu ve olugeldiği üzere berat-ı şerif yazılmışdır Fî 21 Zilhicce sene 1218

322

Mora Tercümânlığı Ve Trapoliçe Kadısına Zabıt Emri

Rayib-i kabul ve berat-ı mübaşirine teslim etmekle baferman kaydı terkin olunmuştur Fî Evâsıt-ı Rebiü'l-âhir sene 1221

Tercümân-ı mersuma Moradan Edirne'ye varub gelince liecli'l-maslaha yol emri yazılmışdır Fî Evâil-i Rebiü'l-evvel sene 1219

Nişan-ı hümayûn oldur ki âsitane-i saadetimde mukim Dubrovnik beyleri ve Cumhuri'nun vekili Federiko Kiriko hutimet avakıbuhi bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl edüb Mora Ceziresi'nde mukim Dubrovnik konsolosu maiyetinin tercümân nasbı lazım gelmekden nâşi cezire-i mezbure amed şod edegelen Dubrovnik sefayini kapudanları ve sâir Dubrovnik tüccarının rüyet-i umurları için iş bu rafî-i tevki-i refî-i şan-ı hakani Haim İsak Vesosan veledi Neftan nâm tercümân nasb ve tayin olunub müceddeden berat-ı âli şanın verilmek babında istyida etmeyin nizam-ı cedid şurûtu ve olugeldiği üzere tercümân beratı yazılmışdır Fî 17 Muharrem sene 1219.

323

Kıbrıs Tercümanı

Berât-ı sonra gelip Battal'da hıfz olunmuştur.

Tercüman-ı mesfur Kıbrıs'a gelince yol emri yazılmıştır. Fî Evâil-i Safer sene 1219 Şurut-u berâtına mugayir hareket ile ahar mahallde sakin olduğu mahalinden gelen tahriratda müsteban olduğuna binaen terkin olunmuştur. Evâsıt-ı Rebiü'l Âhir sene 1221.

Lefkoşa emirine zapt emri

Tercüman-ı mesfur Kıbrıs'tan Halep'e yol emri yazıldı. Fî Evâil-i Safer sene 1219

Nişan-ı hümayun oldur ki âsitane-i saadetimde mukim Dubrovnik beyleri ve cumhûrunun vekili Federiko Kiriko hukumete avakıbuhi bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl edip Kıbrıs Ceziresi'nde ikamet ve Trablusşam İskeleleri'ne gelip giden Dubrovnikli umurlarını rüyet için Dubrovnik Konsolosu yanında mukaddema tayin olunan berâtlı tercüman ihtiyar ve alil olduğundan ol tarafa amedşod eden tüccar sefayini ve sâir Dubrovniklinin umurları ru'yetinde adem-i ihtidarından bahisle diğer tercümana muhtaç olmağla iş bu rafî-i tevki-i refî-i şan-ı hakani Anton veledi Yosef Berdahçı nâm tercüman nasb ve tayin olunup berât-ı şerifim verilmek babında istida ve inayet etmeyin nizam-ı cedid şurutu ve olugeldiği vech ile berât yazılmıştır. Fî 2 Safer sene 1219 (terkin)

324

Hanya Tercümanı

Bu dahi berâtle muharrer terkin olunmuştur. Fî 5 Cemaziyel evvel sene 1221

Tercüman-ı mesfura Hanya'dan Halep'e yol emri yazılmıştır. Fi Evâsıt-ı Safer sene 1219

Hanya kadısına zapt emri

Nişan-ı hümayûnoldur ki âsitane-i saadetimde mukim Dubrovnik beyleri ve cumhûrunun vekili Federiko Kiriko hukumeti avakıbuhi bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl edip Hanya ve tevabii iskelerinden Dubrovnik konsolosu vekili yanında tercüman muktezi olmaktan naşi mahalli merkume ahmed ve ref edegelen Dubrovnik tüccar sefain kapudanları ve tacir ve adamlarının rüyet-i umurları zımmında iş bu rafi-i tevki-i refi-i şan-ı hakani Yosef Veledi İrhaym Sabuk nâm tercüman nasb ve tayin olunup düvel-i sâireye mufassal tercüman berâtı inayet etmeyin nizam-ı cedid şurutu ve olugeldiği vech ile tercüman berâtı yazılmıştır. Fi 4 Safer sene 1219 (terkin)

325

Halep Tercümanı

Bu dahi berât-ı muharrer terkin olunmultur. Fi 5 Cemazilevvel sene 1221

Tercüman-ı mersum Halep'ten âsitaneye gelip gidince yol emri dahi yazılmıştır. Fi Evairi Şaban sene 1220

Mukaddem Halep'ten dört nefer tercümanın tecemmuu haddi itidal şurutuna mugayyir olduğuna binaen dört neferden halik ve tarik olanlar yerine tercüman berâtı istida olunur ise verilmeyip hadd-i itidal şurutuna tenzil olunmak üzere Fi 10 Cemaziyel Âhir sene 1216 tarihinde kayıtları balalarına başka başka şerh verildiği ve El halet-i hazihi kaydı meşrûh tercümandan Abram Şalon mürd ve yerine İdale veledi İbreil Delal tercümana müsade birle verilen berât-ı sâire sirayet etmemek ve emsal olmamak ve derkenar olunmamak ve maluh vukunda haddi itidale tenzil oluncaya kadar berâtı verilememek şartı münderic bulunmağın bervech-i muharrer sadır olan ferman-ı âlinin mazmunu dahi iş bu mahalle şerh verildi. Fi 2 Rebiü'l-evvel sene 1219

Nişan-ı Hümayûnoldur ki âsitane-i saadetinde mukim Dubrovnik beyleri ve cumhûrunun vekili Federiko Kiriko hukümet avakıbuhi bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl edip Medine-i Halep'te mukim Dubrovnik Konsolosu vekili yanında Abram Şalon veledi İshak Şalon tercüman iken mürd olmaktan naşi Medine-i meskure amed şod edegelen Dubrovnik tüccarının tekessümünden bahisle mürd-i mesfurun yerine ahar tercüman nasbı istida ve divan-ı hümayunumda mahfûz nişan kaydına müracaat olundukda mukaddema mürd-i mesfur ile Halep'te Dubrovnik tercümanlarının dört nefere iblağ ve başka başka berâtlar verildiğine binaen bu misillü dört neferin tecemmuu cari olan haddi

itidal şurutunu tecavüz etmiş olduğundan fimabad dört neferden halik ve tarik olanlara Hadd-i itidal şurutuna tenzil olununcaya kadar tercümanlık berâtı verilmemek ve ber takrib hadd-i itidali tecavüz etmek ihtimali olan istidalarına müsaade olunmamak şartıyla dört neferin tercümanların berât kayıtları balarına 1216 senesi cemaziye'l âhîrinin 10. gününde şerh verildiği mastur ve mukayyed bulunmağan iş bu rafi-i tevki-i refi-i şan-ı hakani İdale veledi Hibreil Dellal nâm tercüman nasb ve tayin olunup berât-ı şerîfim verilmek babında istida etmeyin sâire sirayet etmemek ve emsal olmamak ve der-kenar olunmamak ve fimabat malum vukunda hadd-i itidale tenzil oluncaya kadar tercümanlık berâtı verilmemek şartı ve şurut-ı nizam-ı cedid mucibince olugeldiği üzere tercüman berâtı yazılmıştır. Fi 2 Rebiü'l-evvel sene 1219

326

Tercümân için Mora'dan Kıbrıs'a yol emri yazılmıştır. Cemaziye'l-âhîr sene 1219

Şurût-u beratına mugayir hareket ile âhar mahalde sakin olduğu mahallinden gelen tahrirattan müsteban olduğuna binaen kaydı terkin olunmuştur. Evâsıtı Rebiü'l-ahîr sene 1221

Trapoliçe kadısına zapt emri yazılmıştır

Badehu beratı gelip hıfs olunmuştur

Nişan-ı humayun oldur ki âsitane-i saadetimde olan Dubrovnik elçileri Pavlo Veledi Dirado Di Gosa ve Beyaciyo Filimodi Mense hutimet-i avakıbihuma bilhayr sudde-i saadetime mühürlü arzuhâl edip Mora Ceziresinde mukim Dubrovnik konsolosu vekili yanında mukaddema bir nefer beratlı tercümân olup ancak Cezire-i Mora'ya Dubrovnik tüccar sefayini kapudanan ve tüccarlarının kesret üzere tevarütlerinden yalnız bir nefer tercümân rüyet-i umura adem-i iktidarı numayan ve âharına muhtaç olmağla iş bu rafi tekiri füşan-ı hakani Mikail veledi Pişare Atale Egavi nâm tercümân nasb ve tâyin olunup müceddeden berat-ı şerîfim verilmek babında istida-yı inayet etmeleriyle nizam-ı cedid şurûtu ve olu geldiği üzere berat-ı şerîf yazılmıştır. Fi 4 Cemaziye'l-âhîr sene 1219. (terkin)

327

Bu dahi berat-ı muharrer terkin olunmuştur. Fi 5 Cevaziyel Evvel sene 1221

Berat-ı sonradan gelip battalda hıfz olunmuştur.

Tercümân-ı mefsur için Akka'dan Halep'e yol emri yazılmıştır. Cemaziye'l-âhîr sene 1219

Zapt emri yazılmıştır.

Nişan-ı humayun oldur ki âsitane-i saadetimde olan Dubrovnik elçileri ve hutimeti avakıbuhuma bilhay sūdde-i saadetime mühürlü arzuhâl edip Akka'da mukim olup tevabüat olan Sayda ve Beyrut İskeleleri'nde Dubrovnik konsolosu vekili yanında beratlı bir nefer tercümân olup Dubrovnik tüccar sefayini kapudanlarının ve tüccarlarının teksirinden rüyet-i umura muktedir olmamağla diğerine muhtaç olmaktan naşı iş bu rafi-i tevki-i refi-i şan-ı hakani Cıra veledi Anton Simon nâm tercümân nasb ve tâyin olunup müceddeden berat-ı şerîfim verilmek babından istida etmeleriyle nizam-ı cedid şurûtu ve olugeldiği üzere berat-ı ali yazılmıştır. Fi 4 Cemaziye'l-âhir sene 1219 (terkin)

328

Tercümân-ı merhumun berat-ı atikte ismi sehiv olmağla müceddeden iş bu isme berat-ı tecdid ve atik beratıyla zat emri kalemde battal tobrasında hıfz olunmuştur ve zabt emri dahi yazılmıştır.

Mısır İskenderiyesi'nde İkinci Tercümân

Nişan-ı humayun oldur ki âsitane-i saadetimde mukim Dubrovnik beyleri ve Cumhuriyet'in vekili Federiko Kiriko hükümet avakıbuhu sūdde-i saadetime mühürlü arzuhâl edip Mısır İskenderiyesi'nde mukim Dubrovnik Konsolosu yanında mukaddema beratlı bir nefer tercümân tâyin olunup lakin mahalli merkume tevarrut eden Dubrovnik sefayin ve sâir tüccarlarının ruhları tatiline bais olmağla iş bu ref-i tevki-i refi-i şan-ı Hakani Mihail Veledi Yosef nâm tercümân nasb ve tâyin olunup müceddeden berat-ı şerîfim verilmek babında istida etmeyin şurûtu nizam müceddeden olugeldiği üzere tercümân beratı yazılmıştır. Fi 15 Safer sene 1220

329

Nizam-ı cedid şurûtu aleddevam icrasına bu defa kat'i inkat(infaz) hatt-ı humayun-ı şerefriz-i sudur etmiş olmağla tercümân ve hizmetkârların mugayyir-i nizam esnaflık eden reaya yedlerinde olan berat ve evâmir eylediklerinde kuyud-u terkin olunmak babında şifahen fermân-ı ali dahi olunduğuna binaen huzur

Boğaz hisarları nâiblerine hitaben zapt emri yazılmıştır

Tercümânlığı terk ve raiyeti kabul ve berat ve hat emri teslim etmekle battalda hıfz ve kaydı terkin olunmuştur.

Boğaz hisarlarının tercümân beratı

Nişan-ı humayun oldur ki Dubrovnik Cumhuriyeti ve beylerinin âsitane-i saadetimde

mukim vekili Federkio Kiriko hükümet avakıbuhi bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl [edüp] Boğaz hisarlarına gelip giden Dubrovnik tüccar sefaini ve kapudanan ve sâir nahiye ve adamlarının umur ve hususlarını rüyet için boğaz hisarlarında mukim Dubrovnik konsolos vekilinin mahiyetinde tercümân olmadığından rüyet-i umurda husret vukuuna binaen iş bu rafi-i refi-i şan-ı hakani Sergiz Veledi Anton nâm tercümân nasb ve tâyin tâyin olunmağla müceddeden berat-ı ali şanı verilmek babından istida-i inayet etmeyin nizam-ı cedid şurûtu mucibince olugeldiği üzere tercümân beratı yazılmıştır. Fi 2 Muharrem sene 1220.(terkin)

DER ZAMAN-I SADR-I SUDURUL VÜZERA HZ. HAFIZ İSMAİL PAŞA YESSER
ALLAH-U MAHİRİ VE MAYEŞA SENE 1220

330

Ragib-i kabul ve berat-ı mübaşirine teslim etmekle bağ fermânı hali kaydı terkin olunmuştur. Fi Evâsıt-i rebiül Âhir sene 1221.

Takşeyara Ceziresi nayibine hiateben zapt emri.

Takşeyara'nın tercümân beratı

Nişan-ı humayun oldur ki Dubrovnik Cumhuriyeti ve beylerinin âsitane-i saadetimde mukim vekili Federiko Kiriko hudumet avakıbuhi bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl edip Takşeyara Ceziresi'ne gelip giden Dubrovnik tüccar sefayini kapudanan ve sâir tercümânlarının ve adamlarının umur ve hususlarını rüyet için Takşeyara Ceziresi'nde mukim Dubrovnik konsolos vekilinin mahiyetinde tercümân olmadığından rüyet-i umurda vusret vukuuna binaen iş bu rafi tefki ref-i şan-ı Hakani Karavet Veledi Kirkor nâm tercümân nasb ve tâyin olunmağla meveddeden berat-ı alışanı verilmek babından istadayı inayet etmeyin nizam-ı cedid şurût-u mucibince olugeldiği üzere tercümân beratı yazılmıştır. Fi 2 Muharrem sene 1220. (terkin)

331

Hanya'nın İkinci Tercümânı

Berat-ı gelüp battalda hıfz olunmuştur. Fİ Safer sene 1222

Mugayir-i Şurût-u nizam hareketi gelen tahrirattan müsteban olmağla bağ fermân terkin olunmuştur. Fi Evâhiri Cevaziri sene 1221

Tercümân-ı mersume Hanya'dan Dimyat ve İskenderiye ve Mısır'a yol emri dahi yazılmıştır.

Hanya kadısına hitaben zapt emri yazılmıştır.

Nişan-ı humayun oldur ki âsitane-i devleti aşiyenemde mukim Dubrovnik cumhuru ve beylerinin taraflarından vekili Federiki Kiriko hükümet avakıbuğu südde-i saadetime mühürlü arzuhâl edip Hanyada ikamet ve tevabi iskelerine nezaret etmek üzere olan Dubrovnik konsolosu vekili maiyetinden berat-ı şerîfimle bir nefer tercümân nasb ve tâyin olunmuş olup ancak Dubrovniklinin mahalli merkume amedşod ede gelen tüccar sefayını ve bazergen ve adamlarının kesret ve nefretinden bahisle bir nefer tercümân rüyet-i umura muktedir olmayıp diğerine muhtac olmaktan naşi iş bu rafi-i tevki-i refi-i şan-ı hakani Anton veledi Corci Sedor nâm tercümân dahi nasb ve tâyin ve yedine berat-ı alışânım verilmek babında istidad-ı inayet etmeyin şurût-ı nizam-ı cedid ve olugeldiği üzere tercümân beratı yazılmıştır. Fi 12 Safer sene 1220 (terkin)

DER ZAMAN REİS'ÜL KÜTTAP HZ. AHMET VASIF EFENDİ NÂLE MÂ
YETEMENNÂHU VE TÂLE BEKÂHU Fİ 9 CEMAZİYELEVVEL SENE 1220

332

Sakız Ceziresi Tercümânı

Raib-i kabul beratını mübaşire teslim etmekle bağ fermân-ı ali terkin olmuştur. Fi Evâsıt-ı Rebiü'l-âhir sene 1221.

Sakız Ceziresi nâibine hitaben zabt emri

Nişan-ı hümâyun oldur ki âsitane saadetimde mukim Dubrovnik Cumhuru'nun vekili Federiko Kiriko hükümet avakıbuğu bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl edip Sakız Ceziresi'nde mukim olmak üzere kendi cinslerinden mukaddema Dubrovnik Konsolosluğu vekilliğine tâyin edilmiş olup mahiyetinden tercümân olmağla Sakız İskelesi'ne gelip giden sefayin ve sâir Dubrovniklü tacirlerinin idare-i umurları tercümân nasbına muhtaç olmaktan naşi iş bu rafi Hacı Dodori veledi Koya nâm tercümân nasb ve tâyin olunup düvel-i sâireye mukayese tercümân beratı verilmek babında istida ve inayet etmeyin nizam-ı cedid şurûtu mucibince olageldiği üzere iş bu berat-ı ali yazılmıştır. Fi 25 Cemaziye'l-evvel sene 1221. terkin

333

İzmir Konsolosluğu

İzmir mollasına hitaben zabt emri

Nişan-ı hümâyun oldur ki âsitane saadetimde mukim Dubrovnik Cumhuru'nun vekili Federiko Kiriko hükümet avakıbuğu bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl edip İzmir İskelesi'nde mukim Nikolo Radalya nâm Dubrovnik konsolosunun müddeti tamam ve tarik-i hıdmet olmanın Medine-i İzmir'e amed ve reft ede gelen Dubrovnik tüccar

sefayini kapudanan ve sâir tüccar ve adamlarının rüyet-i mesalihleri için kendi cinslerinden tarik-i mesfûrun yerine iş bu tarik-i ref-i şani hakani Nikola Di Luka Melkovik nâm müstemem konsolos nasb ve tâyin olunup ber mutad berat-ı şerîfim verilmek babında inayet recâ etmeyin kendi cinslerinden olup devlet-i aliyyem reayasından olmamak şartıyla konsolos beratı yazılmıştır. Fi Selh-i Cemaziye'l-âhir sene 1220.

334

Nizam-ı cedid şurûtunun aled devam icrasına bu defa kat'i'ül müfad hattı humayun-ı şerefrizi sudur etmiş olmağla tercümân ve hizmetkarların mugayir-i esnaflık eden hidayet olan berat ve evâmîr-i terk eylediklerinden kayıtları terkin olunmak babında şifahen fermân-ı ali verilme kaydı olduğuna binaen battalda zapt ve kaydı terkin olmuştur.

Boğaz hisarları nâiblerine hitaben zapt emri.

Boğaz hisarlarında ikinci tercümân.

Nişan-ı Hümâyun oldur ki âsitane saadetimde mukim Dubrovnik Cumhuriyeti'nin vekili Federiko Kiriko hükmet avakıbuhi bilhayr sütte-i saadetime mühürlü arzuhâl edip Boğaz hisarlarında mukim Dubrovnik Konsolosu vekili maiyetinde bir nefer tercümân mukaddema berat-ı şerîfim verilmiş olup ancak boğaz hisarlarına gelip giden Dubrovnik tüccar sefayin ve kapudanları ve sâir tacir ve adamlarının idare-i umurlarında husret ve didar ve diğerine dahi hac etmekten naşı iş bu raf-i tevki-i ref-i şan-i hakani Karaved veledi Avanis nâm tercümân nasb ve tâyin olunup müceddeden berat-ı şerîfim verilmek babında istida-yı inayet etmeyin şurûtu nizam-ı cedid mucibince olageldiği üzere iş bu berat-ı ali yazılmıştır. Fi 10 Şevvâl sene 1220 terkin

335

Lazkiyet'ül Arap İskelesi Tercümânı

Bu dahi bervech-i muharrer terkin olunmuştur.

Lazkiyet'ül Arap kadısına zapt emri.

Nişan-ı hümâyun oldur ki âsitane-i saadetimde mukim Dubrovnik Cumhuriyeti'nin vekili Federiko Kiriko hükümet avakıbuhi bilhayr sütte-i saadetime mühürlü arzuhâl edip Lazkiyet'ül Arap İskelesi'nde mukim Dubrovnik konsolosu vekili mukaddema tâyin olunup tercümânı olmadığından iskele-i merkume gelip giden Dubrovnik tüccar sefayini

kapudanları ve sâir tüccarlarının rüyet-i umur ve hususları için müceddeden tercümân nasfi muktezi olmakla iş bu rafi-i tevki-i refi-i şan-ı hakani Hansa veledi Bosone nâm tercümân nasb ve tâyin olunup berat-ı şerîfim verilmek babında istida-yı inayet etmeyin şurût-u nizam- cedid mucibince olageldiği üzere berat-ı ali yazılmıştır. Fi 10 Şevvâl 1220 terkin

336

Halep kadısına zapt emri

Koskosluk beratı

Nişan-ı Hümâyun oldur ki âsitane-i saadetimde mukim Dubrovnik Cumhuriyeti'nin vekili Federiko Kiriko hükümet avakıbuhi bilhayr südde-i saadetime mühürlü arzuhâl edip Medine-i Halep'te Dubrovnik konsolosu vekili Rufael Piçot nâm vekilin müddet-i tamam ve azl ve ihracı lazım gelmesinden naşi maruse-i Halep'e amedşod ede gelen Dubrovnik tüccar ve sâir adamlarının rüyet-i umur ve husuları zımmında vekil-i mersumun yerine Dubrovnik Cumhuriyeti tarafından erbab-ı muteberlerinden ve kendi cinslerinden rafi-i tevki ref-i şan-ı hakani Cristofero Dimitri nâm Dubrovnikli konsolos nasb ve tâyin olunup olugeldiği üzere müceddeden berat-ı şerîfim verilmek babında inayet recâ etmeyin ber mucib-i şurût kendü cinslerinden olup devlet-i aliyyem reasından olmamak şartı ile düveli sâire mukayyesen iş bu nişan-ı hümâyun yazılmıştır. Fi 7 Muharrem sene 1221.

III. BÖLÜM

DEFTERİN DEĞERLENDİRMESİ

3.1.Dubrovnıklilere Verilen Ticaret İzinleri

Dubrovnıklilerin Osmanlı topraklarında daha kolay ticaret yapmalarını ve mallarının güvenliğini sağlamak amacı ile ahidnâmelerin dışında zaman zaman ticari izinler verilmekteydi. Bu ticari izinler içerdikleri bazı bilgiler açısından önemlidir. Bu bilgiler aşağıda maddeler halinde verilmektedir.

Dubrovnıklilerin ahidnâmeleri dışında, ahidnâmeleri destekleyici mahiyette olan ticari izinler genellikle Dubrovnıklilerden gelen istek üzerine veya *müceddeden*(yeniden) veriliyordu³⁹. Ferdi olarak verilenlerin dışında ayrıca tüm Dubrovnıklileri ilgilendirecek şekilde hazırlananlar da vardı⁴⁰.

3.2.Dubrovnıklilere Verilen Ticari İzinlerin İçeriği

Metin Ziya Köse, Dubrovnik'e verilen ticari izinleri Osmanlı arşiv kayıtlarından elde ettiği verilerden yola çıkarak şu şekilde maddeler halinde ifade etmiştir.

- a. Dubrovnik tüccarları eskiden beri gemileriyle Osmanlı topraklarına gelerek kanun ve kurallara riayet ederek ticari faaliyetlerde bulunmaktaydılar.
- b. Dubrovnıkliler karadan da ticaret yapabileceklerdi.
- c. Tüccarlar Dubrovnikli olduklarını ispat edeceklerdi.
- d. Tacirler Osmanlı topraklarında ticaret yapabilmeleri için tüm vergi ve gümrüklerini ödeyeceklerdi.
- e. Dubrovnıkliler ihracı yasaklanmış malları, silahları ve terekeyi alıp satmayacaklardı. Ticaret yapmaları yasaklanan yerlere gitmeyeceklerdir.
- f. Ticaret için gerekli tüm şartları yerine getiren Dubrovnikli tüccarlara, görevliler kanunlara ve ahidnâmelere uygun olarak davranacaklardı.
- g. Görevliler, Dubrovnıklilerin mallarını kontrol edecekler ve ticareti yasaklanan mallar hususunda dikkatli olacaklardı.

³⁹ Hüküm; 85, 87, 92, 96, 97, 175, 206, 221, 224, 225, 230, 234, 283, 286, 289.

⁴⁰ Örneğin; ...kazanıda ticaret ve bey' ü şira eyledikleri emtialarının gümrüğün Ahidnâme-i hümâyun ve mukaddemâ virile gelen evâmîr-i münîfe ve berât şurut üzere... , Hüküm 1, 13, 28, 35, 37, 40, 41, 51, 55, 56, 57, 60, 67, 68, 75, 82, 84, 109, 114, 119, 125, 130, 133, 139, 141, 145, 148, 151, 152, 154, 156 ,174, 182, 196, 199, 216, 217, 237, 243, 252, 257, 273, 277, 288, 290, 308.

h. Dubrovnik gemileri karaya oturursa, Dubrovnıklilere ve mallarına dokunulmayacak, etrafa dağılan mallar toplanarak sahiplerine verilecek, Dubrovnıklilerin ihtiyaç duydukları malları paraları ile almalarına kimse müdahale etmeyecektir⁴¹.

Bizim tahlilini yapmış olduğumuz defterde de bu tespitleri doğrulayacak bilgiler mevcuttur. Eklenecek herhangi bir kayda rastlanmamıştır.

3.3.Kaptanlık İzinlerinin Kontrolü ve Yeni Kaptanlık İzinleri İstenmesi

Osmanlı Devleti zaman zaman Dubrovnıklilere müdahalede bulunma gereği duymuştur. Osmanlı yerel yöneticilerinin Dubrovnıklilere gerektiğinde müdahale etmelerinin sebepleri arasında kaptanlık emirlerinin kontrolü veya yeni izin istemeleri de vardır. Ahidnâmelerinde bu hak kendilerine verilmesine ve kaptanlık izinleri olmasına rağmen Osmanlı denizlerinde ticaret yapan Dubrovnikli kaptanların, bazen taşıdıkları mallardan şüphelenilmesi halinde görevlilerin alıkoymaları gerekiyordu. Yanlarında bulunan malların isimleri ile miktarlarını ve hangi yerden alıp nereye götürdüklerini ispat ve kaptanlıklarının gerçek olduğunun anlaşılması için kaptanların yazılı bir belgeye sahip olmaları gerekiyordu. Eğer yoksa zaten gereken yapılıyordu⁴².

3.4.Dubrovnıklilerin Ticari Faaliyetlerde Buldukları Yerler

Asıl uğraşları ticaret olan Dubrovnıklilerin kendilerine tanınan geniş ticari haklar sayesinde kendi açlarından ticaretin en iyisini yapmaya çalışıyorlardı. Buyüzden Dubrovnik tacirlerini Osmanlı Devleti'nin hemen her yerinde görmek mümkündür. Dubrovnıklileri Rumeli'den Balkanlar'a, Akdeniz'den Mısır'a, Anadolu'dan İstanbul'a kadar olan yerler, Akdeniz ve Ege adalarına kadar hemen her yerde görmek mümkündür. Girit, Sakız, Hersek, Bosna, Cezayir, Tunus ve Trablus Dubrovnıklilerin ticaret yaptığı sahalardan sadece birkaçıydı⁴³.

⁴¹ Metin Ziya Köse, **a.g.e.** , s.47.

⁴² ...*nam Dubrovnikli kapudan için müceddeden kapudânlık emri...*, Hüküm; 2, 3, 7, 8, 11, 12, 18, 19, 20, 21, 29, 31, 32, 33, 35, 36, 51, 55, 57, 60, 64, 66, 70, 73, 75, 76, 77, 79, 85, 92, 96, 97, 110, 163, 164, 194, 206, 221, 224, 225, 267, 268, 270 ,274, 278, 286.

⁴³ 1 Numaralı Hüküm; ...*Cezayir ve Tunus ve Trablus ve mağriblü ve sâir ümera-yı deryâdan olanlar ve Dubrovnik kapudânına rast geldiklerinde....*

Dubrovnik tacirleri kendilerine ticaret yapılması izin verilen malları gemileriyle veya karayoluyla Dubrovnik'e götürüp getirebiliyorlardı. Osmanlı Devleti'ne ait hemen bütün topraklarda ticaret yapan Dubrovnikliler çok çeşitli emtiânın (eşyanın) ticaretini yapıyorlardı. Ticaretini yaptıkları mallar içerisinde kumaş ve kumaş yapımında kullanılan mallar önemli yer tutmaktaydı. Ticaretini yaptıkları mallardan bir kaçı *kamçıbaşı*⁴⁴, *penbe*⁴⁵, *hınta*⁴⁶, *kereste*....dır. Dubrovnik ile yapılan ticaretteki başlıca emtia kumaş, madenî eşyalar, sabun, cam, bal mumu ve Balkan Yarımadası'nda ihtiyaç duyulan ve İtalya'dan ithal edilen ürünlerdi. Osmanlı'dan da tahıl ürünlerini alıyorlardı.

3.5.Dubrovnikliler'e Tereke Yardımı

Dubrovnik Osmanlı Devleti'ne tabi olduktan sonra yıllık haraçlarını göndermek şartı ile diğer bağlı haraçgüzar devletlerin sahip oldukları hakları aynen kazanmıştır. İçinde buldukları zor durumları aşmak için çoğu zaman Osmanlı Devleti'ne başvuruda bulunuyorlardı. Çünkü İstanbul onların koruyucusu idi⁴⁷. Bunun sebebi Dubrovniklilerin Osmanlı'da haraçgüzar olmalarıdır.

Dubrovnikliler sık sık kıtlık tehlikesi ile karşı karşıya kalıyorlardı. Temel gıda ihtiyaçlarının çoğunu dışarıdan karşılayan Dubrovnikliler ihtiyaçları olan malları bir an önce temin etmek zorunda olduklarını da biliyorlardı. Osmanlı idaresi bu konuda Dubrovniklilere yardım elini uzatıyordu. Bunun sebebi bölge topraklarının taşlık olmasıdır fakat devletlerarası çıkarları da göz ardı etmemek gerekmektedir⁴⁸.

3.6.Osmanlı Topraklarında Yaşayan Dubrovnikli Tüccarlar

Denizlerden ve karadan getirdikleri mallar ile Osmanlı topraklarında ticaret yapan Dubrovniklilerden başka çeşitli Osmanlı şehirlerinde⁴⁹ yaşayan ve genellikle ticaretle ilgilenen Dubrovnikliler de vardı. Ticaretin yoğun olduğu bölgelerde görülen Dubrovnikliler, açtıkları dükkânlarda çeşitli mallar satıyorlardı⁵⁰.

---

⁴⁴ Hüküm; 235.

⁴⁵ Hüküm; 239.

⁴⁶ Hüküm; 67, 68, 69, 235.

⁴⁷ Metin Ziya Köse, **a.g.t.** , s.65.

⁴⁸ ...vilayetleri sengistan olduğundan terekeye muzayekaları oldukta ubudiyetleri mukavelesinde kadimden virilegeldiği üzere mukaddema sadır olan emr-i ali şurutu mucibince ancak kifaf-ı nefisleri için... Hüküm; 39, 144, 259.

⁴⁹ Özi, Bosna, Niğbolu, Vidin, Belgrad....

⁵⁰ Hüküm; 239.

3.7.Fazladan Gümrük Resmi Talep Edilmesi

Dubrovnikliler ahidnâmelerine göre sadece sattıkları malların gümrük resmini ödeyeceklerdi. Alış veriş için eşyalarını başka yere serbestçe götürebileceklerdi. Buna rağmen Dubrovnik tacirlerinden ikinci defa gümrük istendiği de olmuştur⁵¹.

3.8.Dubrovniklilerin Ödenmeyen Alacakları

Osmanlı topraklarında çok geniş bir sahada ticari faaliyetlerde bulunan Dubrovnikliler bu topraklar üzerindeki hemen her zümre ile ilişki içerisindeydiler. Bu ilişkinin ticari boyutu düşünüldüğünde aralarında alacak verecek hususuna dair meselelerin olması kaçınılmazdı⁵².

3.9.Miras Konuları

Dubrovnik'ten gelip Osmanlı hududu içerisinde ticaret yapan tüccarlar öldüklerinde, onlardan kalan malların korunması Osmanlı'da önemli bir husus olup bu konu hakkında o bölgenin ileri gelenlerine hükümler yazılmıştır. *...Dubrovnik'den berü gelüb memâlik-i mahrusemde mürd olsa ve rızkına beytülmalci ve kassam dahl etmeye belki andan varisi gelüb rızkını taleb eyleye ve memâlik-i mahrusemden aldıkları metalarının gümrüklerin eda eyledikten sonra olugelene muhâlif ref ve mastariye nâmıyla akçe alınmaya ve şim[di]den sonra sâir bid'adler(sonradan ortaya çıkan) ihdas olunmakla Rumeli vilayetlerinde Dubrovnik bazerganlarından nesne taleb olunmaya ve memâlik-i mahrusemde kimesne ziyade eder ise bana arz oluna gereği gibi hakkından gelinüb rızıkları tazmin ettirile deyu...*⁵³. Görüldüğü üzere Osmanlı Devleti Dubrovnikli tüccarların Osmanlı topraklarında ölmeleri halinde mallarını güvence altına almış, çeşitli adlar altında vergi alınmaması hususunda dikkatli olunmasını bildirmiştir.

---

⁵¹ *...bey' ü şıra eyledikleri emtialarının gümrüğün ahidnâme-i hümayun ve mukaddema verilegelen evamir-i aliye ve berat şurutu üzere eda eylediklerinden sonra hilaf-ı ahinname-i hümayun ziyade mütalebesiyle taaddi olunmayub ve ru-yı deryada Cezayir ve Tunus ve Trablus ve Mağriplü ve sair ümera-i deryadan olanlar Dubrovnik kapudanına rast geldiklerinde taarruz ettürülmeyub kapudan ve adamları her vechle himayet ve siyanet olunmak üzere evamir-i celile virile geldiğin bildürüb...*, Hüküm; 1, 13, 28, 37, 98, 99, 114, 119, 123, 130, 131, 139, 141, 148.

⁵² Hüküm; 237.

⁵³ Hüküm; 56, 109, 125, 148, 151, 198, 273.

3.10. Osmanlı-Dubrovnik Arasında Yaşanan Vergi Meseleleri

Dubrovnik serbest bölgesinin sınırları Osmanlı Devleti ile olan barışçıl ilişkiler sayesinde Narenta Dağı'ndan Kotor Körfezi'ne kadar genişlemiştir. Ticarî çıkarlar çerçevesinde barışçıl bir surette gelişen Osmanlı – Dubrovnik ilişkilerinde, Dubrovnikliler açısından olumsuzluk ifade eden vakaların sayısı oldukça azdır. Bunlar arasında ilişkilere en fazla zarar veren olay ise Kara Mustafa Paşa'nın, 1667 yılında Dubrovnik'te meydana gelen büyük depremde ölen Hollanda Elçisi G. Crook için “kan parası” adı altında 150.000 *taler*⁵⁴ talep etmesi olmuştur. Bu olaydan on yıl sonra yine Kara Mustafa Paşa'nın Dubrovnik elçisini hapse göndermesi ve tazminat içinse büyük bir meblağ talep etmesi, Dubrovnik bütçesini oldukça sarsmıştır. 1722 yılında da benzer bir durum ortaya çıkmış, Dubrovnik, Osmanlı'ya ödemesi gereken vergiyi üç yıl ödememiştir. Dubrovnik bu şekilde kendisini baskı altına alan zorunluluklardan fırsatını bulduğunda kurtulma eğiliminde olmuştur. Dubrovnik'in Osmanlı Devleti'ne en son vergi ödemesi 1804 yılında gerçekleşmiştir⁵⁵.

---

⁵⁴ Özellikle Almanya ve civarında kullanılan gümüş para.

⁵⁵ Franz Babinger, **a.g.m.**, s. 392.

SONUÇ

Osmanlı Devleti ile Dubrovnik arasındaki münasebetlerin etraflı olarak ortaya konulmasında Osmanlı arşiv belgelerinin önemi büyüktür. Bu münasebetlerin ana çerçevesini ticaret oluşturmakla birlikte, bu husus ihmal edilen konular arasında yer almıştır. Bu bağlamda, Osmanlı arşivlerinde bulunan, transkripsiyonunu yaptığımız Düvel-i Ecnebiye Defteri büyük önem arz etmektedir. Dubrovnik ile bilgilere ulaşmak amacıyla Düvel-i Ecnebiye Defterlerinden olan 19/7 Dubrovnik Düvel-i Ecnebiye Defteri'nin transkripsiyonunu ve değerlendirmesini yaptık. Bu defter, 1779-1806 yıllarında Osmanlı Devleti ile Dubrovnik arasında başta ticaret olmak üzere, diplomatik, siyasi, sosyal ilişkilere ve ortaya çıkan sorunların antlaşmalar çerçevesinde halledilmesine dair 336 adet hüküm ihtiva etmektedir.

Bu defterde, yukarıda bahsedilen konuların yanı sıra menzil ve yol hükümleri, tüccar beratları, bazı nizamnamelerin kayıtları da yer almaktadır. Son dönemde elçi, konsolos ve tercümanların oğullarına ve yardımcılarına tanınan imtiyazlar, giyecek yiyecek ve içeceklerine karışılmaması, çeşitli vergilerden muaf tutulmaları, miras davaları, alacak verecek meseleleri, özel mahkemelerde yargılanmaları gibi konuları ihtiva eden hüküm ve beratlar da Düvel-i Ecnebiye Defteri'nin konuları arasındadır.

Neticede, elde edilen bilgilerden Osmanlı-Dubrovnik ilişkilerinin başlangıcından sonuna kadar genellikle barışçıl bir politika çerçevesinde sürdüğü ve ticaret odağında geliştiği anlaşılmaktadır.

BİBLİYOGRAFYA

BABINGER Franz, “Raghusa”, **Encyclopaedia of Islam**, New Edition, C. VIII, Leiden 1995, s. 391-392.

BOA, A.DVN.DVE.d 19/7 Numaralı Düvel-i Ecnebiye Defteri.

CARTER F. W. , “The Commerce of the Dubrovnik Republic 1500-1700”, **The Economic History Review**, Volume 24, Issue 3, August 1971, p. 370-394.

ÇİFTÇİ Cafer, “Bâb-ı Âlî'nin Avrupa'ya Çevrilmiş İki Gözü: Eflak ve Boğdan'da Fenerli Voyvodalar (1711-1821)”, **Uluslararası İlişkiler**, Cilt 7, Sayı 26 (Yaz 2010), s. 27-48.

ELİBOL Numan, “XVI-XVIII. Yüzyıllarda Rumeli ve Orta Avrupa Toprakları Arasındaki Ticaret Faaliyetleriyle İlgili Bazı Tespitler”, **Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt: 5 Sayı: 2, Aralık 2004, s. 39-50.

DOĞAN Güner, “Osmanlı – Venedik İlişkilerinde Bir “Tüccarın” (Abdurrahman Çelebi) Dünyası (1701-1702): Esaret, Çaresizlik Ve Özgürlük”, **Edebiyat Fakültesi Dergisi**, C. 29, S. 1, Hacettepe Üniversitesi, Haziran 2012, s. 95-108.

HAVRYLYSHYN Oleh and SRZENTIC Nora, “Economy of Ragusa, 1300-1800 The Tiger of Mediaeval Mediterranean”, **The Eighteenth Dubrovnik Economic Conference**, Dubrovnik June 2012.

HOŞ Bekir Yüksel, “Bosna Hersek Siyasi Coğrafyasında Geçmişten Günümüze Kıyı Sınırındaki Değişimler ve Denize Çıkış Sorunu”, **The Journal Of Academic Social Science Studies**, Volume 5 Issue 8, December 2012, s. 721.741.

İNALCIK Halil, “Osmanlı Deniz Egemenliği”, **Türk Denizcilik Tarihi**, Ed. Bülent Arı, Ankara 2002, s. 47-66.

İNALCIK Halil, **Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ 1300-1600**, (çev. Ruşen Sezer), İstanbul 2010.

KÖSE Metin Ziya, “Dubrovnik İle Hersek Arasında Bir Diplomatik ve Ticari Probleme Dair İki Belgenin Tahlili (1606)”, **History Studies**, Volume 3/2, 2011, s. 287-299.

KÖSE Metin Ziya, **Doğu Akdeniz’de Casuslar ve Tacirler-XVI. Yüzyılda Osmanlı Dubrovnik Münasebetleri**, İstanbul 1997, İstanbul 2009.

KÖSE Metin Ziya, **XVI. Yüzyılda Osmanlı Dubrovnik Münasebetleri**, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1997.

ŞABANOVIÇ Hazım, “Dubrovnik Devlet Arşivindeki Türk Vesikaları”, (çev. İsmail Eren), **Belleten**, 30/59, Ankara 1966. s.391-437.

ŞAKİROĞLU Mahmut, “Balyos”, **DİA**, C. 5, İstanbul 1992, s. 43-47.

TURAN Şerafettin, “Dubrovnik”, **DİA**, C.IX, İstanbul 1994, s.542-544.

TURAN Şerafettin, **Türkiye-İtalya İlişkileri**, İstanbul 1990.

UZUNÇARŞILI İsmail Hakkı, **Osmanlı Tarihi**, C. 4, XIII. Dizi, S. 16.

ZILLÎ Evliya Çelebi b. Mehemed, **Evliya Çelebi Seyahatnâmesi**, C.VI, Haz. Seyit Ali Kahraman-Yücel Dağlı, YKY, İstanbul 2002.

ZLATAR Zdenko, **Dubrovnik’s Merchants and in a Ottoman Empire (1520-1620)**, ISIS Press, İstanbul 2010.

Ek 1: III. Murad'ın Dubrovnik'e Verdiği Ahidnâme (1575)

a. Dubrovnikliler adet ve kanun üzere her sene 12.500 filori altını bağılıklarının göstergesi olarak elçiler vasıtasıyla İstanbul'a getireceklerdir. Bu miktarın üstüne para istenmeyecektir.

b. Osmanlı Devleti'nin bütün görevlileri, sancakbeyleri subaşılar, tımarlı sipahiler devlete ait her yerde kesinlikle hiçbir Dubrovnikliye karışmayacaklar ve dokunmayacaklardır. Eskiden olduğu gibi Dubrovnikliler kendi şehirleri ve memleketlerindeymiş gibi korunacaklardır.

c. Osmanlı Devleti'nin dostu veya düşmanı olan memleketler halkı, karadan veya denizden Dubrovnik'e serbestçe gelip gidebileceklerdir. Onlara kimse müdahale etmeyecektir.

d. Dubrovnik tüccarları Osmanlı Devleti'ne ait bütün topraklarda serbestçe ticaret yapma hakkına sahiptirler. Tacirlerin yanlarında bulunan mallarına, hayvanlarına ve diğer eşyalarına dokunulmayacaktır.

e. Yollarda tüccarların yanlarında bulunan mallar için bâc resmi talep edilmeyecektir. Dubrovniklilerin Osmanlı topraklarına getirip sattıkları mallardan önceden %2 olarak ödedikleri vergileri %5'e çıkarılmıştır. Ancak Dubrovnik elçileri aşağıdaki taahhütlerin yerine getirilmesi şartı ile gümrük vergisinin %2'ye indirilmesini talep etmişlerdir: "İstanbul, Bursa ve Edirne hariç Rumali'de ticaret üzere olan Dubrovnik tacirlerinin ödeyecekleri gümrük resimleri bir âmil vasıtasıyla toplansın. Âmili biz seçelim ve bu âmil üç yıllığına mukataâ usulü ile vergileri toplansın. Üç yıl için toplam 300.000 akçeyi Osmanlı hazinesine ödeyelim. Siz de gümrük eminlerinin, gümrük vergisi için Dubrovniklilere yaptıkları müdahalelere engel olun." Dubrovnik elçilerinin istekleri kabul edilmiş ve gümrük resmi %2'ye indirilmişti.

f. Dubrovnik'e ticaret yapmak için gelen diğer devletlerin tüccarları Dubrovnik gümrüğünde eminlere %5 vergi ödeyeceklerdir. Dubrovnikliler, diğer tüccarların vergi ödememesi için onların mallarını kendilerinin gibi göstermeyeceklerdir. Eğer böyle bir durum tespit edilirse hapsedileceklerdir.

g. İstanbul'da mallarını satan Dubrovnikliler %5, Bursa ve Edirne'de mallarını satanlar ise %3 gümrük vereceklerdir. Üç şehrin gümrükleri Dubrovnik mukataasına dahil değildir. Doğrudan devlet hazinesine gönderilecektir.

h. Dubrovnik tüccarları mallarını satamadıkları takdirde hiçbir vergi ödmeden istedikleri yere g t rebileceklerdir.

i. Őahit huzurunda borçlu olduğu ispat edilene kadar Dubrovnikliye engel çıkarılmayacaktır.

j. Osmanlı topraklarında hile yapıp Dubrovnik'e kaçan biri olursa yakalanıp hakkında inceleme yapılacaktır.

k. Osmanlı topraklarında  len Dubrovniklilerin geride bıraktığı her Őeye beyt lmalciler de dahil olmak üzere kimse el koymayacaktır. Eğer varisleri gelirse onlara teslim edilecektir.

l. Osmanlı Devleti ile savaŐ halinde olan devletlerin tüccarları için Dubrovnik'e gelirlerse kimse engel olmayacaktır.

m. Dubrovniklilerin borçlu oldukları ispat edilirse borçlarını ödeyeceklerdir. Eğer anlaşmazlıkları bir Müslüman ile olursa kadı huzuruna çıkılacak ve ihtilaf kadı tarafından halledilecektir.

Ek 2: Haritalar

128

